FORT
HILL

Edmund Dawe Wickham.

J.W. Wickham
North Hill

VIRIDARIUM HIEROGLYPHICO-MORALE.

IN QUO VIRTUTES ET VITIA, ATQVE MORES HUIUS ÆVI SECUNDUM tres Ordines HIERARCHICOS, *Ecclesiasticum*, *Politicum*, *Oeconomicum*, per definitiones, distributiones, causas, adfectiones, adiuncta, effecta &c. *piè, prudenter, dextrè ac variè* explicantur, & non tantum dictis, & exemplis historiarum veterum ac recentium, ex sacris scripturis, sanctis Patribus, seu Dd. Ecclesiæ, Poetis, Philosophis, Historicis cum Christianorum tum Gentilium, sed etiam *artificiosissimis Eiconibus hieroglyphicis* illustrantur.

Opusculum novum ac rarum, cuius vsum atq; vtilitatem præfixa præfatio docebit.

Per

HENRICVM ORÆVM ASSENHEIM.
VVeddorav. ad radices montis S. Iohann. Apost. & Euang. Nauheim. Eccles.

FRANCOFVRTI, apud Lucam Iennis. 1619.

B. Hieronym. in Epl. adversus Vigilantium. Tom. Oper. 3.

Viridarium. *Operis mei est & studii, multos legere, vt ex plurimis* diuersos flores carpam, *non tam probaturus omnia, quam quæ bona sunt electurus. Assumo multos in manus meas, vt à multis multa cognoscam, secundum illud quod scriptum est: omnia probate, quod bonum est tenete.*

B. Bernhard. Claræuallens. Sermon. 16. sup. Cantic. Canticor.

Sunt qui scire volunt, eo fine tantū, vt sciant; & turpis curiositas est: Et sunt qui scire volunt, vt scientiam suam vendant; & turpis quæstus est: Et sunt qui scire volunt, vt sciantur ipsi; & turpis vanitas est: Sed sunt quoque qui scire volunt, ut ædificent; & charitas est: Et sunt qui scire volunt, ut ædificentur; & prudentia est.

B. Augustin. Episcop. Afer Hippon. de Catechisand. rudib. c. 9.

Ita præponenda sunt verbis sententiæ, ut præponitur animus corpori.

RE-

REVERENDISSIMIS, ILLUSTRIBUS, GENEROSIS, ET NOBILISSIMIS IN CHRISTO PATRIBUS AC Dominis: DN. PRÆPOSITO: DN. DECANO & vniuerso CAPITULO Summæ Ædis sacræ, Ecclesiæ Cathedralis, siue Metropolitanæ, apud S. ARCHIEPISCOPALEM Sedem Moguntinam: Dominis suis Clementissimis, & PATRONIS omni debitorum obsequiorum cultu submissæ venerandis.

GRATIAM, PACEM AC MISERICORDIAM à Deo, Patre, per DN. NOSTRVM IESVM CHRISTVM, in communione Spiritus sancti, ex hoc nunc & in perpetuum.

Viuificatur fides, exspirat Charitas.

SECULUM est, *Reuerendissimi Patres, Clementissimi Domini, PATRONI gratiosissimi*, seculum, inquam, est & quod excurrit, ex quo volantibus vexillis, infestis armis, & dubio Marte concursum ac depugnatum hactenus est *de Fide iustifica*, & eius forma, causis, effectis, &c. Neque adhuc cantatur receptui; quod quam recte quamve secus factum sit, fiatve, arbitrum me modo constituere, aut amplius etiam disceptare instituti mei prorsus non est, hoc saltem liceat mihi bona scientia & conscientia affirmare ac deplorare, eo rem esse redactam, ut dum *de fide* digladiamur, & hostilibus admodum armis utrinque decernimus, *Divæ Charitatis* & *Theoriam* & *praxin* fere in totum obsolevisse, & hunc Ecclesiastici cœli phostera amabilissimum iamplurimos annos miserandam Ecclypsin pati, idque in omnibus omnino Hierarchiis, ordinibusve sacris, nullo omnino excepto, neque arbitror, quenquam bonum atque cordatum esse, qui hoc non agnoscat, apudque animum suum mecum deploret, nedum ut inficias ire possit: adeo plane

Mat. 24. v. 12 / 2 Tim 3. v. 1. 2. 3. 4. 5. 6 / Ezech. 9. v. 4

incidimus in ea tempora, de quibus Spiritus ſanctus præſagit, *Iniuſtitiam ſuperabundaturam, & defecturam charitatem; fore homines ſeipſos amantes, cupidos, elatos, ſuperbos, blaſphemos*, ἀνοσίους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, διαβόλους, ἀφιλαγάθους, φιληδόνους. Et quæ ſequuntur: hæcque adeo non tam Urbis quam Orbis Chriſtiani, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ eſſe crimina, omnes boni *gemunt* ac dolent. Quocirca nemo pius dubitat, quin quoquo modo id agendum ſit, ut oſtraciſmi damnata dudum, D. ALMA, chara charitas ab exſulio quā primum quaſi poſtliminio revocetur, eiuſq; Praxis in integrum priſtinumq; florem ac nitorem cum Theoria reſtituatur, ut, quę *omnibus actibus noſtris*, iuxta Apoſt. *moderari debeat*.

1. Cor. 16. v. 14 / 1. Cor. 13. v. 1. 2 / 1. Cor. 13. v. 4 / 1. Cor. 13. v. 5. 6. 7

In Eccleſiaſtico ſtatu, *ſi linguis hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeam factus ſum velut æs ſonans, & cymbalum tinniens. Et ſi habuero prophetiam, & noverim omnia myſteria, & omnem ſcientiam, & ſi habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil ſum.* In ſecularibus, *ſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.* Dicam cum *Apoſtolo* ϑετικῶς: *charitas patiens eſt: benigna eſt: non æmulatur: non agit perperam: non inflatur: non eſt ambitioſa: non quærit quæ ſua ſunt: non irritatur: non cogitat malum: non gaudet ſuper iniquitate: congaudet veritati: omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet: nunquam excidit: manet in æternum: & eſt maior omnibus virtutibus.*

B. Auguſt. de vera Relig. c. 46 / Rom 13. v. 10 / B. Hieron in Epl. ad Gal. c. 5 / 1. Ioh. 5. v. 3 / B. Auguſt de laudib. charitatis.

Ea autem (ut cum B. *Auguſt.* loquar) *eſt regula dilectionis, ut quæ ſibi bona vult provenire, & proximo velit: & quæ ſibi accidere mala non vult, & illi nolit.* Et: *Omnia præcepta* vaſtiſſimo *charitatis* complexu *comprehenduntur. Charitas cauſa & mater eſt omnium virtutum, quæ ſi deſit, fruſtra habentur cætera, ſi autem adſit, habentur omnia. Omnia fiunt facilia charitate. Mandatum Dei non habet grave: Aut enim quis non diligit, & iam grave eſt, aut diligit, & grave eſſe non poteſt. Totam magnitudinem divinorum eloquiorum & latitudinem ſecura poſſidet Charitas, qua Deum proximumq; diligimus. Si ergo non vacat omnes paginas ſanctas perſcrutari, omnia involucra ſermonum evolvere, omnia ſcripturarum ſecreta penetrare, tene charitatem ibi pendent omnia, ita tenebis quod ibi non didiciſti, tenebis & quod didiciſti.*

Id. B. Aug. ib. / B. Aug. ſerm. 39. de tempor.

Sicut enim *radix omnium malorum eſt cupiditas, ita & radix omnium bonorū eſt charitas. Quapropter ſectamini charitatem, dulce ac ſalubre vinculum mentium, ſine qua dives pauper eſt, & cum qua pauper dives eſt. Hæc in adverſitatibus tolerat, in proſperitatibus temperat, in duris paſſionibus fortis, in bonis operibus hilaris, in tentatione tutiſſima, in hoſpitalitate latiſſima, inter veros fratres lætiſſima, inter falſos patientiſſima. In Abelis ſacrificio grata, in Noe per diluuium ſecura: in Abrahæ peregrinationib. māſuetiſſima: in tribus pueris iugulādis ignes innocenter exſpectat, in Maccabæis ſævos ignes fortiter tolerat; caſta in Suſanna erga virum, in Anna poſt virum, in Maria præter virum. Libera in Paulo ad arguendum: Humilis in Petro ad obediendum: humana in Chriſtianis ad confitendum: divina in Chriſto ad ignoſcendū, &c.*

Sola

Sola facilis est charitas: ieiunii corpus sentit iniuriam, Vigiliæ carnem macerant, eleemosynæ labore quæruntur, sanguis in martyrio, quamvis ardeat fides, non tamen sine dolore & timore funditur. Hæc omnia sunt qui faciant, sola charitas sine labore est.

B. Hieron. in comment. in Ep. ad Gal. c. 5

Hæc charitas subiectum nostrum est, *Reuerendissimi Patres, Clementissimi Domini, gratiosissimi PATRONI,* quod præsens hic noster libellus tractat, partim fieri commendans, partim omitti gemens dolensq;. Verbo dicam: Ἀφιλαγαθίαν detestamur ac prohibemus, charam charitatem persuadere satagimus. Quare non litigamus de Authoritate vel *Maioritate* summi in plebe Christi sacerdotis: non disputamus: an & quibus, quomodove expendenda sint in Purgatorii foro supplicia: non rixamur de carnib. vel vescẽdis vel secus, alia res nobis, alia scena q. agitur. *Moralia tractamus.* Dogmatica aut plane nõ attingimus, aut, si qua extremis digitulis libamus, ea dicimus, quæ ex omni parte ἀναμφισβήτητα sunt, & extra controuersiæ aleam posita, quocirca & eo confidentius ut in omnium, ita in vestrum singulariter Venerandum atq; Magnificum conspectũ producere gestim⁹.

Subiectum huius libelli per ἀπόδοσιν

Modum tractandi talem fore confidimus, qui *homine SS. Theologiæ & Studioso & præcone* indignus censeri non possit, *Hieroglyphicus*, nimirum & *Moralis*: nam per hieroglyphicas literas arcanos sensus adumbramus, & sapientibus *pia, prudenti, dextra, variaq;* (quemadmodum titulus nullo jota frustra redundante loquitur) evolutione intimamus. Is autem modus neque novus est *Theosophiæ Professoribus*, neq; singulari sua suavitate, oblectatione, vtilitate, fructuq; caret. Quis n. similitudinib. ἱερογλύφοις, parabolis, eiconibus, picturis, fabulis, & similibus vim maximam inesse neget; at vere *Horat.*

Modus tractandi qualis.

Cur Hieroglyphicus?

Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci,
Lectorem delectando pariterq; monendo,
Hic meret æra liber, &c.

Horat. de Art. Poet.

Non is, inquam, ut redeamus, Ægyptiorum mos tantum est, nec soli Niliaci hoc studio ducuntur, imo ne nostri quidem, qui multi sunt, soli, in prophanis, *ipse Spiritus S.* ab Hieroglyphis non abhorrere videtur, siquidem rem æquabiliter & absq; adfectibus æstimare velimus. Quid enim? an non *Iob* θεοπνεύστως: *Interroga* inquit, *iumenta, & docebunt te: & volatilia cœli, & indicabunt tibi. Loquere terra & respondebit tibi, & narrabunt tibi pisces maris.*

Hiiob. 12. v. 7
ibid. v. 8

Quis in sacris tam imperitus est & hospes, qui nesciat, *Aquilam diuinæ prouidentiæ* esse hieroglyphicam. Quis ignorat *serpentes obthurantes aures* ad verba incantatoris typum pręstare *refractariorum verbi diuini auditorum?* quem latet *linguam calumniatricem, novaculæ;* & *labia dolosa illita oleo romphææ* adsimilari? *Serpentinam prudentiam & columbinam simplicitatem ipse Dominus Saluator* in Euangelio commendat. *Formicæ* ἱερόγλυφον est apud Salomonem. *Vitis & olivæ* apud S. Psalmographum. Amorem ac beneuolentiam suam erga Hierosolymitanos & quoscunq; cõmendat *Dn. Salvator* per *Gallinæ alas*, quibus pullos suos tegit. Et quis omnia percẽsere potest? Inde autem perspicue

Deut. 32. v. 11. 12
Ps. 58. v. 5. 6
Ps. 52. v. 4
Ps. 55. v. 22
Matt. 10. v. 16
Prou. 6. v. 6
Ps. 128. v. 3
Matt. 23. v. 37.
Conf. Iudic. c. 9 v. 8. 9. & seqq.

 apparet,

apparet, quanta nobis etiam in Sacrosſ. Bibliis huius ſeges ſit. Quiſquis ergo putavit hactenus, in profanis tantum ſcriptoribus extare *Emblemata, Floſculos, pictas ſententias, Hieroglyphica &c.* is corrigat mentem. Non eſt ſterilis huius noſter agellus, imo feraciſſimus. Quare qui inſtitutum noſtrum improbaverit, is inſcitiam potius & oſcitantiam ſuam agnoſcat & improbet, & corrigat; conſulat idem *canam ac SS. vetuſtatem*, legatq; B. Patres, Eccleſiæ Priſca Lumina, obvia ubivis *Hieroglyphices* veſtigia deprehendet: ſat ſcio.

B. Aug. in Pſ. 8.
Id. in Pſ. 36
Id. in Pſ. 64
Id. Ep. 3. ad Iulian.
Id. ibid.
Id. li. 22. cont. Fauſt. c. 44

B. Auguſtinus Curioſulos huius ævi piſcibus maris adſimilat, qui in profundo huius ſeculi tantum quærunt temporalia, & diſcurrũt tanquam magna tractaturi nequicquam. *Impium fumo* comparat. *Anchoram Spei* cum *Apoſtolo* hieroglyphicum facit. *Invidiam navigio* inter fluctus jactato pingit. *Avarum inferno* æquiparat. *Concentum ſcripturarum Harmoniæ* vel *organo Muſico* ſimilem eſſe dicit, &c. *B. Hieronym. Architectantem mala* comparat *ſagittæ*, quæ ſi contra duram materiam mittatur, revertitur in mittentem. *Lyncem* cuius hieroglyph. rei faciat, ex Epl. ad *Chryſogonum Monachum* perſpicere eſt. *Aquilæ* itidem typum vide in c. 1. Mich. Et in Epl. ad *Ruſtic. Monach.* inquit: *ſicut mordet ſerpens in ſilentio, ſic qui fratri ſuo in occulto detrahit, &c.* Ut jam deſinam de B. *Clemente Alexandrino* in Pædagog. & in Stromatib. & de *B. Irenæo. B. Tertulliano. B. Cypriano. B. Origene. B. Athanaſio. B. Lactantio Firmiano. B. Ambroſio Mediolanenſi. B. Baſilio Magno. B. Gregorio Nazianzeno* Theologo dicto. *BB. Cyrillo utroq;. B. Ioan. Chryſ. Conſtantinopolitano. B. Fulgentio Epiſcopo Ruſpenſi. Venerabili Beda. B. Bernhardo Claravallenſi*, & aliis compluribus, ex quibus non nemo tales literas hieroglyphicas ſtudioſe atq; affatim conquiſivit, in faſciculum compegit, & juſta tractatione proſequutus abſolvit. Ut omnino ſaniores inter profanos atq; Gentiles mittam.

B. Hier. Ep. ad Ruſtic. monach.
Id. in Ep. ad Nepotian.
Vid. Biblioth. Patr & Stud. Theolog.

Illorum igitur veſtigia legimus, premimus, illos imitamur, cum illis loquimur in Eiconibus hiſce noſtris hieroglyphicis, & arcanos ſenſus oratione explicata indicamus atq; evolvimus, vt plane inhumanum fore arbitremur, quem hic modus tractandi non moveat. Sicut enim *vinum ſemper bibere, aut ſemper aquam, contrarium eſt, alternis autem vti delectabile: ita legentibus ſi ſemper exactus ſit ſermo, non erit gratus*: nec ſemper graviora legenda ſunt, ſed faſtidium ſuaviorum & vtilium tamen lectione abſtergendum eſt, quam ad rem hæc noſtra appoſitiſſime quadrabunt. Quibus explicatis & intellectis eadem opera rationem reddimus atq; reddidimus, quare *Viridarium Hieroglyphico-Morale* inſcribere placuerit; De *Hieroglyphico* jam-nunc plus ſatis. Bene *Viridarium*, nam *odoratiſſ. mos floſculos* ſentẽtiarum ac rerum cum ex ſacris tum ex profanis tranſplantantes huc inſevimus, plures etiam inſituri, niſi chartæ anguſtia prohibu iſſet, nihil autem vetat, quo minus quiſq; pius, cordatus, ac doctus pro cuiuſque ingenii ductu ac ſubitu plures huc transferat, inferat. Et hoc *Viridarium* noſtrum ſibi efficiat inſtar inſtructiſſimi ac locupletiſſimi, *Topicorum Virtutum* vice fungẽtis, perq; virtutes atque contraria vitia diſcurrentis *Promptuarii*, in quod quodlibet eximium con-

2. Maccab. 15 v. 40

Ratio redditur tituli.

Cur Viridarium; ex Hier. adverſ. Vigil.

Topica ſeu loci communes Virtutum & Vitiorum. Promptuariũ morale.

gregare, & viciſſim ex eodem depromere poſſit, neceſſitate ita exigẽte. Accedit, quod de quavis fere materia ita diſſertavimus, vt de hac vel illa virtute, vel etiam vitio diſcurrere, vt vocant, volenti, eximia & vtiliſſima futura ſit manuductio. Certe *inventis facile addere eſt:* Et (vt cum B. Hier. loquar) *in terra aurum quæritur, & de fluviorum alveis ſplendens profertur glarea. Pactolusq; ditior eſt cœno quam fluento. Meum propoſitum eſt, antiquos legere, probare ſingula, retinere quæ bona ſunt, & à fide Cathol. Eccleſiæ non recedere: cur igitur me lacerant amici mei?*

B. Hier in Ep. ad Minerium & Alexand. tom. 3. Oper.

Ex omnib. aliquid: vt eſt 1. Theſſ. 5. v. 21

Deniq; tempus etiam monet, & jubet Papyri ratio, vt etiam explicemus *finem, ſcopumq; ac mentem noſtram* in inventione hac noſtra καὶ πλάσει, & evolutione, quo de etiam ſupra breviter admodum attigimus: caput & ſumma eſt: Virtutem commendamus, taxamus vitia, illam perſuaſuri, his nigrũ Theta ſcribimus, & munimus contra ea mentes animoſq; cordatorũ, Deiq; timentium. Varios ac multiplices huius mundi mores, machinationeſque graphice depingimus, & bonis atque honeſtis contra fucos præſentiſſima pharmaca exhibemus. Nemini injuriam inferimus, labem nulli adſpergimus, virtutem, vbi reperimus, laudamus in quibuſvis; vitia, vbi inoleuerũt, perſtringimus, deteſtamur, miſſa fieri monemus, in nullis εἰδικῶς, γενικῶς in omnibus; adeoq; neminem, quaſi ſpeciatim ſuggilletur ipſe, jure conqueri poſſe ſcimus, niſi ſi quis animum gerat exacerbatum, exaſperatum, effaſcinatum, malevolentia, rancore, invidia, æmulatione, deniq; illis ipſis vitiis, quæ in hoc opuſculo maxime reprehenduntur: idem plane propoſitum nobis quod *Martiali:*

Finis & Scopus huius ſcriptionis.

Κρεῖσσον δὲ οἰκτιρμῶ φθόνος, ait Pindar. ad Hier. Sicul. Tyran.

> *Hunc ſervare modum noſtri novere libelli,*
> *Parcere perſonis dicere de vitiis.* Erunt forte.

Martial Epigram. li. 44.

Si forte futurus ſit non-nemo, qui Satyrici crimen mihi obiiciat, cum *Perſio*:

Perſius Sat. 1.

> *Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico*
> *Tangit, & admiſſus circum præcordia ludit;*

Eidem iterum ego cum B. Hier. *Nemo*, inquam, *reprehendat, quod in opuſculis aliquos aut laudamus aut carpimus. Cum in arguendis malis correctio fit cæterorum, & in optimis prædicandis bonorum ad virtutem ſtudia concitentur. Condemnatio autem malorum, laus bonorum eſt. Nec detrahere eſt, verũ dicere.* Quare (eiuſdem ſunt verba) *Hoc obſecro, vt ſi mordacius quippiam ſcripſero, non tã meæ quis putet auſteritatis eſſe, q̃ morbi. Putridæ carnes ferro curãtur & cauterio, venena ſerpentina pellũt antidoto. Quod ſatis dolet, maiori dolore expellitur, &c.* Hiſce non cõtentis reſpondeo cũ Poeta:

B. Hier. Ep. ad Marcellin. de laudib. Aſellæ. Id. Epl. ad Nepotian. Id. Ep. de ſuſpect. contubern. vitand. oper. Tom. 1

> *Latratus reliqui canum manipli*
> *Omnes vnius æſtimamus aſſis.*

Amara (inquit B. Hier.) *eſt veritas, nihil igitur mirum, ſi illi, qui prædicant eam, amaritudine replentur.* Fruimur equidem teſtimonio bonæ conſcientiæ, quod ſcopus atq; finis hujus noſtræ ſcriptiunculæ fuerit atq; ſit: *Prodeſſe multis, obeſſe nemini; gloria Dei, bonum bonorum:* quare confidenter cum eodem B. *Hieron.* exclamamus: *Spernentes hominum iudicia, nec laudibus eorum extollimur, nec obtrectationibus contriſtamur, ſed ingredimur rectam viam, & tritas à S. Prophetis ac patribus ſemitas.* Sed! quo delabor?

B. Hier. li. 2. aduerſ. Iouinian. tom. 2. oper.

Id Comment. in c. 1. Lament. Ier.

Ad

Προσφώνησις Dedicat. humil.

Ad vos autem, *Reverendissimi Patres, Clementissimi Domini gratiosissimi PATRONI* convertor, apud *Vestrarum Reverend. Illustr. & Magnific. Domination.* pulvinaria hoc quicquid est opellæ, depono, memoris certe atq; gratissimi animi σφραγῖδα, quod me nuper *PATRONI*, ad ovilis *Dn. ac Servatoris nostri Iesu Christi*, quod ipsi *Nauhaimij* colligitur, pascitur q;, curam, tam benigne atq; gratiose admisistis, atq; adeo hoc gratissimæ recordationis μνημεῖον, cum aliud non liceat mihi, infimorum subselliorum homini, apud *Rev. Illustr. & Magnif. Vestr. Dominat.* deponere summo gaudio fuit, fructum laborum meorum quantorumcunq; abunde præclarum mihi inde retulisse visurus, vbi quam sincero, humili ac *Vestris Rev. Illustr. & Magnif. Domination.* devoto plane animo offero, tam sereno vultu ac gratioso affectu à *Rever. Illustr. & Magnif. Domination. Vestris* suscipietur. *Dn. noster Iesus Christus* salus ac sospitator noster *Vestras Rever. Illustr. & Magnif. Domination.* omni benedictione corporis atque animæ cumulate benedicat, & florentes-vigentes conservet ex hoc nunc & perpetim, quod animitus voveo lucubrans, properans in nostro (imo vestro) musæolo Nauhaimiano. Calend. Mart. 1619.

REV. ILLUSTR. ET MAGNIF. VESTRAS
DOMINAT. humili observantia
& obsequiis colens

HENRICUS ORÆUS.

EPIGRAM-

EPIGRAMMATION.

Præsens qui placidè pieq; seclum
Vult transmittere, vir bonusq; haberi,
Curis absq; meris, molestiisq;
Is ante omnia maximum Iehouam
Sincere vereatur, atque amet, nec
Non & ante oculos sibi reponat
Verbi iussa salutis, exsequatur
Gnauus officia & vocationis:
Suum diligat intimoq; amore
Proximum, pariter suas agat res:
Non sese ἀλλοτρίοις det implicatum,
Vt sortem placide ferat, vel vnum
Curet; diuitiis hiet ne opimi
Aulai atq; fori pericla mille
Et discrimina sedulus vitabit:
Immittet rigidos subinde frænos
Linguæ, det labiis suis capistrum:
Γλωσσογάστωρ non agat perinde,
Quod est esse velit, nihilq; malit,
Esse queq; sinat, quod est, simulq;
Sic est ille futurus idem & vsq;.
Tum cubilia vitet inquinare,
Et thorum fugiat coinquinatum
Purum à crimine corpus, & sagacem
Conseruans animum, piumq; pectus,
Infami abstineat manusq; furto,
Sensus dirigat atq; cautus actus:
Non sit alterius, suis licet dum
Esse, nemine obesse, adesse cunctis:
Hoc emblemata nostra te docebunt,
Quod ipsum fauet aduouens Oræus.

EMBLEMA

EX VNO OMNIA.

Omnia diuina ſubſiſtunt condita dextra,
Illa eadem Verbo, Flatuq; reguntur Iouæ.
Omnibus hæc ergo prima & ſiet vnica cura
Debita diuinæ vt dicat præconia MENTI.

A PRIN-

A PRINCIPIO PRINCIPIVM.

PANTOPLASTES Deus, qui est PATER, FILIVS, SPIRITVS SANCTVS, vn⁹ essentia, trinus personis, homousiis, homodoxis, homotimiis, † vere ENS ENTIVM & *Deus super omnia benedictus atque laudatus in omne æuum*, Condidit totum hoc vniuersum, *cælum empyræum* cum suis *Archangelis atque Angelis*, Orbes cælestes cum toto ipsorum exercitu, ornatu, virtutibus atque influentiis, *Luce primigenia*, Sole, Luna, Stellis tum erraticis tum fixis, *Aerem* cum volucribus & toto Alituum genere, *terramque* cum eius incolis homine & animantibus vt quadrupedibus ita bipedibus, reptilibus atque insectis, substantiisq; minutissimis: *Oceanum* & maria quoq;, vna cum Balęnis & omnis generis piscibus: OMNIA.

Descriptio Dei — *Matt 28 v.19* — ** Aristot. in Agon.* — *Rom.9.v.5.* — *Gen 1.v.1.* — *ibid.v.3.16.17* — *2.Cor 4.v.6.* — *Gen.1.** — *Vide August. de Gen.ad lit.* — *Iob 41.& 40.* — *Ioh.1. omnia per ipsum.*

Condidit totum hoc vniuersum *Pater per Filium* λόγον ὑφιστάμενον(?) & *Spiritum vtrique* ὁμοούσιον, ἐνούσιον, ταυτούσιον: sicut dicitur in sacris: *In principio creauit Ælohim, cælum & terram, & Spiritus Domini ferebatur super aquas*: *Verbo Domini cæli firmati, & Spiritu oris eius, &c.*

Gen.1.v.1. — *Ioh.1.v.3.* — *Psal.33.v.6.*

Condidit omnia EX NIHILO. Nulla vel præexistente vel præiacente materia: ipse creauit OMNIA in principio ἐκ τῶν μὴ ὄντων.

Gen.1.v.1. — *Rom.4.v.17.*

Condidit *in principio, temporis*, scilicet, ante quod non erat tempus: tum erat illud principium, antea pura puta æternitas incomprehensibilis.

Gen.1.v.1. — *Conf.Ouid.l.1. Metamor 1.*

Condidit omnia LIBERE, *sed* postquam tamen condidit, *necessario*: Nā libertas non necessitatem sed coactionem excludit.

Rom.11.v.35 »

Condidit omnia GRATIOSE, nullo præexistente cuiusquam merito: *Quis enim prior illi dedit aliquid, quod retribueretur?*

Sap.11.v.24. — *Rom.11.v.35.* — *Syr.1 v.1.2.*

Condidit omnia POTENTER, potentia infinita, & incomprehensibili, *qua omnia sibi subijcit, omniaq; potest & facit, quæ vult, in cælo & in terra, vltra quam nos vel petere vel cogitare possimus.*

Aug. de Gen. ad lit. — *Phil 3 v.21.* — *Psal 115.v.3.*

Condidit omnia SAPIENTER, & disposuit *in numero, pondere & mensura*, is cuius *sapientiæ non est numerus.*

Eph 3.v 20. — *Sap 11.v.22.* — *Iob 3[illegible].v.26.*

Condidit omnia SEX DIEBVS non vno momento, non tantum vt sint, sed etiam vt cursum obtineant ἔμφυτον, quoad ei videretur.

Gen 2.v.1. — *Hebr.1.v.3.*

Condidit omnia PROPTER *semetipsum*, h.e. ad gloriam suam, bonumque suorum electorum & dilectorum, vt inde reluceret ipsius

Aug de mirabil. scriptura, l 1.c.1.

Gratia: qua fertur erga *omnia opera sua*, in primis electos.

Libertas: quod in manu eius sumus, tanquam *lutum in manu figuli.*

Potestas: quod ex omnibus miseriis, quæ, quales, quantæ, cumque illæ sint, adeoque *ex morte ipsa* resuscitare nos possit.

Sap.1[illegible].v.23. — *Prou.16.v 4.* — *Sap 11 v 24.* — *Rom.9 v.21.*

Condidit, conseruat, & regit omnia, sustentatque *verbo potentiæ.*

Psal.68.v.21 — *Hos.13.v 14.* — *Heb.1.v.3.*

EMBLEMA

QVIS TE PRÆTVLIT?

Quod ſumus & gerimus diuino munere conſtat:
Ex nobis aliud non niſi bulla ſumus.
Ergo cuiq; ſiet magnæ ſua lectio curæ,
Vt domus officiis ſtet bene iuncta ſuis.

Pie vereq;, *Nemo*, inquit Baptistes, *sibi sumere quicquam potest, nisi datum sit ei cœlitus.* Figurat id nostrum Emblema: Nam in medio Ecclesiasticus seu *persona* quædam *Ecclesiastica*, Episcopusve, *cum Pileo* seu *Infula* & *pedo Episcopalibus sursum arrecta dextra cœlitus sibi datum librum captans*, probare nititur. Diuinitus dari sacros ordines, & cognitionem ad ministeria Ecclesiastica functionesque scholasticas necessariam. *Quis enim ad hæc munia idoneus?* Nemo certe. *Quis te prætulit?* Deus. Omnes necesse habemus cum Apostolo fatendo gloriari, & gloriando fateri: *Gratia Dei sum, id quod sum.* Et: *Neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. Discrimina donorum sunt, sed idem spiritus. Discrimina ministeriorum sunt, sed idem Dominus. Discrimina Facultatem sunt, sed idem est Deus, efficiens eas omnes in quibusvis. Vnicuique vero datur declaratio Spiritus ad vtilitatem. Spiritus Patris loquitur. Loquebantur*, iniquiunt Actus Apostolici, *prout cuique Spiritus dabat eloqui.* Verbo dicam: *Nemo sibi sumit honorem.* Adeo quidem vt ipse *Dominus & Saluator* de vocatione & donis, augematibusq; excellentissimis secundum humanam naturam glorietur, nec ab similiter Prophetæ atque Apostoli.

Ioh.3.v.27. „ „ 2 Cor.2.v.3. 1.Cor.4.v.7. 1.Cor.15 v.10. 1.Cor.3 v.7. 1.Cor.12.v 4. ibid v.5. ibid.v.6. Matt.10.v.20. Actor.2.v 4. Hebr.5.v.4. Ioh.10 v.35.36.37.

Claudit huic dextrum latus *Vir paludatus, vel chlamydatus, idemque sursum extensa dextra, è cœlo sibi porrectum ensem arripiens* significare satagit, etiam magistratus recognoscere Deum authorem ac superiorem, nec sibi ipsis acceptum referre honorem istum, sed soli & vni *Archontotetha* DEO, cui omnes etiam Maximi supplicare & homagium præstare obligantur. *Omnis potestas à Deo est*: Vnde & nomen Deorum cum Deo vno & solo participant. *Deus instituit reges, & transfert Regna*; Ideoque *sub DEO* sunt, exemplum præeunte Vice-Rege Ægypti Iosepho: quod ipsum ipsi efferunt diplomatum procœmiis: *Nos*, inquiunt, *Dei gratia*. Denique

„ „ Syr.10.v.4.5. Rom. 13 v.1.2.& seqq. Ps.82.v.6. Dan.2 v.21. Gen.50.v.19.

Sinistram stipat *vir rusticus superne delatum ligonem eleuata dextra sumpturus*, indicat: Esse se diuino munere, qui sit; nec suum se sibi fictorem factorumve esse, sed diuina sibi gratia locum adsignari.

„ Ps 100.v.3.

Quæ cum ita se habeant, quis non videt in id sibi incumbendum totis viribus; quod diuino sibi munere, mandatum esse sentit: vt ille loquatur λογιὰ θεοῦ. Iste *feliciter imperet*. Hic *in sudore vultus sui mãducet panem*. Omnes autem & singuli splendorem sui ordinis & operis in timore Domini agnoscãt, faciant officia singuli vocationum, *& vt quisque accepit, ita alius in alium illud* (donum suum) *administret, vt boni dispensatores variæ gratiæ Dei*: istud tenentes, *singulos quicquid fecerint boni, hoc reportaturos à Deo*, in nouissima de gesta dispensatione reddenda ratione, *& cui multum concreditum fuerit, ab eodem multum flagitatum iri: qui autem in minimis fidelis fuerit, eum super multa constituendum fore.*

Vsus. 1.Pet.4.v 11. Rom 12.v.8. Gen.3.v 19. 1.Petr.4.v.10. Eph.6.v.8. 2.Cor.5 v.10. Luc.12.v.48. Matt.25.v 23.

EMBLEMA
REGINA PECVNIA.

Et genus & formam Regina pecunia donat,
Omnia facit pecunia.
Excæcat magnos, Medioxymosq;, & Paruos:
Quid non potest pecunia?

Sapientes sapienter credunt ita sapienti: *Pecuniæ obediunt omnia.* Aureum est hoc & argenteum seculum, auro ducuntur omnes status & ordines, auro capiuntur & argento magni, parui, medioxymi; auro denique & argento reguntur summa & ima. nec abs re est, quod *Reginæ* titulo *pecuniam* ornat Vates Venusinus Horatius. Quid enim? An non auro temeratur illibatus verbi diuini honos? Certe: vel ipso Domino teste: *Sacerdotes pretio docent, & Prophetæ pecunia diuinant; interea Iehoua nituntur, dicendo: An non Iehoua in medio nostri est, non superueniet nobis malum.* Vireret adhuc intemeratus flos diuinæ veritatis, absque pecunia & opimis præbendis si esset: Auro inflectitur rectus iuris bacillus, & Nomothetæ *muneribus excæcantur, vt absoluant impium & condemnent iustum*, hi *furum socii* sunt, de quibus Propheta Euangelicus: *Quomodo effecta est meretrix vrbs fidelis? & plenissima iure, in qua iustitia pernoctabat, eanunc homicidarum plena est? Argentum tuum abijt in scorias, merum tuum inspurcatum est aqua; Principes tui contumaces & socij furum; vnusquisque amat munus & sectatur retributiones, &c.* In vita ciuili seu communi, quid non fit auri fame studioq;: vt non immerito exclamare libeat, liceat: *auri sacra fames quid non mortalia cogis pectora? Mortalibus nil charius pecunia, atq; inter homines vna plurimum valet.* Vnde iterum alius intonat:

Proh vt nihil sanum reperias vspiam!
Sed pariter omnes seruiunt victi lucro!

Auro blasphematur nomen Dei. Auro fiunt parricidia ministrorum. „ Auro excitantur seditiones. Auro patrantur homicidia. Auro committuntur stupra, adulteria, incestus. Auri studio exercentur latrocinia. Auro ferũtur falsa testimonia. „ „ „ *Aurum & argentum, anima sunt & sanguis mortalibus, hoc qui caret, nec sibi parauit sedulo viuos hic inter, mortuus circum ambulat.*

Pudor per aurum soluitur,
Violatur auro integritas,
Pax occidit, fides perit.
Legesq; & ipsæ intercidunt.

Si ius violandum est, auri (regnandi) *gratia violandum est, in cæteris pietatem colas:*

Sine me vocari pessimum, vt diues vocer;
Nemo an bonus; an diues omnes quærimus.
Aut diues opto viuere aut pauper mori.

Verum, heus tu, bone, quid vanius auro; quid fluxius argento; quid denique fragilius pecunia? adeo vt, *si vel totum mundum lucreris, iacturam animæ patiare. nam aurum & argentum non vindicant in die iræ, imo testabuntur aduersus cultores, adeo pretiosa est redemptio animæ.* Quare *si diuitiæ affluant, noli apponere cor, auri massæ caue sacra facias, nec spem ponas in pereuntibus diuitiis, sed in solo Deo viuo. Ibi thesauriza, vbi thesaurus manet æternum.*

Marginalia: τὰ αἰσχρὰ κέρδη συμφορὰς ἐργάζεται. — *Horat. Epistol. li. 1. ad Numicium.* — *Mich. 3. v. 11.* — *Exod. 23. v. 8.* — *Syr. 20. v.* — *Prou. 17. v. 15* — *Esa. c. 1. v. 21.* — *ibid. v. 22.* — *ibid. v. 23.* — *Conuersum ex Euripid. Phœniss.* — *Aristoph. in Plut.* — *Ex Ep. Senecæ.* — *Prudent. in Hymn. de S. Laurent.* — *Ex Plaut.* — *Senec. l. 3. Epistol. ex al. cit.* — *Matt. 16 v. 26* — *Iac. 5. v 3.* — *Psal 49. v. 9.* — *Is 62. v 11.* — *1. Tim 6 2. v. 13* — *Matth. 6. v. 21*

PECCATA GRASSANTIA.

Infima cum summis miscentur, turpia dictu
Facilia factu nemo est qui pudori habet
Inde grauem Ecclypsin Ecclesia, Curia, Priua
Patitur. Beatus, ille est qui minimis studet.

Summa totius huius emblematis consistit in illo Hoseæ dicto, capite quarto, cum quo vocem tollere lubet: *Audite Verbum Iehouæ* (ô populares!) *nam contentio est Iehouæ cum habitatoribus terræ huius, quod nulla sit fides, nullaq; benignitas, & nulla agnitio Dei in hac terra. Peierando & mētiendo, & occidendo, furandoq; & adulterando effringunt legem, & cædes aliæ aliis sunt contiguæ. Propterea lugebit hæc terra, & languebit quicquid habitat in ea.* Talia plane, ô diuine Hoscheha, sunt tempora nostra, ad quæstus collata tuos, ouum vt ouo similius esse non possit, tempora quam sunt nostra tuis.

Hosea 4. v. 1. ibid. v. 2. ibid. v. 3. Exclamat.

Vis & violentia primum locum occuparint. *Pellitur è medio* iustitia & *Sapientia, vi geritur res.* Perstrepit illud Caligulæ: *Oderint dum metuant*, quod acinaces tibi cū *cruento imposito capite* significare debet, cędes aliæ aliis sunt cōtiguæ, *cædes*, inquam, *cordis*, odium, inuidia æmulatio. *cædes oris*, mendacia, calumnia obtrectatio: *cædes* deniq; *operis*, persecutio, oppressio, cruentatio.

Sueton in vit. Calig. Philip. in chronic. 1 Iob 3. v. 5. Ierem. 18. v. 18.

Scortari, stupra adulteria, incestus committere turpe non esse putant, adeo frequenter, licentiose, & impune etiam, quod mali caput est, perpetrantur, adulterantur, & *domum meretricis turmatim conueniunt, vt equi pasti sunt, cum mane surgunt. quisq; ad vxorem proximi sui adhinniunt.*

Terent. in Heautontim. Ierem. 5. v. 7. ibid. v. 8.

De *superbia & ambitione* si dicere connitar, verbis facta æquare scio, non sufficiam, ita plerique *primas in congressibus & consessibus captant*, & plus de se, quam oportet, sapiunt, quod *patulæ pauonis cum impositis aristis pennæ*, manifestum faciunt.

Pharis. Matt. 23. v. 6. Rom. 12. v. 3.

Ad hunc modum tota mundi sphæra *æruginem induit*. obscuratur & patitur Ecclypsin perpetuam per continua crimina, vitia ac turpitudinem.

Luce quidem sua radiat *verbum*, & flammas longe lateque eiaculatur suas, sed nemo curat, nemo suscipit, nemo cognoscit, *Lucet lux in tenebris, sed tenebræ non comprehendunt, adeo nulla est Dei cognitio in mundo hoc.*

Ioh. 1. v. 5. Hos. 4. v. 1.

Crescit *auaritæ studium* indies, & ingrauescit *habendi insana libido*, vnde fas nefas pari trutina librantur, & æqua lance.

Crescit amor nummi Iuuē.

Iniustitia sumit incrementa per momenta, *fides* autem *per charitatem efficax* labascit & refrigescit: *Multis annis iam peractis nulla fides est in pactis, mel in ore, verba lactis, fel in corde, fraus in factis.*

Satyr. 14. Matt. 24. v. 12 Gal 5. v. 6.

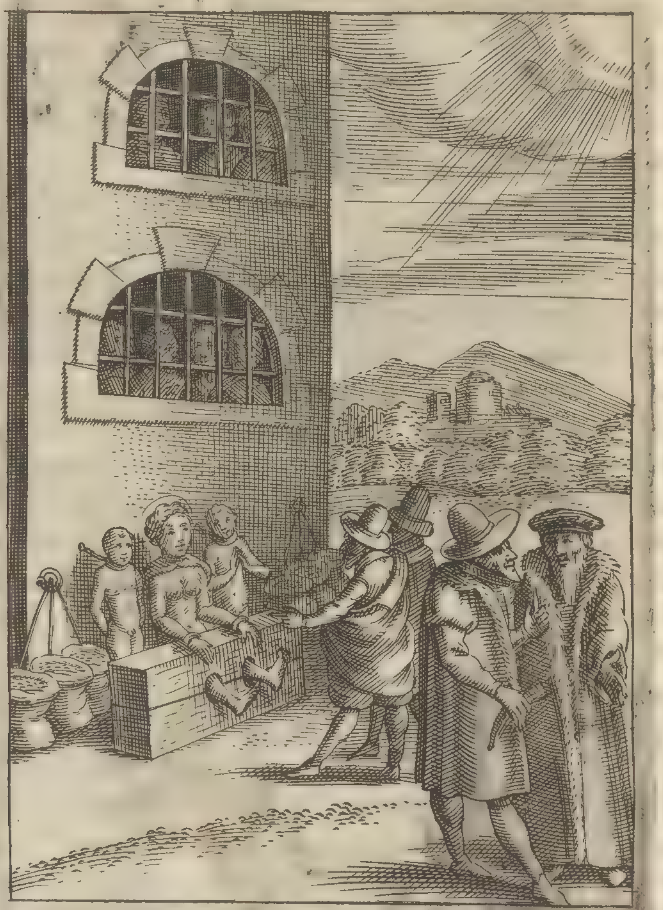
Quare cum crescant delicta, pœnas etiam crescere, & vltionem diuinam non morari credere fas est: Impleta enim mergitur vrna.

Porisma.

Vigilantibus ergo esse nobis conuenit, nec τῷ αἰῶνι τούτῳ συσχηματίζεσθαι, iuxta Apostolum: ἀποκαραδοκοῦντες ἐπιφάνειαν χριστοῦ, cuius Aduentum tam accelerare consentaneum, quam vera est Domini saluatoris assertio: *Quæ cum fieri videatis*, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε, *quoniam redemptio vestra prope est. Beatæ autem prudentes virgines, seruique fideles, omnes ardentes gestantes lampades semper parati, ibunt in occursum sponsi & introibunt ad æternas nuptias.*

Mar. 13. v. vl. Rom. 12. v. 2. Rom. 8 v. 20. Tit. 2. v. 13. Luc. 21 v. 28. Matt. 25. v 1. 2. & 6. Luc. 12. v. 35.

CAPTIVA VIRTVS.

Laudatur virtus sed non transfertur ad vsum,
Dic mihi, quid, quæso! vanius esse potest?
Horrida diuinæ quis non incendia sentit
Iræ? quis vero nunc resipiscit? ai,

De extremis temporibus os Dei, Sapientia Patris, veritas ipsa, Dn. Servator noster, ita ait: *Scandalizabuntur multi, & inuicem tradent, & odio habebunt inuicem: abundabit iniustitia, refrigescet charitas.* Subscribit Dn. Saluatori Organon electum: *Hoc*, inquit ad Timotheum Ephesiorum Episcopum, Discipulum & Filium in fide γνήσιον: *Hoc scito, quod in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa; & erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentib. non obedientes, ingrati, scelesti, sine adfectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, Proditores, proterui, tumidi, voluptatum amatores, magis quam Dei: Habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes.* Concludit (in ore enim trium consistit omne verum) os Apostolorum: *Scitote primum, quod venient in nouissimis diebus in deceptionem illusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes.* Hos tales depingere, & viuis coloribus depictos ob oculos nobis statuere præsens conatur ἔμβλημα.

Matt.24.v.10 / ibid.v.12 / 2.Tim.3.v.1 / ibid.v.2 / ibid v.3 / ibid.v.4 / ibid.v.5 / 2.Pet.3 v.3

Probitas laudatur & alget: ait Iuuen. Satyr.1.

Manicas simul ac pedicas patitur *chara charitas; captiua tenentur virtutes.* charitas omnibus in ore versatur, sed pedicis irretita in cor descendere non permittitur; Excidit enim huic peruerso seculo illud Ioannis: Τεκνία μου: μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ: Vt de chara charitate vsurpare liceat illud *Iuuenalis:*

CAPTIVA CHARITAS

1.Ioh.3.v.18.

Rara auis in terris nigroq; simillima Cygno.

Iuvenalis. Satyr.6.

Ostracismi rea semel peracta est, ab exsulio immerentem nemo reuocat, ab ἀσπόνδοις hostibus constricta præseruatur: inuidia, dico & auaritia.

vid. Erasm. in Chiliadib.

Inflatis multi buccis optume-meritæ præconia dicunt virtuti, captiuitate tamen non exonerant, sed quo mage commendatur, hoc mage premitur: *Speciem virtutis habentes, virtutem eius abnegant.* Pulpita obsederunt, tenentq; clauos ἀχάρετοι, dolosi, hypocritæ, auari, μισθόδουλοι, ἀνθρωπάρεσκοι, *omnium horarum homines, indocti, quorum Deus venter est, huius seculi homines*, qui pallia, quod aiunt, ventorum intemperiæ accommodate obuertere sciunt: Virtus non tam spernitur, cum suis clientibus (quod ferri quidem posset) sed premitur, proculcatur, demergitur. Optume senties, si mecum senties:

2.Tim.3.v.5 / Phil.3 v.19 / Ps.17.v.14

Quod sis esse velis, nihilq; malis.

Martial l 10. Epigrammat.

Et praxi dona illud Spiritus S. per calamum Dauidis sonori: *Noli æmulari in malignantibus, neq; zelaueris facientes iniquitatem: Quoniam tanquam fœnum velociter arescent, & quemadmodum herba cito decident: Tu vero delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.*

Psal.37.v.1 / ibid.v.7

ARBOR VITÆ CHRISTVS.

Planiciem quærit, vitat prærupta viator,
Indagat gratam fessus arator opem.
Planicies Christus cæli est, atq; vmbra salutis.
Nec venit ex alio lux, via, vita, salus.

Quod

Quod Dominus Saluator apud Matthæum, *Venite*, ait; *ad me, omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite à me quoniam mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris, quoniam suaue est iugum meum, & leue meum onus*: hoc ipsum ad oculum demonstrare nititur emblema præsens, sub typo *arboris à qua Christus pendet*, cum inscriptione: *Iesus Nazarenus Rex Iudæorum*. Non est absonum à sacris hoc ἔμβλημα; dicitur enim Christus: *Surculus ex radice Iesse*. Vocatur non tantum *Iehouah iustitia nostra; sed & Germen Dauidis*. Nam

Matt.11.v.28 ,, ,, ,, I.N.R.I. Esa 11.v.1. Ier.23.v.5.6.7.

Arbor summa & ima coniungit: Reconciliat Christus cœlum & terram, Deum & homines, vnitque.

2.Cor.5.v.18.

Arbor semitam q. præbet ad superiora: Ita Christus est *via, veritas & vita, nemo venit ad Patrem, nisi per ipsum*. Estque adeo vere *scala* illa *Iacobæa*, per quam adscendimus ad patrem.

Ioh.14.v.6. Gen.28.v.12.

Arbor extendit ramos ad quatuor partes orbis: ita Iesus Christus crucifixus prædicatus per quatuor partes orbis terrarum, *Gentibus, stultitia*: *Iudæis, scandalum: sed vis saluifica, omnibus fidelibus.*

Matt.28.v.20. 1.Cor.1.v.23.24.

Arbor etiam sub terram spargit radices: Nam *à morte* etiam redimit nos Christus & resuscitabit *de puluere terræ* in nouissimo die: *in Christo omnes viuificantur*.

Hos.13.v.14. Iob.19.v.25.&c. 1.Cor.15.v.22

Arbor præbet gratam vmbram fessis, anhelisque. Ita Christus in omnibus aduersis gratum solatium: *In æstu peccati* est nobis vmbra iustitiæ: *In feruore iræ* est nobis refrigerium gratiæ: *In calore precum*, est nobis solamen certæ exauditionis: *In contentione laboris*, est nobis dulcis quies: *In errore profectionis*, est nobis regia via: *In tenebris* ἑτεροδοξιῶν, est nobis saluifica veritas: *In tentatione* opacat solatio spiritus: *in morte* refrigerat vmbra Passionis: *in cruciatibus Gehennæ* præbet gratam vmbram æternæ felicitatis; humiliores sunt omnes humanæ myricæ, quam vt nobis vmbram vitæ, pietatis, iustitiæque coram Deo, æternæve salutis præstare possint. Quare verbo dicam cum Phostere Mediolanensi: Omnia nobis Iesus est, si volumus. Curari desideras; medicus est: si Febribus æstuas, fons est: si grauaris iniquitate; iustitia est: si auxilio indiges; virtus est: si mortem times; vita est: si ire desideras; via est: si tenebras fugis; lux est: si cibum appetis; alimentum est: gustate igitur & videte, quoniam suauis est Dominus!

1.Cor.1.v.30. 2.Cor.5.v.18. Ioh.16.v.23. Matt.11.v.29 Ioh.14.v.6. Ambr.lib.10. de Virgin.

SIMPLICITAS CORONATVR.

Liuida vesani spernas opprobria vulgi,
Rancorisq; tui sit Medicina Λόγος:
Verbum namq; tibi pedibusq; Lucerna tuis est,
Et fax. Non errat qui hoc duce carpit iter.

Miræ

Miræ, nec vnquam satis decantatæ cum corporis, tum animi tarditatis animal est asinus, vt multis inde dicteriis ortum locumq; dederit, vt si hominem tardum, rudem, ἀπαίδευτον dicere velis; *Asinū, Asinum Thessalicum, Asino indoctiorem*, &c. voces: Vtut autem contemptum sit hoc animal, est tamen multorum in animali rationali exemplar & typus. Est enim simplex. Ἄχολον. Naturæ ductui à Deo ingenito obsequeus. Tanto affectus impete ad fœtum ὁμοειδῆ rapitur, vt medius per ignem eius gratia feratur. Iusti æquique tenax. Non nocet morsu; non lædit calce; sed potius ictus & verbera patitur, subinde ad plura excipienda paratum. Vnde nec Christo equite ac sessore indignum.

Sic asinus, quem cui que asinum sors aspera fecit.
Asini propria seu laudes.
Marc. 11
Matt. 21

Asino certe quouis (liceat barbarizare) asiniores sunt, qui vel ab asino has virtutum vmbras ad rem & corpus transferre non conantur.

Simplicitas, à Christo ipso commendatur, & iniungitur, vt optume credere & optume ambulare putetur is, qui simpliciter credet & ambulet, absque *carnali sapientia*, quæ stultitia coram Deo est, & ab eodem confunditur. Vide sis autem, ne dum simplex haberi vis, duplex euadas vel omnino ἄλογος.

Matt. 10. 16
1. Cor. 1. v. 30
„ *NB.*

Ita enim simplex est, vt *ductum ingenitum* à Deo sequatur: tu lucem & Ducem λόγον sequere, & nunquam errabis.

Ad ὁμοειδῆ, ad fratres, ad proximum, singulari te amoris adfectu trahi, diuinum est. *Dei genus es, hunc diligere ante omnia, super omnia, post omnia*, eumq; propter ἀδελφὸν amare ὁμοειδῆ debes, *sicut teipsum*, id nisi feceris, *sub homicidarum censum* cades.

ὁμοειδής.
Act. 17 v. 28
Deut. 6. v 5
Leuit. 19. v. 18

Iustus vt sis & habeare, iusti, æquique tenax esse debes, & suum cuiq; tribuere. *Qui facit iustitiam, iustus est.*

1. Ioh. 3. v. 18.
1. Ioh. 3. v. 7

Morsu oris lædere debes neminem, falsum testimonium non dicere, mendaciis non ferire, calumniis non lacerare.

Exod. 20
Deut 5

I*mpetitus non recalcitrare*: Lacessitus non reuerberare: maledicta, maledictis; iniurias, iniuriis; damna, damnis; non cōpensare *sed bono malum vincere*. Et id teneas, te ad plura atq; maiora sustinenda Leg. Christi obligari quę est: *si quis te percusserit dextram maxillam, præbe illi & alteram*. Non excidat *Asini* Apologus.

1 Pet 2. 23
Rom. 12. v. 21
Matt. 5. v. 39

Sedet pro confessionibus audiendis Θηρίο-Ἄρχων Leo, audit & absoluit Lupum ἐξομολογοῦντα, rapinas ouium: Confitentem Laniatus anserum &c. Vulpem, & alios id genus, consueta absolutione: *Tace frater mihi & tibi hæc sunt communia.* Asinum, quod manipulum fœni casu delapsum vorasse fateretur, solum sublimem rapi & in crucem à lorariis agi iubet. *Intelligis quo tendam?*

Apologus de Leone confessionario.
„ *NB.*
Matt 10. v. 16

Quare ad verbera te para, qui Christi discipulus clues: *Mitto vos*, inquit, *vt oues in medium luporum.* Fieri non potest quin lupus in infimo fontis loco iuxta se stantem agnum turbatæ aquæ reum peragere satagat.

Qui leuiter sortem ferre scit ille abit.
Apolog de lupo & agno.

INGENIVM VERÆ AC SALuificæ fidei.

Perpetuas tibi fundit aquas fons viuus, & vsum
Multiplicem præstat vena perennis aquæ:
Sic fidei veræ soboles dilectio præsto est,
Corpus vt vmbra, fidem sic comitatur amor.

Pie ac vere *August.fides*, inquit, *est bonorum omnium fundamentũ: Fides est humanæ salutis initium, sine hac nemo ad filiorum Dei numerum potest peruenire, quia sine ipsa nec in hoc seculo quisquam iustificationis gratiam consequitur, nec in futuro vitam possidebit æternam. Est autem* fides (vt idem inquit *Augustinus*) *credere in eum qui iustificat impium: credere in Mediatorem sine quo nemo reconciliatur Deo: credere in Saluatorem, qui venit quærere & saluare quod perierat, &c.* Certe: *sine hac fide impossibile est placere Deo:* quin *sine ea quæ fiunt, in peccata conuertuntur omnia:* Per hanc fidem Dominus & *Saluator noster potestatem dedit filios Dei fieri, omnibus, qui credunt in nomen eius. Fides nobis imputatur ad iustitiam. Fide viuimus. Fide stamus. Fide purificantur corda nostra. Filij Dei sumus* ac manemus *per fidem, per fidem habitat Christus in cordibus nostris. Fide* nemo perit, sed habet *vitam æternam. Fides* in Christum *est victoria nostra, qua vincimus* satanam, mundum, adeoque propriam nostram carnem. *Fidei* denique *finis est salus animarum.* In hac *veste nuptiali* comparemus coram Deo, huius adminiculo clamamus: *Abba Pater! Hic ocellus* est, qui intuitur Christum. Hæc est *auris*, quæ audit Christum. Hęc *saluifica dextera* est, quæ apprehendit Christum ad dextram Patris in cælis sedentem, eumque tenet. *Hoc pede*, currimus ad Christum. *Huius complexu*, ipsam q. æternitatem concludimus. Fons viuus perennis aquæ fides est, cuius *aquæ saliunt in vitam vsque æternam. Arbor optuma* est, quæ non nisi optumus ædere fructus potest. *Opus autem est & donum Dei*, quod mediante sacrosancto ministerio Verbi in cordibus incendit Deus per Spiritum suum sanctum: Quare hæc *pretiosissima vnio* non nisi in agro Euangelico foditur, effoditur. Oleo sacramentorum nutritur. Precum subsidio firmatur. Per tribulationes & calamitates exercetur. Per spem & charitatem manifestatur: per intercessionem Christi conseruatur in vita, tentationibus, & morte. *Tria igitur considero, in quibus tota spes mea consistit, charitatem adoptionis, veritatem promissionis, potestatem redditionis. SCIO cui credidi, quia in charitate nimia adoptauit me, quia verax in promissione, quia potens in exhibitione. Hic est funiculus triplex, qui difficulter rumpitur.* Hæc est fiducia, qua *Abraham* immolaturus, qua placuit *Abel*, qua arcam ædificauit *Noa*, qua luctatus *Iacob*, (vt emblema nostrum liquido demonstrat) qua eminuit *Ioseph*, qua opprobria tulit *Moses*, qua *sancti* vicerunt regna, qua denique *saluati sunt* omnes sancti, quotquot iam inde à condito orbe, adhuc, & vsque in æternum beatitudinem obtinuerunt, obtinent, obtinebunt æternam. O thesauris omnibus opulentior fides, ô virtutibus corporalibus omnibus fides fortior!

Aug in Prol. lib de fid. ad Petr Diacon.
Aug. lib. de vera Innoc. c. 352.
Hebr. 11. v. 1
Hebr. 11. v. 6
Rom. 14. v. 23
Ioh 1. v. 12
Gen 15. v. 6
Rom. 4. v. 3
Habac. 2. v. 4
Rom. 1. v. 17
Rom. 11. v. 20
Act. 15. v. 9
Gal 3. v. 26
Ioh. 3. v. 15. 16
1. Iah. 5. v. 4
1. Petr. 1. v. 9
Matt. 22. v. 12
Iustin. Ep. ad Piognet.
Bern serm. 2. de Magis.
Aug. in Ioh.
Cant. 1. v. 4
Bernar. super Cantic.
Ioh. 7. v. 37
Matt. 7. v. 18
Ioh. 6. v. 29
Eph. 2. v. 8
Rom. 10. v. 17
1. Cor. 3 v. 34
Matt. 13. v. 46
Rom 4 v. 11
Luc. 17. v. 5
2. Cor. 1. v. 9
Luc 22. v. 32
Bernh. serm. 3 de 7. fragm.
Visus Scio.
Heb. 11 v. 17
ibid. v. 4
ibid. v. 7
ibid v. 22.
ibid v. 23
ibid. v. 33
Act. 15. v. 11
Ambr. l. 3. de virginit.

INDOLES CHARITATIS.

Sustinet incursum cataclysim saxea moles,
Imprimis ferro conglomerata graui:
Sic mens diuini bene conglomerata fauore
Flaminis, aduersum stat Phlegetontis aquas.

Sine charitate poteſt quidem fides eſſe, ſed non & prodeſſe, non Afrorum tantũ ſed totius quoq; Chriſtiani Orbis Epiſcoporum ocellus *Auguſt.* infit. Propter quod & Apoſtolus Paulus, *in Chriſto* (inquit) *Ieſu neq; circumciſio aliquid valet, neq; præputium aliquid valet, ſed fides quæ per dilectionem operatur.* Hæc eſt ea dilectio, quæ fidei ſoboles & æmula hic *ſaxea mole nixa conſidet, dextra charam ſobolem, ſiniſtra librum cum cruce tenet, iungitq; omnia Patientiæ Hieroglyphicus agnus, inumbrante cœleſti & mitiſſima diuina Columba Spiritu S.* Id vero ſignificare vult ἔμβλημα noſtrum, dilectionem fide vera niti tanquam rupe, eamq;, vt ſit vera, è fide ſaluifica manare oportere, *à qua formetur*, quæque per hanc (aiente Apoſtolo) ſit efficax: eſt vera charitas quæ ad ἀκρίβειαν diuini canonis exigitur atq; exercetur: Tincta in cruce & ſanguine Chriſti, per quem omnia cogitata, dicta, & facta noſtra accepta redduntur ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πατρός. Piam ſane ac lepidam Picturam! *Oſtende enim mihi fidem ex operibus* charitatis & ſufficiet mihi; aut *mortua* fides & *ſimulacrum fidei* erit, aut operum monilibus redimita ouabit, *Operum* autẽ, inquam, *DILECTIONIS. Dilectio fortis eſt, vt mors, durus vt ſepulcrum zelus; Prunæ eius prunæ ſunt, igniúq; flammæ diuinæ. Aquæ multæ non poſſunt extinguere dilectionem, nec flumina inundabunt eam: Si daret quis totam ſubſtantiam domus ſuæ pro hoc amore, plane contemneretur. Si linguis hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus ſum æs reſonans, aut cymbalum tinniens. Etſi habeam Prophetiam, & nouerim myſteria omnia, omnemq; ſcientiam, & ſi habeam totam fidem, adeo vt montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil ſum. Et ſi inſumam alendis egenis omnes facultates meas, & ſi tradam corpus meum vt comburar, charitatem autem non habeam, nihil iuuor.* Hæc eſt *caput* & apex *præcepti* illius noui Dn. Saluatoris. Hac *diſcipuli eius* cluemus. Hac *legem* eius *implemus.* Hæc *moderatrix ſit omnium conſultationum*, actionum, paſſionumq; ſimul noſtrarum. *Hæc patiẽs eſt: comis eſt: non inuidet: non eſt inſolens: non inflatur: Nihil vt indecorum faſtidit: non quærit quæ ſua ſunt, non irritatur: non cogitat malum: non gaudet de iniuſtitia: gaudet aũt de iuſtitia: omnia ſuffert: oĩa credit: omnia ſperat: oĩa ſuſtinet.* ab hac vtranq; ꝙ aiunt, faciamus paginam. Ab hac Dn. Saluator Iudicium ſuum olim auſpicabitur, conſummabit, exequetur. Hæc *maxima eſt*, æternũ durans. *Vide ergo quam multa & quam magna deſint, nihilq; proſint, ſi hæc vna defuerit Charitas cauſa eſt & mater omnium virtutum, quæ ſi deſit fruſtra habentur cetera, ſi adſit, habentur omnia. Omnia fiunt facilia charitate. Totam magnitudinem diuinorum eloquiorum & latitudinem ſecura poſſidet charitas. Si ergo non vacat omnes paginas ſanctas perſcrutari, omnia inuolucra ſermonum euoluere, omnia ſcripturarum ſecreta penetrare, tene charitatem, ibi pendent omnia, ita tenebis quod ibi didiciſti, tenebis etiam quod nondum didiciſti.*

De Tr in li. 15. c. 18.
Gal. 5 v. 6
Senſus emblematis huius. Quæ ſit vera & non ficta nec hypocritica charitas.
Iac. 2. v. 18
Cantic. Cantic. c. 8. v. 6.
ibid. v. 7
1. Cor. 13. v. 1.
ibid. v. 2.
ibid. v. 3
Ioh. 13. v. 34. & c. 15. v. 12
Rom. 13. v. 10
1. Cor. 16. v. 14
1. Cor. 13. v. 4. 5. 6
5. Encomia
6. Charæ
7. charitatis.
Matt 25. v. 35. & ſeqq.
1. Cor 13. v. 13.
Auguſt. l. 1. de baptiſ contr. Donatiſt. c. 5
Idem de laudib charit. ab init.

SPES NON CONFVNDIT:

Omnibus in lingua est: Spes non confundit at: at illa
Non est in mundi Spes iacienda bonis:
Spes non confundens cælestia munera spectat,
In viuo & ſolo Spes ouat vna Deo.

Charitatem sequitur spes, illa fidem, hæc illam: *Est autem spes diuinitus infusa virtus, qua promißionibus diuinis in Christo de futuris beneficiis alacriter inhiamus.* *Spes quid sit.*

Breuis illa quidem sed admodum luculenta spei descriptio.

Causa efficiens SPEI est *Spiritus S.* sicut dicitur: *Benedictus est, & Deus Pater Dn. nostri Iesu Christi, qui ex multa sua misericordia regenuit nos in SPEM viuã.* Fructus Spiritus sub vocabulo ὑπομονῆς. *Gal.5.v.22. 1.Pet.1.v.3. Gal.5 v.22. 1.Thess.3.v.5.*

Subiectum SPEI est cor.

Obiectum: Christus qui rupes nostra: *in Christo*, qui *Petra* & *fundamentum.* *1 Cor 10 v.4. 1.Cor.3.v.11.*

Causa instrumentalis est verbum Dei, in primisq; *promißio gratia.* *2 Thess. 1.v.5.*

Forma: patiens exspectatio futurorum bonorum. *Rom 8.v.24. 25.26.*

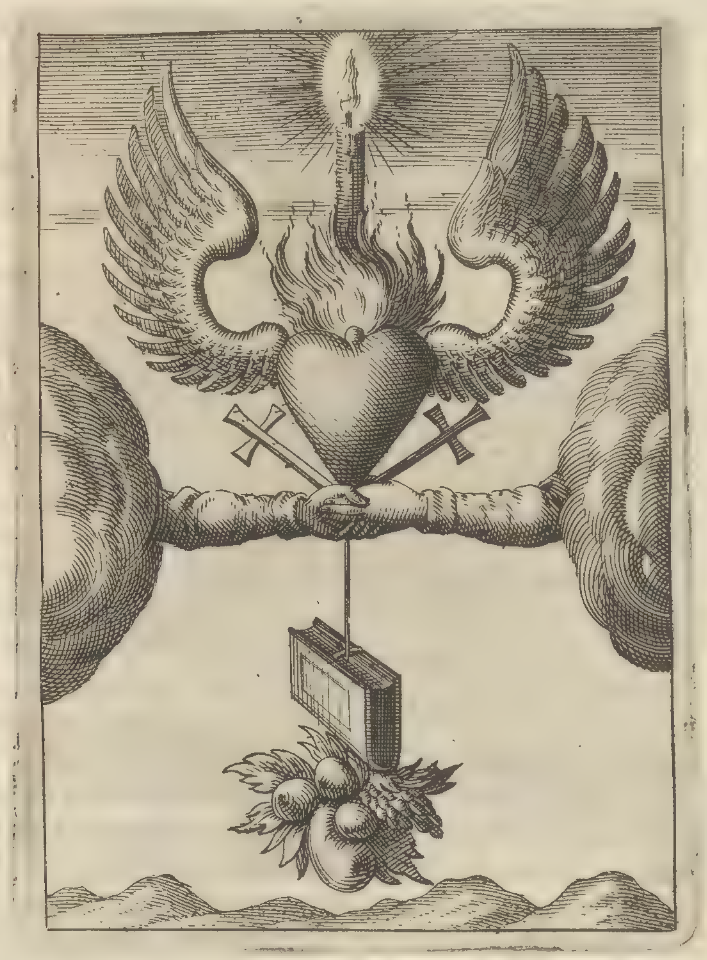
Materia: Futura bona cum corporis, tum inprimis animæ, quæ non videntur sed sperantur. *Spes enim non est visibilium, sed inuisibilium. spes si cernatur non est spes: quod autem quis cernit, cur speret? si vero, quod non videmus, speramus, per patientiam exspectamus.* *ibid.*

Præclare certe & omnino Christiane de spe *Augustinus*; *Audite*, inquit; *& discite & tenete, quæ sit spes Christianorum. Quare sumus Christiani; Non enim adhoc sumus Christiani, vt terrenam nobis felicitatem petamus, quam plerumq; habent & latrones & scelerati. Ad aliam felicitatem nos sumus Christiani, quam tunc accipiemus, cum vita istius seculi tota transierit. Ergo promittitur nobis & carnis resurrectio, &c.* Et idem alibi: *Tribulatio nostra in præsenti seculo, spes vero nostra de futuro seculo: & nisi in tribulatione præsentis seculi, consoletur nos spes futuri seculi, perimus. Gaudium ergo nostrum, fratres, nondum est in re, sed iam in spe. SPES autem nostra tam certa est, quam si res iam perfecta sit: Modo enim credimus, tum videbimus. Cum credimus spes est in isto seculo: cum videbimus res erit in futuro seculo.* Hæc Augustinus. *Aug. in Psal. 62. idem in Psal. 123.*

Optume autem & appositissime *anchoræ* assimilatur ab Apostolo: *Hebr.6.v.18. 19.20.*

Vita enim nostra est *instar nauigationis, nauigium* cor est. *Ancora* spes: non tutius eiicitur, quam in rupe, rupes autem est Christus, nec maius quid priusve in ore habent nauigantes quam *patriam? patriam!* cum præda: *& nostrà conuersatio atq; πολίτευμα, in cælis est, vnde expectamus Christum.* Non igitur hæreat anchora nostra in arena temporalium, sed in saxo Christo. Ea *spes non confundit.* non nutat. non deficit. durat vsque in finem. *Abscondita* quidem anchora & spes seu *vita nostra cum Christo in Deo, scimus autem, quod, quando vita illa nostra Christus patefactus fuerit, tum & nos apparituros* in gloria. *Ecce igitur, agricola exspectat pretiosum fructum terræ, patienter ferens donec accipiat temporaneum & serotinum.* Quanto magis nos sperare conuenit & exspectare! *Beatus autem is est, qui hanc spem habet, fouetq;.* Assimulabo illum viro prudenti, qui ædificauit domum suam (proiecerit anchorã spei suæ) super petram: Tunc descendit pluuia & venerunt flumina, & flauerunt venti, & inciderunt domui (nauigio) illi, & non cecidit, fundata enim fuerat super petram. *Italiam! Italiam! primus conclam. Philip.3.v 20. Matt 8 v.26 Rom.5 v.2. Coloss.3.v.4. Iac.5.v.7. Matth.8.v 26 vsq; ad fin. cap.*

LVCET PER ÆRVMNAS fides.

Per varios casus, per mille pericula rerum
Mirificas sanctos, optime Christe, tuos:
Turbida iucundum spero post nubila Phœbum,
Dum præeat Verbum lampada opemq; tuum.

Cor

Cor quod hic vides, *fidei ſignum* eſt: *facula* autem *ex corde* figuram *charitatem*: Inter hæc *media fax*, *verbi*, ἱερογλυφικὸν eſt: *Alæ fidei naturam* depingunt. Nititur autem *cor duabus dextris* complicatis mutuo quæ *veritatem promiſſionis* ſubinnuunt, & *gemina cruce, candida altera, altera nigra*: crucis Chriſti, naturæq; ſignis: à quibus *liber* dependet *legis indicium*: & *cornu copiæ, abundantiæ* σημείων.

Explicatio Emblematis.

Fides eſt ſuauis genitrix, dulciſq; nutricula dilectionis, *perq; eam*, vt Apoſtolus loquitur, *eſt efficax*: Non eſt vera ſed falſa, non recta ſed fucata, non viua ſed mortua fides, quæ flammas charitatis non eiaculatur, longeque & late diffundit. Fides quatenus in corde latet, ſoli Deo viſibilis eſt: hominib. „ autem videtur in operibus charitatis, quare eſt ipſe Saluator in illa iudicii „ die non niſi per opera miſericordiæ ἐνεργουμένην fidem commendabit, inque lucem producet.

Gal. 5. & Iac. 2. *Matt. c. 25*

Fides itidem non hæret in terrenis, ſed alis ſubuolat in cœlum, ad thronum maieſtatis diuinæ: *Aquilæ ſunt fideles, non graculi: conuerſatio fidelium in cœlis eſt, vnde exſpectant Chriſtum Saluatorem. Quærunt quæ ſupra ſunt, ibi Chriſtus eſt ſedens ad dextram Dei. Iſthic Theſaurum eſſe ſuum norunt, cum electi ſint de præſenti ſeculo, & allecti ad ſanctorum* κλῆρον *in cœlis.*

Chryſoſt. Homil. 24. in 1. ad Corin. Phil. 3. v. 20. Coloſ. 3. v. 2 Matt. 6. v. 21. Ioh. 15. & Coloſſ. 1. v. 12.

Quare & crucem eo ferunt mitius, cum præmoniti ſint à Chriſto, *in mundo preſſuram ipſos habituros*, iuxta Domini Prophetiam: *Quicunq; diſcipulus meus eſſe vult, renunciet ſibi ipſi & tollens crucem ſuam, ſequatur me.* *Hoc* n. non alio *modo ſciūt ſe graſſari* poſſe *ad gloriam*, exemplo Dn. Saluatoris, cuius ducuntur promiſſione: Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μεθ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. *Mundi crucem atrā* eſſe pernorunt, h. e. maledictam, & veſtibulum æternorum cruciatuum, *ſe* autem *corripi à Domino, ne cum mundo damnentur*: Sanctificata enim crux fidelium in cruce Chriſti, ſub cuius ipſi auſpiciis hic mœrent & merent.

Ioh. 16. v. vlt. Marc. 8. v. 34. Act. 14. v. 22. Luc. 24. v. 26 Apoc. 3. v. 21. 22. Crux mundi atra. 1. Cor. 11. v. 32.

Lux & Dux fidelium eſt *Verbum. Fides enim Verbum intuetur.* Non eſt fides vbi non eſt verbum, ſed tantum opinio. Vnum & ſolum Verbum ſequūtur fideles præuium: *Nihil conſultantes cum carne & ſanguine, ſed rationem & intellectum captiuum ducūt ſub obſequium Chriſti, confirmantes quod verax Deus ſit, nihil inſiſtentes.* Et ſequuntur. Verbum quidem Euangelii in fide: Verbum legis in vita: Quare confidenter dicunt cum Apoſtolo: *Gloriamur in adflictionibus, ſcientes quod tribulatio patientiam operatur: Patientia autem probationem: probatio v. ſpem: Spes autem non confundit, quia charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Sp. S. qui datus eſt nobis*: Et cum regio Pſalte: *Niſi Verbum tuum conſolatio mea fuiſſet, periiſſem vtiq; in adflictionibus meis*: Concluduntq;: *Quis nos ſeparabit, &c. Certi ſumus quod neq; mors neq; vita, neq; Angeli, neq; principatus, neq; vis, neq; præſentia, neq; futura, neq; altitudo, neq; profunditas ſeparabunt nos à dilectione Dei quæ eſt in Chriſto Ieſu.*

Rom. 5. v. 3. 4. 5. Pſalmus 119. Rom. 8. v. 37. 38.

ARCVS

EMBLEMA

ARCVS NIMIS INTENSVS, facile rumpitur.

Sacroſanctarum dulcis ſymphonia legum eſt,
Omnibus & numeris dulcior Harmonicis:
Candida ſi noſtris regnet dilectio rebus,
Annuet & ſummi gratia larga Dei.

Legum Cynoſuram obſeruare nemo bonus detrectat,in quocunque ordine: Quicquid extra harum limites vagatur,vis eſt & violentia non durabilis. Talis eſt harmonia verbi , legum , iuriſq; ſcripti, vt ſuauius adficiat quam vlla Symphonia vocum vel chordarum. Viciſſim vt ſi nimis intendãtur fides,fit vt aut rumpantur,aut ingratiſſime κακοφωνία aures feriat , ita vel prudentia vel violentia extra & præter leges, verbum , iuſq; aut rumpitur, ac ſua mole corruit,aut ingrata eſt diiſq; piiſq;, inque fine turpiſſimum poſt ſe fætorem relinquit.

Verbum ἔγγραφον.
Δίκαιον καὶ Νόμιμον.
Leges ſcriptæ.

In *Eccleſiaſtico munere* ſi fides nimis intendantur, & acumini ingenii quis nimis fidat,aut efferatur,quanta (Deum immortalem!) diſſonantia exſurgit in articulis fidei,vt *dato vno inconuenienti & abſurdo Theologico ſexcenta ſequãtur continuo & amplius.* Ἀεροβατεῖν ſemper periculoſum fuit,& *ſcrutari extra verbum*. In verbo ſe ſuo Deus quæri vult & inueniendum ſe promittit. Verbum *faſciæ* ſunt, quibus Chriſtus inuoluitur , *cui teſtimonium omnes ferunt Prophetæ.* Sequenda analogia,& interpretanda ſunt pauca ſecundum plura , nõ contra plura. *Optimus lector ſcripturarum & Doctor is eſt , qui dictorum intelligentiam exſpectat ex dictis potius,quam importat , & qui refert magis quam infert.* Sententia ſcripturæ quærenda eſt in ipſa ſcriptura. *Nulla n. Prophetia eſt* ἰδίας ἐπιλύσεως. Qui vero ex tolerabili verbi luce ſubuehitur ad *intolerabilem & inacceſſam lucem* in qua Deus habitat, is *à gloria maieſtatis* facile oppreſſus Icarium in morem ruit,eo altius quo ſublatus. *Non decet ſeruum arcana Domini ſcrutari, nec cælorum arcana diſcutere , ſed de cæleſtibus rebus conuenit honeſta & glorioſa ſapere. Sufficiunt diuinitus inſpiratæ ſcripturæ ad ea quæ credenda & facienda ſunt. Omnis enim ſcriptura* θεόπνευστος, *vtilis eſt ad docendum,ad arguendum,ad corrigendum , ad erudiendum in iuſtitia,vt perfectus ſit homo Dei. ad omne opus bonum inſtructus. Relinquendus Deus eſt in maieſtate,& amplexandus Deus* ἐν σαρκωθείς.

ἐμβατεύειν.
Ioh 5 v.39.
Eſai.8.v.19. 20
Luc.2 inueniunt Paſtores in faſciis.
Actor. 10. v. 43.
Hilar.lib.2.de Trinit.
2.Pet.1.v.21
1.Tim 6 v.16
Trou.25.v. 27
Cyprian.
Auguſtin.
Athan contra gentes.
2.Tim.3. v.16
ibid v.17

In *functione Politica*, vt maxime quis haud iniuſte ſententiam rogarit,iniuſtus tamen eſt,qui abſque lege. Quicquid extra leges fertur, vis & violentia eſt. Nullum autem violentum diuturnum. *Erubeſcunt ſine lege loqui;* Erubeſcant & ſine lege effectui quid dare. *Leges rogantur, non tam aliis, quam ipſis Nomothetis*. Solus Deus αὐτοπάθυνος eſt,leges fert,nullas patitur: IPSE TAMEN SIBI LEX eſt. Tyrãnorum hoc eſt:ſic VOLO, STAT PRO SENTENTIA VOLVNTAS. *Non quod libet , liceat:ſed quod licet libeat* ; *ſub Deo* ſe eſſe meminerint magiſtratus : *apud quem non eſt reſpectus* perſonarum.

Δίκαιον καὶ Νόμιμον.
„
„
Sic Iuſtin de Lycurg li.3
Iuuenal Satyr.6
Phil Chronic. in Baſſian.

In omnibus autem actionibus noſtris moderetur charitas. Amoris officium eſt,paſcere Dominicum gregem,in vtroque ſtatu: militet illud Apoſtoli: Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις, ὁ κύριος ἐγγύς.

Gen 50. & Eph.6
1.Cor.16.v.14
Greg.in Paſt.
Phil.4.v.5

PRVDENTER AGE.

Lanigeras prudenter oues age pasce, tuumq;
Nunquam negligito pastor amice gregem.
Qui sua nunc pascit sapienter ouilia, quondam
Intrabit cæli pastor ouisq; domum.

De

De Thalete Milesio fertur, quod astris futurorum indagandorum gratia intentus in paludem, quæ ante pedes erat ceciderit: quem vetula quædam conspicata effuse deriserit, arguens stultitiæ, quod longe absentium scrutator à præsentibus non potuerit cauere. Talem Thaletem hic vides, qui in longinquum prospiciens, suarum, quæ ante pedes sunt, ouium nullam ducit rationem. Quis numerabit omnes ac singulos hodienum huiusmodi Thaletes, qui futurorum curiosi sectatores ac spectatores, eorum, quæ imminent ceruicibus, obliuiscuntur. ¶ Videas multos Ecclesiasticos qui rei ita tenaciter hærent familiari, augẽdisq; student opibus, &c. vt domi prospiciãt suæ, ita laborãt, vt nulla prorsus ouium, diuinitus atq; humanitus sibi concreditarum, & pro quibus aliquando coram tribunali Christi grauissimam reddituri sunt rationem, ab ipsis ducatur ratio. *Hi sunt Pastores, qui semetipsos pascunt, adipem comedunt, & lanam induunt, quod opimum est, mactant, gregem non pascunt. Morbo affectas non confirmant, ægrotam non curant, confractam non obligant, depulsam non reducunt, pereuntem non requirunt; Sed vi dominantur in eas: quorum sanguinem Dominus ab ipsorum manibus reposcet. Talium Deus venter est, quæ moritura est, aiunt, vah moriatur!* Plutoni sacra faciunt, non CHRISTO. *Mercenarij* sunt, *veniente lupo fugiunt.* Μισθοδϐλοι καὶ * ἀνθρωπάρεσκοι, *non serui Christi. Væ illis quoniam Euangelium non prædicant, cuius* κηρύγματι *cum se tum eos, qui audiunt, saluos facere possent. Lupus certe non venit, nisi vt interficiat,* hos inclament Molossi oportet, aut proprio tergore luant, propria pelle pendant. O bone Iesu, quantus horum numerus inter sacerdotes tuos!

Thales Miles. — *Lepide.* — *Viue bidentis amans. Iuuen. Satyr. 3.* — *NB.* — *Auari sacerdotes, attenti suis decem.* — *Hebr. 13. v. 17.* — *Ezech 34 v. 2* — *ibid v. 3* — *ibid v. 4* — *Vid Ambr. li. de sacer dignit. Itemq; Chrys.* περὶ ἱερωσύνης. — *Phil 3. v. 19* — *Zach. 11. v. 9* — *Ioh. 10. v. 12. 13. 14* — ** Gal 1. v. 10* — *1 Cor. 9. v. 16* — *1 Tim. 4. v. 16* — *Ioh. 10. v. 10*

Boni Pastoris quidem *esset tondere pecus non deglubere*, quæ Tiberii Imp. olim vox erat. Inuenias autem multos Dynastas & Primates, qui depilent suos, exsugant suos, excorient suos, similes illis de quibus Spiritus S. *Coegerunt*, inquit, *Ægyptij filios Israelis seruire per sæuitiam.* Nõ Pastores sunt tales, sed carnifices. Ὁ γὰρ ἀγαθὸς ἄρχων οὐδὲν διαφέρει ἀγαθοῦ πατρὸς, vt inter Gentiles σοφὸς ille dicebat.

Ezech. 3. v. 18 & c. 33. v 6 — *Sueton. in Tiberio. Phil. in Chronic. Hotoman. Cons.* — *Exod 2 v. 13* — *Xenophont. aureum dictum.*

Occinat omnibus auicula illa Maximiliani Imp. capta prius, post ob magni thesauri demonstrandi promissionem dimissa, suum:

TVA SERVA

Maximilian. Imp.

Insonetq; auribus & menti illud *nostri Poetæ.*

Wideb ram.

Fide Deo, tua cautus agas, aliena relinquas,
Dißimules & sunt si qua ferenda feras.
Tela venenatæ non cures inuida linguæ,
Tuq; tuam rege, dic pauca, tacenda tace.
Sic placidos curret facilis tibi vita per annos
Et dabit oranti mollia fata Deus.

ILLVSIO SPIRITVVM IN VITRIS.

O laudis ſtimule! ô male! quid mortalia cogis
Pectora; vel ſummum deſeruiſſe Deum!
Hoc age, & hoc ſape, quod diuino munere gratis
Conceſſum eſt, ita Ihouæq; frueris ope.

Fatuita-

Fatuitate, curiositate, temeritate, atq; adeo impietate præsens hoc noſtrum ſeculum nihil concedit, nihil, inquam, concedit priſcis Gentiliū temporibus, ſiquidem æqua rem lance librare lubeat. Miramur fatuitatem Caſcorum, qui in montibus, collibus, conuallibus ſaltantes videre Faunos, Satyros, & alios id genus Deos commentitios potuerint, atq; adeo illis cohabitare, colludere, familiariſſime conuiuere, miremur potius atq; iterum miremur, quos hodie experimur Chriſtianos, viuos, ſanos, ſcientes, volentes, viuis cohabitare dæmonibus, diabolis, Satanæ emiſſitiis. Deteſtatur Apoſtolus Gentium μωρίαν, *qui mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in ſimilitudinem imaginis corruptibilis hominis & volucrum & quadrupedum & ſerpentium,* multo magis nos deteſtemur Moriamne dicam an impietatem multorum hodie, qui viuos in vitris alunt diabolos, quorum operas & conſilia exquirunt, quibuſcum viuis ſuauiter cohabitant, conuiuunt, colludunt, & quibuſcum omne initium ſuorum laborum faciunt atq; finem. Non iam dico Lamias, omitto ſtrigas, taceo ſtultum veneficarum vulgus & agmen † Menippæum, de iis loquor, qui in conſilium adhibent diabolos, Theologi, Theologaſtri, Iureconſulti, Medici, Medicaſtri, Philoſophi, Philoſophaſtri, Chymici, & reliquus Doctorum, literatorumque manipulus, qui donis ſuis diuinitus conceſſis non contenti ad diaboli auxilia confugiunt, & Beelzebulis opem expoſcunt. Hoccine illud eſt, ô boni! quod Apoſtolus ait: *Quæ communio Chriſti cum Belial; An non Deus eſt in Iſraele, quod conſultum itis Beelzebulem?* An docuit vos hoc Apoſtolus, qui dixit: *Quicunq; ergo perfecti ſumus, hoc ſentiamus: & ſi quid aliter ſapitis, & hoc vobis Deus reuelabit?* Fatuitatem! ô temeritatem! ô impietatem impietatum impiiſſimam! & proprie rebellionem aduerſum Dominum exercituum! *Ecquid dicit Figmentum Fictori ſuo: Qui me ſic feciſti;* ô Fictores & Factores veſtri ipſorummet! Anne ſperare poteſtis, *à patre mendacij* proficiſci veritatem poſſe? Proh ſcelus! *Nunquid Euangeliſta* dixit: *Vnctio, quam accepiſtis ab eo, manet in vobis, & non neceſſe habetis vt aliquis doceat vos: ſed ſicut vnctio docet vos de omnibus, ita verum eſt, & non eſt mendacium;* *quis vos (malū!) malus dementauit genius? Qui nō eſt mecum, contra me eſt: & qui non colligit mecum, diſpergit. Maneat quiſq; in ea vocatione, in qua vocatus eſt.* Qui placide ſortem ferre ſcit, ille ſapit. *Vt autem muſcarum mortuarum vna efficit, vt fœtorem eructet vnguentum pigmentarij, ſimiliter pretioſum nomine Sapientiæ & gloriæ virum, fœtidum efficit ſtoliditatis parum.* Et fallere fallique adhuc poteſtis? Ante obitum ſi quis fors talia numina trudat à pœna immunem talem fore & abſque reatu? ô ſtoliditatem! imo & diabolicas nugas veſtras ſub pallio fundamenti venum exponere, venditareque poteſtis.

NB. „ „
DAMNANTVR Spiritus familiares.
Rom.1.v.22.23.
„ *Aug. de ciu.* „ *Dei. lib.9.c.2. Biblioth §. de dæmonib.*
Menippides vid. Aug. l.18. de ciu. Dei c.5.
2.Cor.6.v.15.
2.Reg.1.v.3.
Phil.3.v.15.
Eſa. c.29.v.16.
Ioh.8.v.44.
1.Ioh.2.v.27.
Gal.3.v.1.
Luc.11.v.23.
1.Cor.7.v.20.
Eccl.10.v.1.
NB.

ARBOR MALOS MALA FERT, fructus, bona ſed bonos.

Dic quibus in terris, & eris mihi magnus Apollo,
Tota Sacerdotum crimine turba vacet?
Eſt etiam in ſanctis labes, nec dicere quicquam
Eſt pura à næuis mens mea tota, poteſt.

Quæſi-

Quæsitum est: An propter vitia personarum, merito patiantur officia ipsa vocationum? Præsens nostrum ἔμβλημα respondet & concludit negatiue, aut dubie. *Siquidem radix sancta sit, ait Apostolus, surculos necessario sanctos fore. Si qui vero surculi sint minus boni, non esse eos de radice, sed aliunde insitos degeneres.* ἀνάρπτους: *Omnis alias arbor bona fert bonos fructus, & arbor omnis mala, malos fructus. Fac arborem bonam & bonos feret, fac malam & malos feret fructus. Arbor mala bonos non ferre fructus, nec bona malos, potest*: Ita ex bonis Dei donis, ordinibus, sanctionibusq; per se non nisi bona prouenire & laudabilia possunt, & si quid secus fuerit deprehensum exploratumq;, non ipsis officiis id sed personarum vitiis acceptum ferri debet. *Omnis plantatio* ait Dn. Saluator, *quam non plantauit per meus cœlestis, eradicabitur.* Vel, si mitius interpretari malimus: *Si cuius opus arserit, detrimentum patietur: Ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignem. Sane, in multis labimur omnes: & quis est qui faciat bonum, qui non peccet? iustus septies de die cadit, & resurgit.* Imo *omnium renatorum iustitia tam iusta ac pura est, quam pannus est menstruata.* An enim non *curiosus Dauid*, scire discupiens numerum seminis Israelitici; *Petrus nunquid curiosus*; quando dicenti: *Domine, hic autem quid? Dominus, si*, ait: *cum volo manere donec veniam, quid ad te?* Non omnes sancti intonant cum Dauide: *Domine non est exaltatum cor meum*: Multis etiam *datur stimulus carnis, vt ne se extollant nimis*: Nunquid & *inuidus Iosua*, gliscentis gloriæ Eldadi & Medædi æmulus, cui, *Domine mi Mosche, cohibe eos*, aienti, respondet Moyses: *An invides tu mea causa? vtinam totus populus Iehouæ essent Propheta, indente Iehoua Spiritum suum illis. De inuidia Eliabi* dicere quid attinet? *Philotimia* nunquid & Apostolos Domini inuasit & peruasit lues, altercantes inter se *de Primatu*; Decantatur *Luxuria Dauidis*: & *vis violentiaq;* contra Vriam Hetthęũ *Misargyria Danielis* etiam apud bonos sæpe rara est: & vel in intimis sodalitii Christi recessibus latet *fur* ac *Satanas*, cui vel ipse Dominus τῶν χρημάτων ἕνεκα venalis fit. Quæ cum ita sint, *dic quibus in terris (nec eris mihi paruus Apollo)* sit, qui non in aliquo impingat? *Beatus qui minimis vrgetur.* Si qua autem ex radice vere, proprie, tantum protruduntur idola, desertio veri Dei, idololatria, rebellio erga superiores. Gigantomachia, cædes Regum, Principum, cædes, latrocinia, stupra, incestus, adulteria, Sodomiæ, furta, rapinæ, obtrectationes & similia vel maiora, si quæ possunt esse aut dici scelerum βδελύγματα, ea radix vere ac proprie mala esse ac dici potest, debetq;.

Rom. 11. v. 16.
Matt. 7. v. 16. 17. 18. 19
Et Matt. 12. v. 33
Matt 15. v. 13
1. Cor. 3. v. 12. 13. 14. 15
Iac. 2. v. 2
Eccl. 7. v. 21
Prou. 24. v. 16
Esa. 64 v 6
2. Sam 24
Ioh. 21. v. 21. 22
Ps. 131. v. 1
2. Cor. 12. v. 7
Num. 11. v. 28. 29
1. Sam. 17. v. 28
Luc 22. v. 24
2. Sam. 11. & eiusdem 12
Dan. 5. v. 17
Ioh. 6 v. 69. & c. 12. v. 6
Ex Eccl. 4.
Virgil.
Iac. 2. v 2
„ Disquire
„ apud quam
„ sectam hodie
„ ea propria
„ regnant.

AVDIA-

AVDIATVR ALTERA PARS.

Si censura virum damnet nil tale merentem,
Sontemq; absoluat, non leue crimen habet.
Non igitur Iudex audito finiat vno,
Sed ius audito dicat vtroq; viro.

Occursare caue, ferit hoc emblema bicorne, altero Ecclesiasticos, altero seculares cornu Sunt quos non contentos verbo diuino conscendere cælũ & penetralia cælestium aditorũ scrutari iuuat. Magna hæc & blasphema temeritas est, maiestatis diuinę gloria reprimenda, opprimenda, comprimenda. Non est *scala*, qua in cælũ scanditur, nisi illa *Iacobæa*, hieroglyphica Christi, dicentis: *Ego sum via, veritas, & vita*, erigitur illa in verbo Euangelio, inq; ipsum cælum cælorum porrigitur. *Prope autem est verbum istud, in ore tuo & in corde tuo est*, nec est quod dicas; *Quis est, qui ascendet in cælum? id est Christum deducere. Aut quis descendet in abyssum? id est Christum à mortuis reuocare.* Quid n. est quod reliquum sit & obscurum? *In verbo Dei plena sunt omnia & perfecta, vt à pleno & perfecto. Absit ergo vt obloquatur homo diuinis & à Deo inspiratis scripturis, quasi non omnia inter se consonent. Quare non afferamus stateras dolosas, vbi appendamus quod volumus, & quomodo volumus, pro arbitrio nostro, dicentes: hoc graue, hoc leue est, sed afferamus diuinam stateram de scripturis sanctis tanquam de præceptis Dominicis, & in illa quid sit grauius appendamus, imo non appendamus, sed à Domino appensa recognoscamus.*

Scrutatorũ maiestatu.
Prou. 25. v. 27
Gen. 28. v. 12
Ioh. 14 v. 6
Rom. 10. v. 8. ex Deut. 30. v. 14
Hilar. l. 2 de Trinit.
Athan disp. in Conc. Nicen.
Aug li. 2. de baptism cont. donat. c. 6

Sunt qui Iudicia de rebus sacris, & ad fidem bene formandam, vitamque pie transigendam pertinentibus anticipant, & ex pręconceptis opinionibus idola sua statuminant, alterutrius alicuius partis clamoribus, intempestiuisq; cõdemnationibus præoccupati, his vtramq; opplet aurem Satanas, & neutram alteri parti intemeratam relinquit: iniurii illi sunt in Deũ, Deiq; verbum, propriasq; animas, non aduertentes ad Apostolicum monitum: πάντα δοκιμάζετε: nec auscultantes illi Christi: *scrutamini scripturas* Et quæ sunt alia: *Ad legem & ad testimonium. &c. Probate Spiritus, &c.* Vim alias patitur veritas & fit scriptura ἰδίας hominum ἐπιλύσεως, quod fieri vetat Petrus. Insusurrandum igitur erat illis hoc *August. Sed nunc nec ego Nicænum nec tu debes Ariminense, tanquam præiudicaturus, proferre, nec ego huius, nec tu illius detineris. Scripturarum authoritatibus non quorumcunq; propriis sed vtrisq; communibus, testib. res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione certet. Auferantur de medio chartæ nostræ, procedat in medium codex Dei. Audi Christum dicentem, audi veritatem loquentem.*

Anticip. Iud.
1 Thess 5. v. 21
Ioh. 5. v. 39
Esa. 8. v 20
1. Ioh. 4. v. 1
2. Pet. 1. v. 21
Aug. contr. Maximum. li 3. c. 14
Idem in Psal. 57.

Deniq; tanguntur etiam Politici, qui sententias præcipitant, non auditis vtrinque sufficienter partibus. Magna in tali præcipitantia malorum lerna est, concurruntque *Iniustitia. Stoliditas. Prosopolepsia. Confusio*, vt non incongrue dixerit, quicunq; dixerit:

Ad pœnitendum properat, cito qui iudicat. Militat hic quoq; tritum illud: „ *Audiatur altera pars.* Nota est, *Alexandri Magni Regis* mos, comprimentis ad accusationem Actoris dextram aurem, vt illibatam eam Reo sese defensuro conseruet, nec carent exemplis quoque in vtramque partem sacræ literæ.

Vitia in Iudicio præcipitato.
Alex. Magn. comprimit auricul.

ILIACOS INTRA MVROS PEC-catur, & extra.

Ferrea cœlipetæ dominantur ſecla gigantes,
Inq; ſua nemo fert ſtatione vires.
Acceleres igitur reditum, bone Chriſte, redemptor
Adſis, & metam in ſecula pone malis.

Fabu-

Fabulati ſunt Poetæ de *Gigantomachia* quadam, qua Gigantes quidã in *ferrea* mundi *ætate* contra Iouem conſpirarint,& congeſtis montibus cœlum oppugnare contenderint, cui fabulæ extructio *turris Babylonicæ* forſan occaſionem dedit. Sed meliorum iudicio nũc graſſatur ferreum illud ſeculum, inſaniuntq; Gigantes per omnes Hierarchias, contra quas h.e. contra non Iouem ſed Iouam conſpiraſſe videntur נפלים & peruerſiſſimi quiq;.

Gigantomach. Ouid. li. 1 Metamorph fab. 6
Gen. 11. v. 4
Gen. 6. v. 1. 2. 3. 4 5
Nephlim.

Exſtruunt pii *Sacerdotes Domini*, templum dominicum voce ac ſcriptis, tradunt ſalutarem doctrinam veritatis in theſi, & errores falſaq; dogmata in antitheſi confutant, increpant ſecuros, ſolantur pauidos, docent rudes, exhortantur remiſſos, *verbumq;* adeo *veritatis recte ſecant*, ſed contra hos nitũtur Gigantes, qui non tantum *non ferunt doctrinam ſalutarem, ad ſua deſideria coaceruantes ſibi magiſtros, prurientes auribus, auertentes auditum à veritate ad fabulas, ſed etiam ſeruos Dn. perſequuntur*, pro ludibrio habentes, omnibus modis infeſtantes, nec ora manuſve abſtinentes, mendaciis & calumniis circumſcribentes, dum vel ſedibus expellant, vel interficiant. *menſuram veterum prophēticidarũ*, horumq; peccatorũ *implentes. Saulis, Ierobeami, Manaſſis*, & aliorũ ſocii.

Vid Comment. Sabin. in Gigantomachia.
2. Tim. 2. v. 15
2. Tim. 4. v. 2. 3
Matt. 22. v 4
Matt. 23. v. 34

Sub talium Gigantũ cenſum cadunt & *Theologaſtri*, vel *ſemper diſcentes, nec vnquam ad veritatis agnitionẽ peruenientes*: vel agnoſcentes quidem veritatem, verũ in *iniuſtitia detinentes*, quales plurimos procul dubio per vniuerſa orbis Chriſtiani climata reperiri liceret: quibus obſtant exitiales furiæ φιλονικίας: φιλοδοξίας: φιλοτιμίας: φιλαργυρίας: προσωποληψίας, & alia monſtra, quo minus veritati victas dent manus. Nunquid hi contra Deum eiuſque veritatem conſpiraſſe videntur?

2. Tim. 3. v. 7
Rom. 1. v. 18

Inter *optimates* tales Gigantes ſunt plurimi, qui hoc vnice ſtudio habent, vt pios ac doctos miniſtros premant, & pro mancupiis, aſiniſq; & pedum ſcabellis ſuorum vtantur, ſacerdotes riſus ac luſus ipſis fiunt *in conuiuiis* dicaſteriis, & aliis congreſſibus, vt Ezechiel de ſe queritur.

2. Reg. 9. v 11
Ezech. 33. v. 32
Non Vrbis ſed Orbis crimen.

Manus rapaces à bonis Eccleſiaſticis non abſtinent, Harpiiis peiores ipſis, interim de V.I.DD. titulo ſibi primas vſurpantes, apud quos nihil minus in vſu eſt, quam illud alterius iuris: *ſemel Deo dicatum non debet amplius trãſferri ad profanos vſus*. Ain' tu, an non optumo iure Gigantibus accenſeri huiuſmodi putes?

Regul iuris.

Rebellibus contra poteſtates orbis Chriſtianus non caret, qui diruunt *Curias, Leges, Principatus*, faces ſubmittunt, quibus omnes politicæ bonæ ſanctiones, totuſque S. Magiſtratus ordo conflagret: in quos *non fruſtra gladium gerit magiſtratus*. Huiuſmodi ſunt negantes vel detrectantes debita poteſtatibus omnis generis obſequia, & omnibus bonis conſtitutionibus cornua obuertentes.

Rom. 13. v 4

Denique, cum Hierarchicus ẽt Oeconomiæ ſtatus ſit, quis non in eo videt gigantes. *Immorigeros liberos; inofficioſos ſeruos; degenerem iuuentutem*; paternorum bonorum prodigam ſobolem; quare ſi ſuper illos Iuppiter diluuiũ aquarum immiſit, quis ſcit an non ſuper hos eluuia ignium & extremi incendii immittere primo quoq; tempore decreuerit?

Gen 6. 7. 8.
Ouid. Metamorph. l. 1. fab. 9

GNOMON, TYPVSQVE VITÆ Christianæ.

Vt præsens sine labe queas transmittere seclum,
Vtq; homini possis gratus & esse Deo:
Ructantes gemitus simplex imitare columbas,
Serpentumq; colas quam sapienter opus.

Omnes homines summa ope niti decet, vt vitam pie ac pacifice hic transigant, quod certe caput est felicitatis nostræ in hac terra, in hoc seculo malo. Quo autem pacto fieri id possit, hoc compendio docet Dn. Saluator in Euangelio, dicens: *Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum: estote ergo prudentes, sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.* Columbinam simplicitatem, vna cum serpentina prudentia imitari iubet nobis. Vtrumq; & columbarum ac serpentum genus multarũ rerum, in fide & vita vtilium, hieroglyphica sunt.

Salustius in Princ. Belli Iugurt. Matt. 10. v. 16

Illæ *lenitatis*, vt est in versu *mitis titulus columbæ. Lenitas fructus est Spiritus* eius, qui in specie columbę in baptismo Christi apparet: & est necessaria virtus, vt placide ac pacifice degas. *Pacifici filii Dei* vocantur: *Mites terrā possidebūt.*

Horat. in Od. Gal 5 v. 22 Matt. 3. v. 16 Matt. 5. v. 5. & 9

Eædem, *linguæ frenandæ*, vt dicitur in versu: *rostro non lædit, virtutem primā esse puta compescere linguam; proximus ille Deo qui scit ratione tacere. Agite*, inquit Psaltes diuinus: *auscultate mihi, reuerentiam Iehouæ docebo vos: quis est ille qui delectatur vita; amat dies, amat frui bono; custodi linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur fraudem.* Næ ille compendiosissimum viuendæ vitæ huius compendium indeptus est, linguam qui didicit frænare.

Cato li. 1. dist. moral. Psal. 34. v. 12. 13. &c.

Gemitus itidem, qui sunt *preces sanctorum. Non quærit Deus dilationem in voce coruina* (cras) *sed confessionem in gemitu columbino.* Hæc regis illius vox est, qui post exantlatum grauissimum agonem dicebat: *vt grus aut hirundo ita pipiebam, gemebam vt columba.*

Hoc dict. Bed. est. Esa. 38. v. 14

Beneficentiæ, vt est in versu: *vngues possidet innocuos.* Facile vitam transigit tranquillam, qui abstinet vngues manusue ab aliorum corporibus, fortunisq;, & manus adsuescit laboribus ac beneficentiæ, gratus hic est Deo atq; hominibus, quod Apostoli monitum est: *Qui furabatur, iam non furetur: magis autem laboret operando manibus suis, vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti.*

Studii diuini verbi. Nam purum ac mundum animal est columba: *pura grana legit: gaudet aquis: quærit greges: tuta petit.* Munda nos animalia sumus, ruminemus verbum diuinum, quod legamus purum ab humanis traditionibus, gaudere debemus *puris Israelis fontibus salutis*, & congregationem sanctorum studiose ac frequenter visitemus, qui hoc in votis habet, fruitur consolatione felicis ac beati viri, *arbori secus decursus aquarum plantatæ similis, quæ fructum suum* in tēpore *fert & folia eius non defluent, sed in omnib. prosperabitur.*

Psal. 1. v. 3. 4

Simplicitas absque fuco, & dolo qui loquitur facitq; veritatem cum proximo, huic perpetua in monte Domini habitatio delegatur à Psalte Regio-sancto. Vere autem ac solide beatus erit si cum columbina simplicitate, serpentinam coniungat prudentiam: Non enim *fatuis* nos *virginibus* similes esse vult, sed *prudentibus* adsimilari. *Nolite* (inquit Apostolus) *fratres pueri effici sensibus, sed malitia paruuli estote, sensibus autem perfecti, vt exercitatos habeatis sensus ad discretionem boni ac mali. Tanquam sapientibus loquor vobis. Vt sapientes ambulate.*

Dn Saluatoris monito. Matt. 25 v. 1. 2. &c. 1. Cor. 14. v. 20 Hebr 5 v. 14 1. Cor. 10. v. 15 Eph. 5. v. 15

Serpens magna prudentia cauet ne quid mali patiatur caput, hoc saluo existēte omnia ipsi salva nouit. *Qui saluus esse vult, ante omnia curet* caput salutis FIDEM CATHOLICAM, iustificam, saluificam: hac n. iustificamur, stamus, vincimus, & deniq; saluamur, coronā vitæ ac gloriæ reportantes. Perpetim.

Symb. Athan. vt supr.

FIDES PER DILECTIONEM efficax.

Si quoties peccant homines ſua munera tollat
Joua, erit exiguo tempore nulla fides.
ALMA Fides, Dilectio, Spes, Prudentia, Iuſtum,
Ætherei flatus ſunt bona dona Dei.

Indiſ-

Indiſſolubili nexu concatenatæ ſunt virtutes in fidelibus atq; electis, vt poſita vna (fide, ſcilicet, ſiquidem vera ſit ac viua fides, & non ſimulacrũ potius fidei) ponantur & reliquæ; veræ virtutes ſeſe mutuo ponunt; exhortante Petro: *Vos autem* (inquit) *curam omnem ſubinferentes miniſtrate in fide veſtra virtutem: in virtute autem ſcientiam: in ſcientia autem abſtinentiam: in abſtinentia aũt patientiam: in patientia autem pietatem: in pietate autem amorem fraternitatis: in amore aũt fraternitatis: charitatem. Hæc n. vobis cum adſint & ſuperent, non vacuos nec ſine fructu vos conſtituent in Domini noſtri Ieſu Chriſti cognitione.* Id quod præſens hæc noſtra figura liquidum facere cõnititur. Vides *à dextris* FIDEM, *Dilectionem à Laua mutuas ſibi manus operaſq; complicatas, concatenatas, coobſerataſq; porrigere, plura in vno coniungi atq; copulari corda, ingenteſq; ex ſe eiaculari verſus cœlum flammas, inumbrante & χαρίσματι ſuperne inſtillante columba Spir. S. hieroglyphica: Inferne nititur corda Triuultia Prudentia, & omnia æqua lance penſiculante iuſtitia:* Lepida ſane VIRTVTVM coniunctarum hypotypoſis!

Conexio virtutum. — 2. Pet. 1. v. 5 — ibid. v. 6 — ibid. v. 7 — ibid. v. 8. — Vere pium Emblema.

Fides, vt id iterato ac ſæpiuſcule dicamus, certam ex ſe gignit ſobolẽ, nutritque charitatem, adeo vt ſine dilectione fides iactata, fidei tantum ſit fucus ac ceruſſa. *Geminum hoc mandatum & donum habemus à Chriſto, vt qui in ipſum credit, diligat idem & fratres.*

Gal. 5. v. 6 — Iac. 2. — 1. Ioh. 3. v. 23.

Fide per dilectionem ἐνεργουμένη vniuntur in vnum complurima corda, *vt vnum corpus & vna maſſa fiant in Domino* Ieſu, quemadmodum ex multis palmitibus ex vna radice conſtituitur vitis, & ex multis membris vnum ſtaruminatur corpus: *ita vt vnus panis, vnum corpus ſimus multi.* Vnde exhortatio Apoſtolica extructa eſt: *Eſtote ſoliciti ſeruare* VNITATEM *Spiritus in vinculo pacis. Vnum corpus & vnus Spiritus, ſicut & vocati eſtis in vna ſpe vocationis veſtræ. Vnus Dominus, vna fides, vnum baptiſma, vnus Deus & pater* omnium. Quæ ſæpenumero repetuntur à γνησίοις *Domini diſcipulis.*

Eph 4. v. 1. & ſeqq. — Aug. ſerm. ad infantes de ſacramento altaris. — 1. Cor. 11. v. 17 — Eph. 4. v. 3 — ibid. v. 4 — Ioh. 13 v. 35

Fides cum & per dilectionem operatur emittitq; incendium precum, & fauillæ inde vna fide, & vnanimi motu eiaculatæ efficaciſſimæ ſunt apud Deum, ipſo *Dn. noſtro Ieſu Chriſto* teſte: οὗ γὰρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. *Impoſsibile autem eſt*, vt *Hieronymus* inquit, *multorum preces non exaudiri.*

Matt. 18. v. 19. — Hieron.

Inumbrans Spiritus S. figurat ortum virtutum fidelium in cordibus, qui non eſt aliunde, niſi à Spiritu Dei ſancto, *Spiritu* inde *gratiæ & precum* dicto: *Quid enim oremus ſicut oportet, neſcimus, verum ipſe Spiritus poſtulat, pro nobis gemitibus inenarrabilibus.*

Zach. 12. v. 10 — Rom. 8. v. 27.

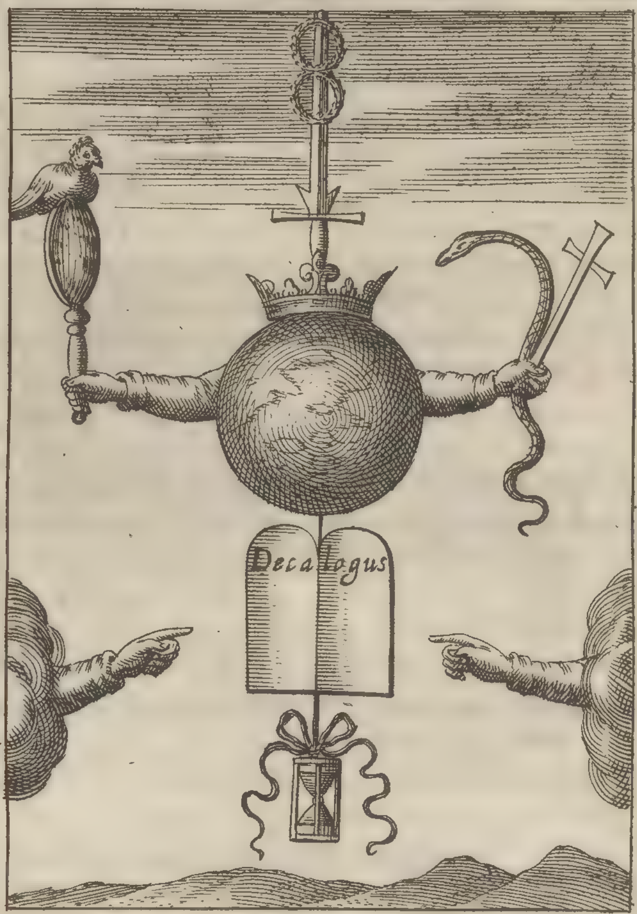
Deniq; fides parit prudentiam, circumſpectionem σεμνότητα: & iuſtitiam ſuum cuique tribuentem, τῆς ἰσότητος conſultricem, iuxta dominicum monitum: *Quæcunque vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos faciatis illis.* Hæc eſt caput & ſumma ἀγάπης διὰ τῆς πίστεως ἐνεργουμένης.

Luc. 6. v. 31.

TANDEM

EMBLEMA

TANDEM BONA CAVSA triumphat.

Altius ecce Aquila hæc auibus volat omnibus, iſtum
Subuolat alma fides ſydera ad vſq; modum.
Nec ſecus Æſtræum librat ſe ad inania iuſtum,
Exſuperant pariter iuſtitia atq; fides.

Scripturæ

Scripturæ diuinitus inſpiratæ meminerunt ſæpenumero Aquilarum, & multarum hieroglyphica rerum ſanctarum & vtilium faciunt. Paucarum libabimus, inprimis

Aquila hieroglyph.

FIDELIVM. *Aquila Deo chara eſt:* θεόφιλοι actiue & paſſiue, ſunt fideles: quoniam *abſq; fide Deo placere haut poßibile ſit.*

Hebr.11.v.6

Aquila omnium ſumme volat alituum: fideles non ſunt *graculi* in terrenis nidos figentes, ſed alas fidei librant in cœlum vſq; cœlorum ad Thronum Maieſtatis in excelſis.

Chryſoſt.hom. 24. in 1. ad Corinth.

¶ *Aquilæ oderantur cadauera*: Oderantur fideles Chriſtum crucifixum, ita vt *alta licet ſit terra, altumq; cœlum, fides tamen omnem omnino altitudinem, omnem omnino penetret profunditatem*, vt de fideli oratione loquitur Auguſt. Fides omnem altitudinem tranſcendit.

Matt.25.v. 28.
Aug.ſerm. 220.de temp.

Aquila in lucidißimos ſolis radios irretortis oculis perſpicere poteſt. Ita fideles per ipſas nubes, per cœlum ſydereum vident in ſolium diuinæ maieſtatis. His ſolis *aperiuntur oculi* vt dicere cum Stephano poſſint: *Video cœlos apertos & filium hominis ſtantem ad dextram Dei.*

Hieronym. in Prophet. Obadiam.
2. Reg.6.v. 17
Actor 7.v 56

Aquila non agnoſcit pro ſuis, qui radios ſolis apertis, & irretortis oculis ferre non poſſunt. Ita nec Deus pro ſuis agnoſcit, niſi fideles, & recto vultu Chriſtum ſolem iuſtitiæ contuentes. *Oculi enim Domini requirunt fidem & fideles reſpectant.*

Plin. natural. hiſt li.10 c.3
Ierem.5.v.3

Aquila tametſi ſuper maria immobili penna altißime feratur, de tanta tamen ſublimitate deſpectat inferne, quæ humanis non patent obtutibus: Ita fidelium oculis omnia ſunt præſentia, licet humanis obtutibus non pateant, & ea quæ in inferis & ea quæ in ſuperis ſunt. Quare de his omnibus *Hieronymus* in hunc modum: *Aquilam cunctis auib. altius volitare* (inquit) *etiam hi qui de natura auium diſputant, memoria prodiderūt, tantiq; contuitus eſſe dicitur* &c. quæ ſequũtur. Quæ exponens Chryſoſtomus: *Aquilas* (inquit) *appellat, vt oſtendat ad alta eum (fidelem quemuis) oportere contendere, & nihil cum terra ei eſſe debere commune neq; ad inferiora trahi ac repere, ſed ad ſuperiora ſemper volare, & in ſolem iuſtitiæ intueri, mentiſq; oculum acutißimum habere.*

Hier. in Proph. Obadi.
»
»
Fidelium oculi ſpiritual.
In Comment. in Obadi Prophet. vt ſupr.
Chryſ hom 24 in 1. ad Corin.
Id in lib. de ſacerdot.

Aquila cum ſerpentibus bella ἄσπονδα: ita fidelibus cum *ſerpentibus infernalib. Leonibus. Principibus. Dominis. Diiſq; huius ſeculi.*

Plin.li.10. c.4
Eph 6 v.12

Aquila à fulmine immunis. Ita fideles ab ira Dei & maledictione æterna. *Nihil enim damnationis his qui in Chriſto Ieſu ſunt.*

Plin.lib.10.c.3

Aquila annoſa ad ſolem pennas exurens ſalubriq; inde mer ſata lympha reiuueneſcit: Quod indicium eſt fidelium regenerationis in hac & altera vita: h.e. tum renouationis in tempore: & reſurrectionis in nouiſſima die.

Rom.8.v.1
Ibid. vt ſupr.
ſap.

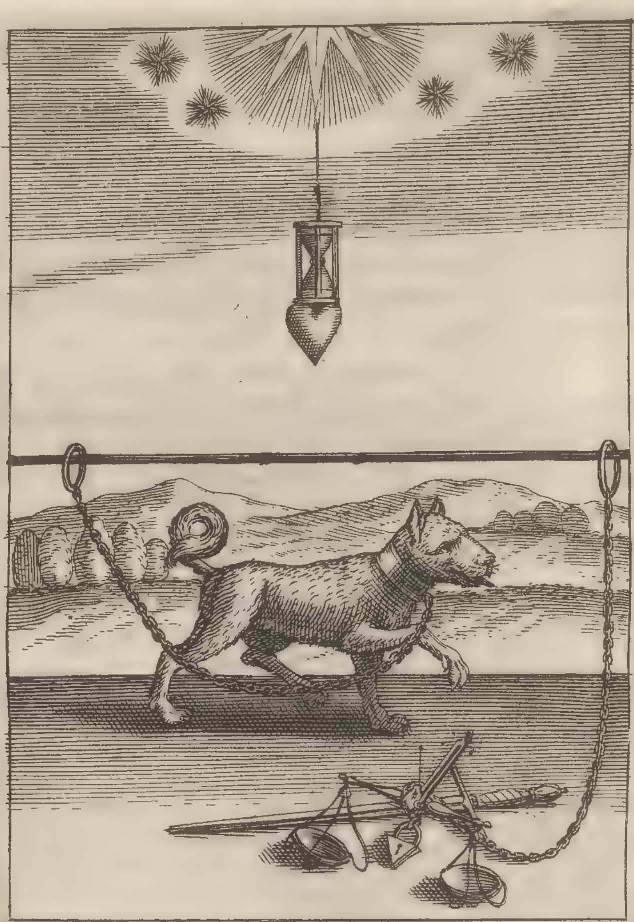
IVSTITIÆ quoq; non contemnendum σημεῖον eſt: librat iuſtitia alas in liquidum aera ſupremum, & inania tranant ad vſq; ἐμπυραῖον. *Pati iuſtus premiq; iuſtitia ad tempus poteſt, opprimi nunquam. Vſq; ad iuſtitiam reuerſurum eſt iudicium, & poſt illud omnes recti corde.*

Iuſtitia hieroglyh.
Pſ.97. v.15
Deut 32.v.11. 12.

AMORIS deniq; diuini erga nos: *Vt aquila excitat nidum ſuum: pandit alas ſuas, aſſumit pullum & portat ſuper alas ſuas: ſic Iehouah ſolus duxit eum, nec fuit cum Deus fortis alienigena.*

Deut.1. v. 31

INTERIM PATITVR IVSTVS.

Quiſquis in hoc Diui tractas præconia iuris
Æuo, hos in ſcopulos ingrediare, caue.
Æmulus ille Dei eſt qui ius diſpenſat & æquum
Iuſte: iniuſtitiæ dum arbiter ipſe perit.

Multa

Multa sunt quæ cursum iustitiæ in hoc seculo pessumo remorari solent, vt similis sit *catenato molosso*, & *gladio seraq; obseratis*, vtpote:

Impedimenta diuinæ iustitiæ.

'Αφοβεία, *seu vacuitas Timoru Domini*: Vt enim ex tali securitate non nisi omnia mala in genere, ita in primis maxima oritur iniustitia, docente *Dn. Saluatore* parabola illa sua, Luc.18. *Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deū non timebat, & hominem non reuerebatur, &c. Eiusmodi autem homo ἄφοβος Deo placere non potest*: Et monenti tales essent, quod, *SINT SVB DEO*: Occinendumque illud piissimi Regis *Iosaphati*: *Quare nunc insit pauor Iehouæ vobis, obseruate & facite cum Timore Iehouæ, cum fide & animo integro: Non enim pro homine iudicaturi estis, sed pro Iehouah, qui vobiscum futurus est in rebus iudiciariis.*

Luc.18.v.1 & seqq. Syr.1.v.28

Gen 50.v.19 2.Chron.19. fere per tot.

Πϱοσωποληψία. Capitalis iustitiæ pestis hostisq; est respectus personarū, *si fauore iniustus iustificatur: & condēnatur odio qui iustus.* Communissimum simul atq; turpissimum hoc vitium seu crimen est, & diuinæ capitaliter infestum iustitiæ, quare tam seuere à iustissimo Deo prohibetur: *Personam ne respicito in iudicio, abominatio enim est Dn. Deo tuo. Non est prosopolepses Deus, iuste iudicat, vnumquemq; secundum opera sua, cuius vestigiis insistere Iudices æquos ac bonos decet. Qui autem iustificat impium ac damnat iustum vterq; abominatio est coram Deo.*

Deut.1.v.17

πϱοσωποληψία quid?

Aug. serm. ad Eremit.

Exod.23.v.8 Deut.16.v.19 Prou.17.v.15 Syr.20.v.32

Δωϱοφαγία *seu acceptio munerum* iniustitiæ genetrix dici potest, & iustitiæ gradum sistit. *Iudicium*, inquit Dominus, *non peruertito, à verbo mendacij procul abesto: & innocentem ac iustum ne occidito: quia non absoluam improbum. Munus ne accipito, nam munus ipsum excæcat oculatos, & peruertit verba iustorum.* Et iure naturæ hoc crimen abominandum patet. *Socii furum* hi tales sunt. Nota est *historia Cambysis* Persarū Regis. Cyri illius Magni filii, qui Sisamni iniusto & Δωϱοφάγῳ iudici pellem detrahi & tribunali assui iussit, filiumque Sisamnis Otanem tribunali imposuit, vt intuitu corii paterni recte ac iuste sine acceptione personarum ac munerum iudicaret. Regnet in iure dicendo istud: *Fiat iustitia, & pereat mundus.*

Aug. in Psal. 26

Exod.23.v.6.7 ibid.v.8

Esa.1.v.23

Selnec. pædag. ex Herodot. Philipp. in Chronic.

'Αυθάδεια *ac peruicacia*: eo enim peruicaciæ seu pertinaciæ multi prouehuntur, vt non tantum scientes ac volentes iniustas sententias rogent, sed etiam admoniti iniustitiæ corrigere tamen detrectent, imo iustum magis magisq; odio, calumniis, & oppressione persequantur: nimirum Ecclesiasticus sic docuit hos tales: *ne suscipias personam damno animæ tuæ. Ne contraeas veritati vllo modo, sed verecundia cohibitor ne mentiaris. Ne confiteri verecūderis peccata tua, neq; vim affer. &c.* ô tempora! ô mores!

Experto crede Roberto.

" " "

Syr.4.c.v.24.& seqq.

Prudentia carnalis: qua sæpe premitur iustus spe imaginariæ cuiusdam emendationis, & in gratiam aliorum. Quemadmodum *Pilatus* in gratiam Iudæorum flagellauit Dominum, vt furor Iudæorum mitigaretur: Magna hæc est iustitiæ Remora: verum *non facienda mala sunt, vt eueniant bona.* &: *interim patitur iustus:*

Ioh.19. fere per tot.

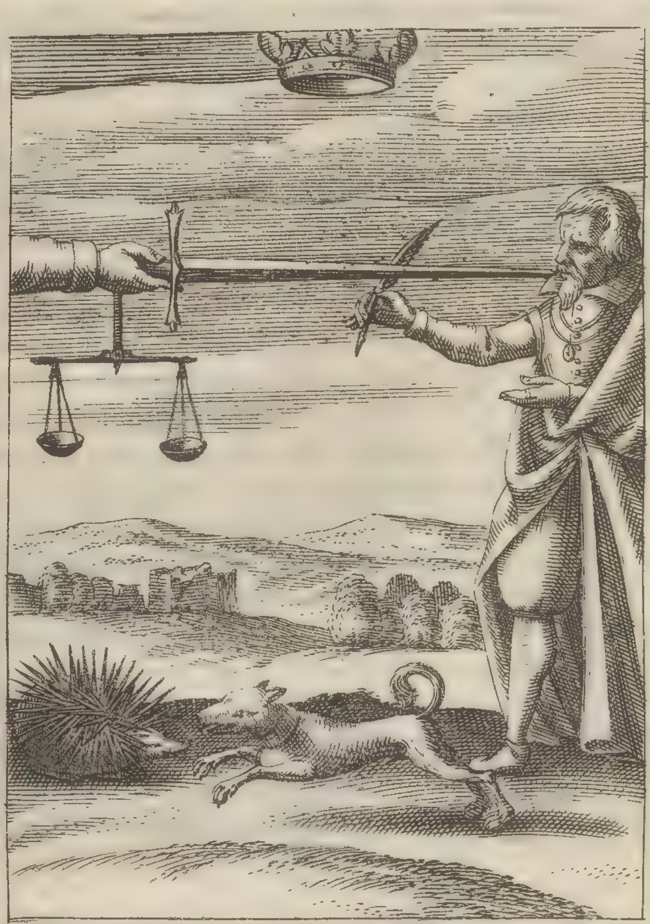
Rom.3.v.8

Cuius iustitia postliminio retegitur & instar orientis ex alto stellæ prodit cum iniustitiæ & iniustorum confusione atque opprobrio. *Quare commenda Domino viam tuam, ipse faciet, proferet tanquam lucem iustitiam tuam, & ius tuum tanquam meridiem.*

Ps.37.v.6. Mich.7.v.9

EMBLEMA

ΕΠΙΕΙΚΕΙΑΣ ΕΙΔΟΣ.

Hiſpida latrantem lædit dum forte catellum
Bellua, ſit ſtricti iuris imago tibi:
Nam rigoris nimius, ſtrictum qui perſequitur ius:
Lædit, & infeſto Dica mucrone fecit.

Summum, aiunt, *ius summa sæpe iniuria est.* Eleganter hoc quidem & vere! Non enim semper sequendum est ἀκριβοδίκαιον, sed pro re nata pœna sententiaq; mitiganda est. Leuius lenitate ac mansuetudine, grauius, crudelitate peccatur. Pia (dixerunt veteres) seueritas crudelitas non est, non autem transgrediendi sunt limites seueritatis, alioquin facile in turpem degenerabit & cruētam crudelitatem: crudelitas in sæuitiam: sæuitia in tyrannidē: Tyranno autem nihil dici detestabilius potest, nec magis exsecrandum. Notum illud est Imperatoris: *Imperare nescit, qui dissimulare nescit.* Nec abludit ab illo *sapientis: De vlla iniuria ne irascaris proximo, & ne agas quicquam contumeliosis factis.* Quod Germanice in nostrum sensum sonat significantius: Reche nicht zu genaw alle Missethat/vnd kühle dein Mütlein nit/ wann du straffen solt. Luculenta iniuria est, si pœna delictū excedat. *Pœna peccato debet commensurari* seu: *inter delictū & pœnā debet esse proportio.* Nec tñ iniuria vacare arbitramur, si in commensuratione nulla omnino personarū, temporis, loci, ætatis, similiumue circumstantiarum ducatur ratio. Vbi legis rigor mitigari potest, & delictum siue delinquens sine grauiori pœna & sine scandalo emendari, ibi clementiori pœna vtitur pius ac sapiens Iudex: De ipso Deo Opt. Max. constat, iustum eum quidem esse, sed *praualere tamen apud ipsum misericordiam: Non enim secundum peccata nostra facit nobis, neq; secundum iniquitates nostras refert nobis.* Quare nulla re propius ad Deum accedimus, quam beneficentia atq; mansuetudine. Et quemadmodum *diuina sapientia gladium iustitiæ oleo misericordiæ semper inungit:* ita moderationem adhibere Iudex prudenter debet, vt inter iustitiam & clementiam currat ac medietur clemens iustitia & iusta clementia.

ἐπιείκεια.

Chron. Philip.

Syr. 10. v. 6

Exod 20.
Psalm. 103.
Hosea 11.
Xenophont.

Selnecc. in Pædagog.

Est piger ad pœnas Princeps, ad præmia velox,
Atq; dolet quoties cogitur esse ferax.

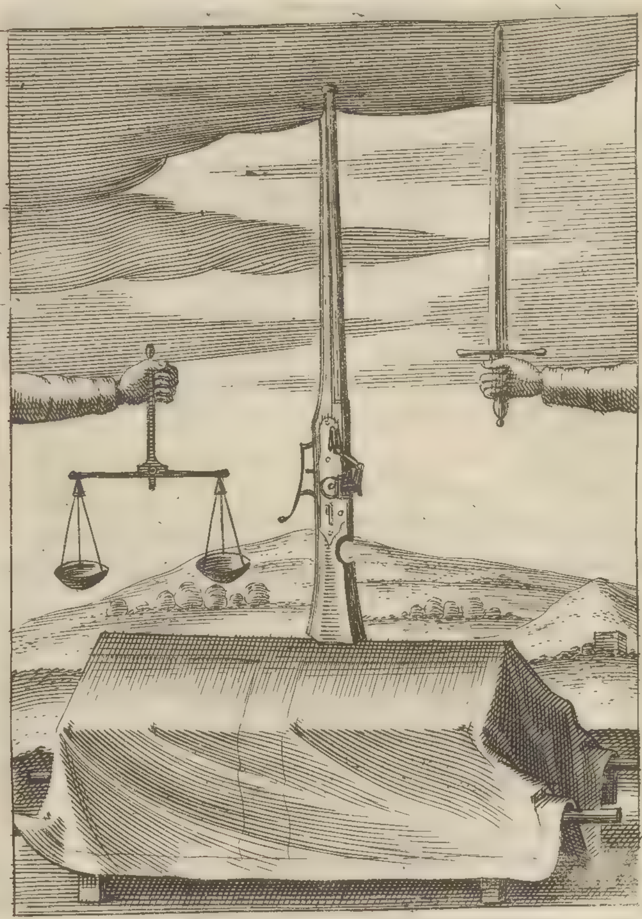
Nota est historia de Theodosio Imper. qui Thessalonicæ absque fere clementiæ ac moderationis respectu aliquot millia ciuium furenter occidi iussit, vbi certe pœna delictum excessit longissime, quare à S. Ambr. à communione abstentus, & ab omnib. sacris, in loco peccatorum pœnitentiam egit in cilicio atq; cinere. Nimius rigor nocet ipsi exercenti rigorem sicut acies nimis exacuata conuertitur in acuentem ac vibrantem: prorsus vt canis aculeos erinacei ore excipit ac sauciatur: ita strictus iustitiæ vindex extremo rōphææ læditur. Dz Messer wendet sich vnd leget den der es so geschärpft hat. Monet Apostolus: Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν innotescat omnibus, quod vt omnibus omnino piis, ita inprimis iudicibus atq; magistratib. dictum esto. Similem esse collationem philosophus inquit, Regis cum subditis, qualis est *Pastoris ad boues, patrisq; ad filios seu liberos. Nullum violētum est diuturnum:* Neq; vllius magistratus crudelis exitus fuit bonus, vt exempla *Pharaonis, Saulis, Balsazaris* seu Labynithi, *Antiochi, Herodis, Neronis* & similium abunde testatum faciunt. Commendatur autem iustitia mixta ἐπιεικείᾳ; vt in Dauide, Iosaphato, Salomone, Hiskia, Iosia, Augusto, &c. Zaleuco, &c.

Centur. Magdeb. Cent. 4. §. de disciplin.
Ex histor. Ecclesiast.

Phil. 4. v. 5

Exod. 14.
1. Sam. 31.
Dan 5.
1 Macc. 9.
Actor. 12.

LVBRIGVM IVS.

Lubrica, mortalis, premis ô vestigia, iuris
Quisquis es, ambiguas quando sequere vias:
Ærea vt incautum lædunt tormenta virum, sic
Aurea & incauto iura nocere solent.

Sclopetum (siue, quam à sono, quem edit, dicunt bombardam) ius seu iuris tractationem: *gladius* & *libra* vtrinq; extensa iustitiam heîc figurãt. Qui sic? ais; Totus sclopeti vel vsus, vel vtilitas, vel pernicies est penes vtentem. Si recte vtaris ac moderate, defendet te: sin imprudenter ac temerarie, lædet te. Certe quicunq; iura tractant & dispensant summa prudentia atque cautione opus habent, ne dum ius dicunt, iniustas sententias dicant, & eo per ius iniusti iuste accusentur, damnenturq;. Non sane immerito *Græcorum Oratorum Aquila atq; Coryphæus, si duæ, inquit, sibi monstrarentur viæ, altera ad iuris dispensationem seu iudicis officium, altera ad mortem ducens; se hanc præ illa electurum.* Quid ita mi Demosthenes? Quoniam tam ambigua lubricaq; dicendi iuris prouincia est. Quam difficile enim est non moueri vel personis vel munerib. vel alia quauis fere re externa! Ne dum ius dicere velis, iniustum dicas; dum æquum iniquum; dum phas, nephas; quis omni æquabiliter videt tẽpore, vt fieri pote non sit, qui hodie non impingit, cras non impingat itidẽ. Nota est *similis* illius historia, qui cum prouectæ nimis ætatis essent, moribundus dicebat, scribiq; pro Epicedio manibus imperabat: *Similis hic iacet, cuius ætas quidem multorum annorum fuit, septem tamen duntaxat annis vixit:* Adriani Imp. hic Aulicus fuerat & ius dixerat, solũ supremũ septennium exegerat priuatus. Totam igitur priorem vitam pro dispendio ac damno reputabat, vltimum septennium ponebat in lucro. Haud aliter sentiebat de administrandis LL. fascibus *Æschines*, quo de Plutarchus testatur, quod à foro dicundoq; iure liber factus ita gestierit, atq; qui liberatus fuerit *à morsu rabiosi canis.* Officium ipsum non sugillamus, de modo administrandi nobis sermo » est. Spinas tractant quicunq; ius tractant, ἀνομίας cura opus habent, & sum- » ma niti ope debent vt δικαίῳ καὶ νομίμῳ insistant.

Varietas Iureconsultorum.

Demosthenes apud Erasm. in apopht.

Similis hist. citat. apud pædag. Selnec. Dion. Cass. Nic. in Adr. Imp.

Plutarch in Aeschin.

Quod de LL. ministris ac vindicibus diximus, idem de iis dicimus qui iure volunt vti, nam & *Themistoclis* ea fuit electio, vt si duæ sibi monstrarentur semitę, ad ius vna, altera ad mortem, se hãc potius iturum: Ita eodem plane modo fieri potest, vt dum ius captas, iniuria tibi obtingant. Tanta cautione nemo tractat sclopetum, quin maiori opus sit: ita nemo ea Prudentia quærit, vtiturq; iure, quin maiori necesse habeat. Nam siue vincat siue minus, nunquam id fiet sine damno. Exempla ac dicteria odiosa sunt. Cui bombardæ simile non sapit, mellis degustet: moderate hoc quis vtatur oportet, vt non noceat. *Mel inueniens comedis quod satis est tibi, ne saturatus illo, euomas illud.*

Themistocl.

Prou. 25. v. 16.

SCINDI-

SCINDITVR HVMANVM STV-dia in contraria vulgus.

Laudis opes, dotesq; tagi, venerisq; latebras,
Sectatur stolidum nunc vbicunq; genus:
Quæ bona de cœlo CHRISTI *quoq; sanguine parta,*
Dat Deus, hæc amens spernere munde soles!

Sumus

Sumus quidem principaliter conditi ad gloriam & cognitionem Dei, indeq; ad vitam adſequendam poſſidendamq; æternam, hæc autem vita & domicilium terrenum, tanquam veſtibulum illius alterius inhabitandum ſeu incolendum potius interim datur, dum præſtituto à Deo tempore ad illam diuina gratia transferamur, hac lege, vt hic Deum agnoſcere, timere, diligere, quærere, atq; colere diſcamus, inchoemus, iſthic perficiamus: ſed tanta noſtra cæcitas, vt & malitia eſt, vt ſpretis poſthabitiſq; cœleſtib. tantũ terrenis inhiemus, & tales nos præbeamus, vt ad cælicã apprehendendam poſſeſſionem plane reddamur inhabiles. Id ꝙ præſens noſtrũ emblema liquido oſtendere cõnititur, ꝑ diuerſiſſima mũdi ſtudia, à regno Dei aliena.

Auocamenta à ſtudiis regni cœleſtis.

Sunt qui captent honores & laudes in hoc ſeculo: inidonei ſunt illi ad regnum cœlorum, quod v.g. Dn. Saluator Phariſæis & Scribis in Euangelio obiicit, tanquam inſigne à regno cœleſti auocamentum, dicens: *Quomodo vos poteſtis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis, & gloriam quæ à ſolo Deo eſt non quæritis?* q.d. fieri id non poſſe. Et iterum: *Dilexerunt n. gloriam mundi magis quam gloriam Dei.* Quare ſtudium mundanæ gloriæ: & ſtudium gloriæ cœleſtis ita ſeſe mutuo tollunt, vt vna conſiſtere non poſſint: quanto ergo hæc illa præſtat, tanto magis huic quam illi ſudare debemus. *Illa vitrea eſt, cum ſplendet, frangitur*, hæc manet in æternum: illa *croci dili inſtar* eſt, *perſequẽtem fugit fugientem perſequitur*: hæc vero à perſequentibus apprehenditur: *violenti rapiunt* eam.

Ex vit. patr. alleg Rudolp. à Toßignan. §. iuſtitia. Ioh. 5. cap. v. 43. 44. Ioh. 12. v. 43.

Sunt qui opes ac bona huius mundi ſectantur, & id ſtudio habent, vt magnos theſauros auri, argentiq; corradant, & laute ac opipare victitent in hoc ſeculo: ſed & hi vanis ducũtur & ſeducuntur adfectibus, nã ſpinæ ſunt terrenæ opes, quas caute ac prudenter tractare oportet, ne pungãt, nec animam lædant, quod certe non cuiuſuis eſſe ex dominica aſſertione patet, qui ait, *fieri perinde facile poſſe, vt camelus* (ſeu maximus funis nauticus) *per foramẽ acus tranſeat, quã diues vt intret cœlorum in regnum*: rationem ſubdit Apoſtolus: *Qui diuites fieri volunt, incidunt in tentationem & laqueos & deſideria multa, quæ demergũt hominem in interitum & damnationẽ.* Monendi igitur diuites ſunt, *ne cor apponãt nec confidant in terrenis opibus, ſed theſaurizent in cœlis.* ¶ *Sunt qui potentiam quærunt in hoc æuo, & eminere geſtiunt*, vt vbiuis conſpiciant in alto, & ſedeant ad clauũ. Nimis fatui ac curioſi ſunt hi: dum n. alas pauonias ita librant, quid faciunt aliud, q̃ vt vigilias, curas, moleſtias, & nihil non incõmodi mercẽtur, & ſuo ſibi iumento mala attrahãt? iuxta ꝙ ẽt à calle cœleſtis regni deuiant, de quo dicitur: *Qui inter vos eminere vult, fiat ſicut iunior, & qui præcedere, fiat ſicut omnium miniſter*: His occinendũ illud: γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος. *dulcis inexptis cultura potẽtis amici, expertus metuit.* ¶ *Sunt deniq;, quos ſtimulatur luxuria, & furor beluinus pronos cõcitat in venerẽ*, adeo vt exſerto ore dicere nõ horreant, ſe tales illecebras vel ipſo cœlo (horreſco referens) commutaturos. Plane aguntur hi infernalib. furiis, qui ſcortari adoleſcentem nec turpe putant, nec pro peccato reputãt: *Vxorem* aiunt *duxi, venire non poſſum.* Ita indiem heluantur, ſcortantur, pergræcantur, adulterantur, inceſtus & ſodomias, multaq; peccata alia muta flagitioſe perpetrant, de quibus aperte oraculo diuino conclamatum eſt. *Non guſtabunt cœnam meam. Non intrabunt in requiem meam. Nolite errare, non poßi-*

Luc. 8. v. 14

Matt. 19. v. 24 & 1. Tim. 6. v. 10. 17

Matt. 19. v. 24

ibid. c. 6. v. 20

Damoclis ſocii. Vid. Ael. Lamp. in Seuero.

Luc. 22. v. 26

Vid. Eraſm. in Adag. ex Horat.

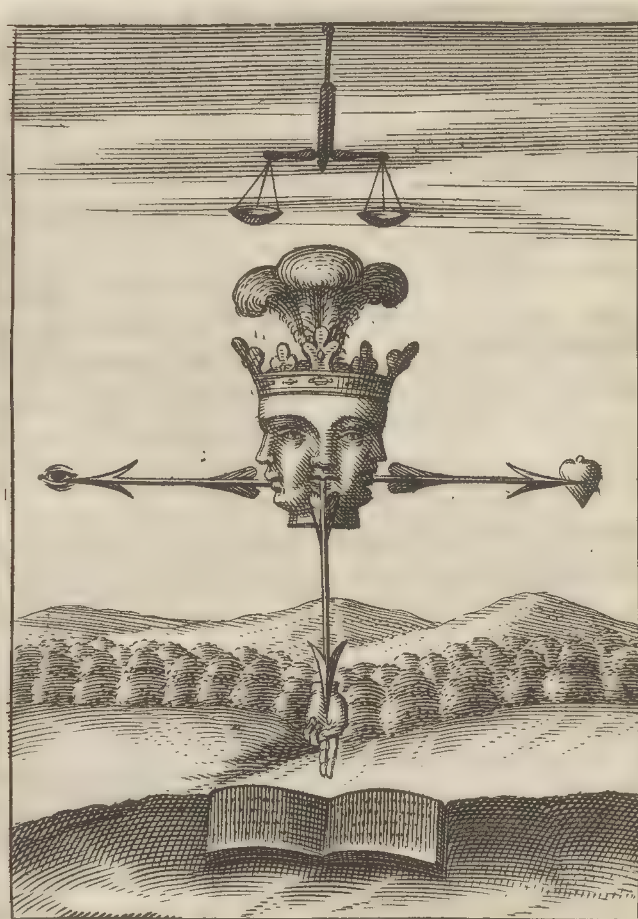
Antigon. R. „O nobilem „magis &c.

Terent. in Heaut.

Luc. 14. v. 20 & 24

Pſal. 95. v. vlt. 1. Cor. 6. v. 9. 10

EMBLEMA
IVRECONSVLTORVM
Prudentia.

Prudens te pietas, pia te prudentia stipet,
Quisquis es, vt populis iura verenda roges.
Tale olim te iudicium, mihi crede, manebit,
Quale heîc in plebem forte tuere tuam.

Duæ ſunt virtutes cardinales, quæ iuris & æqui prudentem maxime iuuant, ornantq;: Pietas vna, altera Prudentia. Res illa, rei hæc modus haud incongrue vocabitur: Magiſtra illa, hæc ſerua: Hera & Domina illa, hæc ancilla: illa Deo, hæc LL. ſeu δικαίῳ ϗ νομίμῳ vt vocant, nititur.

Virtutes Card. in iuriſprudente.

Quicunque n. Deum toto corde reueretur, ille haud difficulter iuris & æqui ſe vt conſultiſſimum ita ſtudioſiſſimum præbebit, nec rebus iniuſtis conſentiet vnquam: *Timor Dn. reuocat à peccando.* Impius neq; Dei nec iuris æquiue rationé ducet, quare neceſſe eſt, vt Pietas cordi & oīb. actibus moderetur. *Timor Dn. Sapientiæ initium*, quā e generum Moſchen Sacerdos Midianiticus Iethro *viros Dei timentes* ante omnia conquirere & conſtituere iubet: & à iudicibus Pius Rex Ioſaphatus, primitus requirit *Pietatem, & Timorem Ioua*, quoniam in huius honorem iudicia maxime exerceātur. Ipſeq; Adſeſſoré ſe in omnib. iudiciis ingerat, & primos captet accubitus. Quare nō abſq; ratione fuit illorū mos, qui vacuam timori Iouę ſellam iuxta ſe ſtatuerūt. hæc res & forma eſt fori ac iudiciorū, qua ſine nihil Deo placere pōt.

Syr. 1. v. 25
ibid. v. 16
Exod. 18. v. 21
2. Chron. 19. & 20

Quo aūt Iudex ius pie ac iuſte adminiſtret, opus eſt ipſi *Prudentia, cuius triplex facies hieroglyphicum eſt*, ac Sapientia, q̄ pietati ancilletur, qua ſine Pietas, ſimulacrū potius pietatis vel ſtoliditas erit: Prudentiā aūt dico, *quæ in pietate fundatur*, & ex ea mediantib. LL. cū diuinis tum poſitiuis oritur, piam ac iuſtam prudentiā, q̄ omnia accurate perpendit, & neruū prudenter intēdit in

I. *Oculos: Vultus animi Index eſt*, & ex faciei, quæ vocant, lineamentis à prudentibus de cordis vel ſimplicitate vel duplicitate haud difficulter iudicari pōt. Fieri vix poteſt, vt quis monſtrum, ꝙ in corde alit, in vultu prorſus tegere poſſit, quin ꝓmicet. *Qui conniuet oculis ſuis*, inquit Regum ſapientiſſ. & ſapientum Rex, *cogitat res peruerſas, concidens ſermones ſuos, perficit malum.* Rotatus, nictationes & ſimiles oculorū geſtus duplicis cordis & peruerſi nebulonis indicia haut obſcura præbent, hæc ὀφθαλμομαντεία ἐκ φυσιογνωμίας raro fallit, vt in ſpecie Sapiés de dubiæ pudicitiæ muliere adſerit: *Scortatio mulieris in elatis oculis ac palpebris eius cognoſcitur.*

Vid. Gell. l. 14. c. 14
ἐὰν δίκης ὀφθαλμὸς ὃς τὰ πάντ' ὁρᾷ
Prou. 16. v. 30
Heu quam difficile eſt, „crimen non „prodere vul- „tu.
ὀφθαλμομαντεία.
Syr. 26. v. 12

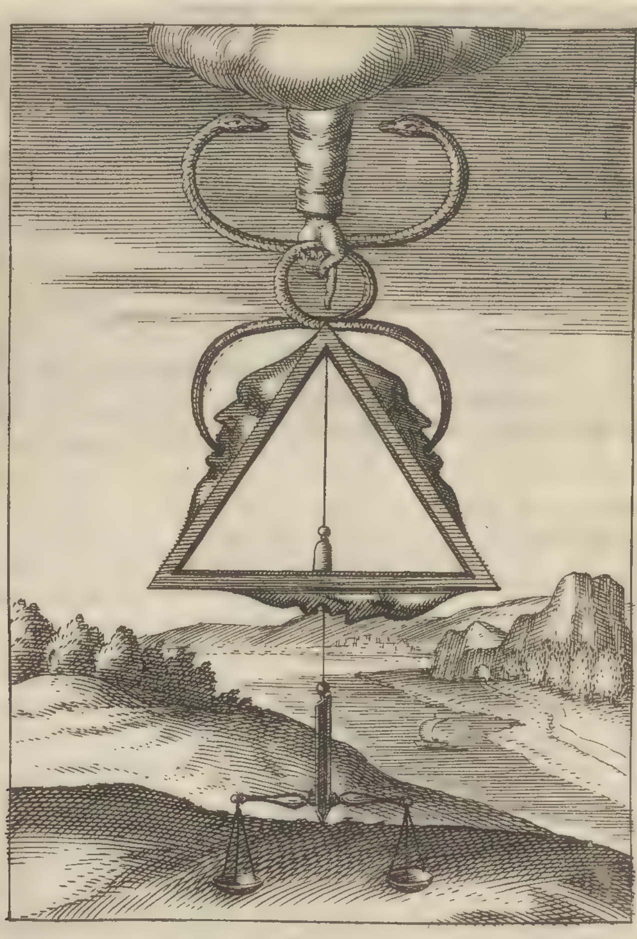
II. *Os. Sermo*, aiunt, *animi Index*: *Loquere*, dicebat Philoſophus, *vt te videam* verba præcipitata, diſtorta, ſemeſa, tertiata, ambigua, &c. ſufficientia σημεῖα ſunt, quid de re ipſa ſtatuere habeas. Vide mihi Sapientiam ſeu Prudentiam Salomonis, ex cruentis profligatę proſtibuli pudicitiæ verbis arguebat, veram illam matrem eſſe non poſſe. Omnia igitur ac ſingula verba pio iudici aurea lance ſunt trutinanda, vt ius inde extricet.

Eraſm. in Socrat. apophth.
1. Sam. 3. v. 27

III. Deniq; & *manum* obſeruare debet: nam ſi illa ſpōte ac temere in duos priores & extenſos digitos ſe porrigat, haud dubie ſtultum malumq; ibi latere aīm arguet. Pii & bonæ teſtimonio conſcientię freti iuramenta horrent tanq̄ ſacra & φρικτά. *Deinde ſi cuius manus videant complicatas & auri argentiue honorario* (ſic iniquitatis mercedem vocāt) *onuſtas*, malæ cauſæ propugnatorem inde intelligét. Pii, boni, iuſti cauſæ bonitate freti à munerib. dādis vltro abſtinent, nec iuſtitiæ mercantur patrocinium, cum diuini interdicti, tum externæ honeſtatis, tum ēt propriæ conſciētiæ reſpectu abſterriti, qui v. quāuis tueri cauſam non abhorrent, quomodo non eidem eam quouis modo lici-

Leuiter iurantes.
2. Pet. 2. v. 15
Schalcks-Pfenning.

IVSTITIA DISTRIBVTIVA.

Sancta Themis, iustiq; tenax ter virgo beata,
Quæq; cuiq; soles distribuisse suum!
Dispereat precor ille, tuæ, O Astræa, sacratum
Corpore qui florem virginitatis auet!

Ἰσότης, inquit Græcus, οὐ ποιεῖ πόλεμον. Iuſtitiæ igitur diſtributiuæ hic vides ἱερόγλυφον ἔμβλημα: Eſt autem iuſtitia diſtributiua, quæ ſuum cuiq; abſq; prauis adfectibus, malis conſultoribus, muneribus, reſpectu perſonarum, & aliis iniuſtitiæ hærentibus criminibus diſtribuit, in gloriam Dei & bonorum commodum, ſalutemq;. Habet hæc diſtributiua iuſtitia ſua encomia cum in ſacris, tum in prophanis plurima. *Iudicate*, inquit Dn. Saluator, *rectum iudicium. Non aſſumes perſonam in iudicio, nec munera captabis, abominatio ſunt huiuſmodi Iehouæ. Lauate, purificate vos, amouete malignitatem actionum veſtrarum ex aduerſo oculorum meorū, deſinite male facere: diſcite benefacere, quærite ius: beate oppreſſum, ius dicite pupillo, ſuſcipite cauſam viduæ, &c.* Hac δικαιοσύνῃ διανεμητικῇ maxime opus eſt in omnibus omnino ſtatibus, vt cuiq; detur ſecundum quod meruit vel laus, vel vituperium: vel præmium vel pœna, dicente Apoſtolo: *Vnicuiq; quod debetis, vectigal, cui vectigal: tributum, cui tributum: timorem, cui timorem: honorem, cui honorem*: Vergit id in honorem Dei, conducit ad cōmunem tranquillitatem καὶ ὁμόνοιαν cōſeruandam & animos pacat: vt perpendiculum recte in medio pendeat, & æqua omnia librentur lance, ſerpentina prorſus hanc ad rem opus eſt prudentia: vt figura declarat. Hoc eſt *Periādri* illius *Corinthii: quod iuſtum eſt imitare.* Et *Pittacus Mitilenæus: iuſte*, inquit, *iudicato. Vir iuſtus ſimulacrum Dei*, inquit Diogenes. *Cicero*, inquit, *primum fundamentum iuſtitiæ eſt, ne cui noceatur, deinde communi vtilitati ſeruiatur.* Imo *Dn. Saluator. Quæcunq; vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos faciatis illis. Seminate iuſtitiam, &c.* Capitales iuſtitiæ hoſtes ſunt plurimi maximiq;.

Iuſtitia diſtributiua quid.
Ioh. 7. v. 24
Deut. 1. v. 17
Eſai. 1. v. 16
v. 17.
v. 18.
Rom. 13. v. 7. 8
Periander Corinthius.
Pittac. Mitilenæus.
Diogenes.
Cicero.
Luc 6. v. 31.
Hoſ. 10. v. 12

Acceptio perſonæ ſeu Proſopolepſia, quemadmodum *Ageſilaus* Rex ait: *Niciā, ſi non habet iniuſtam cauſam, dimitte & abſolue. Si vero habet iniuſtam cauſam, mea cauſa dimitte: omnino autem dimitte.*

Eraſm in apoph. Selnec. in pæd.

Acceptio munerum, quæ ſumma iniuſtitia eſt: iuſtitiæ neruus, à ſumendis muneribus ſuper pio ac iuſto, abſtinere, talis *habitabit in monte S. Domini, vt Pſaltes ait.*

Pſal 15. v. 5

Temeritas, vis, violentia, quando dicitur: *Sic volo, ſic iubeo. An neſcis, habere me poteſtatem tui vel abſoluendi, vel condemnandi:* adeoq; vel vitę, vel necis in te? *An neſcis Imperatorem eſſe te, leges ferre non pati.* Et quæ ſunt ſimilia.

Iuuen Satyr. 6
Ioh. 19. v. 10
Iulia nouerca Caracalla

Præcipitantia: deliberandum autem diu memineris eſſe, quod ſemel iudices, ſtatuaſue. In præcipiti furore ſi quid ſtatueris iuſte, iniuſtum te ſtatuiſſe vel ad minimum iniuſtum eſſe te crede.

Phil in Chron. in Baſsiano.
Athenodorus Aug. græcum α. β. γ. &c.

Odium, ſi condemnes, quem odio habes: non quod iniuſtam tueatur cauſam, ſed tm̄ ꝙ oderis, violentus es & iniuſtus: *affectus mali ſunt conſiliarij.*

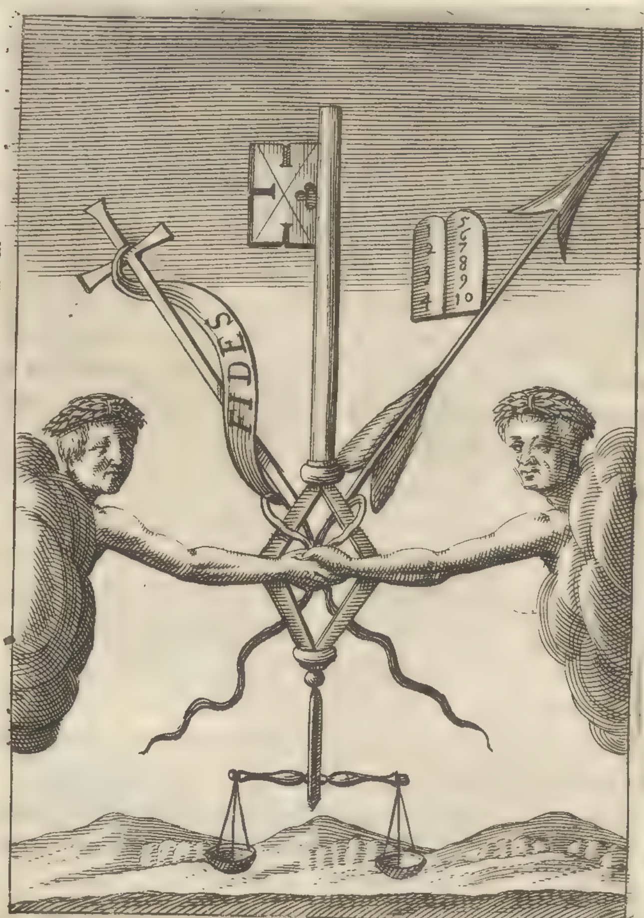
Somnolentia itidem. Quemadmodum *Demoſthenes* (vel, vt volunt alii, *Empedocles*) ſomnolentiam ſuorum ſcabinorum *aſinina vmbra* apologo corrigit: & *Machetes* prouocat à ſomnolento *Philippo* ad expergefactum, & attentum.

Plutarch. de Demoſth.
Philippus Rex Macedoniæ ſomnolentus.

Eadem autem menſura, qua menſus fueris, metientur tibi.

Luc. 6. v. 38

CANDOR ET VERITAS.

Ne pia diuini violes ſacraria iuris,
Sed claue vtaris legis ad arbitrium:
Candor, & Alma fides, ſtudium SEVERI *ac* VERI
Ornent iudicium, ſingulaq; acta, tuum.

Clauis, iustitiæ; *Sagitta*, seueritatis; *crux*, fidei hieroglyphica intellige, *duæ facies* denotant candorem ac veritatem. Scopus huius ἐμβλήματος est, inhibere corrupta iudicia, promouere recta. Clauibus inter alia vtimur ad magnos recludendos thesauros. Maxim⁹ Thesaurus est iustitia: hanc vt recte administres, quicunq; dicis ius, summopere necessarium est: ne connumereris illis, de quibus Poeta:

Iustitia forensis.
Vsus clauium Senatus Norimb. Imp bonis verbis & grauibus pœnis.

> Οἳ βίῃ ἐν ἀγορῇ σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας
> Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσωσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.

Homer. Iliad. l.16. seu π.

Fidelitate cum primis opus est iudici tanquam diuino administro: nã in *ministris non requiritur nisi vt sint fideles. Fideles respiciunt oculi pij magistratus*: vt *Dauid* in Psalmis loquitur. Nec non & seueritate: Verum enim imo verissimum est illud *Mimi: Bonis nocet, qui malis parcit.* Nota est historia *Saulis parcẽtis Agago regi Amalecitarũ*, qui perpetuæ propterea internecioni à Deo Opt. Max. deuotus est. Nec ignota illa de *Ahabo, parcenti Benhado Syrorum Regi*, id propter à Deo abiecto. *Maledictus qui facit opus Dn. fraudulenter, & retinet gladiũ, ne effundat sanguinem. Pia seueritas non est crudelitas. Non frustra gladium gerit magistratus, &c.* Totus Spartanorum exercitus deletus est propter duorum adolescentum scelus in Scedasi filias patratum: non enim moratur nemesis Adrastia diuina.

1. Cor. 4. v. 2
Psal. 101 v. 6
Mimus.
1. Sam. 14
1. Reg. 20
Ier. 48. v. 10
vid Rom. 13. 1. 4
Iustin. Plut. Phil. alii.

Quare iudices corrumpi se non sinant, sed legitima cognitione præuia veritatem inquirant, quodque iustum est decernant: insontes tueantur: nec maleficis parcãt, sed vt lex quenq; vel absolui vel damnari iubet, ita vel absoluant vel condemnent.

Non obliti ἐπιεικείας pro re nata.

Nemo præficiatur iurisdictioni, nisi qui scientiam legum habeat & conscientiam, quiq; ius dicere, suumq; cuiq; tribuere velit ac possit ἄνευ προσωποληψίας καὶ δωροφαγίας, quas pestes Deus exsecratur, & iura Cæsarea prohibent ac plectunt.

Georg. Remus in Spicileg. in Prou. Salom.

Εἰλικρινεία siue *candor* si vspiam laudabilis est, in iudice certe laudibus ad cœlum vsq; est euehendus: estq; *muri instar ahenei, non egit Mauri iaculis nec arcu. Recte faciendo neminem timeo*, ait ille.

Horat. in ep. l. 1. Epl. 1
Id. lib. 1. oda. 22.

Nec minus diuina veritas vtilis simul ac laudabilis est. *Veritate stabilitur thronus regis.* Quare iudices, vt veraces ipsi sint oportet, ita veritatem amare & inquirere debent. sunt qui iure dicundo ita ludunt, quemadmodũ pueri ludunt astragulis: quemadmodum *Dux Albanus* vitam Harlemensibus ciuibus stipulatus, fame eos necat, vitam ipsis non victum sese promisisse dictitans. Et *Paises Duci Colophonio* promittit saluum con: & reductum: sed reducto in vrbem ceruicem demi demetique iubet. Cruenta hæc veritatis læsio est, & candoris, cruentaque calumnia.

Prou. 16. v. 12
Sleidan. & Osiand. in centur. Ecclesiast. Phil. in Chron.

PRO PATRIA MORI pulchrum.

Est etiam sæuo licitum decernere bello,
Non aliter tuto viuere quando licet:
Attendas autem prudens ante omnia causam,
Quæ nisi iusta subest subtrahat arma pudor:

Omnia prius verbis ac sapienti consilio experiri, quam decernere armis, sapientem decet. Verum si aliter non liceat aris focisq; vti integris, non est contra diuina neq; humana iura etiam armis experiri. *Pro aris* autem *& focis*, aiunt, quibus duæ iuste gerendi belli adsignantur causæ: defensio religionis seu fidei: & defensio patriæ, bonorum & fortunarum, coniugum, liberorum, & omniū. &c. *Alphonsus Rex Neapolitan*, in clypeo gestat Pellicanum, sanguinem rostro è pectore elicientem, & mortuos pullos viuificantem, cum inscripto Noemate: *PRO LEGE ET PRO GREGE*: idem prorsus subindicans.

Terent. in Eunuch.

Panorm. de dictis ac factis Reg. Alphons.

Et quidem pro patria ac focis ferro decertandum esse cum sacra tum profana abunde comprobant. *Pro patria*, aiunt, *mori gloriosum est.* Quanquam & hic summa prudentia opus est: Ne quem tibi hostem vltro accersas, vt fecit *Ahasias* Rex Iudæ. & *Iosias* post eum. Neq; nimio furore ad arma præceps rapiare. *Non deponuntur ea facilitate arma qua sumuntur.* Quæ momento arripueris, per multos fere annos vix deponere, & non nisi cum summo damno licebit, vbi defecerit *& pecunia & sapientia*, quemadmodum sapientiss. Imp. Carol. V. olim dicebat. Turrim qui ædificare vult, sumptos præmēsos ac præsupputatos habeat oportet: ideoq; ad arma rapiare caue, si hic te belli neruus destituerit: vel ad arma si raptus es, pacem, quam potes, quære. Vbi vero & iusto bello peteris occuparisve, velim te nulli parcere sumptui, notū est de *Mauritio Imp.* qui intempestiua auaritia militem irritauit, & in se, domumq; Imp. totam concitauit, quam non nisi interitu liberorum, coniugis suiq; ipsius piauit. *De Constantino Palæologo* extimo Orientis Imp. ferūt, quod propter nimiam tenacitatem Vrbem necessario præsidio nudarit, ac tandem amiserit, cū perpetuo & Imperatorii numinis in Oriente & Christiani nominis dedecore ac damno.

Horat in Od. lib. 3. Od. 2

2. Reg. 14. v. 8. 9. &c.

2. Reg. 22. v. 29. &c.

1. Reg. 20. v. 11

Sleidan.

Luc. 14. v. 78. &c.

Sumptib. non parcend.

Phil. Chron. in Maurit.

Phil Osiand. & pleriq; alii.

Pacta etiam ac fœdera de induciis aliisque rebus vtilibus, necessariis, bonis & honestis etiam hosti seruabis: Magna nominis decessione laborat *Card. Iulian.* qui Ladislao suaserit, fædus frangendum cum Amurathe Turcorum ictum.

Becan. tract. de seruand. fide.

Pro religione ac fide an arma sumenda sint, quæsitum est, & in vtrāq; partem disputatum; Videtur autem quod sic: Ex loco *Israelitarum* qui ob probabilem læsi religionis suspicionem copias coegerunt contra fratres. Quod & *Maccabæi* factitarunt. Et Imper. θεοφιλέστατος *Constantinus Magnus* Christianis propter religionem patientibus contra sex tyrannos Diocletianum, Maximianum, Galerium, Maxentium, Maximin. & Licinium suppetias tulit, & ὁμοψήφους Christianos in libertatem vindicauit. Quæ in contrariam partem oggeruntur non est loci huius refutare.

Binder. Thes. de Bello.

Tolan. Syntagm Theol. § de Iustitia bellic.

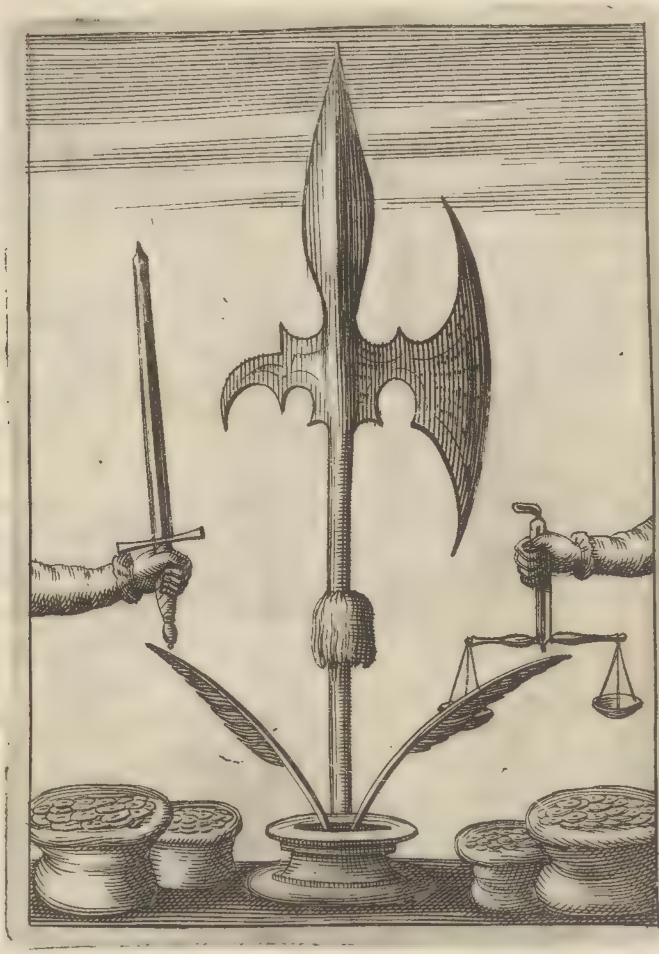
Weller de Hierarch.

Danaus in Ethica Christian.

Histor Eccl. Magd. Cent. Quart.

Ios. 22.

ARGENTEA HASTA pugnare.

Ærea piſcaris munuſcula, & aurea præſtas,
Quantæ id (crede mihi) eſt fatuitatis opus.
Munera captantes, eadem quoq; munera dantes,
Hos turpes ſimili crimine vtroſq; puta!

Vtilissimum instrumentum est BIPENNIS, ad configendum simul ac percutiendum, ad trahendum æque atq; amoliendum cōducibile, sed penes vtentem est eius vsus & arbitrium, vt bene vel male adhibeatur, cadatque. Huic nostrum ἔμβλημα comparat ius siue forum, siue instrumenta iustitiæ, bona ea per se & vtilia, sed male à multis vsurpantur, qui LL. figūt, refiguntq; torquent ac retorquēt, ꝓut ipsis volupe, atq; crumenę proficuū fore colligere possunt, nulla Dei, propriæq; & consciētiæ ac famæ ratione ducti. Magna huius seculi labes ac profanitas, vt non immerito vulgus Iuristarum (quos vocant) male audiat, iam inde à multis annorum centenariis. Fit autem istud plærunque acceptione vel personarum vel munerum: qua de re pernitiosissima multa hactenus: & constat illicitum id esse ex *iure*

Vsus bipennis similis est foro.

Diuino. Ne suscipias personam in Iudicio, neq; captes munera, sunt enim hæc abominatio coram Deo.

Deut. 1. v. 16. 17. &c.

Canonico. *Non debet* (inquit) *Iudex vendere* iustum iudicium, aut testis verum testimonium. Cum autem iudicia & testimonia quæ nec iusta nec vera vendenda sunt, iniqua & falsa venduntur, multo sceleratius vtiq; pecunia sumitur, quia scelerate sumitur, licet à volentibus datur, &c.*

Extr caus. 14 q. 5. Can. non sanc. &c.

** Multo minus iniustum.*

Ciuili. Vt in l. plebiscito. ff. de offic. præsid. &: in authentic. §. Quapropter. in fin. col. 2. iuxta textum in c. summopere. 11. qu. 3. quæ posteriora ad ius canonicum pertinent. vid. nouell.

C. l. 1 §. 1 & 2. D. de calum. l. 2. C. de pœn. iud. qui male iudic.

Naturali. Ex lumine iuris naturæ scit *Cambyses* δωροφαγίαν esse prohibitam. Ex eodem detestatur Poeta, aliud q. agendo

Herodot. li. 3. Valer lib 6. c. 3

Sarcasm.

Munera crede mihi placant hominesq; Deosq;
Placatur donis Iuppiter ipse datis.

Quare significanter admodum *Thebani* seu Athenienses suos iudices pinxerunt simulacra quædam ante altaria Deorum sedentia, omnia manibus truncatis, præter supremum, manibus quidem integrum, sed oculis captum. Vnde præclare Alciatus:

Alciat in Emblem.

Effigies manibus trunca ante altaria Diuum
Hic resident, quarum lumine capta prior:
Signa potestatis summæ, sanctiq; senatus,
Thebanis fuerant ista reperta viris:
Cur resident? quia mente graues decet esse quieta
Iuridicos, animo nec variare leui:
Cur sine sunt manibus? capiant ne Xenia, nec se
Pollicitis flecti muneribusue sinant:
Cæcus adest Princeps, quod solis auribus absq;
Affectu, constans iussa senatus agit.

CVM TEMPORE ET *modo.*

Quisquis es in ſpeculo tanquam tua diſcute facta:
Et quid te deceat, diſpice, quidue minus;
Cenſorem alterius nunquam tu te oggere labis,
Quin prius explores ſingula quæq; tua.

Tria Prudentiæ Hieroglyphica in vno & breui hoc vides Emblemate, *Gallum, Speculum, & Serpentem.* Temporis rationem esse ducendam cum in verbis tum in factis, monent. Serpentinam prudentiam ipse *Dominus* cōmendat in Euangelio. *Prudentissimus* autem, *h. e. astutissimus bestiarum omnium ita dictus est serpens (inquit August.) propter astuciam diaboli, qui in illo & de illo agebat dolum Serpens prudentissime cauet, ne vulnus capiat in capite, quare gyros torquet, sibila edit, & quoquo modo potest se defendit. Gallus tempo is horologus est, quod intelligentia* (inquit *Gregor.*) *accepit, vt prius nocturni temporis horas discutiat, & tunc demum voces ex itationis emittat.* Pretiosissima certe temporis iactura est, *fugit irreuocabile tempus, ars longa vita breuis, quare,* quam accuratissima potest, eius habenda est ratio, vt *ne sine linea,* quod aiunt, prætereat. Nam etiam minutissimi temporis acti, vel momenti, reddēda olim ratio erit. *Seruite tempori,* ait Apostolus, *quoniam mali dies.* Multus & grauis est *Bernhardus* in temporis subducenda ratione.

Luc.10.v.3 Matt.10.v.16 Cypr.tract 3. de simplic. prælator. Aug.l.2.c.29. de Genes. ad literam. Hilar. in Matth. vid. Biblioth col. 172.b Greg Moral. l.30 c.5. Temporis iactura omniū pretiosissima. Eph.5.v.16 Bern. vt infr.

Serpentis aliam adfert *Augustin.* ἱερογλύφειαν: *Quemadmodum* (inquit) *serpentis quoddam genus, cum it ad bibendum, priusquam ad fontem venit, omne venenum euomit: ita Christianus cum ad orandum accedit omnem iracundiam & odium proximi deponat.*

Ad comit. Iulia de perfect. Iustitia.

Seruit etiam *Gallus* considerationi propriȩ nostræ ἀδυναμίας, infirmitatis, & ad labendum pronitatis, monetq; eo mitius de proximi nȩuis sentire, statuere, ac loqui, *nam cum edere cantus parat,* (verba sunt *D. Greg. Magni Episc. Romani*) *prius alas solerter excutit, & semetipsum feriens, vigilantiorem reddit: ita pii sese in sanctis actionibus exercent, ne in semetipsis torpentes opere, alios excitent voce, sed ante se per sublimia facta excutiunt. Et tunc ad bene agendum aliōs sollicitos reddunt.* Singularis ac raræ prudentiæ ac pietatis opus est à se ipso censuram eiusque initium facere, nam *iustus est accusator sui ipsius.* Tanto laudabilius, quanto grauius exercetur illud γνῶθι σεαυτόν. Sculpi non scribi istud vbiq; conueniebat, quemadmodum *Ausonius*:

Greg. moral. l.30. c.5

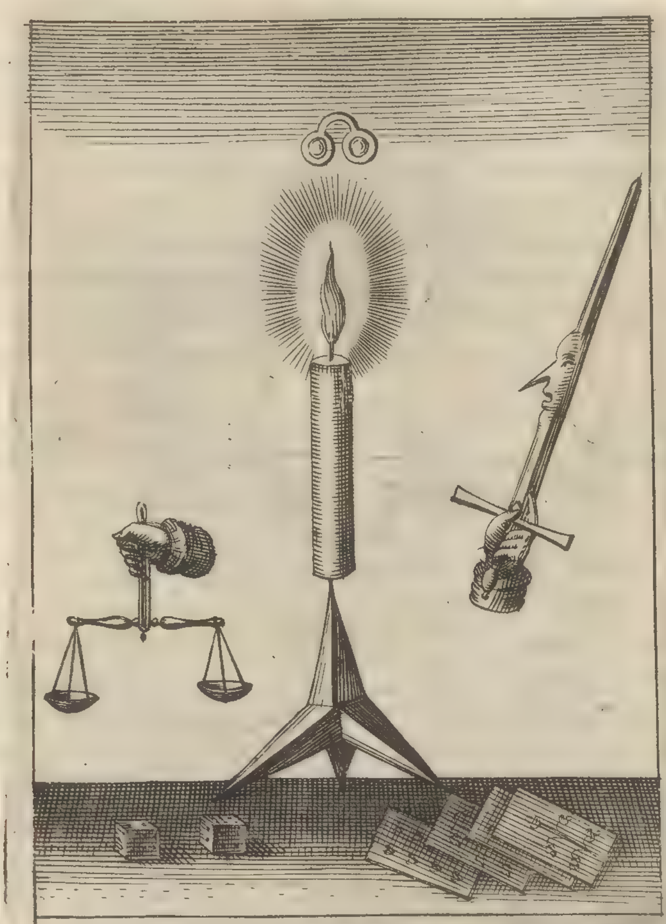
Commendo nostrum γνῶθι σεαυτὸν *nosce te*
Quod in columna iam tenetur Delphica.

Plerumq; fieri solet *vt non videamus id mantica quod in tergo est,* eoq; confidentius iudicamus proximum: sed facile ab altero abstinet iudicando, qui sua facta dictaque recolit. Pessimæ indolis est, & hominis inuidi indicium atque vani, qui alios iudicat se non iudicat nec excutit.

ὄψον αἱ κατηγορίαι τοῖς φθονεροῖς. Sed de hoc infra.

Prou.14.v.8 vid. Erasm. Adag. Chil. 1. Centur. 6. adag. 95. p. 225 Martial. in Epigrammat. Horat. Satyr. 3. li. 1. „ Stultus & „ improbus „ hic amor est „ &c. Pindar.

IVS IN MANIBVS.

Flos vt odorus api mel præbet, lurida fella
Ex quo ſed contra toxica arachna bibit:
Haud ſecus ex diuo probus haurit iure ſalutem,
Per quod & iniuſtus iuſta barathra ſubit.

Compe-

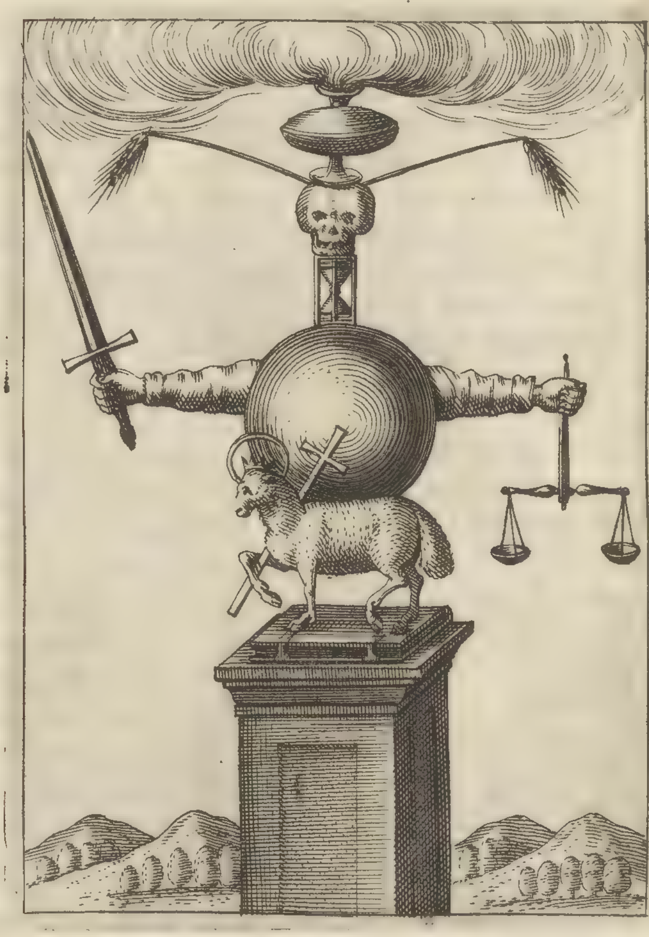
Compedes aculeum semper erectum gerentes, iuris gerunt figuram, quod semper idem manet atq; æquabile, tametsi petulanter admodum à multis figatur, refigatur, & instar astragalorum, chartarumq; tractetur, quod scurrarum, mimorum, histrionum, & similium huius manipuli furum est. Non secus ac *cereus nasus* ab *aureis & auaris iuristis* (quos vocant) torquetur. fitque adeo illis ipsis ius, & administratio iustitiæ iniusta instar aurearum compedum, quibus ipsi læduntur. Vt optimo in tales iure ludere liceat, quemadmodum mordax in coætaneum *Aristippum Diogenes*; *aureis eos compedibus in foro teneri, ne auolare poßint.* Nemo autem sine læsione in compedes impingit, ita nec sine damno tales ius peruertent, sed sequetur illos heîc infamia, mala conscientia, & iustum odium, isthic autem iusta condemnatio. Ius hic iniuste dispensant, quare à iustissimo Deo haud iniuste aliquando iudicabuntur: *Durum* autem *erit illis* πρὸς κέντρα λακτίζειν, vt ad Saulum *Dominus Seruator* ait. *Iniusti non poßidebunt regnum cœlorum. Ne fallamini, Deus non irridetur.* Risus vobis, ô boni, fiunt hic pauperes, pressi, sacerdotes, ministri, viduę, orphani: ridebit & vos aliquando Deus, Angeli ridebunt, & subsannabit totus Electorum exercitus, ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα. *Deus videt, Deus odit, Deus punit.* Gladius iustitiæ, quem pro lubitu versastis, vibrastis, torsistis, in vos ac viscera vestra conuertetur. *Salua ac immota stabit iustitiæ maceries, sed vestra vobis, quibus impingitis, capita diminuet, vt media crepent. Lapis offendiculi super vos cadet, qui comminuet frustatim.* Compedes, quas pauperi ac derelicto iacitis, vestros vobis ipsis pedes confodient. Si non hic est qui vos excoriet Cambyses, at erit isthic qui vos iudicet atq; condemnet Deus. Via est vobis ius, quæ vestra vos iniustitia atq; culpa ad inferos ducit. Canis rabiosus est, cuius veneno certo occumbetis, nisi resipueritis. Quare in auribus vestris semper sonet illud Dauidicum: *Quousq; iudicabitis inique, & personam impiorum suscipietis summe. Iudicate tenuem & pupillum, adflictum & pauperem iustum pronunciate. Liberate tenuem, & egentem è manu improborum eripite. Ego dico, Dii quidem estis & filij excelsi omnes: At certe, vt plebeius homo morituri estis, etiam sicut vnus aliorum principum casuri estis.*

Potentes potenter patientur tormenta.

[Marginalia: *Perpetua iuris æquabilitas.* — Dz rechte Recht. — *Sic loquitur nostri seculi magnus quispiamvir.* — *Plutarch. in apopht.* — „ *Iniusti iudices iuste iudicabuntur.* — *Actor. 9* — *1. Cor. 6. v. 10* — *Gal. 6. v. 7* — *Exclam.* — *Matt. 21* — *Sap. 2.* — *Demosthenes. Æschines.* — *Psal. 82. v. 3* — *ibid. v. 4* — *ibid. v. 6* — *ibid. v. 7* — *Sapient. 6. v. 4*]

PATIEN-

PATIENTIA VINCIT omnia.

Disce sed ex verbo mentem firmare Iehouæ,
Rebus in aduersis rupis vt instar ouet:
Grata Deo nulla est patientia, quam nisi firmet
Ex verbo diuus Spiritus ille suo.

Varie

Varie & infirmis admodum rationum fundamentis prudentiores Philosophorum Gentilium labores ac ærumnas huius æui ſolati ſunt, vt: quod neceſſe ſit feras, quæ non poſſis mutare. Patientiam talem eſſe virtutem, quæ dolori longe anteponenda ſit, Exemplis fulti collationeq; euentuum: & ſi quæ ſunt ſimilia. Sed nimis arida hæc fuerunt, vt in exitu videre fuit. *Sola religio Chriſtiana*, & purum putum Dei verbum ſolida fundamenta cõſolationum ſubminiſtrat, quibus cor fidele rebus in incertis atque afflictis niti ac ſaluari poteſt. *Voluntatem diuinam*, cui neceſſe eſt obedire, reſpicere patiens ante omnia debet ac poteſt. Habet aũt Deus cauſas, cur ſuos premi in hoc æuo atq; diſcruciari permittit. *Liberrimum agens* eſt, & *poteſtatem habet facere de ſuo quod vult, neq; eſt quod dicat lutum factori ſuo: cur me tale facis*; Habet vitæ ſimul atq; necis in nos ius, & *volũtati ipſius refragari nephas*. Ita autem decretum eſt apud ipſum vt vel probet vel caſtiget: & fauillas *fidei*, ſpei, patiẽtiæ, humilitatis, inuocationis exſuſcitet, moueat, augeat, vt in magna incendia AMORIS exardeſcant. *Vult nos conformes fieri imagini filij ſui tum patientia tũ exaltatione*. Hæc autem omnia non niſi ex ſolo ac ſolido diuino verbo addiſcuntur, vides igitur *agnum libro verbi inſiſtere: Verbum* autem *immota rupi imponitur. Rupes Chriſtus eſt*: qui verbi eſt ſcopus, hoc eſt vtriuſq; teſtamenti *caput: nam ei omnes Prophetæ teſtimonium perhibent: propter* Chriſtum patiens *abnegat ſemetipſum, ſuſtollit crucem ſuam & ſequitur ipſum*. Inde certam ſpem gerit *coronæ immarceſsibilis vitæ atq; gloriæ*, *Patientia* enim *corona ſanctorum* eſt. Premitur patiens à mundo iuxta quod dictum à Seruatore: *In (a) mundo preſſuram habetis: Lupus allegat agnum turbatæ aquæ*: Sed iuſtus nititur fide & bonæ conſcientię teſtimonio. *Eſtq; aliquid magnis crimen abeſſe malis*. Et ſuſtentat ſe breuitate horæ, qua ſunt finienda huius æui mala: vt *Sapores Perſa* ſeni *Ananiæ*. *Claude momentum oculos*. Et patiẽter expectat *mortem*, *quæ* glorioſa ſimul ac *pretioſa eſt in conſpectu Dei*, finis malorum, atq; vitæ ianua. Sed & conſiderat fragilitatem honorum, opum, & oĩm eorum, quæ in aliqua exiſtimatione ſunt in ſeculo iſthoc, non obliti iſtius Apoſtolici: Παράγεται τὸ σχῆμα τοῦ αἰῶνος τούτου Inprimis autem *copioſam mercedem in cœlis repoſitam*: Cum *momentanea leuitas afflictionis æternum pondus gloriæ pariat*: diſpereuntibus improbis, oſoribus, liuidis, inſtar fumi diſploſis, & dicunt cum Propheta, imo cum Eccleſia: *Iram Domini portabo, quoniam peccaui ei, vſque dum contendat contentionem meam, & exerceat ius meum: producens me in lucem, vt fruar iuſtitia eius.*

Fundamenta conſolationum Philoſophica.

1. Sam. 3. Dominus eſt.
Rom. 9. voluntati eius quis?
Matt. 20. v. 15
Rom. 9. v. 20. 21
1. Pet. 1. v. 6. 7. 8
Rom. 8. v. 29
ἱερογλυφ.
Act. 10. v. 43
Matt. 16. v. 24
2. Tim. 4 v. 8
Ioh. 16. v. vlt.
Iob 23. v. 10. 11. 12
Ioh. 2.
Hiſtor. Eccl. cent. 3.
Pſal. 116. v. 15
1. Cor. 7. v. 31
Matt. 5. v. 12
2. Cor. 4. v. 17
Michaæ 7. v. 9

PLEBEM NE CONCITATO.

Quæritur immani nece cur perit hicce vel ille?
In promptu cauſa eſt: ſeditioſus erat.
Crede, magiſtratus fruſtra non promicat enſe:
Diſperiit, qui vnquam ſeditioſus erat.

Noctuam seditionis ac *seditiosorum* faciunt hieroglyphicum. *Est autem seditio non tantum resistere ac repugnare ordinario atq; legitimo magistratui in rebus diuinis atq; licitis, sed etiam alios in societatem perditissimi huius criminis adlegere, & ipso opere crimen committere læsæ maiestatis.* Turpissimum & exsecrandum hoc est crimen, & tam in sacris quam in prophanis meritissime damnatum. Sicut dicitur: *Ne sis seditiosus, neq; cum tumultuante plebe commiscetor.* Et nota sunt exempla seditiosorum pessimo semper letho extinctorum. Horrendum sane quod de *Coraho*, *Dathane*, atq; *Abirone* legitur, est, qui cum tabernaculis, *vxoribus, liberis, pecoribus, iumentis, & omnibus* viui in infernum descenderunt. *Simri* seditiosus & alii male perierunt. *Seba* interiit. *Iudæi* aduersum ordinarium Magistratũ Romanum seditiosi decantatissimum punitæ seditionis atq; rebellionis exemplum nobis reliquerunt: quid dicam de *Catilina*? quid de *Cassio, Bruto*, & scelestis aliis coniuratoribus? Quemadmodum *noctua* noctis tenebris ad suum volatum, seditiosamq; ædendam vocem abutitur: ita & illi in tenebris suas eiaculabantur schedulas, quibus sese mutuo ad audendum seditiosissimum & detestabilissimum parricidium exhortati sunt, qui adhuc hodie seditiosorum mos est, clam machinari, malumque architectari, *nam qui mala agit, odit lucem, eamq; fugit, sciẽs opera sua à luce argui propalã.* Capitalis etiam pœna, eaq; grauissima LL. statuta est seditiosis. Docentque exempla, nunquam cuiuspiam vspiam seditiosi felices fuisse exitus. Videatur Valer. Maxim. lib. non. capit. septim. Nec hodienum moratur Adrasteia iustissima Iehouæ contra mouentes plebem, & concitantes seditionem, vt exẽpla recentia in Galliis. Anglia. nec non & Germania nostra luculenter testantur. Hoc non semel ex bonis audierunt boni: *Nunquam vidi bonum exstinctum morte, qui cum ordinario ac legitimo magistratu seditiose contenderit.* Non dubitat B. August. seditionis originem ad ipsum Sathanam referre: *Vitium*, inquit, *malum*, (seditio) *vitium primum! Primus enim homo dominari voluit, dominum habere noluit.* Et alibi bestias immanitate superare scribit idem: *Contemptor gloriæ, Dominationis est auidus, bestias superat, sine crudelitate vitæ, sine fluxu luxuriæ.* vid. Alexandr. ab Alexand. in Genialib. diebus.

Seditio. Quid?

2 Pet. 2.

Syr. 7. v. 9

Num. 16. v. 31. 32. &c.

Absolon 2. Sam. 15. 16. 17. 18

1. Reg. 16. v. 10

2. Sam 20. v. 22.

Vid. Ioseph de bell. Iudaic.

Modestin Iurisc in l. constit. D de appellat.

,, Sueton. in ,, C. Iul. Cæs.

Rustici seditiosi.

Ann. 1525. vide Sleidan.

Ioh. 3. v. 20

,, Magi in ,, Persia test. ,, Iustin.

Valer. Max. l. 9. c. 7

Eidi 7. c. 2

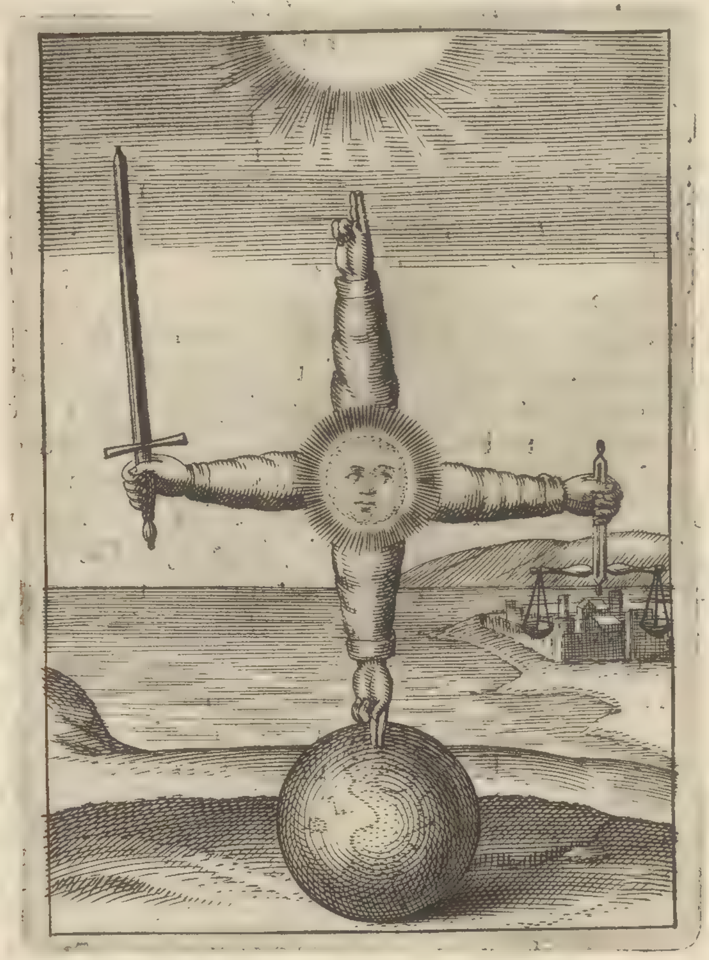
Non frustra gladium gerit. Rom. c 13

Damhouder. prax. crimin. c. 63

Aug de verbis Domini, secundum Lucam serm. 31

Lib. 5 de ciu. Dei, c. 19

IVRABIS AC SERVABIS.

Μηδ᾽ ἐπιορκήσεις, μήτ᾽ ἀγνῶς, μήδε ἑκόντι

Phocylidis vatis pagina ſcripta docet.
Nam miſer eſt quiſquis temere periuria fundit,
Cum veniat tacitis pœna frequens pedibus.

Iura-

Iuramenta semper religiosa habita sunt, etiam à vanis ac profanis ethnicis. Nulla enim gens vnquam tam rudis tamq; barbara fuit, quin crediderit esse Deum, eumq; cum timore ϰ τρόμῳ venerandum. Quare etiam iuramenta quæ contestationes sunt φελκτοὶ diuini numinis, non potuerunt non in summa veneratione haberi. Quare etiam omnibus atq; singulis fidelibus iuramenta licere, imo pro re nata incumbere, æquum & liquidum est. Possunt & debent *personæ Ecclesiasticæ* iurare, se pro ea facultate, quam diuinus suggerit Spiritus fideliter administraturos officium, acuendo legem, docẽdo Euangeliũ, præstare obedientiam & fidelitatem in rebus diuinis, licitis atq; honestis. Itidem & *magistratus*, huiusq; locum tenentes, & officiarii, se ius dispensaturos recte & absq; respectu vel personarum vel munerum. Omnes deniq; quibus iuramentum præstandum legitime offertur vel imponitur: Iurandum a. est & Deo & per Deum, iurandum quoq; hominibus per Deum, sed non per homines neq, per vllam rem aliam creatã extra ac præter Deum: Nam *Per nomen*, inquit Propheta: *Iehouæ iurabis, & quod iurasti, seruabis: in veritate, in iustitia, in iudicio, &c.* Quod enim *Dn. Saluator* ait: *Omnino non iuretis*, istud de temerariis peierationibus accipiendum esse, nemo pius negauerit. Ideoq; & ea, quæ pie, legitimeq; iurata sunt, omnino seruanda esse iura omnia manifeste clamant. Ea autem pia & legitima iuramenta sunt, quę fiunt secundum verbum Dei, de rebus piis, honestis, licitis, possibilibus, &c. inq; iurantium potestate existentibus: secus non sunt legitima, neque etiam seruanda: Præstaret autem omnino non fieri talia iuramenta, quam facta rescindi. Verum si facta, sine impietate vel scelere compleri non possint, præstat rescindi quam seruari. *Vota enim* atque *iuramenta non debent esse vincula iniquitatis*: neq; obligant tenentue ad impossibilia, inhonestaq;, vel contra Deum contraq; communem honestatem militantia. Rescindere poterat paterfamilias filiæ suæ incautum votum. Stulte simul atque impie sustulit filiã *Iephthes*, siquidem Holocautomatis vice sustulit. Impie ac stulte *Saul* filiũ Ionathanem ad mortem poscit. Impie Baptistã necat *Antipas*; Rectius *Hippolytus*: *lingua iuraui, mentem iniuratam teneo. In malis pactis rescinde fidem* inquit *Isidorus, &c.* Si quid autem iurasti εὐλαβῶς ϰ δικαίως, id vt serues, summa ope nitere. Extremæ impietatis est, legitime iurata infringere, & Deum falsi testem facere, quod omnium ordinum homines hodie frequenter faciunt, & non minori impietate quam leuitate. Inprimis autem in iudicio attendendum, ne quid tale committatur, vel iuramentis ludatur, maxime per magistratum.

Iuramenta.

φελκτοὶ.

Ecclesiastici. 2. Tim. 4. v. 1

Paulus sapiss.

Seculares.

Idiota.

Exod 20. v. 7
Leuit. 19. v. 12
Ierem. 4. v. 2
Matt. 5. v. 34

Qualia iuramenta.

Vid. Aug. de verb B. Ap. Iacob. serm. 30

Num. 30. v. 4
Iudic. 11. v. 39
1. Sam. 14
Matt 14
Extr. XXII. q 2. late.
Nostrum forum.

ΜΗΤ᾽ ΑΝΤΙΓΝΕΕΙΝ ΑΝΕΜΟΙΣΙΝ.

Temporibus, ſiquidem ſapias, ſeruire memento,
Atq; malos noris ſeculi adeſſe dies.
Vt refles ventis, caueas, polypiq; teneto
Mentem, qui quæuis ſaxa colore refert.

Nauigium, quod vides, statum, conditionemq; huius æui tibi figurat, in quo *Diabolus, horologij obseruans* remigem agit, *crux* fidei; & *gladius*, iustitiæ sunt hieroglyphica: *saccus* cum *gallo* versatili studia mundi significant, & cupiditates, quibus deflagrat mundus: *Sol* vero *occumbens*, finem mundi ob oculos ponit.

ἱερογλυφ.

Non abludunt hæc nec à sacris nec ab experientia, magistra stultorũ. Vehitur hic mundus instar nauigii in altissimo atq; profundissimo mari, in quod vna *Eurus Nothusq; ruunt, creberq; procellis Africus* incumbit, & à fluctibus hinc inde iactatur, concutiturq;: Ita innumeris atq; perpetuis rerum aduersarum procellis impetuntur, quicunq, huic nauigio imponuntur: & *mors à vita* (quemadmodum ille non minus eleganter quam vere dixit) *vnum tantum distat asseum: Pauci cum Deo, cum superis, cum felicibus nauigamus.* Paucis *iuxta terram* nauigare, h. e. æuum sine iactatione atq; concussione transigere, datur. Πλοῦς ὁ παρὰ γῆν, περίπατος δὲ ὁ παρὰ θάλατταν ἥδιστος, vt Plutarch.

B. Bern. serm. 1. de adu. Domini.
Vid. Matth. 8. de nauig. Christi.
Greg. epist. l. 6. epist. 26.
Erasm. in chiliad.
Plutarch.

Remex Diabolus nauigium, quo vult, impellit, est enim *Princeps*, imo *Deus* τοῦ αἰῶνος τούτου: & *est efficax in filiis* ἀπειθείας: *Horologii sane* obseruantissimus, ne quid temporis elabatur sine linea: quæ diuini illius oraculi etiam mens est ac sententia: *Væ* (dicentis) *terræ ac mari quia descendit Diabolus ad vos, habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.*

Ioh. 14. v. 30.
2. Cor. 4. v. 4.
Eph. 2. v. 2
Actor. 12. v. 12

Pecuniæ obediunt omnia fides per aurum soluitur. Iustitia per aurum intercidit: *Quærendam pecuniam primum* esse omnes fere vno ore clamitant, & virtutem post nummos ponunt. ὦ φίλοι! (exclamamus) οὐδεὶς φίλος: ἤ: ὦ πιστοί, οὐδεὶς πιστός, &c. *Nulla fides pietasq; locis reperitur in vllis.*

Prudent. in hymno de S. Laurent.
Vt est in Iuuenal.
NB.

Gallo plæriq; versatiliores sunt *templario, quo se ventus porrigit, eo pallium obuertunt: quo se Fortuna, eo etiam fauor hominum inclinat. Polypi mentem obtinent,* quouis *Protheo* vel *vertumno* mutabiliores, πολύτροποι, falsarii, hypocritæ, inconstantes; & *Morpheo* genitos dicas, adeo vti foro, & seruire scenæ norunt, *Alcibiadem* agunt, & *Vlyssem.*

O quam verè!
Iustin. lib. 5
Erasm. in Chiliad.

Sed moribus hisce suis imminens *iudicium, horamq; nouissimam* prænunciant, & ad occasum vergere solent, condocefaciunt. Quare quicunq; sunt boni, vt corruptissimos prauissimi huius seculi mores detestantur, eaque propter mœrent, ita non possunt non gestire ob instantem finem, inclamareque: *veni Domine.*

Vid. Erasm. Chiliad. 1. cent. 1. p 55
2. Tim. 3. v. 1
Apoc. vltim.

NE

NOLI

NE SVTOR VLTRA CREPIDAM.

Ordine distinxit sapiens sua munera Ihoua,
Nec cuiquam cunctis more præesse datum,
Ergo cuiq; sient primum sua munia curæ,
Ne contra plectat vindicis ira Dei.

Pio

Pie ac vere, *Initium*, inquit Sapiens, *Omnis peccati superbia, qui tenuerit illam, adimplebitur maledictis, & subuertit eum in finem*: Quæ si superiores ordines inuadat, occupet, ducat, multa mala committuntur in Deum, Ecclesiam, Pios.

Syr.10.v.14

Sacerdos μεγαλοπρέπων, μεγαλοῤῥήμων, καὶ φιλότιμος in sacri Codicis adyta temere se ingerit, sua sensa importat, fingit, refingit: figit, refigit, & *hoc cogit significare, quod ille mente prius concepit.* Vt exempla: Pauli Samosateni: Arrii: Nestorii & similium Hæresiarcharum prisci & nostri temporis ostendunt. Vtinam vero talibus hominum φιλαυτῶν monstris seculum nostrum vel careret vel caruisset! Is talis etiam *verbum salutis ac veritatis* ὀρθοτομεῖν haud curat, sed *mutum canem præstat, puluinaria consuit, vulpem agit*, & quoquo modo honorem captat, & applausum tam à vulgo quam à proceribus. Si qui sunt ex fratribus boni, & pio zelo præditi, hos in odium apud superiores inducunt, calumniantur, & nullum non lapidem mouent, vt supprimantur, quo tales Morphistæ, Eceboliſtæ, & deuota Satanæ mancipia soli regnent atque dominentur: nec desunt hoc nostro seculo tales perfidi *serui conseruos ferientes, & primas in omnibus congreßibus atq; conseßibus captantes.*

Hæreticorum mores. Hilar. libr. de Trinit. 1 Consul. histor. Eccl. & quid. cent. 4. horum 2 Timot. 2. v. 15. Esai. 56. v. 10 Ezech. 13. v. 4 5 &c.

" " ☞ NB. *Luc. 12. v. 45 Matt. 23. v 6*

Politicus elato ingenio, & libidine dominandi perdite flagrans, hos fouet, quos sibi genua flectere ac se adorare sentit, reliquos Mardochæos, vtcunq; pios, vtcunq; doctos, vtrumque Ecclesiæ vel reipublicæ valde vtiles tales oderunt, aspernantur, naso suspendunt adunco, premunt, pro derisu habent, & id solum agunt, vt ne pro virtutum suarum dignitate emergant, nihil veriti oppressorum clamores, neque vindicem oculum Dei αὐτοῦ ἀπροσωποληψίας aliquando iuste iudicaturum.

Hamanum mores Esther. 3. & seqq.

" *Commune crimen.* " "

Hoc vero Caput labis ac mali est, si soli Politici in diuina atq; Ecclesiastica iura inuolent, ministros verbi vocent, examinent, ordinent, id docere cogant, quod ipsis arridet, & Theologiam in Ecclesia, Theologosq; moderentur, vt *quid* vel *quomodo* hi proponant pro suggestu, *ex solo ipsorum arbitrio* sumant. Ministri in Consistoriis tolerantur tantum, siquidem tolerantur: decreta autem à solis, puris, putis Politicis pendentia, in Persicorũ ordinem abeunt. Horrenda hæc est ἀλλοτριο-ἐπισκοπία & si non hic (quæ optimi ac sanctissimi Dei est longanimitas!) certe isthic infernalibus prunis æternum mulctanda. Dudum inuasit Ecclesiam hæc lues, estq; à multis hactenus deplorata, sed Cæsareus ille Papatus non resipit, & plura damna dat quam Papæus Cæsareatus.

R.T. Adam Cent. in Iubil. Iubilorum.

" " *Quarimonia Philip. Epl. ad Camerar.*

Cæsareus Papatus ex diabolo.

NOLI ALTVM SAPERE.

Præcipiti quicunq; gradu tolluntur in altum,
Hi lapſu tantum dein grauiore ruent.
Infima qui contra captant, ſublimibus auſis:
Hos in fine tamen gloria digna manet.

Vetuſtiſ-

Vetustissimum, communissimum, turpissimum crimen est SVPERBIA: quæ est, *plus de semetipso sapere ac sentire, quam decet*: definiente Apostolo *vetustissimum* rectissime diximus, quoniam *peccati initium* est, ex quo omnia peccata, tanquam ex pestifera scaturigine promanant. Ipse Satanas, quæ communis Dd. sententia est, primo per superbiam lapsus est, Filio Dei λόγῳ incarnando subiici detrectans, vnde haud abs re D. Bernardus. τῷ φαρισαίῳ dicenti, *non sum sicut cæteri homines*, subiicit: *Ergo sicut cæteri dæmones*: Et *Chrysostom. Tolle*, inquit, *hoc vitium, vt non velint homines hominibus prævalere, & sine labore cætera resecabuntur*: nec quenquam latet lapsus *Euæ* protoplastæ, quomodo superbia & diuinitatis adfectatione primum lapsa sit: quare vetustissimum merito dici quis diffitebitur? *Communissimum* itidem: de primatu altercātur omnes: digladianturq; de primis: pleriq; superbiæ currum voluunt, rotāt, impellunt: Ecclesiastici: seculares: plebeii: omnes: idq; stultissime, vnde non illepide exclamatur: *Stultorum plena sunt omnia*. Πλείη γαῖα κακῶν καὶ μωρῶν. Stulta sapit vulgus, nemo vult esse quod hic est, præferri autem & manibus gestari omnes, pennas pauonias omnes iactant, horridos contemplari pedes, & miseriam, turpitudinemq; suam agnoscere nemo vult.

Rom.12.v.3 Syr 10 v 14. Aug. de ciu. Dei.l.4. c.10

Bernard ad Luc.18.v.11 Vid. eund. Chrysost lib. περὶ ἱερωσύνης.

Aug de verbis Domini serm.54. Genes 3.v.6

" Μωροσοφία Ex frequenti vsu. "

Turpissimum deniq; ex iis, quæ diximus, esse vltro apparet. *Est* enim, vt Gregorius inquit, *certissima nota reproborum*, filiorum, ac mancipiorum Satanæ, *impossibile* enim *est* (vt exstat in vitis Patrum) *vt simul habeamus seculi gloriā & cœlestem*. Non itur certius ad gehennam quam superbia, fastu, supercilio. Superbia virtutes turpantur & charismata minuuntur: quemadmodum dicitur: *Si tibi gratia, si sapientia, formaq; detur destruit omnia, sola superbia, si comitetur*. Vt iam non dicam, quam molestum iuxta atque graue sit pati inuidiam superbiæ indiuiduam comitem, iuxta illud

Greg de superb. Citat. Rudol à Tossign. in Dictionario.

στείχει δίκης ἄσσον μάλα τὸν κακὸν ἀνδρ᾽ ὑπὸ ὕβρις; vt exempla *Hamonis. Antipa. Alexandri. Pausaniæ* Et aliorum innumerorum liquido ostendunt

Phil in chron. §. Pausan.

Vt denique non dicam de diuina ἀδραστείᾳ, *quæ omnia excellentia solet mutilare*. Vnde vere ex Æsopo Chilon: τὰ ὑψηλὰ ταπεινοῦν, καὶ τὰ ταπεινὰ ὑψοῦν. Certe

Herodot. Chilon.

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus, & celsæ grauiore casu
Decidunt turres, feriuntq; summos
Fulmina montes.

Horat. in O.L. l.2. Od.10

MODERATA DVRANT.

Prima ministrorum in nostro sit Principe cura, vt:
Cum timet ipse Deum gaudeat & simili:
Vt paribus studiis omnes tueantur egenos,
Atq; iniustorum sub pede colla premant.

Quinq; pestes sunt pestilentissimæ regnorum atq; imperiorum. *Philotomia. Philargyria. Vis. Ius ciuile. Prudentia politica seu carnalis.* Hisce talibus fulcris si nitatur vel Imperium, vel Respublica, vel ciuitas, necessario tandem corruet, atq; interim infelicibus syderibus regetur. *Philotimia* certe pessundat regna ac Respublicas, ac promouet luxum, qui luxus requirit sumptus, sumptus autem non nisi ex sudoribus subditorum exsuguntur atq; comparantur. Quare qui feliciter atq; pacate præesse Imperiis volunt, Philotimia se nimia abdicent oportet, seque *sub Deo* esse meminerint.

Pestes Rerumpublic.

„ *Tolluntur*
„ *in altum,*
„ *vt lapsu*
„ *grauiore*
„ *ruant.*

Philargyria absit quam longissime à meo magistratu: census non duplicentur, nec intendantur exactiones, melius in duab. (quam in vna) thesaurus conseruatur arculis. *Boni Pastoris est tondere pecus non deglubere.* Ludouic. IX. Rex Galliarum per totam suam vitam nil fere pœnituit magis quã quod tributum aliquando intenderit, & duplicarit exactionem, filiumque moriturus, vt ne tale quid committat, monuit: quod idem de Turcorum quodam Imperatore literis proditum est. Tales enim Auari principes consiliarii subditorum in se concitant animos precesq; quæ non possunt à Deo non exaudiri. Nota sit historia de Constantino Magno, cui cum *Licinius* collega paupertatem, lenitatem atq; moderationem exprobraret, subditos suos conuocari iussit, & ad necessitates Imp. tributum exigi, id omnes & singuli pro virili cum exsequerentur & penderent, immensum thesaurum pi⁹ ac moderatus Imp. collegit, & quidem à voluntariis, & ad dandum promptissimis, vltroneisq;, cum quod multi à subditis extorquent plagosi, id nec ipsi habent nec subditi, nam diuina ẽt iusta maledictione disperit, vt & Principes & subditi pauperentur.

„ *Sueton. in*
„ *Tiberio.*
Ludov. IX. Rex Galliæ ex Philip. Cominaeo.

„ *C. Exod. 22*
Histor. Eccles. & Euseb. de vit. Constant. lib. 1. c. 10

NB. Commune apud omnes sectas.

Vis & violentia tyrannorum est, & bono Principe è diametro contrarium: vt concupiscentia Eunuchi de vitianda puella, ita est quisquis vi exercet iudicia. Lateres nemo pius duplicauerit: & ipsorummet Impp. est obseruare δίκαιον καὶ νόμιμον.

Syr. 20. v. 2.
Exod. 5
Aug. de civ. Dei. l. 5. c. 24. & 26

Obtentus iuris ciuilis multos fallit: non est regula quæ exceptionem nõ patiatur. *Ius strictum iniuriam esse* sæpe compertum est. Prudentis ac moderati Imperatoris est etiam de lege secundum legem aliquid remittere, si pacate atq; feliciter regnare volet.

Aug. q. 5. & N. T. c. 15
Nimia iustitia.

Prudentia carnalis coram Deo fatuitas est, soletq; Deus talia talium cõsilia plerumq; infatuare, ipsosq; in sua ipsorum astutia capere, vt in exemplo *Achitophelis* luce meridiana clari⁹ relucet. Qui igitur sapit, in Domino sapiat.

Iob. 5 & Ier. 9. & 1. Cor. 11

Inprimis exitialis pestis Dominis est *minister, qui auribus Domini seruit, & verbum Iehouæ ad Principis nutum fingit*, tales nebulones diuini fures honoris vel primi digni sunt, quibus laqueus gulam frangat.

2. Sam. 17

IMPIA FEX HOMINVM REgum mercatur honores.

Regis in aſpectu didici ſeruire, fauorem
Vt mihi blanditiis conciliare queam:
Omne malum Domino clam mens aliena precatur,
Dum facit officium lingua manuſq; ſuum.

Vides

Vides perditissimum & profligati honoris, honestatisq; genus hominum versutorum aulicorum, quod mores Dominorum nosse, atq; imitari, omnia laudare propter offam, taxare nihil didicit. Quæ hominum sentina iam inde ab initio & semper male audiit apud bonos ac prudentes: nam in Deum & homines iniurii sunt. Misso Deo in Principibus confidunt. Reges ac Dominos idola faciunt. In dominorum gratiam preces missas faciūt, exsecrantur, blasphemant, hariolantur, &c. Diuinas per ministerium monitiones susq; deq; faciunt. Sub prætextu obedientiæ reges ac regna sæpe in extrema pericula coniiciunt, lingua occidunt innocentes, crudelissimi sunt lenoniam exercent, si Dominis ita lubet: depeculantur thesauros, per calumnias: furantur insontibus famam, quod furtum omnium turpissimum est: Nam *fama & vita æquiparantur*: Verbo dicam nihil non mali faciunt, vt satius sit Principi incidisse in κόρακας quam in κόλακας: nec truculentius animal (tyranno excepto) inuenias assentatore aulico. Vnde recte Menander.

Adulatores Aulici. Faces & excrementa hominum.
„ Peccata „ quæ committunt tales „ Gnathones.
Dauid & Alagabali serui.
Vid. Aug. in Ps. 9. 69. Epl. 142
Diogenis dicterium. Erasm. in apopht. §. Diochenes. Menander.

Ὁ βίος μάλιστα τοῖς πονηροῖς ἥδεται
Πράττει δὲ ὁ κόλαξ ἄριστα πάντων, δεύτερος
Ὁ Συκοφάντης, ὁ δὲ κακοήθης τρίτατος.

Magna igitur cautione opus est Domino, vt sibi à talibus caueat, & pios iniquirat ministros, exemplo Dauid, Psal. 101. & *Constantini Magni*, vt in histor. Ecclesiast. Nec difficile foret Principibus talia carcinomata dignoscere; siquidem Prudentiæ Sp̄m Deum orarent, & non scientes volentes decipi mallent: Quid enim? an non omnia Principis laudare, assentatoris est? an non mores imitari Principis, assentatoris est? an non συκοφαντεῖν & frequenter calumniari, assentatoris est? Ipse Satyricus tale genus hominum irridet

Signa adulatorum. Hieron. Ep. ad Celan.

——— ———Rides maiore cachinno;
Concutitur: flet, cum lacrymas conspexit amici:
Nec dolet igniculum brumæ si tempore poscas
Accipit Endromeden: si dixeris, æstuo, sudat.

Iuuen. Satyr. 3. Phil. in Chronic.

Theodoricus Veronensis Diaconum adulantem decapitari iubet. *Imp. Seuerus* adulatorem Thurinum Verconium fumo necat.

Noti sunt adulatores *Dionysii Siracusani*, is cum cæcutiret, tum adulatores etiam cæcutientiam simulabant, ita, vt alius in alium impingeret.

Dionys.

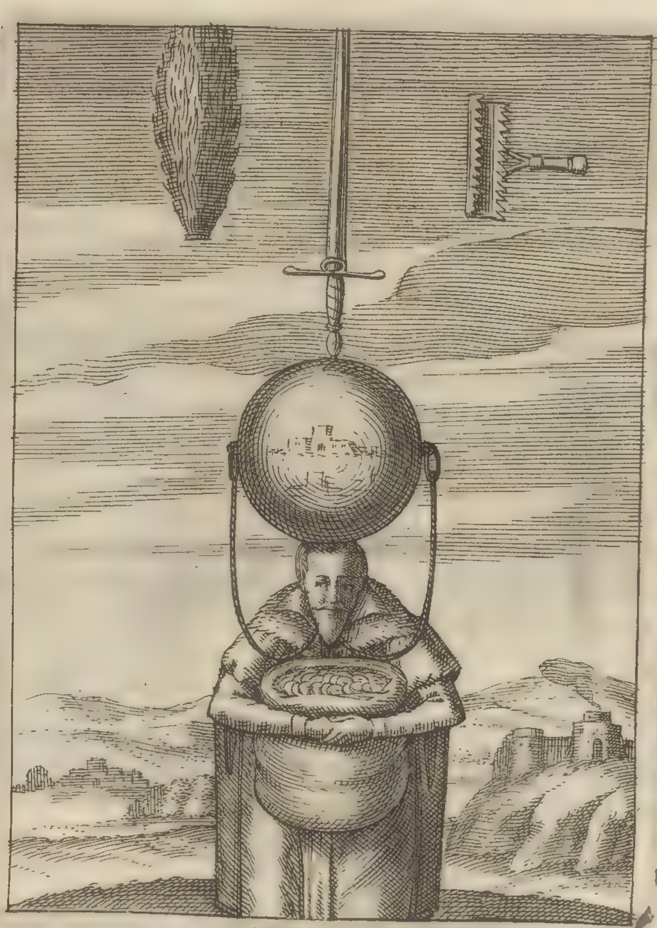
Noti *Alexandri*, qui inflexam ceruicem & vocis asperitatem, quæ omnia erant in Alexandro, imitabantur: nimirum *in regum domibus sunt qui mollibus vestiuntur.* Exeat oportet qui pius, candidus, &c. esse volet, talem nec herus nec serui ferre possunt. Sed de his multi alias:

Alex. Magn. Matt. 11. v. 8

Eheu! nunquid adhuc regnat scelus istud in aulis;
Trudat vt hic illum de statione sua!
Hei mihi quot numerant hæc ferrea secula vulpes,
Qui graue mellito virus ab ore vomunt!

Specul. vit. aul.

BONVS PASTOR TONDET pecus.

Regis ad ingenium ſeruorum turba paratur,
Aurum corradunt ſi ſit auarus homo:
Deteſtanda fames auri, quæ non niſi tandem
Expletur ſæui ſub Phlegetontis aquis.

Qui fiſco, theſauriſq; augendis regiis nimis intenti ſunt Reges, Principes, Proceres, næ illi quiduis facile committunt potius quam vt abſtineãt ab iniuſtitia tali: vt quod Apoſtolus in genere de omnib. diteſcere cupientibus pronunciat, id εἰδικῶς & quidem κατ' ἐξοχὴν in tales competat maxime: *Incidere eos in tentationes & laqueos, & deſideria multa, quæ demergant eos in perditionem ac interitum.* Nam

πλεονεξία optimatum.
1. Timot. 6. v. 10

Tales Harpyiæ ne à ſacris quidem manus abſtinent, quin in bona Eccleſiaſtica inuolent, vt fami inde ſitiq; ſuæ ſatisfaciant. Horrẽdum hoc ſcelus eſt, iniurium in Eccleſiam, contumelioſum in Deum Eccleſię Protectorem atq; vindicem: quare & *B. Laurentius Diaconus Romanus & Martyr Chriſti* tali Harpyiæ ad necem vſque & rogum ſe oppoſuit pro theſauro Eccleſiæ: ignotum noſtris eſſe non poteſt illud iuris canonici: *Semel Deo dicatum, non eſt ad humanos vſus transferendum vlterius*, nec manus tamen abſtinent maſtigiæ, priuſquam prunis aduſtas infernalibus gerant. Libet exclamare cum Germanis: *ô S. Martine, offerunt tibi obolum & equum furantur.* Omnes theſauros Eccleſiæ abſtulerunt, miniſtrantibus autem altari vix ſuppetit vnde vitam ſuſtentent & cutem trahant. Expergiſcere vindex Deus! imo etiam cutem detrahunt miniſtris, & ſi quid reliquerunt, rapiunt tamen & illud, & in ſues ac porcos diſtribuunt.

Vide impium fact. Valer. Max. l. 1 c. 1
Noſtros depictos vides.
Laur. Martyr.
Regul. iuris.
Et tamen nihil ſuppetit talibus Harp. diuina maledictio omnia vorat, vt de pennis aquilarum Plin. l. 10 c. 3

Sanguinem & ſudores ſubditorum ſugere, bibere, indeq; ſaginari non horrent: Paſtores vocantur, ſed lupi ſunt, non tondent ſed deglubunt & excoriant pecus: etiam *propriorum redemptiones corporum* (longe vltra Turcicam tyrannidem prouecti) imperant: *Ruſtico ne caſeus quidem à vectigali immunis relinquitur.* Occlamare illis Eſaias & Michæas: aliiq; deberent, ſed horum clamores non ferunt, audiant igitur Hybream: *Meſſem duplicate & vindemiam, ſi tributa duplicare vultis*; vel ab his etiam abſtinete.

„ Noui exl. „ res.
NB.
Hybreas Ant.

Tales ſibi ſæpe quærunt miniſtros, per quos diteſcant, *qui impleant domos dominorum ſuorum violentia ac dolo*, fiſci conſiliarios, qui in id tantum incũbunt, vt modos inueniant, quibus ruſticos argento emungant: quas *ſpongias* ſuas vocitare *Imp. Veſpaſianus* ſolebat, quib. impletis aurum redextorqueat: Nota eſt *Tiberii Imp.* hiſtoria, cui obuiam factus domum enunti hulceroſus & mendicus, cum ab eo ſaturas muſcas depellere vellet, dicebat:

Zephan. 1. v. 9
Hotoman. in Veſpaſ.
Phil. Chron. in Veſpaſ.
Tiber Imp.

———— ———— hæc turba quieſcat
Quæ ſi forte abeat, noſtro quæ ſanguine dudum
Iam tumet: accedet ſubito noua copia, rurſus
It ie una cohors, noſtri quæ ſanguinis omne
Quod reſtat capiet, magis atq; infeſta nocebit.

Denique hi tales fiſco parcunt, ſæpe cum irreparabili damno, πανολεθρία, totiuſq; totali Imp. Regni. Reipublic. interitu, vt ſupra aliquibus exemplis probatum fecimus.

QVI SIBI NIMIVM SAPERE videtur, nequicquam ſapit.

Eſt leuis ac vanus qui plus ſibi vendicat ipſe,
Demonſtrare ſua quam potiatur ope.
Ne nimium ſapias, pudor eſt mage velle videri:
Qui ſapit hoc vere quod ſapit, ille ſapit.

Financiarum heîc vides magiſtrum, qui altiſſimum, profundiſſimum, longiſſimum, latiſſimum, adeoq; totum prudentiæ ὠκέανον exantlaſſe ſibi videtur, adeo ſapientię opinione turget. Eximius eſt Theologus, qui de reb. diuinis profundã habet ἐπίγνωσιν, & appoſite diſſerere de iiſdem pôt: cerebro vtitur pro ſcrinio iuris canonici: in iuriſprudentia regnat & excellit: Principis hoc nemo melius medicum agit. Linguas callet plurimas; mores multorum regnorum atq; nationum peregrinus dudum didicit atq; tenet, deque omnibus diſcurrere (vt vocant) congrue poteſt, nec eſt Sapientiæ pars, quam ille non (non dicam à limine quod aiunt, ſalutarit, ſed) integram & totam vorarit. Hinc *ſiniſtra mundum, dextra cœlum* tangit, nam *mundi* ſibi *lux* eſſe, & ipſis Diis imponere ſe poſſe ſibi perſuadet, vel, vt loquitur Pſaltes, *in cœlum os posuit*. Et quibus *Luciani* in morem ipſi ſuperi riſus fiunt. Stellas dinumerare pôt, calices tuſſire, herbas creſcere, & piſces ſcreare audit, eſtq; adeo talis, qualę inter tot chiliadum myriadas vix inuenias vnũ. O hominum genus odioſiſſimũ! quod ſemper ſtudere, diſcere ſemper, ſed ad τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν peruenire poteſt nunquam, de quibus merito vſurpare poſſis illud Senecæ: *Multi ad veram ac ſolidam ſapientiam peruenirent, niſi ſe dudum perueniſſe putarent*: quibus, quod neſciunt, diſcere pudor eſt: alieniſſimi ab illo Socratis: *hoc ſcio me nihil ſcire*. Verum illi, quod ſciunt, ſcire ſe ſciunt, imo ſcire, quæ neſciunt etiam, ſibi ipſis ſplendide mentiuntur: hos ſi commentitiæ ſcientiæ laude amplius inflas, turgebunt, vt vel medii crepent, rumpantur. Singula horum talium verba, ſingula continent *oracula Delphica*, ſimiles Buzitę: *Plenus ſum ſermonibus, coarctat me ſpiritus ventris mei: Ecce venter meus vt vinum cui non aperitur? ſicut vtres noui finderetur: eloquar, vt reſpirare ſit mihi, aperiens labia mea reſpondebo, &c.* Verum hominibus tam arrogantibus & iactabundis cum Deus tum homines infeſti ſunt, & tandem manifeſtũ fit, nihil minus quam ſapientiam cum ipſis habitaſſe. *Sapientia certe cum Abitophele* moritura videbatur, cuius conſilia pura oracula habebantur. *Conſilium enim Abitophelis* (inquit ſcriptura) *quod conſulebat illis diebus erat ac ſiquis conſuluiſſet ipſum verbũ Dei*, ſed ſumma eius ſtultitia tum patefiebat, quum poſthabitum ſuum conſiliũ cernens, inſtrato aſino ſuo ſurgens domum abiit ſuam, & ſuſpendio vitam ſibiipſi finiuit. Hunc finem ſortiuntur tales ardeliones & philautoi, quare & *Heraclitus* Athenienſibus riſum mouit, cum ſe præter modum iactaret. *Pythagoras* autem qui moderate de ſe ſentiebat, non *Sophus* ſed *Philoſophus* vocitari diſcupiens, æternum ſapientiæ præconium nactus eſt: Itidemq; *Thales recuſata menſa aurea*: & alii. Conſilium igitur Apoſtoli eſt:

Μὴ ὑπερφρονεῖν παρ᾽ ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν
εἰς τὸ σωφρονεῖν, &c.

Patriarcha totius maxi-puli ſuffenorũ

Deſcriptio hominus ſibi ſuffeni, &c.

Pſal. 73. v. 9

2. Tim. 3. v. 7.

Seneca.

Hieron in c. 42. Ezech.

Scio quod neſcio, pars eſt ſcientiæ ſcire quod neſcias.

Iob. 32. v. 18

ibid. v. 19

ibid. v. 20

Infatuantur Iob. 5.

ἐμωράνθησαν. Rom. 1. v. 22

2. Sam. 16. v. 23. & c. 17. v. 23

Hartm. Scopp.

Heraclitus.

Pythagoras.

Thales Mileſius, alii.

Rom. 12. v. 3

AVDIATVR ET ALTERA PARS.

digito compesce labellum.

Phocylides.

Μήτε δίκην δικάσῃς πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς:
Γράμματα Ἕλληνος λαμπρὰ ποιητοῦ ἔχει

Quisquis iudicium non audito dat vtroq;
Is malus est, niger est, est & iniquus homo.

Multa-

Multarum nos rerum vtilium admonet hic *vir Purpuratus* hieroglyphice, sed ante omnia *iustitia*: quod significare videntur cum *gladio, ensеue, libra* iustitiæ hieroglyphica: deinde & comprimens aurem *sinistra manus*. *Ensis* seueritatis monet: *Non enim frustra gladium gerit, &c. Oculus*, inquit Iehoua, *tuus non parcat*. *Libra* iuste iudicare docet, vt causas æqua lance ponderes, & sententiam roges ex iure, æquo, bonoq; & iusto. *Manus extensa, inq; duos porrecta digitos*, iuris te admonet iurandi, quod ab initio præstitisti, ne contra datam venias fidem. Magna huius æui labes est, inprimis in iudicibus, quod datæ fidei tam leuiter obliuiscuntur, & conscientiam propriam vel personis vel muneribus vel aliis rebus externis posthabent. Quo pertinet *Iudæi* illius cũ *Christiano* disputatio, cur inter Christianos plures inueniantur male affecti quam inter alios, & periuria Christianorum causatus *Iudæus*, ruborem Christiano incussit. Fortassis non ablusit. *Fama, conscientia, oculus, lusum non patiuntur*. *Arista* honoris hieroglyphicum, honores in iudicio captare prohibet, iuxta illud sapientis. *Ne quæras fieri iudex, nec requiras à Domino principatum, neque à rege cathedram gloriæ: ne iustitiam tibi asseras coram Domino, neq; coram Rege sapientiam, ne non valeas iniuste facta tollere*. Et quæ sequuntur. *Descriptio Decalogi* per numeros, pie indicat, secundum ius & LL. scriptas rogandam sententiam, non secundum proprii cerebri dictamen fallibile. *Bonus* enim *Index nihil ex arbitrio suo facit, sed iuxta leges & iura* pronunciat. Estque exemplum in Pædagog. Cyri: *qui Cyrus adolescens cum absoluisset puerum grandiusculum apud se accusatum, quod alteri minori prolixiorem vestem eripuisset, & suam tanquam breuiorem & ad modum corporis magis congruentem, tradidisset, reprehendit magister iudicium Cyri, eiq; dat plagas, monens: non iusta esse quæ ipsi videantur, sed quæ nitantur legibus*. Quod vero Purpuratus hic noster sinistra sinistram manu comprimit aurẽ, commode monere vult iudicem æquitatis & iustitiæ *Alexandri Magni*, de quo *Plutarchus* commemorat, quod quoties accusatorem audiuerit, alterã aurem manu obturauerit, integram eam reo delatoque reseruans. ꝙ idem sapientis monitum est: *Priusquam perquisiueris, ne crimineris, cognosce primum atque tum increpa*: Quare etiam *digito labella comprimit*, innuens non præcipitandum esse iudicium, sed *deliberandum diu quod semel statuendum* sit: quocirca idem sapiens monet. *Priusquam audiueris ne respondeas, & in medium sermonum ne immittas verbum*. *De regimine linguæ* alius dicendi dabitur locus & occasio, sufficit modo dixisse, quam non præcipitanda sit iudici sententia: Nam qui statuit aliquid inaudita altera parte, æquum licet statuerit, haud æquus est: ac proinde Leg. Attic. cautum:

Ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι.

Rom. 13. v. 4
Deut. 13. v. 8

vid Selnec. Pædagog. in III præcept.

Syr. 7. v. 3. 4. 5. &c.

Ambros. &c.
Xenophon de Pædagog. Cyri.
Exempl. ἀνομίας καὶ εὐνομίας.

Alex. Magn.

Syr. 11. v. 7

ibid v. 8
ἀχαλίνων στομάτων τέλος ἡ δυστυχία. *Pædagog.*

ASINVS AD LYRAM.

Tanto vir ſtolidus geſtat loca celſa decore,
Tardigradus quanto geſtat honore ſaccum:
Excutit indignos Deus alta ſede potentes,
Et dignos ima ex humilitate leuat.

Si

Si quæras, quæ res ancipiti Fortunæ lusui maxime exposita sit, dicam: *Fauor Principum*: nam his procliue admodum amare, odisse: amare immerentes: & odisse bonos, Nec absonum est cõmune Prouerbium: *fidelis seruus semp asinus*. Improbi zizaniorum instar se habent, quæ succulentiora semper occupare loca solent: talem nugiuendam & Cumanum asinum hic vides, ad clauum quidẽ & honorum fastigium euectum, qui gladium semper, & rõphæam crepat, sed *mensus est, & leuis inuentus nimis*, aureſq; asininas longe supra caput extulit. Indignissimum (per Deum immortalem!) fuerit, tales asinos euehi, sed non minus tamen frequens quam indignum esse cotidiana clamat experientia. Vere istud quidem *quo quis doctior & sapientior, eo erit & humilior*, verissimum autem contra & illud: *Quo quis rudior & magis barbarus, eo felicior atq; insolentior*, nesciunt enim tales asini fortuna vti, sed exemplo comprobant: *Asperius nihil esse stulto cum surgit in altum*: vbi non mores sed honores tantum mutantur. Quare occinendum erat talibus Itali Poetæ *Ausonii* illud:

Das vnbeständigst. „ *Scopper.* *Improbi zizania.* *Dan. 5. v. 26.*

Fortunam reuerenter habe, quicunq; repente
Diues ab exili progrediere loco.

Auson. Epigr.

Laudabiliter *Epaminondas*: qui cum antea consueuisset quidem aucto corpore, hilariq; vultu prodire in publicum, postridie tamen eius diei, quo ipsius auspiciis feliciter pugnatum erat in Leuctris, squallidus ac submissus processit: cumq; amici sciscitarentur, num molesti aliquid accidisset; *nihil*, inquit, *sed heri sensi me plus æquo mihi placuisse, hodie illius gaudii insolentiam castigo.* Talis fuit moderatio *Epaminondæ* hominis ad gloriam ac sublimitatem facti, natiq;: quæ non fuerit nostra;

Erasm. in Apopht ex Plut.

Sed *gigantum nostrorum insolentia* tanta est, vt ab ebrietate Fortunę non euigilare, nec arrogantię crapulam edormire vnquã possint, velint: quare & vindicis ira Dei in omnibus statibus non cessat. Audacia quidem αὐδῶ αὐθαδείας virum bonum non dedecet, sed ostentatio & vanæ præsumptio gloriæ vt stultorum ita improborum quoq; est. Longius prouehi quam conueniat raro felicem sortitur euentum. Vere enim Lotichius:

Aug. serm. 1. in Ps. 58

Non habet euentus placidos temeraria Virtus

Petr. Lotich. secund.

Exemplis id demonstrare est cum sacris tum prophanis: quis enim insolentior *Hamane*, sed suspendio finit vitam: tales fuerunt: *Epicurus*, *Palæmon*: *Gorgias Leontinus*: *Menecrates*: *Hippias*: *Pompeius* & sexcenti alii: μεγάλα διώκειν καὶ τὰ παρόντα οὐ φέρειν μαινομένων οἶδε τρόποι, vt verum sit maneatq; diuinum oraculum sapientissimi Regis: *Aduenienti superbia erit ignominia.* Ὅταν ἴδῃς πρὸς ὕψος ἠρμένον τινὰ λαμπρῶς τε πλούτῳ καὶ γένει γαυρούμενον, ὀφρύν τε μείζω τῆς τύχης ἐπηρκότα, τούτου ταχεῖαν νέμεσιν εὐθὺς προσδόκα.

NB. „ *Prou. 18. v. 12* *Ex Euripid.*

ASINVS AD TIBIAM.

Qui ſua prudenti committit munia ſeruo,
De euentu vnquam non ambiget ille bono.
Sed quiſquis ſtolido magno diſcrimine: certus
De euentu optato non erit iſte diu.

Similis

Similis simili gaudet. Qualis herus, talis seruus, tales & mores: vt lepus lepori, ita stultus stulto merito conuiuit. Vere illud:

Noscitur ex comite, qui non cognoscitur ex se.

Vides hominem Apollinis sibi scientiam atq; sapientiam arrogantem Delphici, asinus autem reapse est ad tibiam. Tot sibi artes atq; disciplinas fingit mentiturq; ipse, vt fumario opus sibi fore arbitratus sit, per quod humores vaporesq; nonnulli exhalarent, ne cerebrum rumpatur. ô lepidum caput! ô festiuum ingenium! sed ô ineptum hominem! tales sunt quibus honores decernuntur amplissimi, minime omnium dignis, quod tamen hoc exulceratissimo seculo frequentissimum est in omnibus statibus. *In Ecclesiastico* statu extolluntur rudes & omnium rerum ignari, in quos competit illud Prophetæ: *Dicunt: Dominus dixit: & non est verbum Domini*: dum tãtum implere aures graueloquentia & magnidicentia possunt, & magnos exhalare strepitus, magno conatu magnas recitare nugas, officio se suo probe defunctos esse arbitrantur: maxime si vel populus applaudat, vel illacrymetur, vt olim ad boatus monachorum & frigidos passionales actus histrionicos factum. Ita asininæ asini ruditati populi inequitant, & laudantur ieiuni & aridissimi ipsorum sermones, de quibus si interroges quid fuerint vel continuerint, tantum scibunt, quantum de colore cæcus, vel minus. *Mundus vult decipi. In statu Politico* tales nugiuendas inuenias quamplurimos, qui tantum fumos vendunt Dominis atq; seruis, quos caro sæpe mercantur vtrique, digni qui vel ipsi fumo pereant, *Pygopolynices* simulatque *Parasiti*, de quibus non illepide Poeta noster sub ipsorum persona:

Quodcunq; Princeps expetit	*Mensq; mandat, consulo:*
Quamuis id vrbes perderet	*Aut ciuium concordiam*
Tantum meam si consequor	*Partem vel omnes rideo.*

Ideoq; sedulo in id incumbet noster Princeps, vt in delectu seruorum sit cautus ac prudens: Et *sexaginta si ipsi consiliarii fuerint, anima tamen sua consilium, ne despexerit*

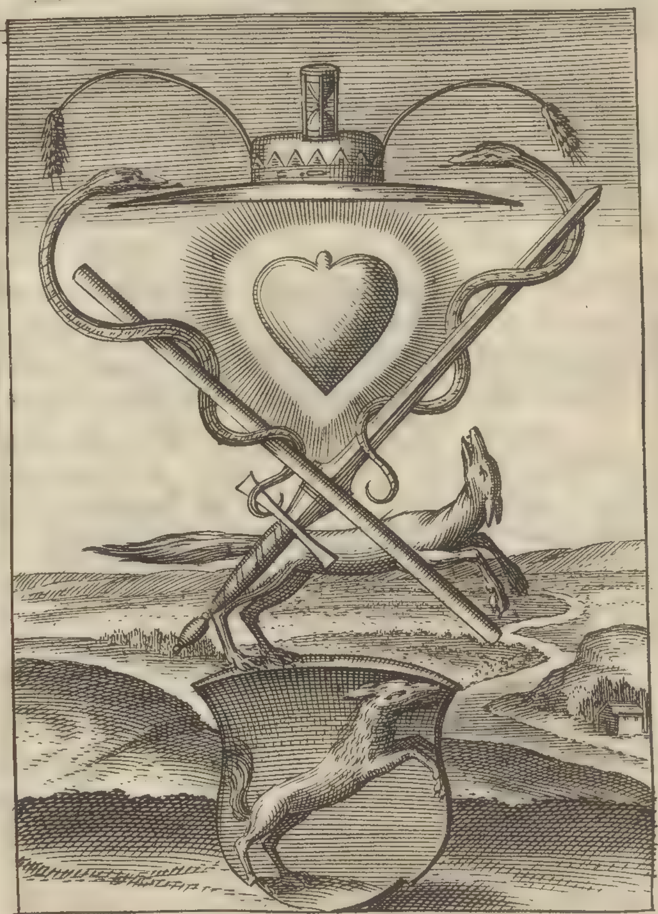
At caueat rudibus ne quid committat asellis,
Qui bene curatas res volet esse suas:

Sed eheu! *ingenio celebres non amat aula viros.* Fatui, dementes, stolidi, qui *magnos emittere elenchos* possunt, quibus tectum diabolis fumat, & moribus ducuntur suis tales euehuntur. *Exeat ex aula*, dixit ille, *qui volet esse pius.*

Non intret aulas Principum	*Ex corde qui Deum colit*
Hic regnat inconstantia	*Et sæpe peruersissimus*
Est administer principi	*Acceptior fidissimo.*
Proinde, quisquis gloria	*Abhorret & mendaciis*
Quem nuda stipat veritas	*Non intret aulas principum.*

Margin notes: ὅμοιος ὁμοίῳ. — *Suffenus.* — *Stultus & improbus his amor est, &c. vid. Horat. serm. l. 1. satyr. 3.* — *Per status.* — *I. Ezech. 13. v. 6* — *Proiicit ampullas & sesquipedalia verba: Horat. de art. Poet.* — *Agyrtæ Ecclesiastici. II.* — *Thuring. Versus simil.* — *Hartman. Scopper.* — *Ben Sira.* — *Georg. Sabin.* — *Hartman. Scopper.*

ΑΝ Η ΛΕΟΝΤΗ ΜΗ ΕΞΙΚΗΤΑΙ, ΤΗΝ ΑΛΩΠΕΚΗΝ ΠΡΟΣΑΨΟΝ.

Sit Princeps mitis, constans, mansuetus, & absq;
Ira præcipiti, fraudibus, atq; dolo:
Tardus & ad pœnas, velox ad præmia danda,
Et doleat quotiens cogitur esse ferox.

Nicolaus Machiauellus Florentinus, vir doctissimus & peritissimus, sed impius ac malus, in quo virtutes vitiis certant, si non à vitiis longo interuallo relinquuntur: Is edito libro (quem *de Principe* vel *Princeps* inscripsit) persuadere magistratibus conatus est, ne religionem in cordibus suis curent vllã, interim tamen vt eam externa specie simulent. Fidem nec subditis nec aliis magistratibus seruent etiam sanctissime promissam: deniq; hortatur magistratus, vt omnes actiones suas ad priuatum commodum referant, vt facultatibus & dignitatibus augeantur, etiamsi iniquissimis hoc consequantur rationibus. Has impietates & in Christianis auribus paradoxa horrenda recensere, vel recitare refutare est. Eas taxare nostrum emblema conatur.

Vixit circa ann. Christ. cIↄ Iↄ XIII. Osiand. Epito. centur Ecclesiast. cent. 16. p 37 Vid. vindic. cont tyran. Stephan Iun. Brut. Belg.

Cor radians, intus periuriis plenum & cædibus, vna cum *vulpe* nequitiæ, doli & fraudis hieroglyphico, *Pellacis magistratus* indicium est; *serpentes* versutiæ typum præstant. *Lupus* crudelitatem: *Pileus ampliatus*, dilatationem regnorum, significant: sed *arista* cum *clepsydra* breuitatem simul ac fragilitatem imperiorum, dolo, fraudibus, truculentia & crudelitate partorum innuunt. Digna certe figura, quæ non æreis sed aureis laminis, & cordib. magistratuum digito diuini Spiritus insculpatur. Quam grata Deo vulpina sit maxime in magistratibus, ostendit Christus, quando *de Herode* pronunciat, quod *vulpes sit* & in eodem vulpinam taxat. *Veritas & iustitia* stupent meum principem, non vulpina pellis, quæ durabilis non est, & vel à Gentili homine derisa: ὦ πλεῖον ἴλαως ἀμύλης ἀλωπέκ⊕. *Laudabunt Deum omnes recti corde: vri autem sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos. Prudentiam serpentum* Christus imitari iubet, non vulpinam nequitiam ac fraudes. Quod autem si vulpina non succedat, lupinam induere iubet Machiauellus, & vicissim, id in tyrannos non in Christianos ac pios Deique timentes magistratus competet, à quibus *Sophistica & Tyrannis* abesse & exulare debent quam longissime: nec contra datam fidem & fœdera veniet Princeps meus, sed contra pacta & compactata quanta potest industria seruabit, cum iure gentium etiam, & merito quidem, infames censeantur, qui contra datam fidem veniant, & iura fæderum leuiter violent: *Iosua* atque *populus Israeliticus*, dolis licet atq; mendaciis circumscripti à Gabaonitis, fidem tamen non fregerunt, sed propter timorem Iehouæ seruarunt: alia exempla vetera ac recentia sciens volens omitto. Pręstaret aũt tam multa sudare ac facere propter regna cæli, quam propter terrena, nam *culmo quouis* hæc fragiliora sunt, & subinde mutantur, transeunt, intereunt, in quibus *incola* tantum ac *peregrini* sumus, in illis *veri ciues* futuri. *Quærendum* ergo *regnum Dei & eius iustitia*, vt elapsa huius æui clepsydra in possessionem illorum totalem intromittamur.

ἱερογλυφ. eualut. Luc. 13. v. 32. Vulpes bouem agit vid Erasm. in Chil. Benignior Pellace vulpe. Ps. 32. v. 11 Ps. 55. v. vlt. Matt. 10 v. 16 Luc. 10 v 3 Quid violentius aure tyranni. Iuuen. Satyr. 4. Vid. Aug. l. 6. qu. in li Iosua q. 13 Iosua 9. c. v. 21. & seqq. Correctio. Gen. 47. v. 9 Psal. 39. v. 13 Eph. 2. v 19 Matt. 6. v. 33

VENARI LICITVM.

Venandi ſtudium licitum mortalibus eſſe,
Hæc præſens docte ſculpta tabella monet:
Eſt tamen in rebus modus, & ſunt limina fixa,
Vltra quos ratio recta ſalire vetat.

Venandi studium non omnino improbamus, nedum damnamus. Cum Deus ipse communem ferarum vel animalium vsum concesserit post diluuium, atq; posteros Nohæ Nohamq; ipsum dixit: *Timor vester super bestiis agri, vt viridem herbam, sic illa omnia dedi vobis.* Est *ad multa vtilis venatio.* Nam feræ cõducunt ad alimenta hominum, quo fine *Romulus vrbis conditor*, quandoq; venabatur, vt se sociosq; aleret: eo fine *Æneas ex cineribus Troianis exul* ceruum venatum fuisse *Virgilius* testis est: & adhuc hodie hoc fine tolerari venationes possent, vt victui & amictui hominum seruirent: *Omnia n. propter hominem, homo autem conditus est propter Deum.* Deinde *exercet iuuentutem* & homines prauis alioquin studiis intentos, ne otio simul & luxu, luxuriaque diffluant. *Homines* enim *nihil agendo, male agere discunt*, *& otium puluinar Satanæ* dicitur. Quocirca de *Diana* fabulãtur Poetæ, quod à iaculis cupidinis prorsus fuerit immunis, eo quod venationum exercitio dedita amoribus non vacarit. Et sane venatum quam mœchatũ fuisse *Dauidem Ægysthum*, aliosq; præstitisset. *Res age, tutus eris*, inquit *Ouid.* Inprimis autem venationes q *progymnasmata sunt bellandi*, vt sapientibus visum: magna enim inter venationes & instructiones bellorum confinitas est, & *Persarum reges* venationes tanquam verissimam rerum bellicarum meditationem frequentes coluerunt. Vt iam non dicam *de damno, quod feræ syluestres frugibus inferunt*, quod deinceps in ipsum Humanum Genus deriuatur: non *dicam de herbis & graminibus, quæ à feris detonsæ* maiorem animalibus domesticis nutriendis vtilitatem exhibere possent: satius igitur est venationibus tolli quam tolerari feras. Quid quod hanc voluptatem & non inutile exercitium magnatibus nemo bonus inuidebit nec reprehendet. Quare & *à Platone* diuino, Academiarum principe legimus commendatam venationem, & *Timotheus quidam Atheniensis* Princeps, celebratur, cuius plagis Fortuna semper adstitit, & feras in eas coegit, quod felicitatis exemplum vbiq; decantatum reperitur. Denique scriptura quando de exercitiis pietatis atque iustitiæ loquitur, *venandi verbo* non illepide nec infrequenter vtitur. Quamuis neque negare neq; dissimulare possimus, multa inesse venationibus immodicis mala, propter quæ apud bonos pessime audiant frequentissime. Nullum prima æui primi ætate venandi fuit exercitium, quando herbulis atq; radicib. victitabant sancti. *Venationibus nuspiam* legeris in sacris deditos fuisse sanctos, sed homines truculentos, crudeles, profanos, ἀφόϐους, & eos deniq; à quibus tyrannis initium sumsit: *Nimrodem*, dico, *Ismaelem*, *Esauum*, *Dardanios*, *Thebanos*, *Cretenses*, alios, imo Sathanæ fraudes venationibus comparantur, suntque venationes, si pensiculatius excutere velimus, gymnasiæ potius ad sæuitiam atque crudelitatem quam ad virtutes. Vsuq; compertum est, Sathanæ sæpe organon fieri, per quod mala quam plurima, parricidia, cædes, latrocinia, &c. operẽtur: vt in exempl. *Fulconis Regis Hierosolymorum Imp. Maximiliani* & aliorum videre est.

Venatio ferarũ PRO ¶ *Gen. 9. v. 2.* *Romuli venationes.* *Virgil. li. 1. Æneid.* *Prou. 16. & 1 Cor. 11* *vt de Ascanio Virg. spumantemque dari, &c.* *Seneca.* *Hieron.* *Diana venatrix.* *Vid. Henric. Cornel. Agripp. de vanit. scient.* *Vid. eund. vt supr.* *Vid. Alexand. ab Alexand.* *Ps. 34. v. 15* *1. Pet. 3. v. 10* ¶ *Contra.* *August. de genes. ad lit.* *Gen. 10. & 21 27* *Ps. 90 v. 3*

EMBLEMA

VENATIO ET MALIS.

Multa intemperiei venandi incommoda ſubſunt
Adfectus ratio quod niſi recta domet.
Concurrunt fraudes, & vafri dæmonis aſtus,
Dulcia patrantur cædibus aucta mala.

Inter

Inter alia autem mala quamplurima, quæ venationibus, vt plurimum adhærent, eſt & hoc, quod Optimates huic dediti ſtudio à grauioribus ſtudiis & politicis exercitiis, officia vocationis quam maxime concernentib⁹, abſtrahuntur, & tandem in tyrannidem concedant: quod illuſtris cōmentator in Geneſin, noſtro tẽpore ſuper exemplo Nimrodi in 10. c. Geneſeos deplorat ac reprehendit his verbis: *Vſitata eſt Principum venatio, cui Principes quidam inſano ſtudio ſic indulgent, vt etiam ſeriis negotiis eam anteponant, & malint ſtrenui venatores, quã ſapientes gubernatores æſtimari.* Neq; dubitamus quin Gentilitia grauitas hoc ſtudium eodem fine taxare atq; irridere voluerit *ſub Actæonis* cuiuſdam perſona, de quo fabulabantur *à Diana* in ceruum conuerſum eſſe, qua de fabula neq; incongrue neq; illepide quidam ſic commentatur: *Actæon in ceruum conuerſus docet: Principes quodammodo exuere animum humanum, ac degenerare in naturam ferinam, dum aſſidue in ſyluis agunt, ibiq; cum feris luctantur.* Et quæ ſequuntur. Quid quod multi thorum coniugalem ferarum ſtudio excubantes in diſcrimen adducunt non vno modo, quarum generoſæ vxores, zelotypiæ forte oeſtro percitæ, excurrerunt, actuum dominorũ experimenta capturæ, à quibus ferarũ loco miſere traiectæ globis, vel confixæ iaculis fuerunt. Nil attineret dicere de eo, quod natura liberæ feræ, earumq; vſus, iam potentioribus tantum cedant, niſi ab aliquibus modus ita excederetur, vt feras capientes agricolas non fortunis tantum, & exſulio mulctent, corpora mutilent, ſed capitibus etiam plectant, & ſuſpendio tollant. *Vis certe ea eſt & à tyrannide vel nihil aberrat,* vel parum admodum, latumve vix vnguem. Sane cum feræ nullius ſint propriæ iure naturali ſed communes omnibus, at magiſtratus ſibi ſolis earum ius ac poteſtatem vendicarint, frui hoc ſuo quodam iure poſſent, ad aliquantam recompenſ. grauiſs. laborum, nec haberent ſubditi quod valde ringerentur. Eſſet tamen magiſtratus pii ac moderati ſubditos eorumq; bona à feris defendere: propter cauſas plurimas, & in tranſgreſſores non nimis eſſe feroces ac rigidos: de vltimo ſupplicio nihil ſtatuunt LL. mitiorẽ longe pœnã ſtatuunt: pecuniariã carcerariã: exſulii, & ſimilem. Deniq; magna carnificina per venationes exercetur in ruſticos, ſubditos, & agricolas, exiguntur illi è ſedibus ſuis per aliquot milliaria, adhibẽtur etiam honeſti ciues ad talia ſeruilia officia, quæ veteres mancipiis vix impoſuiſſent: non relinquitur ocium hominibus miſeris & pauperibus, vt ſuis famelicis domeſticis bolum panis lucrari poſſint: ita perpetuantur, perennanturq; hæ exactiones. Nemo igitur pius author aut ſuaſor ſuo magiſtratui eſſe vel poteſt vel debet, vt tam iniurio ſtudio tam inſanum in modum indulgeat, nedum vt propter feram interfectam hominem ad imaginem Dei creatum prorſus è medio ſuſtollat.

Venationes impediunt officia vocationis. „ „ „ *NB.* „

Vid. comment. Sabin. in lib. Ouid metamorph.

Meminit huius incommodi Ludou. Viues. de inſtit. fœmin. Chriſtia. §. de Zelotyp. D. Nic. Selnec. pædagog. in 5. Præcept.

Vid. Danæ. in Ethic. Chriſtian. in 6. L. ſecund. tab.

Allegat Selni. in pæd. C. non eſt. Saxon lib. 2. art. 28 & Iur. Franeic. Remus in Spicileg.

Luſus Dominorum luctus ſubditorum.

DOLVS AN VIRTVS QVIS IN hoste requirat.

Fraudes atq; dolos nemo laudauerit vnquam,
Ni sint contra hostem bella gerenda suum:
Nilq; refert seu virtute aut strategemate vincas,
Dum referas herbam res bene gesta tibi est.

Talia sunt ***belli incommoda***, vt iure quis dubitare possit, an belli vnquam decertandum & experiundum sit. Verum cum & *diuino mandato* bella quõdam gesta sint, & *Deus exercituum Dominus* in sacris literis appelletur: promiseritq; se iusta & *Domini* bellantibus *bella* potenter atq; gratiose adfuturum, etiamq; *stratagemata docuerit*, quibus circumscribendus sit hostis, bella legitima recte suscipi possunt, maxime v. si aliter non possis, & in solis sola spes armis proxime Deum posita esse videantur. Tum vero solicite admodum faciendum est Imperatori exercitus, vt vulpina vtantur astutia & prudẽtia serpentina: *Verbis & consilio prius omnia* experiatur quam armis: etiam *ipsum hostem* (si quidem fieri id vtiliter vllo modo potest) *conueniat*, si res ἀναιμωτὶ transigi atq; cõponi possit, quod quam fructuosum sit, multis exemplis cõprobatum & compertum est. Si hac non succedat, & arma omnino capessenda sint, ante omnia *Deum victoriam & felicem oret* euentum: nam *sola fere oratione* hostem victum ac profligatum esse cum sacra tum profana ẽt exempla docent. *Moses* oratione pro exercitu Israelitico pugnabat, & vincebat. *Samuel* itidem. *Theodosius* nocturnis precibus confudit ac dissipauit exercitꝰ. Legio itidem κεραυνοβόλος tempore *M. Antonini Imper.* contra *Marcomannos* & *Quados.* Absq; fiducia auxilii diuini nihil faciat, nam cruentos hęc temeritas euentus sortitur, vt in exemplis videre est, quę annotamus. *Positum castrorum prudenter considerabit noster Imperator.* Neruum belli, *sumptus dico, probe expendat mente* & opere. *In exploratores si quid expendat, pro lucro reputabit:* id vel sacra docent. In conferendis signis sit *prudens ac animosus*, nam *fortitudo sine prudentia temeritas est. Stratagematis* vtatur, quibuscunq; commode potest modis, saltem vt sanguini humano parcat effundendo: hic, si non alibi summam laudem obtinent fraudes ac doli: & *quanto pretiosior est humanus sanguis, tanto gloriosius vincet, qui sine multo fuso sanguine vincit.* excubias solicite aget gruis instar nec dulci prius declinet lumina somno, quam omnia in numero, pondere, atq; mensura q. disposuerit, & cauerit. Deniq; *in sola Cruce Christi spem victoriæ* ponat: *à Domino enim victoria est: qui æque per paucos quam per multos vincit.*, quod illustrissimo *Constantini* Magni Imp θεοφιλεστάτου exemplo (ad quod hoc nostrum ἔμβλημα alludit) probatum, ei *cum Licinio Collega* & adfine signa collaturo pro re Christiana, & iam precibus pie ac prudenter excubanti apparet signum Christi crucifixi, in eoq; verba:

Ἐν τούτῳ νίκα: IN HOC VINCE.

Incommoda belli.
Exod. 17. Num 31. Ios. Iud. Samuel. Reg. libr.
Esa. 6. v 3
Ios. 8. v 1. & seqq.
Vt sup ex Eunuch. Terent.
Vt in exl Ducum illorum Saxoniæ.
Vid. Exod. 17. v. 11
1. Sam. 7. v. 8. &c.
Phil in chron. in Theodos. p. 296
Id in M. Anton. Philos. p. 229
vid. Politic. Iust Lips.
„ Regul. in „ militia ne„ cessar.
Ios. 2 & seq. Num. 14
„ Valer Max. „ l 7. c. 4
Plin. li. 10. c. 23 Grui, quem adpictum vides.
Vt in Theodos. & in primis Constantino Mag. Philip. in chron.
1 Samuel. 14. v. 7
Euseb de vita Constant.

ANTEHAC PVTABAM TE habere cornua.

Vt timidi lepores ad tympana rauca feruntur,
Sic animos gestant ad fera bella pigri:
Bella decent animos, & fortia pectora. quare
Bella gerant alii! tu Pari semper ama.

Bellum Cononi curæ fuerit, aiunt: hoc est, fortibus, prudentibus, animosis bella gerenda committantur, qui vt maxime semel succumbãt, & leui certamine superentur, animum tamen resumunt, vires reparant, & maioribus quam antea, prudentioribusque machinis hostem adoriuntur, iuxta illud: Ἀνὴρ ὁ φεύγων πάλιν μαχήσεται.

Adag. Eras.

Arma viri, bellumq; gerant, queis bella gerenda.

Turnus apud *Virgilium*: vir timidus, ignauus, meticulosus, ad colum magis quam ad Romphæam aptus, ad arma adhibendus non est: nunquam feliciter Martis cadet alea, quando γυνὴ στρατηγεῖ, καὶ γυνὴ στρατεύεται: vt ille ait: Ideoque alterutrum requisitorum adsit, aut animosus Imperator, & timidus exercitus, aut si Imperator meticulosus sit, fortem esse exercitum decet. Illud tamen malim, vt dicitur: *Malo exercitum ceruorum, cuius dux sit Leo, quam exercitum Leonum cuius dux sit ceruus.* Tota rei summa ab Imperatore pendet, quemadmodum Israelitæ suo Regi Dauidi dicunt: *Non es processurus, nam si plane fugeremus, non apponerent ad nos animum, siue morerentur dimidium nostri, non apponerent ad nos animum, si decies mille nostrum caderet: quare nunc melius fuerit, &c.* ideoq; *Prudentia* ac *Fortitudine* ante omnes opus est Imperatori. Is autem exercitus eminet, quando Leones Leonem Ducem gerunt.

Lib. 11. Æneid.
Sic Hector ad Andromach.
NB. Singularia sunt Amazones: Semiramis. alia.
Exercitus ceruorum Leonum.
2. Sam. 18. v. 3. 4. &c.

Ῥιψάσπιδες, & tales, quales *Achilles Agamemnoni* in decennali illa Græcorum ad Troiam expeditione obiicit:

Ῥιψάσπιδες.

Οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο qui non *fœnum in cornu* sed *animum in pedibus* habent, pectora ceruina, leporina, muliebria gestantes, armis tam apti, quam asinus lyræ, sunt, *Tropæa nunquam statuunt*: in conflictu fugiunt: *Exemplo suo pessime nocent*: quare etiam diuino oraculo *exauthorari*, adq; domesticum larem remitti iubentur. In concionibus, (vt *Demostheni* animoso Oratori, sed ignauo Bellatori, obiiciebant) fortes sunt, in hostili congressu vix ventris onus caninum in morem continent. Apage tales, plus oberunt quam proderunt, qui *ne amicis quidem fideles sunt*, vt docet exemplũ *Imp. Mauritii* & successoris *Parricidæ Phocæ* de quo historiæ referunt: Quod *Mauritius* somniauerit, se militi suo Phocæ iugulandum tradi: quare *Philippicum* ex carcere eductum interrogat, qualis sit *Phocas*, qui respondet: Centurionem esse, eumq; ambitiosum & timidum, subiicit gloriosus & Optimus Imp. *Mauritius, si timidus est, homicida est:* πᾶν γὰρ δειλὸν φονικόν. Certe ii cululli euacuandi: Venus colenda: furandum deniq; sit, (vt hæc tabula docet) Heroes tales sunt, iuxta Prophetam.

Homerus in Iliad.
Erasm. in Adag.
Deut. 20 v. 8
Iosua 7 v. 3
Ex l haud procul remota.
Timidi.
Phil in chron. in Mauritio.
Esai. 5. v. 22

ATROCIBVS DELICTIS, atroces pœnæ.

Auri ſacra fames, madidi malus vſus IACCHI,
Et venus, Imperiis vltima fata ferunt.
Quo finis propior, magis hoc quoq; crimina creſcunt,
Præcipitat pœnas & mala turba graues.

Multa sunt, quæ animos frangunt, & gloriosam in expeditionib. victoriam mortalibus inuident, quæ hoc nostro emblemate notantur ac perstringuntur, Germanis nobis vel inprimis euitanda ac fugienda.

REMORÆ VICTORIÆ.

Primum est *auaritia* atq; πλεονεξία, cui si pleriq; dediti sint, haud dubie hostes externi sine labore fines inuadunt, depopulantur, vastant, vel nemine obsistente. *Per hanc* ciues pecuniam bello requisitam Imperatori negant, neruumq; belli subtrahunt. *Per hanc* Imperator, vrbes, oppida, ac regiones necessariis præsidiis nudat, & hosti Imperii q. claues tradit. *Per hanc* Duces exercitui & militibus stipendia suffurantur, ac minuunt salaria. *Per hanc* miles gregarius non quæ belli pacisue, sed quæ crumenæ sunt suæ curat. Quod crimen Prophetæ pro causa excidii regni Israelitici allegant. Huic deditus cætera *bonus Mauritius Imp.* exosus militibus factus, & tandem obtruncatus est. *Per hanc* florentissimum Orientis Imperium Christianis ereptum est, & Imperatoria sedes Constantinopolis turpissime cessit Turcis. Et quis dubitabit adhuc, id criminis in causa fuisse hactenus, quod *Turcico tyranno* superiori seculo tot munimenta, propugnacula, castella, vrbes & regiones cum perpetua Christiani nominis infamia traditæ sint? *Taurinum* certe (alia omitto) Christianis per hoc ereptum esse constat.

„ Auaritia incommoda „ tempore belli „

„ Ezech. c. 16. „ v. 49

Vt supr. in Phil. chron. Vt supr.

NB.

„ Raab.

Secundum *Temulentia* est & *ebriositas*, & inde dimanans armorum neglectus, *vides hic acinacem acuentem suum Turcam*, & res suas solicite agentem, nihilq; omittentem, quod ad gloriosam victoriam obtinendum, & regni dilatanda Turcici pomeria faciat, cum interim Dux Christianus suum Bacchum. i. e. vinum refrigerat, dolum frigida temperat, & culullos parat: dic quæso? *nunquid hæc Sodomæ & Gomorrhæ erat luxuries*? an non idem exprobrat Deus suis per Prophetam: *Væ valentibus potare vinum, & strenuis ad miscendum potum inebriantem!* Ridiculum simul ac detestandum est quod *de Sybaritis* referunt, qui in compotationibus suis non taratantaræ sonum classica cientis ferre, sed admotum tibiarum nymphę in morē saltare assuefecerunt equos, eoq; merito *à Crotoniatis* superati. Quis *Scytharum* exercitum *à Cyro* per ingluuiē cæsum non ignorat? in hoc vitio regnas, Germania! Exl. sunt odiosa.

Strenuitas Turcorum, ignauia Christianorum.

Ezech. 16. v. 49

Esa. 5. v 22

Solin. in memorabilib. &c.

Iustin. è Trog. li. 1.

Deniq; *venus, luxuria, stupra, adulteria, sodomia, bestialitates mutaq; peccata* alia omnium ordinum extremam virgæ diuinæ manum adferūt, & per hæc desuescentia armorum, *vt equi ad vxores proximorum suorum adhinniunt*, hæc πανωλεθρίαν Imperiis ac Rebuspublicis accersit, vt penes sacra etiam vnico profano testatum faciemus exemplo ex Iustino: *Arma & equi adempti illis* (de Lydis loquitur) *iussiq; cauponas & ludicras artes & lenocinia exercere. Et sic gens industria quondam potens & manu strenua effœminata mollitie, luxuriaq; virtutem pristinam perdidit: & quos ante Cyrum inuictos bella præstiterant, in luxuriam lapsos otium ac desidia superauit.*

Ierem. 5. v. 8.

Iustin. l. 1. p. 8. edit. Wechel.

ERVNT HOMINES ΑΣΠΟΝΤΟΙ.

Candida Mortales Concordia viseret oras,
Imbueretq; animos Pax opulenta hominum:
Tum Fortuna suas roraret diuite cornu
Dotes, omnigenum deforet hautq; bonum.

Nulla

Nulla vnquam gens fuit tam barbara ac ferox, quæ non pacem bello, & discordiæ concordiam multis parasangis prætulerit, & merito quidem, nam tantum pacis atq; concordiæ bonum est, malumq; belli atq; discordiæ, vt verbis æquare rem nullius eloquentiæ flumen possit: quod vel ipsius *Salustii* hominis alioquin Gentilis ac profani testimonio patefit: *Concordia*, dicentis, *parua res crescunt, discordia* vero *magna dilabuntur*. Si vero gentem vllã, certe Christianos deceret pax & concordia, dedeceret bellum ac discordia, qui *singulari Spiritus vnitate* conglutinamur. Sed eheu hostiliter inuicem dissidemus, infestis armis concurrimus, & de re sæpissime leuissima tanquam de aris ac focis digladiamur: quod ipsum præsens nostrum ἔμβλημα arguit ac sugillat. Per Hierarchias deducere placet.

Damna minime belli.

Mieyps. in bell. Catil.

Eph. 4. v. 1. & seqq.

In statu Ecclesiastico quam infesto atq; ancipiti pugnamus Marte! quam hostiliter digladiamur! quam temere decernimus! nulla fere honoris gloriæq; diuinæ, & ampliandorũ Ecclesiæ pomeriorum, exædificandarum conscientiarum, sed saltem πλεονεξίας, φιλονικίας, simultatum fouẽdarum ducitur ratio; Commendatur fraterna ὁμόνοια, quæ in *idem velle ac nolle* consistit, & παρὰ φρονεῖν ἐν κυρίῳ consistit, sed nemo sese huic obsequentem vel studiosum præbet: *Mordemus inuicem, quare periculum etiam est ne inuicem consumamur, & veritas altercando amittatur*, quemadmodum multis retro seculis euenisse in propatulo est. De sacerdotibus inter se ipsis dicam: quam tenaciter hæreant odia, simultates, inimicitiæ! peius quam in Iuda & leuissimis quibuscunq;: vaticinium Pauli περὶ τῶν ἀποστόλων ἐν ἐσχάταις ἡμέραις liquidissime completum cernitur.

„ Anceps „ Martis alea „ in statu Ecclesiast.
„ Ps. 131. v. 1
„ Plaut.
Rom. 12. v. 3
Gal 3. v. 15
Terent. in Andr.
„ Sacerdotum „ inter se odia ac simultates.
2. Tim. 3. v. 3

In Politico statu, quam rarus candor! quam frequentes pugnæ! quam horrida certamina! *De vmbra asini* quantæ sæpe lanienæ! de vno lepore quanti sæpe tumultus! de agri sulco quantæ altercationes! videlicet: *Omne regnum inter se diuisum desolabitur, & domus cadit super domum.* Exsurge Deus, & concede propitius, *vt inhabitet gloria in terra nostra, vt misericordia & veritas obuient sibi, iustitia & pax osculentur se, vt veritas de terra oriatur; & iustitia de cœlo prospiciat, &c.*

Luc. 11. v. 17. 18
Ps. 85. v. 10. 11. 12. &c.

In Oeconomico ordine, & conuersatione ciuili præter, iurgia, altercationes, dissidia audias nihil, alter alterius iugulum petit, etiam & quidem haud infrequenter inter eos, quos Deus & natura peculiariter deuinxerunt diuina ἐξ ἐπιπόδης Sapientia de nostro certe seculo gloriari non potest: *Tribus rebus speciosa effecta sum, & surrexi speciosa coram Domino, coram Domino & hominibus: concordia, fratrum & amicitia propinqui, & viro ac muliere, quibus inter ipsos conuenit, &c.*

Syr. 25. v. 1. &c.

Quare, omnibus seuere edictum esto: *Alter alterius onera portate, & legem Christi implebitis.*

Gal. 6. v. 2.

NVLLA SALVS BELLO.

Cum truculenta quatit sæuum Bellona flagellum,
Omnes terrarum concutiuntur opes.
Tot mala sunt bello, rutilo quot sydera cœlo:
Flet victus, victor Marte cadente gemit.

Inter

Inter discordiam & bellũ hoc interest, vt illa priuatim, hoc publice exerceatur: illa paucorum, hoc multorum sit: illa sine singulari aliorum damno, hoc vero non nisi etiam aliorũ damno atq; iniuria geratur. Quare quo plures hoc occupantur & implicantur, eo ẽt immanius est & inhumanius, vt omnem plane hominem exuisse videantur, qui tam infestis inter se armis breuiter concurrunt & decertant, & totas regiones nationesq; in extrema discrimina adducunt. Id quod à multis cum prisci tum recentioris æui piis bonisq, agnitum ac deploratum est. Quo magis mirandum est inter nos Christianos esse qui tam leuiter ac præcipiti ad arma furore ferãtur, & quidem tam leuib. de causis: *Lepus captus est: manipulus leguminis ablatus: pedem pede preßit*: & quæ sunt similia leuia & ludicra. Quod Gentilitius ille homo tanquam vanum ac temerarium non immerito deridet:

Discrimen inter Discord. & Bell.

Bellum contrait scopo fictionis nostræ.

Belli causa fuit violatus vulnere ceruus.

Quis vnquam sanus Græcorum decennalem expeditionem propter vnam fornicariam fæmellam imo propter putidum prostibulum aduersus Troianos gestam probauit? Tullius certe Hostilius Rex Romanus Legatis cum Numinis diuini summa obtestatione dicebat: *Nuntiate regi vestro, Regem Roman. Deos facere testes, vter prius populus res repetẽtes legatos aspernatus dimiserit, vt in eum omnes expetant huiusce clades belli.* Hæc homo Gentilis. Vbi nunc est fi ős tua, Iuliane Cardinalis, quæ ẽt bene consopitum bellum è fauillis & cineribus resuscitare, pactas inducias dissoluere, & numinis obtestationẽ fœdusq; tam leuiter frangere non exhorruisti? Arma sine damno nunquam arripiũtur, siue victor triumphes, siue victus lugeas. Omnia victoria cruenta est, nulla incruenta. Hoc vsu semper compertum, quod exactis inimicitiis, & depositis armis victor doleat, victus fleat, siue felici Marte, siue *cum Erasinade*, quod aiunt, sit *decertatum*. Quanta enim belli sint incommoda atq; damna, neq; cogitando mens, nec lingua fando vlla assequi potest. Committuntur bello blasphemiæ: silent leges diuinæ & humanæ: patrantur periuria: * *Consuluntur Pythones*: læduntur hierarchiæ: cædes ac latrocinia in infinitum exercentur: virgines nobiles constuprantur: designantur adulteria: fiunt incestus: rapinarum non est numerus: deuastantur omnia: mutantur ferro ac flamma in solitudines, exculti vici: artificiosa oppida: numerosæ vrbes: solo æquantur regiones: ius vicinorum & confœderatorum p[illegible] non est vt non violetur: deniq; multo facilius dixeris quæ bona non [illegible] quę committantur mala: hæc adeo vera sunt, vt etiam Poeta exc[illegible]:

Liuius li. 1. decad. 1

„ vid Erasm. „ in Chil. „ Bellum „ dvæut. „ & victoria „ nulla incruent.

Flet victus, & victor dolet.

Horrenda belli mala.

** vt apud Saulem Samuel. 28*

Nulla salus bello pacem te poscimus omnes.

Virgil. lib. 2 Æneid.

Angeli nato *Pacis Principe, Orbis seruatore. Pacem* non bella [illegible]nunciant Vrbi & Orbi: ad cuius tempora dudum gestiit Propheta: *Tundent*, inquit, *gladios suos in ligones, & hastas suas in falces: non attollet gens vlla in alteram gladium, neq; discent amplius bellum.*

Luc. 2. v. 14
Esai. 2 v. 4

MALVM MALO DVPLICATVM.

Haud temere armaris Neptune bicuſpide ferro:
Nam duplici infeſtus clade, modoq;, noces:
Quæ vos, mortales! eheu! dementia cœpit!
Non vnum ſatis eſt; nunc geminate malum!

Multa

Multa ac varia per se sunt maris discrimina, vt non immerito grates illi imperet diuinus Psalmographus, qui *è maris procellis* saluus emerserit: sed tanta humanarum mētium cœcitas est, vt Neptunum cum Marte committere, seu naualibus præliis experiri, hoc est, *malum malo conduplicare* non horreant, in quos tamen & Mars & Neptunus (iniquissimi sancti!) insolubili fœdere coniurarunt. Tale exemplum, in sacris, quod sciam, nuspiam legi. Magna hæc dementia! quoq; maius periculum, eo maior temeritas. Nota est *Xerxis* historia, qui mari compedes iniicere, virgis cædere, & ad lubitum vt iret suum, cogere contendit, sed quæ eius rei, imo quæ eius stupendæ temeritatis ac insaniæ fuit epitasis? deplorabat ille humanam fragilitatem, q̄ de tanto suo vndecies centum mille hominum numerante exercitu post elapsum vnum seculum non superfuturus esset vnus, suam ipsius calamitatem imminentem sapientius deplorasset, nam cum *optimi & fidißimi Demarati* consilio obsequi nollet, in eas redactus est angustias, vt toto suo exercitu cæso vsq; ad internuncionem, pauculis profligatis, ipse scapha auectus ægre euaserit, & turpi fuga salutem quæsierit. *Piscator*, aiunt, *ictus sapit*, id *Cononi Atheniensium Duci* præstantissimo contigit. Is cum à *Lysandro* Lacedæmoniorum Imperatore nauali prælio victus atq; superatus esset, Martis aleam Neptuno committere noluit amplius, quare recollectis copiis, & resumptis, auxiliis *Regg. Cypri ac Persiæ*, viribus terrestrib. ac pedestribus signis cum *Pisandro* Laconico congreditur, & superior euadit, non tantum Lacedæmoniorum classe *ad Cnidum* prostrata, sed ipso etiam *Pisandro* interfecto, itaque Patriæ, Athenis, vna cum ingenti præda, & quinquaginta, hoc est, triginta „ millium coronatorum dono ad reparandos muros, libertatem restituit. „ Hoc sapere erat. semel ** feliciter pugnatum est mari superiori seculo, inter Hispanum & Anglam, nostra memoria, vbi terribilis illa claßis Hispana, toto fere triennio apparata, quæ totam Angliam occupare, & multo longius progredi iussa erat, cum confusione rebus omnibus infectis, priusquam Angliam attingeret, turpiter & infeliciter aufugit*: *Epinicio Anglicano non incongrue nec illepide succinuit quidam cum* Claudiano:

O nimium dilecta Deo cui militat æther
Et coniurati veniunt ad prælia venti.

Ps.107.v.23

Malum conduplicare!

Iustin. è Trogo lib. 2.

Flumina ab exercitu eius siccata.

ibid. & recita. à Philip. in Chron.

Eras. Adag. Phil. in Chro.

**Verb. formal. Osiand. Epito. Cent. Eccles. an. 1587.*

è Claud. Poeta.

SCOPVS FIDEI CHRISTVS.

Vt si quid fragili nitatur fundamento
Corruit, & fixum nescit habere locum:
Sic qui non fidei solide fundamina iecit,
Labitur, & firmum non facit ille gradum.

Alludit

Alludit hæc tabula ad illud Apoſtoli ad Corinthios: *Fundamentum aliud ponere nemo poteſt, præter id quod poſitum eſt qui eſt* IESVS CHRISTVS. *Si quis autem ſuperædificat ſuper fundamentum hoc aurum, argentum, lapides pretioſos: ligna, fœnum, ſtipulam: vniuſcuiuſq; opus manifeſtum erit, dies enim declarabit, quia in igne reuelabitur, & vniuſcuiuſq; opus, quale ſit ignis probabit.* Facit ſe, Architectum: *Chriſtum*, fundamentum: *Fidem*, aurum: *argentum*. Charitatem: *lapides pretioſos*, virtutes reliquas: *Lignum, fœnum, ſtipulam* facit affectus, cupiditates infirmitateſque fidelium: illa igne non conſumi ait, ſed purificari: hæc conſumi, nō purificari. Pia ſane atq; ingenioſa tabula! Vere n. Chriſtus ſalutis fundamentū eſt, eſtq; ſolus, aperte aſſeuerāte Apoſtolo, & præeunte Dn. noſtro Saluatore ipſomet, qui ait: *Nemo venit ad patrem niſi per me. Is ipſe lapis angularis eſt*: λίθος ἀκρογωνιαῖος. ἐκλεκτὸς, ἔντιμος. Hoc *fundamentum niſi bene ieceris, omne quod ſuperſtruxeris, corruet*, quemadmodum de omni fundamento ille ait: Iecit *Deus Pater prædeſtinatione* æterna, & præſentatione generali ad ripam *Iordanis*: ſuperſtruimus nos fidem: ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, μὴ οὐ καταισχυνθῇ: quare fides aurum eſt, quoniam etiam *auro pretioſior, per ignem tribulationum excocta.* Fides autē nititur aperto & expreſſo verbo, extra quod non fides ſed opinio eſt: huius verbi hieroglyphicon hic eſt *Candela*, & νήπιοι ἢ παιδία, tabulas Legis & Euangelii tenentia; nam quemadmodum in tenebris ſine lege impingitur: ita ſine præuio verbo non niſi tenebras errorum ſequimur, & impingimus adeo vt vel præcipites tales dentur in barathrum æternarum & exteriorum tenebrarum: Cauetis ergo vt in adyta prærupta diuinorum conſiliorum te temere abdas, ſufficit *verbum quod prope & in ore eſt tuo*: huic ſimpliciter crede, vt infantes, & *columbinam* (quas vides) *ſimplicitatem* imitare, *optime is credit qui ſimpliciter ſed præ'ucente verbo Dei, credit.* Vides extra Chriſtum non eſſe niſi tenebras, nec videre lucem Legiſperitos, Philoſophos, & quicunque extra & præter verbum, Legem & Prophetas, Chriſti indices ductum atq; dictamē corruptæ rationis ſequuntur: Talia inventa & ratiunculæ fundamento ſuperſtructæ non purificabuntur ſed deflagrabunt, conflagrabuntq; & ſuperſtruentes, & inſtar fumi euaneſcent. Qui vero fidem veram ac ſynceram ſuperſtruunt, tametſi ὀλιγοπιστίας, luctas, & ſcorias concurrere contingat, deflagrabunt tamen *illa* tantum, his perpetim ſaluis: ſed de his etiam ſupra.

1. Cor. 3. v. 11
ibid v. 12
ibid v. 13
Euolutio Emblematis.
Eſa. 28. v. 16
1. Pet. 2. v. 3. 4 & ſeqq.
Ioh. 14. v 6
Quintil. lib. 1. c. 5
1. Pet. 1. v. 20
Matt. 3. v. 17
Eſa. 28. v. 16
1. Pet. 1. v. 7
Luc. 2. v. pen.
Rom. 10. v. 8
Ratio captiuanda 2. Cor. 10

PLENITVDO LEGIS DILECTIO.

Eſt virtus geminis ſublimibus alta columnis,
Illa Deum prendens, πλήσιον hæcce ſuum:
Inter namq; Deum currit dilectio, & inter
Proximum, vt hunc propter ſeruiat illi etiam.

Homo

Homo fidelis & solido fundamento Christo vera saluificaq; fide innixus, cuius equidem hieroglyphicon est *iuuenis alatus*, heic: *duas*, stans super fundamine, tenet *columnas* ad idem vergentes, quarum altera *dilectio Dei* est, altera *dilectio proximi*; Nimirum hisce duabus piæ charitatis & charæ pietatis partibus Christiani hominis officium absoluitur. Τὸ τέλος τῆς ἐπαγγελίας (ὁ ἀπόστολος ἔφα) ἐστὶ ἀγάπη [ἈΓΑ'ΠΗ] ἐκ καθαρᾶς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου: καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολὴ ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ: ΑΓΑΠΗΣΕΙΣ: πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἈΓΑ'ΠΗ Præclare ergo August. *Omnium quæ prædicta sunt, ex quo de rebus tractamus, hæc summa est, vt intelligatur legis & omnium diuinarum scripturarum plenitudo & finis esse: DILECTIO rei quæ fruendum est: & rei, quæ nobiscum ea frui potest, quia vt se quisq; diligat præcepto non est opus.* Sed multi hic in accusationem præcepti conuertuntur quod seruare non possunt, quasi offendiculum eo Deus posuerit; His respondendum: *Bona lex est: & mandatum sanctum, bonum, iustum:* In nobis autem hæret culpa, quod perfecte istud præstare non possumus. Verum si Euangelio credideris, & vera fide intueberis Christum, ille defectus restituet tuos, quoniam *agnus ille Dei est, peccata mundi tollens.* Interim obedientiam tuam ad legis γνωμόνα καὶ κανόνα exerce, eademq; vtere pro

Speculo: ex quo, quid tibi ad perfectionem desit, addisce.

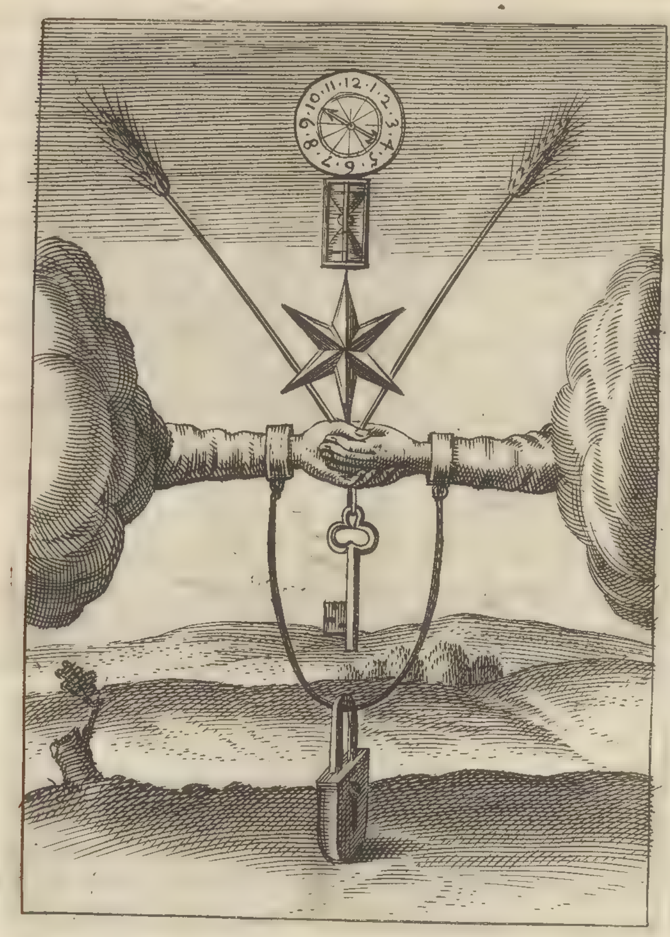
FRENO: quo traharis ad obedientiam: *Pedagogus* enim est: & quidem ad Christum, vt, quod tibi desit, in vno & solo Christo quæras, nimirum: in ira, gratiam: in maledictione, benedictionem: in peccato, iustitiam: in tentatione, consolationem: in tenebris, lucem: in morte, vitam: *Omnia* enim *Christus est, si credere volumus.*

Regula: eaq; bene viuendi, quam cynosuram & amussim semper ob oculos nos habere decet, neq; ab ea deflectere, vel ad dextram vel ad sinistram, vt ne nos ἐθελοθρησκείαις inquinemus potius quam obedientes nos Deo probemus, qui vno omnes tales halitu difflat: *Edixi enim filiis illorum: in statutis patrum vestrorum ne ambuletis, & iura illorum ne obseruetis: ego Iehouah Deus vester in statutis meis ambulate & iura mea obseruate ac facite ea. Id quod complebimus in illa vita, quum videbimus facie ad faciem*, vt iterum Augustinus libr. de Spir. & litera c.26.

Iuuenis alatus
Columnæ.
1. Thim. 1. v. 5
Rom. 13. v. 9.
ibid. v. 10.
Lib. 1. de doctrin. Christia. c. 25
πρόληψις.
Rom. 7. v. 12
"
Ioh. 1. v. 16
Vsus legis: vt in emblem.
Gal. 3. v. 24
C. Rom 10. v. 4
"
"
Ambr. l. 10. de virgin.
Matt. 15. v. 4. &c.
Ezech. 20. & v. 18
ibid. v. 19
Aug. de Spir. & liter. c. 26

AMICOS

AMICOS NE LÆSERIS.

Dulce vt amicitiæ nomen, ſic dulcior vſus,
Nil equidem patulus carius orbis habet.
Vnus ſit Pylades fido tibi fidus Oreſti
Hic quoq; amicitiæ non leuis vſus erit.

Omnium

Omnium rerum quas ad bene beateq́ viuendum Sapientia comparauit, nihil est maius aut præstantius amicitia, quæ consistit in *IDEM VELLE & IDEM NOLLE.* Est autem Deus, qui suis amicos conciliat, *qui solus corda* hominũ *in manu sua habet, & quocunq́ vult, flectit illa*: quæ sapientissimi sententia est: *Quum beneuolentia prosequitur Iehoua vias alicuius, etiam inimicos eius pacatos reddit ei*: quod exemplis *Iacobi* & *Esaui*: *Dauidis* & *Saulis* apertum fit. Ad amicitiam non facile prosiliendum confirmandam, nam tales amicitiæ non diu durant: sunt qui facilius parant amicos, quam conseruant, *modium prius salis* (iuxta Sapientum doctrinam) *cum eo consumas, vel patrimonia diuidas*, secus perfecte haud cognoueris: hoc *IESV* quoq; *Syracidis* monitum est: *Si comparaturus es amicum, in adflictione compara eum, neq́ cito credas teipsum ei: Nam est amicus, qui non permanet in die adflictionis. Est amicus qui ad inimicitiam traducitur. Est amicus mensarum particeps, cum quo ita comparatum, vt feruente olla ferueat amicitia*, nam *Vulgus amicitias vtilitate probat*: quare in deligendo amico summa prudentia opus est. Ad minimum autem vnum habeas amicum, iuxta versiculum:

Vnus sit Pylades fido tibi fidus Orestæ,
Hic quoq́ amicitiæ non leuis vsus erit.

Amicitiam autem si cum quo contraxeris eam *ne facile ruperis*: *est* enim *fidus amicus valida protectio, quem qui adeptus est, magnum adeptus est thesaurum*: Ἀνὴρ δίκαιος οὐ μόνον πολίτου, ἀλλὰ καὶ συγγενοῦς διαφέρει: *Amicus*, Salomone teste, *fratre coniunctior est*. Stabat Romæ *effigies AMICITIÆ*: *iuuenis virente habitu*: quoniam semper virere debet amicitia, in cuius fronte extabat: *Hyems, æstas*: semper durat amicitia vera: circa locum pectoris: *Prope, procul.* Non enim militat hic procul ab oculis, procul à corde, &c. In extremo fimbriæ: *Mors, vita*: per ea enim durat amicitia. Quare cum *rebus in incertis cernatur amicus certus*, memẽto te in contractu amicitiæ *vtriusq́*, vt illa ait, *fortunæ cum socio societatem inire*: *Amicus* enim *in die adflictionis agnoscitur*: vt exemplis *Dauidis*, *& Ionathæ*: *Pyladis* & *Orestæ*: *Damonis* & *Pythiæ* illustrissime relucet. Nec tamen *amicitiæ contractus ad inhonesta aut impia obligare debet*, sed amici esse debemus *vsq́ ad aras*: non amicitia sed conspiratio est, qui consentiunt in malo, vt *Catilinaria factio*. Et illi qui ad occidendum *Paulum* conspirarunt. Propter calumnias inuidorũ, ne temere rumpas amicitiam: quin potius legem amicitiæ considera, quæ est: *Monere & moneri*. A calumniis autem ipse abstineto, *nihil* enim *frequentius nec leuius dissuit amicitiam, quam calumnia*. Suspicio quoq, absit ab amico. Dissutam quam primum *redintegrato*. Reconciliatum amicum ne facile offende. A reconciliato autem aliquantisper caue.

ὦ φίλοι, οὐδεὶς φίλος.

Hart. Scopper. Ex Plaut. alleg Hieron. Epl. ad Demetriad.
Prou. 21. v. 1
Prou. 16. v. 7
Gen 33. *
„ *1. Sam. 24.*
„ *& 26*
Cicero.
Syr. 6. v. 7
ibid. v. 10 & anteced. conseq.
Feruente olla, ferue amicitia.
„ *Vnus habendus amicus.*
Syr. 6. v. 1.
ibid v 14
* *Pythagor.* μηδὲ..., &c.
Prou. 18. v 24
Effigies amicitiæ Romæ.
„ *NB.*
„
Ouid.
Iustin li 23.
Horat in Od. vt sup.
Felices ter & amplius quos irrupta tenet copula, &c.
V. de quæso Valer Max. lib. 4 c. 7
Actor. 23. v. 14
Calumniæ.
C. Syr 19. v. 13 & seqq.
Suspicacitas.
Hier. aduers. Ruffin. ex Cic

SPIRITVALE MELLIFICIVM.

Ex minimis magna.

Quam ſuauis liquor eſt verbum, bone Chriſte, tuum mihi!
Dulcius Hyblæo melle, fauiſq; ſapit!
Hoc age perpetuo tantum mea corda rigentur,
Et capient animos tædia nulla meos.

De Apibus atq; mellificio multi scripserunt, nos moralem ex ipsorum ordine atq; opere sensum expressuri sumus. Multarum autem & sane vtiliũ rerum per apiculas etiam lampade diuini verbi ductrice monemur. PRINCIPIO monarchicum statum optumum esse, regimen ipsarum edocet, non totum examen vni paret, & eius nutui omnes audiunt: si duo in vno reperiantur alueario Reges, vnus damnas sit oportet: nimirum: *vnus Deus. Vnus Sol,* * *duos soles mundus non fert*, ergo vnus & Rex sit, quemadmodum dicitur:

οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη εἷς κοίρανος ἔστω

Dum enim multis paretur, nulli paretur recte, sed pro sua quisq; libidine rem gerit: itaq; ex πολυαρχία enascitur ἀναρχία, cui malo μοναρχίας beneficio optime occurritur, alioquin recte dicitur: *Multitudo Imperatorum Cariam perdidit.* Deinde προσωποληψίαν dedocet, id quod dolet *Sapiens: Ne laudes quenquã de pulchritudine ipsius, nec abomineris vllum ex aspectu ipsius; parua est inter volucres apis, sed principatus est condimentorum dulcium fructus eius.* Quod significanter admodum effert *Cato* noster.

Corporis exigui vires contemnere noli
Consilio pollet, cui vim natura negauit.

Sub sordido sæpe pallio latet sapientia: & *in quo non credis gurgite piscis erit. Inimicitiarum* etiam gerunt typum, quoniam Deus eos armauit aculeo si denso agmine irruãt, lædere grauiter possunt: quare & *Dauid* sub persona *Christi* de suis inimicis conqueritur: *Circumdederunt me tanquam apes, &c.* Inprimis *boni ordinis* exemplar præbent illustrissimum, cuius tam sunt tenaces, vt si intelligant esse quæ non faciant officium, tolerare nequeunt, sed aculeorum suorum gladiis conficiunt, confodiunt, tollunt, quod à Poeta obseruatum est:

Ignauum (inquit) *fucos pecus à præsepibus arcet.*

In nullis bene constitutis communitatibus vel Rebuspublicis tolerabũtur pigri, ignaui, inertes, sed constitutum aut fustibus vt emendentur, aut exsuliis multentur: ne noceant exemplo, de quibus etiam *Apostolus* latissime, 2.*Thess.* 3. *vid loc.* DENIQVE: iucundissimam *allegoriam* præbent, nam mellificia studiosissime exercent, & colligunt fauos pro quibus deinde ad necem dimicant. *Fauus* noster verbum Dei, *quouis melle fauoq;* Hyblæo *dulcius*; quem fauum ex floridissimo scripturarum viridario, tanquam ex herbulis diuersissimi generis sugimus ac paramus, pro eo nostro fauo decertemus vsq; ad necem, neq;, *qui nos deprædetur, per inanem philosophiam & deceptionem falsariorũ hominum*, admittamus, quemadmodum Syracides monet: *pro veritate ad necem decerta, &c.* sicut apes, &c. de diuinarum scientiarum flosculis suauia mella conficiamus, & quicquid ad medicinam animarum pertinet, arte componamus: quod fuse persequitur Ambros. serm. de defect. Lun. 83.

Mellificium.
Monarchia.
* *Iustin. l.* 11. *verb. Alex M.*
Consentit Aug. li. 1. *de nuptiis & concupiscent. ad Valer c.* 9.
c. Magis naturaliter vnius in multos princip. quam, &c.
Homer. l. 2 *Iliad*
Aug l. 2. *c.* 21 *de ciu Dei.*
Adag. Eras.
Syr. 11. *v.* 2
ibid v. 3
Distich. mora.
Inimicitiarũ typus.
Ps. 118. *v.* 12
Boni ordinis.
Virgil. l. 4. *Georg.*
Vid. Alexan. ab Alex.
Allegoria.
Ambros serm. 83 *de defect. Lun.*
Basil. Magn. de Gentil libr. euoluend.
Ambr. l. 8. *Ep. epist.* 62
Greg Nazianz. Theol. li. 1
Syr. 4. *v.* 33.

NVNQVID MILITIA VITA hominis;

Et Satanas, Mundusq;, Carô, Mors vltimus hosti,
In te vnum ac solum spicula sæua vibrant:
Sed IESVS CHRISTVS VICTOR *te flamine sacro*
Firmabit, cœlorum & trahet vsq; domos.

Quemad-

Quemadmodum *de Christo* dicitur: *Quod positus sit in signum cui contradicitur*: Metaphora sumpta ab iis, qui tela sua mittunt ad scopum: ita & de fidelibus, *imagini ipsius conformandis*, in hac vita idem recte dicitur, significatur, figuratur: & huc collineat hæc tabella *Rochi* imaginem gestans, vndiq; telis petiti & confixi. Quemadmodum *in Noctuam* de die euolantem omnes vndiq; volucres atq; auiculæ irruunt atq; impetum faciunt, ita in pios ac probos omnes & omnis generis homines in hac vita irruunt, inq; eos tela venenatarum suarum linguarum & petulantium actionum vnos dirigunt: vt verissimum sit commune illud distichon:

Luc.2.v.34
Rom.8.v.29
B.Rochi effigies.
Prosper in anagrammat.

Nunquam bella piis, nunquam certamina desunt,
Et quo cum certet mens pia semper habet.

„ *Ex Iob. 7.*
„ *v.1*
„

Vides Satanam quam cupide veneficas suas sagittas in hominem miserum eiaculetur, per tentationes à dextris & à sinistris, nimirum hoc illud est: *Simon, Simon, Satanas expetiuit, quos cribraret sicut triticum*: *Aduersarius vester tanquam Leo rugiens circuit, quærens quem deuoret*: Qui ex superiori dimicant hostes loco, magno compendio vtuntur aduersum infra se positos, talem tanquam potentem Sagittarium habemus diabolum, *ex aere* in nos sua vibrat spicula: quo nomine etiam à D. Paulo nobis cauendus proponitur; *Non est*, inquit, *nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus Principes ac potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ*. Has Satanæ technas alicubi deplorat *Augustinus*, *inimicus*, inquit, *noster, vt occidat, semper vigilat sine somno. Ecce tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos, & omnes vias nostras impleuit decipulis ad capiendas animas nostras. Laqueos posuit in diuitiis, laqueos tetendit in paupertate, in cibo, in potu, in voluptate, in somno, in vigiliis, &c.* non autem agit per seipsum semper, sed per *fideles suos, mundum & carnem*. Vides *mundum* etiam arcum intendere, vere enim *Dn. Saluator*: *in mundo pressuram habetis*: Vibrat mundus scandala, persecutiones. *Mundus est mundus & mundus immundus manet*, ait ille: quod Christus aliter effert: *si de mundo essetis, mundus quod suum esset diligeret, sed de mundo non estis, verū de mundo ego elegi vos. Mundus non potest vos non odisse, quoniam me odit*. Et simil. Ex occultis, insidiis, & ab intus adoritur *caro, diaboli & mundi fidelis intimus*, contra huius spicula se munire difficillimum. *Omnia enim vinces facilius, quam te*: Heus vero tu! quo difficilior lucta, eo gloriosior erit victoria. Pro te ergo contra te tecum pugna, & peccato in te inhabitanti resiste. Deniq; *vltimus hostis mors*, cuius *spicula* sunt *leuia*, morbi: *Grauia* in fine vitæ: sed bene confide: *Spiritus Christi mitissima columba* te solabitur, & deducent cum triumpho Angeli animam tuam, *vt Lazari*, in sinum *Abrahæ*, ad sempiterna gaudia.

Luc.22.v.31
1.Pet 5.v.5.6.7.&c.
„
Simil.
Eph.6.v.12
In soliloq.c.16
Mundus & caro fideles Satanæ.
Ioh.16.v.vlt.
„ *antiq.obtinet.*
Ioh.15.v.18.19.&c.
„
Columba SS.
1.Cor.15.
Luc.16.

RESPICE FINEM.

Nil Pullata iuuat quæ Carmina Præfica cantet,
Funeribus cygnus concinit ipse suis:
Nil post Fata iuuant aliorum munera, censusq;:
Alma fides, Pietas atq; præacta iuuant.

Breui-

Breuitatem atq; fragilitatem vitæ humanæ plurimi deplorarunt, sed plerique sine vera Dei suique ipsorum cognitione. Incertum admodum ὢν ὄντων *Aristoteles* appellat: flet *Heraclitus* lubricitatem vitæ huius, sed incertus causæ cum propinquæ tum remotæ, efficientis & finalis. Stulte admodum *Imp. Seuerus, omnia*, exclamat, *fui, & nihil mihi prodest*. Deniq; *Vandalorum Rex Gilimerus* forte sine fundamento. Ματαιότης ματαιοτήτων καὶ πάντα ματαιότης. Nos autem & breuē esse vitam hanc scimus, & cur tam breuis ea sit, nos fugit minus: nos verbo diuino edocti succinimus *Moysi Theandro* & Prophetarum primo: *DOMINE facis nos diffluere sicut nimbum, somnium sumus, sicut gramē, quod cito arescit: quod mane floret, & mutatur vesperi, exciditur & arescit: quia defecimus in ira tua, in furore tuo turbati sumus: Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo, occulta nostra in lumen vultus tui*: verbo dicā: causa breuitatis ac fragilitatis vitæ nostræ sunt *peccata*; *Originis*, seu primum, & *actualia*, seu à primo orta: nisi peccato inquinati essemus, neq; mors iuris quid in nos haberet, neq; tam inopina morte adobrui possemus. per peccatum fit, quod homo *Bulla*: quod dies hominis transeunt *tanquam fumus*: & quod vere dicitur:

> *Nascimur & morimur finisq; ab origine pendet:* „
> *Omnia sunt hominum tenui pendentia filo*, &c. Et iterum: „
> *Et fugiunt fræno non remorante dies.*

Quare quom sciamus, & elapsuram clepsydram, vitamque hanc esse breuem, necesse est nos ad felicem excessum in tempore, inq; vero timore Domini præparari: laudandus igitur & illaudatus ex parte mos *Cygni*, qui hic pro hieroglyphico adpingitur: *Cygnus* certe vt tota vita sua sonoram nō ædat vocem, morti tamen vicinus cantat: eorum forte typus, qui in fine vitæ conuerti volunt & resipiscere, quod periculosum admodum est; nā *dum vocantem in tempore gratiæ non audiunt Deum, sed obdurant corda (vt a illi) eos nec Deus vocanteis audiet, animam iam de lingua exhalaturos*. Legi, inquid Augustin. *& relegi scripturam, & non inueni exemplum in morte saluati præter Latronis in cruce*. Deinde & *eorum* hieroglyphicon esse potest; qui in fine vitæ, quod plerique faciunt boni, pia vota, ominosa verba, & voces ædunt optimas, vnde prouerbium manauit: *Cygnæa cantio*. Nam quod non coacta sed suauis illa vltima Cygnorum vox sit, vel ex illo *Virgilii* adparet:

> *Nam neq; adhuc Varo videor nec dicere Cinna*
> *Digna, sed argutos interstrepere anser olores.*

Quales piorum Cygneæ cantiones in sacris sunt: *Scio quod redemptor meus viuit, &c. In manus tuas Domine, commendo spiritum meum, &c. Domine Iesu suscipe spiritum meum*. Vnde & *Martialis*:

> *Dulcia defecta modulatur carmina lingua*
> *Cantator Cygnus funeris ipse sui.*

Fleuerunt. / Aristot. / Heraclyt. / Imp. Seuerus. / Rex Gilim. / Philos. Alex. / M. defuncti. / Moses. Ps. 90. / v. 5 / v. 6 / v. 7 / v. 8 / Peccata. / Contr. Pelag. / Homo Bulla. / Ouid. / Cygni hierogl. / Quale est. animala, vagula, blandudula. &c non Cygni sed corui vox. / a. Psal 95 / Aug in Ps. 51 / Eras. in Chil. / Virg. Eclog 9 / Iob. 19. v. 25 / Ps. 31. v. 6 / Act. 7. v. vlt. / Martial. Epigrammat.

FINEM

FINIS OMNIVM RERVM adpetit.

Fundamenta ruunt orbis, fastigia rerum
Quassantur, summæ concutiuntur opes.
Proq; ope suppressi tendunt ad sydera palmas,
Quodq; optant sancti, non procul: (EVGE, veni!) est.

Si fundamenta domus labefactantur & concutiuntur, domus ipsa diu stare non potest: ita prorsus cum hoc mundo comparatum est, nam cum fundamenta non labefactentur tantum, nec tantum concutiantur, sed propemodum omnino emarcuerint & diruantur, verisimile certe est, stare diu non posse, sed nec finem longe abfuturum. *Fundamenta sunt* Hierarchiæ & Principaliores status, spirituales seu Ecclesiasticus: & Mundanus, secularisue vel Politicus: hæc fundamenta autem non tam concuti quam plane ferme dirui in propatulo est: Arietes autem demolitionum sunt φιλοδοξία καὶ πλεονεξία, vt præsens tabella ἐμβληματικὴ perstringere conatur: *Pedo Episcopali*, Ecclesiasticum; *gladio*, politicum ordinem figurante: *Sacculo* autem aureis conferto & pecunia, auaritiam insatiabilem indicante. Et certe *pecuniæ obediunt omnia*. Auri gratia omnia fiunt. Auro expugnantur omnia fundamenta & munimenta. *Venalia* vbiq;

Simil. ad commod.

NB.

Fundamenta Vrbis & Orbis.

Euolut.

> *Templa, sacerdotes, altaria, sacra, coronæ:*
> *Ignes * thura, preces, cœlum est venale, Deusq;.*

Ioh Baptist. Mantuan. l. 3. calamit.

** Iura.*

Omnes hierarchiæ alas demittunt ad aurum, præcipue sacer ordo: vt nō immerito exclamare libeat: *Dicite Pontifices in templo quid facit aurum*; quod omnia in templo auro prostant, auro veneunt, auro deniq; extruduntur; *Non Vrbis hæc iniquitas est, sed Orbis.* In plerosq; Pontifices cuiuscunq; sectæ competit illud: *Propheta tuæ concionātur propter aurū.* &: *lignei olim erant calices & aurei sacerdotes, nunc aurei calices, & lignei, & aurei sacerdotes!* *Imo*, inquam, bone Bonif. & *aurei*, nam auri gratia prostituunt, doctrinā, Deum, corpora & animas: docent placentia: fingūt se ad pruritum aurium magnatum. Optimus is est, qui propter sanctum aurum & offam *politicis adulari & fratres onerare potest*. Non est, sacerdotes! ô boni! φ Politicis δωροφαγίαν exprobretis, *pedum vestrum in sacculo pecuniario dextram occupauit*, primi estis vos in emungenda pecunia, in extricanda offa, in corradendo auro. Nullæ rationes potiores sunt, quam *tinnulæ illæ*: Nec tamen aberrat etiam à vobis hoc telum, Domini Politici, etiam vos ferit hoc iaculum: & vos pars estis oneris, quod pauperes premit, vt hic cernitis, pauperes inquam qui sublatis ad sydera, palmis, oculis, gemitibus, ac suspiriis, votis & precibus opem atq; vindictam à Deo exposcunt, qui ēt annuit precibus ipsorū, & ait: *Propter miseriam inopum & gemitus pauperum, nūc exsurgam, ponā salutem, &c.* Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται: Πάντα ὁρᾷ θεὸς ὀφθαλμὸς καὶ πάντ' ἐπακούει: *Qui aurem plantauit audit, qui oculum fecit, videt; qui gentes corripit arguet.* ἡ ἐσχάτη ὥρα ἐστί: *Termini ætatum in nos inciderunt. Finis omnium rerum appetit.* Fundamentis conquassatis domus minatur ruinam.

Cum Persio in Satyr. 2

Etiam Iuristæ sumunt aurū & vendunt præbendas indoctis asinis.

NB.

Mich 3. v. 5

B Bonifac.

vere aurei sacerdotes: nam aurum sitiūt.

☞

vt est in Tabella.

Rationes tinnulæ.

Suppreßio pauperum.

Ps. 12. v. 6

Gal. 6 v. 7

Ps. 94 v 9

1. Ioh 2. v. 18

1. Cor. 10. v. 11

1. Petr. 4. v. 7

DEVORANT PAVPEREM, ET deuorantur à Satana.

Pauperis immani consumit viscera rictu
Diues, & à stygio carpitur ipse Lare:
Væ qui prædaris, nam tu quoq; præda futurus,
Ingrati hæredes quando furantur opes.

Mira

Mira quidem ſed vera (& vero iterum, eheu! vera) effigies. Vides quomodo alter alterum voret: diues pauperem: diuitem *Leo ille de quo Petrus:* Iudæus calcaneo pauperis inſidiatur, ſed & hunc infernalis illa rapit intemperia, voratque. Nimirum: *Pauper vbiq; iacet* in hoc æuo malo, de ipſius corio ludunt omnes. Nunquam iuſtior forte fuit querela dominica: *Deuorant plebem meam*, deuorant ſicut panem. Prolixiſſime infamata eſt hactenus carnificina *Iudæorum*, annulos fuluos in anteriori veſtium parte geſtantium, ſed non minus nocet vafrities illorum in digitis fuluos eoſq; aureos geſtantiū, ad clauum ſedentium, Optimatum ſcilicet, inquam, populi, quorum frequens in ore eſt, quærimonia Prophetæ, κατ μίμησιν dicentis: *Quando tranſiuerit hoc nouilunium, vt vendamus commeatum? & Sabbathum, vt aperiamus frumenti horrea? minuendo Epham, & maius faciendo pondus, ac peruertendo lancibus doloſis; cō parando pecunia tenues, & egentem pari calceorum, vt deniq; quiſquilias frumenti vendamus:* Sed audiant tales Gurguliones & Vini-Iudæi, quid Dominus de illis: *Audite* (inquit) *hoc, qui anhelatis deiecturi egentem, & deleturi pauperes terræ,* (neq; adficiuntur ęgritudine propter contritionem Ioſephi) *iurat Iehoua per excellentiam Iacobi, ne viuam ſi obliuiſcar in æternum vllum operum iſtorum: Aurum & argentum non liberabit eos in die iræ: rapiant, corgerant, auferant, relinquendum erit: Aurum & argentum ipſorum æruginauit, ſed ærugo in teſtimonium ipſis erit, & manducabit* (quemadmodum & ipſi vorarunt carnes pauperum, ſudoreſq; & ſanguines ipſorum biberunt, ita vorabit Furia infernalis) *carnes ipſorum ſicut ignis: clamor pauperum eorum in aures Domini Sabaoth introiuit.* Aegre id quidem ferunt dici ipſis, quemadmodum vſurarius ille; *quid* (aiebat) *opus eſt Paſtorem dicere de auaritia, ad me pertinet hæc prouincia expilandi & excoriandi?* tamen dici & inculcari oportet, ſi qui ſint adhuc conuertendi. Mirum autem, quomodo Iudæis tantum indulgeant Magiſtratus Chriſtiani, vt de ſubditis ſuis, de carne q. & ſanguine ſuo tantam lanienam exerceant, & ſudores & ſanguines piorum exſugant: Ain'! pendet mihi magnum tributum; verum heus tu, vnde id habet, an non ex carne tua exſuxit: *Eoq; nutritur, vt Saluatorem tuum ac meum odio habeat, blaſphemet, eiq; in faciem exſpuat,* quæ ſaliua adhuc in ore & barba ei hæret, quando tibi loquitur, teq; omnibus intus diris deuouet! ô indignitatem rei! LL. cum noſtræ tum veſtræ, & quid de Iudæis eorumq; vſuris ſtatuant ignotæ vobis eſſe non poſſunt. quas huius loci & inſtituti non eſt perſequi: eſt in manibus *Hotomannus* fuſe hæc pertractans, ex eo petat qui volet. Habendi erant vt mancipia, prout & ipſi olim mancipia, in primis Gibeonitas, tractarunt. *Theologi* ii qui volent, legere vel *Lutherum* poſſunt vel *Bullingerum: Muſculum* item & alios. Et extat omnibus textus Extr. de Iudæis & Saracenis, quem ſequi poſſunt & debent, qui ſuos ſibi inde honores ac titulos acquiſiuerunt.

1 Pet. 5 v. 8 — *Pſ. 14. & 53* — *Amos 8 v. 5.* — *ibid. v. 6* — Leutſchinder: Korn Juden: Wein Judē: Scharhanſē: Leutfreſſ r. — *ibid v. 4* — *Amos 6. v. 6.* — *c. 8. v. 7* — *Martial. Epegram.* — *Zephan. 1. v. 18* — *Iac. 5 v 2 & 3* — *VORABIT. Flamma edax circa Pſ. 50.* — ,, O Schind. ,, *Nota Notarum.* — *Non eſt decens ſumere panem filiorum & obiicere canibus.* — *Nolite ſanctū dare canibus nec margaritas porcis, ne conuerſi vos lacerent.* — ☞ Juediſcher Wucher/ꝛc. — *Extr de Iud. &c.* — *Principibus autem iniungimus vt à tanto grauamine cohibere ſtudeant Iudæos.* — *Extr. de Iudæis & Saracen. l. 5. tit. 19 c. 18. quanto.*

FORTVNA MODERATE utendum.

Ecce, instar globuli Fortuna volubilis errat,
Et facili motu voluitur, atq; ruit:
Sic Honor Orbis Abit, sic transit gloria mundi;
Palmamq; Humilitas Obtinet Arce poli.

Lusus Fortunæ variatur imagine Lunæ,
Crescit, decrescit, constans consistere nescit:

Quod in omnium, cum piorum tum prophanorum literis abūde decantatum est. Refricat autem eiusce rei considerationem pręsens ἔμβλημα. Omnibus autem hoc vnice incumbit, vt lusum fortunæ considerent, omni loco ac tempore, quam inconstans sit, quamq; incerta, instabilis, volubilis, & *caduca, vt verbo dicam*; siue blandiatur, quod piis rarum, siue irascatur; siue sese fronte siue à tergo conspiciendam exhibeat: certe in omni fortunę statu attendendum prudenter, ne in alterutram partem peccemus vel fastu, si blādis aspiret Euris, vel demissione animi, si Nothis & Aquilone infesta sit, iuxta illud:

Inconstantia Fortunæ. Æquam memento rebus in arduis seruare mentem. Horat lib. 2. Od 3 Fortunæ facies semper æquabiliter ferenda.

Si Fortuna fauet caueto tolli,
Si Fortuna negat caueto mergi.

„vid. inprim. Horat. Od. l. 2. Od. 10

Memorabile *exemplum* habemus in superioris æui Imp. gloriosissimo atq; inuictissimo *D. Carolo V.* augustissimæ memoriæ, de quo Historiographus memorabilem prædicat constantiam, quod in aduersis animū minime desponderit, neq; in successibus, insolenter sese gesserit vnquam, sed æquabili semper vultu atq; moribus vtrumq; fortunæ lusum temperarit. Id quod & vere prudentis est; cum inconstans, vt sæpe diximus, sit, & cum blanditur, maxime nocere cupiat: *Vitrea est*, ait ille, *cum splendet frangitur*. Nam

Sleidan. „ D. Carol. V. „ Imp. Senec. in Thyest. Quem dies vidit veniens superbum vid. loc. Act 3 scen. 11

Si Fortuna volet fies de Rhetore Consul
Si volet hæc eadem fies de Consule Rhetor.

Vno momento tota fortunæ alea conuersa est, quemadmodum *Sesostris Ægyptii* rota sapiētissime monet. Quis ignorat exempla? *Iosephi: Hamanis. C. Iulii Cæsaris. Bibuli Boni. Ruffini.* Et sexcentorum aliorum. Multos salutat Fortuna, & comatam frontem porrigit, sed resalutare & apprehendere non possunt imprudentes. Multis sese offert benigna, sed ambabus apprehendentes *nimis inhumaniter* eam tractant, h. e. insolentes fiunt, quos illa deinde vicissim tractat longe inhumanissime. *Crocodilus est Fortuna, persequentes fugit, fugientes persequitur. Nescis*, inquiūt, *quid serus vesper vehat*, quare Fortuna moderate vtēdum, maxime in aulis, vbi Dominorum gratia multo leuior est & inconstantior iactu sagittæ, & ibi vel maxime verum est quod Poeta canit:

Sesostris Ægyptius. Gen. 40. 41. & seqq. Esther. 3. 4. 5. & seqq. Fortuna est Crocodilos. Aulica gratia. Specul. Aulic. Scopperi, &c.

Passibus ambiguis Fortuna volubilis errat,
Et manet in nullo certa tenaxq; loco.

Oui. l. 5. Trist.

Sit igitur semper in conspectu inconstantia & fortunæ & vitæ, vt *moderate sortem feras*, & si cum *Augustino, Basilio*, aliisque fortunæ nomen & casus ferre non possis DEI vtere: & memineris:

Nemo tam Diuos habuit fauentes
Crastinum vt possit sibi polliceri
Res Deus nostras celeri citatas
Turbine versat.

Seneca in Thyeste. Act. 3 vid. integrum loc. pertinentiss. h.

VERBVM DOMINI NON transibit.

Diuinum ingeniis est omnibus omnia verbum,
Quamuis sit paucis semita trita viris:
Lux est in tenebris: sanctæ lex præuia vitæ,
Est animæ cibus; & clara lucerna poli.

Solem,

Solem, quem in ſupremo eminere loco cernis, verbi diuini hieroglyphicum eſſe intellige, quod ipſum etiam & *Lucerna*, & adpoſita ſignificat *Candela*, vt inſcriptum noema manifeſtum facit: VERBVM DOMINI MANET IN ÆTERNVM. *Extenſus ille naſus: exporrecta, longeq; ſuper caput eminentes, aures; acumen oculorum; perſpicillum* ſimul; & *propinatæ dapes*; probant, dediſſe nobis Deũ propitium media ad odorandum, audiendum, videndum, contrectandum, imo etiam comedendum verbum ſuum, dum modo ipſi odorari, videre, audire, contrectare, imo & manducare non detrectemus: eſtq; ita: *Non ſinit ſe Deus ἀναμάρτυρον*: Proſtat verbum Dei in omnibus linguis: dantur ſinceri cõcionatores: Orthodoxi Magiſtratus: & omnia media ad ſtudium diuini verbi, tantum ad praxin transferamus illud, *dominicum: ἐξ ἐδύναπ*, & *probemus omnia, ad legem & ad teſtimonium*. Nemo tam infans eſt in ſacris, quin ſe ad eius captum demittat, ſaltem tot in locis intelligẽdis, quot ad ſalutem ſufficiũt: Mare quidem eſt ſcriptura, ſed in quo *mus peditat & elephas natat: abſcõdit Deus myſteria ſua à ſapientibus & reuelat paruulis, ex horum ore ſibi laudem parat ac firmat regnum*: nam ſi quid obſcurius dicitur in vno loco, id in altero dicitur ac ponitur apertiſſime, atq; ita ſcriptura per ſcripturam eſt intelligenda atq; exponenda: *non importandus, ſed inde referendus eſt ſenſus ſcripturarum*: vt recte dixerit *Georg. Brandemburgicus*:

Verbum Dei.

Affectiones.

Act. 14. v. 17

Ioh. 5. v. 19
1. Theſſ. 5. v. 21
Eſa. 8. v. 20
B Greg vid. Biblioth
Matt. 11. v. 25
Pſ. 8. v. 2
Ex B. Aug.
Ex B. Hilar. vt ſupr.

> Das Wort Gottes wer nicht zu ſchwer/
> Wann nur der eigen Nutz nicht wer.

Dux Georg. Brandemb. Sic reddidimus.

> *Diuina ſunt oracula*
> *Manifeſta, ſaltem propriis*
> *Legantur abſq; adfectibus.*

Quid autem proderit, Solem in meridie lucere, ſi ſciens volens ad lucem meridianam oculos, aures, & omnia claudas atq; obthures? Lucis certe fraudas vſura. Ipſe Ipſum: ita qui ſcientes volentes ad diuini verbi præconium lucemq; ſcientes, volentes cæcutiunt, obſtupeſcunt, obbruteſcũt, quid inde referent: Lucis vſura ſe priuabunt & hic & iſthic. Non poſſumus igitur quin cum D. Chryſoſto. exhortemur: *Audite, quæſo omnes vos quibus curæ ſunt quæ ad hanc vitam pertinent, & parate vobis Biblia, animæ medicamenta.*

Simil.

Chryſoſt. in Ioh. vid. Bibl.

> *Qualiter eſuriens in campo quærit eodem,*
> *Semen auis, ſtramen bos, leporemq; canis.*
> *Ingeniis ita diuerſis diuerſa miniſtrat*
> *Pabula, ſyderei pagina ſacra Patris.*
> *Lac capit hic infans, panem robuſtior ætas,*
> *Nec caret optato curua ſenecta cibo.*
> *Et tamen huic pauci invigilant, quia pleraq; turba*
> *Aures non animum conſuluiſſe ſolet.*

EIICE PRIMVM TRABEM ex oculo tuo.

Fœx odiosa virum næuis intenta propinqui.
Non curat proprii crimina tanta laris:
Excute stulte trabem prius, ac festuca notetur:
Sis turpi liber crimine censor, age.

Mani-

Manifestum est omnibus, quod illa desumpta sint ex notissima pericopa Dn. Saluatoris περὶ τῆς δοκοῦ καὶ τοῦ κάρφους, quae exstat Matth. 7. & Luc. 6. *Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo: Frater sine eiiciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs est in oculo tuo. Hypocrita eiice primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eiicere festucam de oculo fratris tui.* Est odiosissimum genus hominum, imo fex virorum, & sentina malorum, qui non horrent quemuis. quiduis. quouis tempore. quouis loco. quaqua ratione carpere ac traducere, ipsi interim omnium nequissimi, conscelerati ssimi, flagitiosissimi existentes. Hos carpit & perstringit p̄sens nostrum ἔμβλημα: & certe aperte obarietat hæc peruersitas atq; malitia edicto diuino: *Nolite iudicare. Nolite cōdemnare.* Obarietat etiam diuino-Christianæ *charitati, quæ comis est & malis non gaudet.* Militat piæ prudentiæ, quę docet telam cẽsuræ à seipso ordiri, iuxta illud *sapientis; iustus est accusator sui ipsius.* Non tollitur *officium amicorum*, quod est *monere & moneri*, iuxta illud Domini: *si peccauerit frater tuus*, &c. Sed *animus corripientis* fingitur iuxta pietatis atque charitatis cynosuram, ne quid dicas faciasue *lacerato* (vt *Augustinus* loquitur) *animo*: & vt temetipsum accuses prius, plerunq; enim *non videmus id manticæ quod in tergo est*: Nota est Christiana: *Rosa non pungit*: est autem inter spinas, & pungitur: *ne sis igitur inter susurrones*, monet *Sapientum Rex*. Malorum id est, *cum peius facere non possunt*, inquiebat Philosophus: *Luscus*, aiunt, *sit oportet ad minimum, qui inter cœcos regnare vult*, ita saltem criminibus defunctus sit oportet, qui næuos aliorum carpere vult, atq; corrigere. *Calumnia* turpissimũ crimen est, in sacris & profanis damnatum, *nouacula acutior*: & cultro *Thearidæ*, quare ab eo vltto abstinent omnes boni & sani, si vero calumniis impetantur, cogitant & dicunt cum Alexandro Rege: *Regium* (laudabile) *est male audire, bene cum feceris.* & : *Aduersus os loquentium iniqua, bonorum opinio, cum testimonio conscientiæ sufficit*, vt loquitur Bernard. *Conscia mens recti famæ mendacia ridet: Estq; murus aheneus nil conscire sibi, nulla pallescere culpa*: Inueniunt tales iudices mendaces calumniatores, susurrones, & similes tandem suos etiam iudices, vel hic vel isthic, vt *Zoilus*, Ptolomæum: *Daphitas* Grammaticus, Reges: alii, alios: Interim *si quem ex fratribus videamus præoccupari lapsu, eum subleuemus spiritu mansuetudinis, & suscipiamus, vel ad minimum Domino suo eum stare & cadere permittamus*, & vbiuis inscriptum gestemus:

Quisquis amat dictis absentis rodere famam,
Hanc [mensam] vetitam nouerit esse sibi.

De trabe & festuca. *Matt. 7. v. 3* *Luc. 6. v. 42* *Vere!* *Matt. 7. v. 1* *Luc 6. v. 37* *1. Cor. 13. v. 5. 6 &c.* *Prou. 16. vt supr.* *Amicorum officium.* *Matt. 18. v. 15* *In Ep. ad Galat.* *Prou. 16. 18. & seqq.* *Eras. in Apopth.* *Ps. 52. 55. &c.* *Vid Erasm. Apopht. §. Thearid.* *Alexand. M.* *Bernard. Serm. 24. in Cantic.* *Horat. in ser.* *Syr. 6. v. 1. 2 &c.* *Gal. 6. v. 1 2. 3* *Rom. 14. v. 4* *Possidonius in vita Aug. c. 22*

INVIDIA ÆGRITVDO OB alterius bona.

„ Omnibus in vitiis concurrit dæmonis astus, „
„ In sola inuidia viscera tota quatit:
„ Discipuli Christi non est is nomine dignus, „
„ Qui sæua inuidiæ spicula mente gerit.

Quem

Quem vides *hominem*, INVIDIÆ Picturam gerit. *Est autem inuidia* dolor iniustissimus, conceptus ex alterius felicitate seu prosperitate, opposita misericordiæ, quæ est iustus dolor ex proximi calamitate atq; misericordia. Non est idem cum ἐπιχαιρεκακία: nam *hæc est exultatio* propter proximi mala: Inuidia, *dolor & ægritudo propter proximi bona*. Est autem & INVIDIA vitium omnino turpissimum, Christianæ charitati, è diametro oppositū: Christiana enim *charitas non gaudet de malo*, sed de bono, de malo autem ægritudinem animo concipit. Vitium est *immediate à diabolo* manans, vt tabella emblematica ostendit: quemadmodum canis canem os rodentem odit, ita figulum figulus, proximus proximum cui res prospere succedunt. Proxime autem ad hoc scelus accedit ἐπιχαιρεκακία subiecti ratione, non enim inuidus est, nisi qui ἐπιχαιρέκακος & viciſſim: quiq; de alterius felicitate contristatur, ille de ægritudine gaudet, & si quid dolet, hoc certe dolet, quod malum non dupliciter intenditur: cuius gratia vel ipse oculum poneret. *Nota est fabula de deab. infernalibus*, quibus per Mercurium Iuppiter optionem dat eligendi, vt quod vna eligat & optet sibi, id alteri in duplo cōtingat, tum INVIDIA eruto oculum sibi optat, vt alteri vterq; oculus cadat: tales sunt serpentes ac circa caput pendentes furiæ, quib. inuidi & ἐπιχαιρέκακοι stimulantur dignissime. *Hoc autem INVIDIA præ omnibus aliis flagitiis habet*, vt cum omnia alia scelera obiecto (cui vel quod) noceant, hoc subiecto (in quo) incommodet, & non noceat, nisi ei, qui inuidet, non cui inuidetur. Vnde proprium exedere cor fingitur, ac pingitur macie faciem suffusa horrendam: Hinc lepide *Horatius*:

Inuidus alterius rebus marcescit opimis, Et:
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum, &c.

Bernhard. alicubi ait: *esse Basilisci similem, qui venenum in oculo gerit, pessimum & præ cæteris exitiale. Nosse* (inquit) *cupis oculum venenatū, oculū nequam, oculum fascinantem; INVIDIAM cogitato. Quid v. inuidere, nisi malum videre est*? Exempla sunt in sacris & profanis: *Cain* inuidet, Abeli: *Ismael*, Isaaco: *Eliab, & Saul*, Dauidi: *Pharisæi*, Christo: *Seuerinus*, Chrys. *Marius*, Syllæ: *Pompeius*, Cæsari: & sexcenti, sexcentis aliis: Cum autem misericordiæ obiectum sit calamitas: Inuidiæ v. Fortuna: quemadmodum dicitur: INVIDIA FORTVNÆ COMES. Malis inuidiam sustinere quam misericordiam; quam in rem cōmode Poeta noster:

Liuore quisquis improbo Caret, vir est miserrimus,
Nam summa liuor murmure Oppugnat acri, maxima
Vt perflat Auster robora.

Augustinus: *Inuidia vitium diabolicum, quo solo diabolus reus* (intellige quoniam homini inuidit felicitatem) *& inexpiabiliter reus: Ex hoc sunt inuidi.*

Descript. inuid. in Ouid. Metamorph. l. 2. fab. 15
Plutar. lib de curios.
φθόνος ἐστὶ λύπη ἐν ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς.
Aug. in Psal. 104
Inuidia est odium alienæ felicitatis.
1. Cor. 3. v. 6
ἐπιχαιρεκακία
Nemo alterius virtuti inuidet, qui suæ confidit.
Id. Sabin. Comment. in lib. Metam.
Fabula.
NB.
Inuido ergo non inuidenda inuidia.
Hora in serm. l. 1. ad Lolliū.
Bern. serm 12. in Ps. qui habitat.
Alludit ad illud Christi: An oculus tuus malus est, quoniam bonus ego sum Matt. 20
Gen. 4. & 20
1. Sam 18. 19. & seqq.
Matt 21. 22. & seqq.
Hart. Scopp. de aulic. vit.
Aug. de doctr. Christian.

SINE CERERE ET BACCHO *friget venus.*

Ἄλογα habent certas potandi animantia leges,
Vltra demensum bellua nulla bibit:
Nos homines autem recta ratione vigentes,
Nos madidus Iacchus nocte dieq; rigat.

In vino eſſe ἀσωτίαν, Paulus teſtatur ad *Epheſios:* veteres dixerunt: *ebri[illegible] ſeruum omnium peccatorum:* & vere quidem, non enim vitium eſt, quod à [illegible] caleſcentibus perpetrari non poſſit. Ebrii longe vltra beluinam feritatem aſſurgunt; non quidem culpa vini, ſed vini abuſu. Audias ex vino calent[illegible] horridiſſimas calumnias, atq; blaſphemias, ad quas vel ipſe Phœbus expalleſcere poſſit: qui vino ſeſe ingurgitant, *non attendunt ad opus Domini: neq; adficiuntur ſuper contritione Ioſeph.* Per ebrietatem deſignantur furta, cædes, committuntur latrocinia & homicidia, quemadmodum ebrioſus indeq; furioſus *Alexander* interficit alterum ſuum ocellum & amicum intimum, non ob quoddam commiſſum facinus, ſed quoniam in gratiam Regis Paternarum Præconem laudũ ſeſe geſſerat. Inſunt ebrietati ſtupra, furtiui amores, adulteria, inceſtus, vt in ſacris *de inceſtu Lothi* apertum eſt: & memorat *Auguſtinus hiſtoriam* de quodam adoleſcente, qui per ebrietatem cæciderit Patrem: vitiarit matrem: & duabus ſororib. vim attulerit: Ceres & Bacchus gignunt venerem. Et quod cum turpiſſimum, tum nocentiſſimum eſt: *Vitia vino concepta etiam ſine vino durant*, vt refert noſter *Seneca*. Per ebrietatem multi fiunt diſerti, tametſi vix balbutire poſſint, nam *dum bibo vinum*, ait Rythmicus, *loquitur mea lingua Latinum*: iuxta illud *Martialis*:

Eph[illegible] 18
Eſai. [illegible]
Amos [illegible]
Iuſtin. [illegible]
Geneſ. c. 19. circ. fin.
Aug. hiſt de ebrioſ. adoleſcent.
Senec & Horat. Fæcondi calices, &c.
Mertial. in Epigr. li. 38

> *Poſſum nil ego ſobrius, bibenti*
> *Occurrunt mihi quindecim Poetæ.*

Ebrii Apollines fiunt alii, & ſuauem mulcere ſe cantũ ſibi perſuadent, tametſi ſtentores ſint: **Viel ſingen auch** (quod caninum eſt, & porcos oblectat) **das die Noten** (ſaluo honore decoris) **auff die Erden fallen**: ita non tam in beſtias, vt diximus, euadunt homines, ſed etiam beſtialem immanitatem ſæpiſſime ſuperant. *Baccho & Cerere* propitiis ſaltat venus, multiſq; ſaltatorib. aures aſininæ longiſſime ſupra caput eminent: poſſet hic vel ille pro viro reputari grauiſſimo, ſi loco cõſidere ſuo, & geſtus ſimiæ omittere poſſet. Ebrietas ſtudio quæſita inſania eſt, & omnes vires corporis & animæ exhaurit, quare *vini vſus intraturis domum Domini ſacerdotibus interdicitur*, & rectiſſime dixerunt veteres: *eſſe in laico crimen, in ſacerdote ſacrilegium.* Magiſtratus etiam diuini Spiritus oraculo ab ebrietate arcentur. *Ne regibus*, inquit ſapientiſſimus, *des vinum, neq; ſiceram Principibus, ne cum bibant, obliuiſcantur ſtatuti, & mutent ius adflictorum.* Si ſexum diſtinguas, mulieribus turpiſſima eſt ebrietas, *apud Romanos capitale* fuit, vnde *Ouidius*:

Ebrioſor. mores.
Vt eſt in Tab.
Leuit. 10. vi. 8. &c.
Prou. 31. v. 4. 5
C. Metell. vxorem ſuſtulit ebrioſam.
Alexand. ab Alexand.
Ouid.

> *Turpe iacens mulier multo madefacta Lyæo*
> *Digna eſt concubitus quoslibet vlla pati.*

Si ætates: non adoleſcentioribus: priſci Gentiles *ſtudio inebriabant ſeruos, vt horum turpitudine morum ab hoc turpi vitio abhorrere diſcerent:* & dicitur in verſu

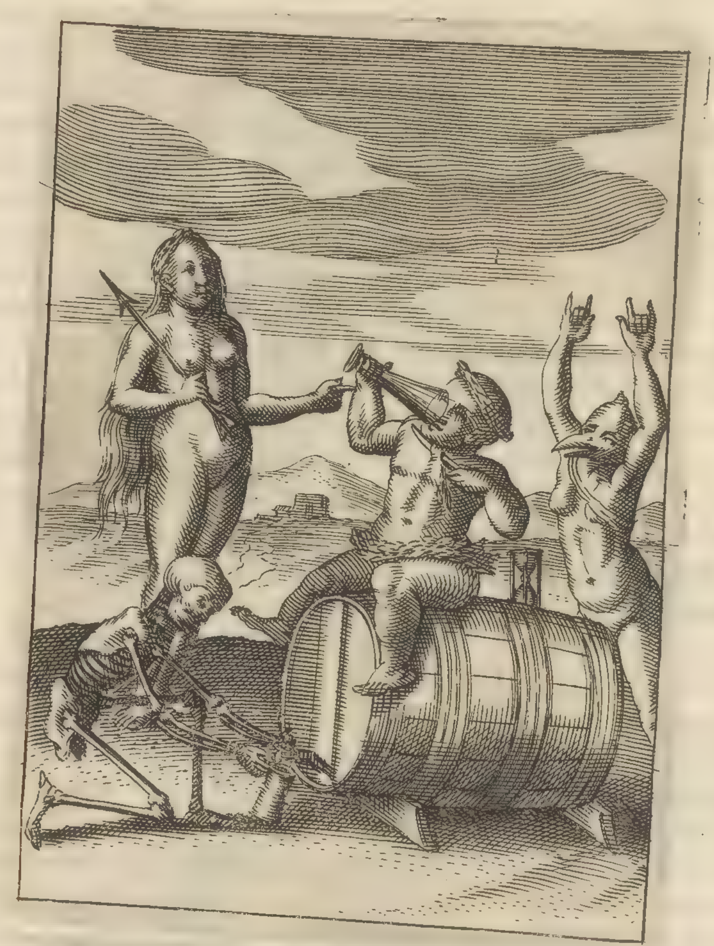
Alex. ab Alexand.

> *Ebrietas commune malum crimenq; iuuentæ.*

Sponſa ergo Chriſti (vt cum D. Hieron. pie loquar) *vini abuſum vinum fugiat pro veneno: hæ prima arma ſunt dæmonum: non ſic auaritia quatit; inflet ſuperbia, delectet ambitio, facile aliis caremus vitiis, ſi hic hoſtis nobis incluſus eſt.*

Hieron. in Epl. & in Ep. ad Titum.

CERES ET BACCHVS EXcient Venerem.

Conserit Oenotrius solida bonus arte racemos,
Brutorumq; ipsos stercore pinguat, humo:
Hinc simul ac gignunt generosa animantia vina,
Exsiliunt veneris mente procace capræ.

ABVSVM vini, naſcentemq; inde *degenerem* τῦ λογικῦ γένους *obbruteſcentiam* omnes boni ſemper deteſtati ſunt. Hinc ortum duxiſſe arbitramur fabulam de animantibus, beſtiis, ac feris circa Bacchum, de quibus Ouidius.

Obbruteſcētia hominum.

Quem circa Tigres, ſimulacraq; inania Lyncum,
Pictarumq; iacent fera corpora Pantherarum.

Ouid. Metam. l.3 fab.9

Idem eundem ſignificaſſe ſtatuerunt fabula illa ſua de *ſociis Vlyſsis à Circe* nobiliſſima Lamia in omnis generis beſtias atq; animantia cōuerſis, quum illi apud *Circen* intemperanter admodum vixerunt, eoq; ab hac in animantia conuerſi finguntur quoniam illic immodicis eſcis potationibuſq; quaſi in hara ſaginati ſunt. Et ſignificanter admodum Poeta inquit in hiſtoria ſeu fabula Vlyſſis:

vid. Sabin. Comment. in lib. Ouid. Metam.

Oſq; meum ſenſi pando occalleſcere roſtro
Colla tumere toris, & qua modo pocula parte
Sumpta mihi fuerant, illa veſtigia feci.

Ouid Metam. l.14. fab.3

Ebrioſi enim tales geſtus ad viuum imitantur atq; exprimunt. Quare apologus noſter ait: *Oenotrium quendam plantaſſe vineam, conſeuiſſe vites, quas omnis generis animalium ſtercore impinguarit q. vina autem iſthæc bibentes, eorum animalium moribus præditos euaſiſſe, quorum ſtercore ſtercoratæ erant vites*, nimirum: *ouium Leonum, ſimiarum, caprarum, porcorum, canum*, ſimilium.

Apologus.

Varie pro varietate ingeniorum adficiuntur ebrii: *quod* enim *in corde ſobrij hoc eſt in ore & opere ebrii. Oues* multi fiunt: mites, manſueti. & in omnes partes verſatiles. Multi *ſimiæ*, geſticulantur & in Prothei, Polypiq; morem vertuntur. *Porci* alii: vt in ſuperioribus. Non pauci *Leones*, omnia ſurſum deorſum vertentes: raptantes: quaſſantes: conterentes: confringentes: quod in ſacris etiam perſtrictum crimen eſt. Inprimis autem *capræ* fiunt plærique, quando Cerere & Baccho irritatur venus. Quem in ſenſum Virgilius Ouidianam herbulam obſcæne ſatis interpretatur, dicens:

Eraſ. Adag. τὰ τῆς μεθύσεως ἐπόμενα. Syr. 30 v.31. & ſeqq mult. Prou 23 v. ul.

Hinc legitur radix, de qua flos lacteus exit,
Quam cur Moly vocant? &c.

Virg. in Priap.

Huc noſtrum collineat ἐμβλημα, & ex vino prouenientes libidines taxat: quo de expertis loquitur ſapiens: *Ne reſpicito vinum cum rubeſcit, quum exhibet in poculo colorem, &c. Oculi tui reſpicient alienas, & animus tuus eloquetur peruerſitates.* Non quidem (vt hoc denuo moneamus) vſu ſed abuſu vini. Hinc Chryſoſt. *Laqueus maximus* (inquit) *mulieris, forma eſt, ſed laſciuus aſpectus, &c.* Deq; *Lothi inceſtu* Auguſt *Ebrietas decepit, quem Sodoma non cepit: Vritur ille flammis mulierum, quem ſulphurea flamma non vrebat.* Et idem alibi: *Valde turpe eſt, vt quem non vincit homo, vincat libido: & obruatur vino, qui nō vincitur ferro!* ſunt mortifera talia pocula: *Mors iuuat infundere, & diabolus euacuare*, quare in fine plerumq; grauiſſime plectitur hoc peccatum, certe iſthic, niſi reſipiſcatur, ſed & hic, vt in exemplis *Holofernis*, *Amnonis*: & inprimis *Legatorum*, *apud Amyntam Regem Macedoniæ*, *Perſarum ſinus* matrum licentius contrectantium, eoq; iuſta Nemeſi à filio Amyntæ occiſorum.

Quod factum turpe, idem & dictu. Prou. 23 v. 33. Genetrix virtutum frug. Iuſtin. l.20 Hom. 5 ad pop Antioch. Super Geneſ. ad liter lib. Ep. 40 in Tabell. 2. Sam. 13 Iudith. 13 Iuſtin. lib. 7

IN NOVISSIMIS DIEBVS *erunt Empecta.*

Paſtores ſtolidi nunc ſunt ludibria vulgi,
Nec tamen à ſannis temperat aula ſibi.
Sit deſiderium veſtrum ergo Κοίρανος αἴθρης,
Paſtores! merces arce repoſta poli eſt.

Iure

Iure gentium cautum est, ne quis Legatos violet aut aspernetur: quod ex Tullii *Hostilii* oratione ad Legatos, &c. apparet: *Vter populus prius aspernatus fuerit Legatos*: & *historia Dauidis* id luculenter confirmare videtur. At hoc ius Legatorum, † *Dei Legatis, sacerdotibus Domini, ministrisq; verbi* obtingere & exhiberi nullo vnquam tempore potuit: verum quo maior fuit Legantis Maiestas, eo grauior est & fuit Legatorum adflictio & calamitas. Experientia omniũ temporum istud confirmat *Primæ ætatis vltimũ Legatum* & iustitiæ præconem *Noam* cum *Mathusalemo*, aliisq; omnino renuebat audire, & obseruare: *Non* ampli⁹ (inquit Dn.) *disceptabit spiritus meus cum homine, quia caro est. Secundæ ætatis Lothum* comprehendere & grauiter plecti volebant. Eadem fortuna cum talibus monstris luctati sunt *Moses. Samuel. Elias. Elisæus. Esaias*, serra à *Manasse Rege Idololatricißimo* (vt statuit *Hieron.*) dissectus, vsq; ad Paranymphum Dn. *Ioannem*, quos *Dn. Saluator* omnes ab iis, ad quos missi erant, persecutionem passos esse adserit plurimis in locis noui Instrumenti, præcipue vero in Parabola *de Nuptiis* filii regis: & seq. c. Matth. Sortem vero Legatorum suorum post tempora sua vsq; ad finem mundi describit in vltima concione ad discipulos. *Si*, inquit, *verbum meum seruarunt & vestrum seruabunt: si me persecuti sunt, & vos persequentur*: quod ipsum adeo euenisse exemplo suo & collegarũ edocet *Paulus*: ὡς περικαθάρματα (ἔφη) τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι &c. Reliquorum inde quæstus scientes volentes omittimus: quibus haud mitior fuit fortuna, nam *cum illud in viridi fieret, quid in Arido factum fuisse coniicies*; &: *si Patrẽfamilias Beelzebub vocauerunt, quãto magis domesticos eius vocauerint*. Non igitur mirum tam indigna atq, nefanda sacerdotes atq; ministros Dei pati à malis etiamnum. *Carnificem hodie quam sacerdotem esse atq; vocari satius ac mitius est*, maxime si quis sollicite & cum zelo officio præesse suo velit, nam *muti illi canes: vulpes: dolosi operarij: Dominorum assentatores: Fratrum oppressores, populi opplausum quærentes* non digni sunt qui in Legatorum Domini ordinem allegantur, reperient illi *mercedem suam dignam operibus suis cum infidelibus*: quare concludimus cum August. *Nihil est in hac vita & maxime hoc tempore facilius & lætius, & hominibus acceptabilius* Episcopi *aut presbyteri aut* Diaconi *officio, si perfunctorie & adulatorie res agatur, sed nihil apud Deum miserius & tristius & damnabilius. Vicißim nihil est in hac vita & maxime hoc tempore difficilius, laboriosius, periculosius*, Episcopi, Presbyteri *aut Diaconi officio: sed apud Deum nil beatius, si eo modo militetur, quo Imperator noster iubet*. Bonorum Legatorum, qui [illegible] exsequuntur officium, *merces & scutum Deus est, & copiosa ipsorum merces in cœlo*: In hoc autem seculo nunquam impune quis ipsos persequutus est, persequitur, nec persequetur.

Liu. lib. 1 Decad 1
Alexand ab Alex. genial. dier l. 5. c 3
2. Sam. 10 *
† 2. Cor. 5. v. 20
Gen. 6. v. 3
2. Pet. 2. v. 5
Gen. 19. v. 9
2 Pet. 3. v. 7. 8. 9
Hier. Com. in Esaiam.
Inprim. Matt. 22. & 23
& Steph Act. 7. c
Matt. 22. v. 1. &c.
Ioh 15. c. v. 20
C. Matt. 10
1. Cor. 4. v. 13
Luc 23 v 31
Matt. 10 v. 25
Selnec. in Ps. 51
NB. ☞
Luc. 12. v. 45 46
Aug. Ep. ad Valerian 143.
Gen. 15. v. 1
Matt 5. v. 11. 12
Exl Dauid. legator.
2 Sam. 10. *

OPES ET GLORIA HVIVS mundi vanitas.

Omnia prætereunt, tenuiq; fugacior vmbra,
Decußis cristis interit omnis homo:
Sis licet excelsi sublatus ad æthera cœli,
Infima sub terræ præcipitandus eris.

Iterum

Iterum inuehimur in vanitatem ſtudiorum huius æui, maxime vero in corradendis diuitiis, & aucupanda gloria occupati, quæ omnia *in fumum* tandem abire atq; euaneſcere luce clarius ex hac tabella perſpicitur: *Alligat* hic *homo terrenus*, & terrenorum ſtudioſus *manus & cor* ſuum *Reginæ Pecuniæ*, eius fræna capeſſit, ſeq; ei regendum præbet quantus, quantus eſt, totum, ſed omnis honos, omnis gloria, omnis affluentia *concedit in fumum*, fumus vt ante fuit: quare in ſtabilioribus figendum, fundandum, hærendum erat: *Omnia* hic *vana ſunt, & VANITAS VANITATVM*, vt *Eccleſiaſtes* infit: & *omnis gloria carnis, tanquam flos agri, tanquam fænum, deniq; tanquam fumus, à ſummo venerandiſſimoq; Imperii vertice* ad infimas ſtabuli vſq; quiſquilias, vt recte *Cyprian. ſanctus Chriſti præco & martyr: quid & quos honores putas eſſe, faſces; quam affluentiã in diuitiis? quam potentiam in caſtris? in Magiſtratu Purpuræ ſpeciem? in principatu licentiæ poteſtatem? malorum blandientium virus occultum eſt, & arridentis nequitia facies quidem læta, ſed calamitatis abſtruſæ illecebroſa fallacia, inſtar quoddam veneni, vbi in lethales ſuccos dulcedine adſperſa calliditate fallendi ſapore medicato poculum videtur eſſe quod ſumitur, vbi epotaueris, pernicies hauſta, graſſatur.* Hactenus *Cyprian.* Nec aliter æſtimat *Simonides*: ἀνθρώπων ἄπρακτοι μεληδόνες, αἰῶνι δὲ παύρῳ πόνος ἀμφὶ πόνῳ. Perinde ac ſi cum *Moſe* voluiſſet dicere: κόπος καὶ πόνος: Et cum *Dauide*: *vniuerſa vanitas eſt omnis homo viuens, & fruſtra tumultuatur.* Exemplis res fiet clarior: *confidentes ad vrnam Alexandri Magni Regis* Philoſophi, & funebres planctus ædentes, cum diu potentiam regis momentaneam dilaudaſſent: *nunc in vrna iacet*, inquit, *vermium eſca futurus. Imperator Alexander Seuerus*, dixiſſe perhibetur de ſe & omni ſua potentia atque gloria, qua vſus erat in vita: *Omnia fui & nihil mihi prodeſt. Gilimerus Rex Vandalorum* pro triumpho ductus *à Belliſario* in Vrbem Νεὰν Ῥώμην Conſtantinopolim, dixiſſe fertur ex *Salomone*: Ματαιότης ματαιοτήτων καὶ πάντα ματαιότης. Et de *Magno Turcorum Imperatore referunt*, quod vrnã ſuam funeream ſecum vehere ſemper ſolitus fuerit, & ante eum pannum, iuſſeritq; ferialem ante ſe proclamare: *Ecce, Magnus Turcorũ Imp. Saladinus de omnibus theſauris ſuis nihil inde reportat, quam hunc pannum.* Deniq; qualis, quanta ſit gloria, maieſtas, opulentia omnium etiam ſummorũ, apparet ex *doctiſſimi Imp. Adriani vltimis verbis*, quibus ludit ad animam: *Animula vagula, blandula, hoſpes, comeſq; corporis, qua nunc abibis in loca; pallidula, rigida, nudula, Nec vt ſoles dabis iocos.* O vanitatem vanitatum vaniſſimam! quin ergo miſſis factis terrenis, ad cœleſtia vnice adſpiramus!

Vanitas vanitatum & omnia vanitas. *Emol.* ἰεροῦ λ. *Stigel canit* fœdoque in puluere fumus. *Eccleſ. v. 2 & ſeq.* *Eſa 40 v. 6* *Syr. 40. v. 1* *Cypr. dictum de Magiſtratib.* *Patet in Exl. Damoclis.* *Leg. Epl. 2 Cypr.*

Simonid dict. πλεισταρχ. πρὸς Ἀπολλώνιον. *Pſ. 90. v 10* *Pſ 39 v. 5* *Pollion hom. de vit æter.* *Flau. Vopiſc. tribuit & Saturnin.* *Gilimerus Rex Vandal. recitat Phil in Chron ex Zon. Annal.* *Saladin. Imp. Turc.* Floruit in toto qui rex Oriente ſuperbus. hunc niſi panniculum poſſidet ecce nihil. *Æl. Spartia. in Hadr. Imp.* *Coloſ. 3. v. 1. 2. 3*

FAMA MALVM! QVO non aliud.

Ecce rotantur res hominum, ſuprema labaſcunt,
Infima tolluntur, tollimur & ruimus:
Et quem ſuſcipiunt ſpecioſa cacumina famæ
Altius, hoc amens altius ipſe cadet.

Sunt, qui eminere, & obtinere primas in hoc æuo gestiunt, & hoc vanum est. Est quidem *fama bonum*, & quidem bonum non mediocre, sed inter bona huius æui cũ primis, *Fama enim*, aiunt, *& vita æquiparantur*: paribusq; passibus ambulant, *HONORES, FAMA, VITA. VIRTVTIS Comes est, bona fama*, qua semel amissa postea nullus eris, vt *Cato* noster in Moralibus. Famam dico, *qua recte factis, pietate, & studio virtutum non fucato, acquiritur*. Quæ autem fama quæritur secus quam diximus, neq; legitimo fine, ea fama vanissima est. Quærunt alii studiosissime Famam *ex congestis thesauris auri & argenti*, vana hæc fama est, & mallent hi beati quam boni dicier in hoc seculo. *Quæ venit ex opibus fama, prophana venit*. Possunt vel pessimi quiq; esse diuites: & ingentes thesauros per phas & nephas hinc inde corradere, harpagare, concumulare & contumulare

——————*Nil nostro in corpore gazæ*

Proficiunt, vt inquit Lucretius.

Non domus & fundus, non æris aceruus & auri.

Non iam dicam: quando tale studium cancrinos sæpe imitetur gressus, & Satanam habeat ductorem & rectorem: Nam *omnis diues aut iniquus est aut iniqui hæres: Non* enim *gazæ, neq; consularis, &c.*

Sunt qui famam quærunt *ex fumosis maiorum clypeis*, ex multorum seclorum prosapia, ex laudatorum maiorum præclaris factis, sed & hoc vanissimum est: Nam *virtus nobilitat, non aliena sed propria*, quare præclarissime dictum ab *Ouidio*:

Et genus & proauos & quæ non fecimus ipsi
Non ea nostra puto. Et *Lucretius*—— *Nil*
Proficiunt vel nobilitas vel gloria Patrum, &c.

Sunt qui malis factis inclarescere cupiunt, quemadmodum *Herostrat.* qui vt memoriam nominis sui post se relinqueret, celebratissimum Ephesię Dianæ templum incendit: Maledicta hęc est fama, qualis & *Epicuræorum atq; Empectarum* illorum qui dicunt: *vbiq; relinquamus memoriam lætitiæ, nam hæc est portio nostra & sors huiusmodi.*

Quicquid sit, quippe bonum dici possit fama, etiam gloriose parta caducum tamen est & fragile bonum, & *est vbi gloriosus & ignobilis nihil differunt*, quemadmodum dicitur:

Est vbi nobilitas, honor atq; potentia mundi
Hic forma vultus conspicis esse pares.
Ecce quis hic pauper, quis diues iure vocandus?
Qualibet ossa suis ossibus æqua vides.

Quare consultissimum fuerit missa fama & gloria terrena quærere cælestem illam & gloriam perennem, de qua dicitur: *Gloria, honor, pax, omni operanti bonum*: Interim *Stet quicunq; volet potens aulæ culmine lubrico:*
Me dulcis saturet quies: obscuro positus loco leni
perfruar otio.

Fama. Prou.16.v.1
Caso distich. moral.
Fama qua.
Et vnde;
Lucret.
Vid. Paling. in Zodiac.
Vid Horat. in Od.
C. Et Eoban. Hess. de Nobil.
Ouid metam li.13. fab.1
Lucret.
Herostrati nomen maledict.
Sap 2. v.9
Auson. in Epigram.
Rom.2.v.7
Seneca in Thyest. Act.2. scen 8

MEVM: TVVM: SVVM.

Iusta licent in præsenti commercia seclo,
Sistere non alias ciuica vita potest:
Verum absint fraudesq; doliq, & crimina falsi,
Sistere non alias ciuica vita potest.

Inter

Inter eas res, quarum virum ingenuum probumq; pudere non debeat, numeratur etiã à ſapiente hæc: *Attendere de varia mercatorum venditione.* Quare & nobis licitum eſſe arbitramur de iis diſpicere, & ſententiam noſtram interponere: PRINCIPIO autem tenendum eſt; licita eſſe mercimonia, & concedi contractus ciuiles per ſe: quod tam certum eſt, quam eſt diſtinctio *mei & tui*: quæ certe quarta ſecundæ duarum tabularum lege diuino oraculo expreſſe cauta atq; confirmata: & oſtendunt exempla vtriuſque Inſtrumẽti, quod commercia ſemper exercita ſimul atq; à Christiana plebe per ſe probata ſint, nihil ergo moramur, quæ hęc vel illa *Sus Cata-Baptiſtica* oggrũniat. Adſtringuntur autem mercimonia *legibus*, cum diuinis tum *poſitiuis* ſeu *humanis*: *illis* quidem, vt *ne vtantur ſtateris doloſis*: *ne Epham minuant*: *ne ſortes adulterent*: *ne paleam pro tritico vendant*, deniq; *ne in mercimoniis agant doloſe cum fratribus*, ſed *omnia fieri curent in charitate*. Et *quod quis ſibi fieri nolit, alteri id faciat minus, quod* etiam ex L. Naturæ deſumptũ, & adeo probatum eſt laudatiſſimo *Imperatori Seuero*, vt omnibus tabulis inſculpi & mandari id iuſſerit. *His* vero vt omnes contractus nitantur ἠθικῶς, *ÆQVO ET BONO*, excluſis omnibus fraudibus & dolis malis. Nam doloſus contra rectam rationem, æquitatem ius & fas, & Deum ipſum agere inſtituit, ſed non perficiet cæpta: imo *ipſe ſuo dolo* (res hominum miro ſuo iudicio temperante Iehouah;) *velut venator ſuis laqueis capietur atq; irretitus peſſimis peribit malis* veriſſimumq; experietur quod

Felix criminibus nemo fuit diu.

Μυριομεγαλειότης eſt in *Iuſtitia*, ſtudioq; ęqui & boni, ac proinde id omnes boni vnice penſi habebunt, vt iuſtitiæ diſtributiuæ, commutatiuæq; in hoc ordine ſtudeant, & ſcientes volentes neminem dolo malo circumſcribant.

Χρήματα δ᾽ οὐκ ἁρπακτὰ θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω Pie & præclare D. *Gregorius*: *credite mihi, quia ſicut experimento multorum didicimus, in damno expenditur, quicquid cum peccato congregatur. Si vultis igitur nihil iniuſte perdere, ſummopere ſtudete de iniuſtitia nihil habere. In terrenis etenim rebus ſemper cauſa damni eſt origo peccati.* Hactenus *Gregor.* Frequens dici ſolet: *male partum, male dilabitur.*

De male quæſitis non gaudet tertius hæres, &c.

Quare & hic pia cautione opus eſt: **Es iſt ein böſer Pfenning der einem zween ſchadet**/ mediocri igitur compendio vel lucello contentus eſto, vt augeat Deus reliqua. Sed ô tempora! ô mores! quot mercimoniorum genera; tot decipiendi modi, in diuendenda *annona*: *pannis*! *libris* etiam! imo & in *ouis*, *cœpis*, *holeribus*, *butyro*, & quis omnia auri & argenti retia percenſebit.

Mercatura. Syr. 41. v. 2. 3. 4

Exod. 20. & *Deut.* 5 C *Ierem.* 32.

Commer. licit.

Prou. 11. v. 1 *Amos* 8. v. 5 1. *Theſſ.* 4. v. 6 1. *Cor.* 16. v. 14. *Luc.* 6. v. 31 *Phil. in Alex. Sev.*

Leg. Cornel. Conf. è Theol. B. Greg. li. 1. *Epiſt.* 42.

Heſiod in ἔργ.

Greg. Magn. l. 9. *Ep* 57. *ad Brunchild. Franco. regin.*

Lucellum mediocre.

AVRO VBIQVE RETIA ponuntur.

Aurea diuini quæruntur vbiq; metalli
Munera, ſub criptis aucupio, atq; mari.
Improba ter ſtolidum quatit hæc væſania mundum,
Cum quærenda prius cœlica regna forent.

Non omnino improbamus maximam illam solertiam & sagacitatem mortalium ægrorum in perscrutandis terrę visceribus inueniendorum pretiosissimorum metallorum gratia. Nam cum *aurum, argentum, as*, & alia metalla bonum Dei donum sint, consequens est, etiam illa à nobis perquiri nō omnino illicitum esse. Verbum diuinum, virtutes, inprimisq; virtutes, *auro defœcato & pretiosissimo comparantur. Iob venas seu meatus auri in* terræ visceribus laudat. Etiam piissimi multi auro, argento, ære, aliisq; metallis ditissimi fuerunt, neq; tamen propteria male audierunt, dānares: *ex fluminibus gemmæ & aurum datum* esse cum sacra tum prophana testantur. Quamuis nimium auri studium, & perfodiendorum montium libido auri gratia merito à piis adstringenda paulisper aut minuenda videatur: &*esset * optandū homines eo studio ferri in cœlum, quo scrutantur terræ viscera, sola diuitiarum cupiditate pellecti, quæ beatum hominem adeo facere non possunt, vt multos admodum, idq; non raro insumptæ operæ ac factorū sumptuū pœniteat*: Nota est historia *Pythii Metallarii*, & quomodo vxor ipsius auri ἀπλησίαν in ipso correxerit, confectis affabre aureis tragematis & esurienti propinatis, quibus tñ esuriem ille suam solari, nedum animam tranquillare & conscientiam non possit. Huc pertinet & *Midæ* auri sitis, quem tamen cito stultissimæ optionis pœnituisse historiæ tradunt. Ponenda igitur erat hæc μοχθηεία *in perquirendis thesauris spiritualibus*, docente *Christo*, præ quibus tamen stolidissimi homines terrena tam frequenter expetunt: quod & *Ouid.* deridet, inquiens

———— ————itum est in viscera terræ
Quasq; recondiderat, stygiisq; reconderat vmbris
Iamq; nocens ferrum, ferroq; nocentius aurum,
Prodierat cuius dira cupidine tandem
Omne nephas fugere procul verumq; fidesq;
In quorum subiere locum fraudesq; doliq;
Insidiæq; & vis, & amor sceleratus habendi.

Eadem opera etiam impostura *Alchimistica, capite censendæ, taxatur.* Vt iam non dicam de nobili illa fatuitate, qua in tentandis montium fastigiis *virgæ auellanæ*, vel alii confidunt, & ex virgæ vel sonitu, vel tractu, vel susurro de pretiosi vel ignobilis metalli præsentia augurantur. De *Aucupio & piscatione* dicere quid attinet, quibus tamen multi adeo dediti fuere, vt *aureis retibus, hamisq;, aucuparentur*, piscarentur. Et quidem modica harum rerum oblectatio cum quod culinæ etiam seruiunt, non inuidenda erat, verum id temporis in aucupio & piscatione insumitur, quod sæpe in studio verbi diuini, dicendo iure secundum leges & aliis exequendis officiis vocationis insumi conueniebat: quare non immerito *Vlysses filium* Telemachum ab hoc studio omnino abstinuisse proditum est.

Aurum, argentum, æs, gemmæ.
Ps. 19. v. 11 C. & Ps. 119
Iob 28. v. 1
Abraham, Isaac, Iacob, Iob, Salomon, &c.
Gen. 2 v. 11
Dioscorid. l. 1 c. 69
Plin l 12. c. 9
** Henr. Corn. Agrip. lib de vanit scient. §. de metallaria.*
Recit. Lud. Viu in libell. de instit. fœmin. Christian.
Ioseph. Pass. Ital de Stat. Marital.
Matt 6. v. 20
Scaribæ vsū auri sustulerunt. Romani minuerunt.
Ouid. lib. Metam. 1
Ραϐδομαντεῖας *vanitas atq; futilitas.*
Aug. Nero. Impp.
Vlyxes.

RAPE, CONGERE, AVFER relinquendum est.

Vt si quem videas fodiendis lege metallis,
Damnatum, vano se macerare πόνῳ:
Sic auro quisquis studet, argentoq; parandis,
Deserit, & Stygias fors vehitur sub aquas!

Fvrvncvlvs vel mus ille agrinus,(quem *murem fennicum*, vel *glirem fennicum* alii dictum arbitrantur) qui totos frugum aceruos in terram deportat, æstatis tempore, vt ingrauescente hyeme, vnde viuat, habeat, typum nobis præbet eorum, qui nimio labore se macerant & torquent in hac vita, & magnos thesauros congerunt, quos tamen deserere coguntur tum cum minime putant: quibus sępe *ne contrectandi datur facultas, pœna diuinitus inflicta*, eaq; iustissima pro tali malitia: quod non semel in sacris videas cum deploratum tum reprehensum: *Quam nihil* (inquit Dauid) *nisi vanitas omnis homo: eheu! quam sicut vmbra pertransit homo. Et quam vane solliciti sunt! Colligit & ignorat quibus ea sit congregaturus*: & iterum *Propheta: vt perdix colligit oua sed non excludit: ita comparans diuitias sed iniuria mediis diebus suis derelinquet eas, & tandem erit stultus*: & *Rex sapientißimus: est malũ quod vidi sub sole, idq; maximum super homines: viro cui dederit Deus ipse diuitias, facultatesq; & honorem, & cuius animus non destituatur vlla re qua delectetur, cum huic non facit copiam Deus ipse fruendi re illa, sed vir alienus fruitur re illa; hoc vanitatem & agritudinem peßimam esse. Non aliter sitiens vicinas Tantalus vndas Captat, & oppositis abstinet ora cibis.* Magnum sane vitium esse, iners & ignauum otium omnes boni semper fassi, iuxta atq; detestati sunt, *multa mala docet*, & *Satanæ puluinar est*, homo desidia diffluens nec hominis nomine nec lucis vsura dignus deputetur, vt sapientissimis Gentilium etiã visum est, sterquilinium ille hominis verius dicetur, & ἐπόσιον ἄχθος ἀρούρης, qui recta contrauenit fini creationis suæ qui est, *ad laborem*, sed labore nimio sibi ipse decurtare vitã, quid etiã est aliud quam sui ipsius homicidã esse & fieri, quare *laborandum* quidem sed tamen & *orandum*, h.e. pietati studendum, & precibus aliisq; pietatis & honestatis, vocationisq; officia facienda. *Quærendum regnum Dei & iustitia eius, vt pro Domini Saluatoris* promissione, *reliqua* ὡς ἐπιστάγματα *adiiciantur.* Laborantes vt vmbra sequitur mors: & nisi in timore Domini laboraueris, etiam infernus patulo rictu & flammas ructantibus faucibus, exhalantibusq; fauillas, fumumque natibus patet, in quem procurrere curriculo credatur is, qui ἄνευ φόβου καὶ εὐλαβείας laborat. Quare semper insonet auribus auaris, & laboribus sese torquentibus, enecantibusq;: *Hac nocte repetent animam & cuius erit quæ congregasti.*

Haud vllas portabis opes Acherontis ad vndas
Nudus ad infernas stulta vehere rates.

Pendentem ergo ab arbore verbi Euangelici *Christum respice* & contuere fide, ille dat requiem in labore, *solatium* in tentatione, *vitam* in morte.

Hamster vocant Germani
Luc.1. v.20
Ps.39. v.5. & seqq.
Eccles.5.v.3
Ps.39.v.6.7
Ier.17.v.11
Eccl.6.v.3
Horat.l. 2. ser. Satyr.3
Si quis emat Cytharas, emptas comportet in vnum.
Cornel.Gall.
Otii turpitudo
Syr.33.v.28
Hesiod. in ἔργ &c. ἐργάζευ. Πέρση.
Erasm. Chil.
Iob 5.v.7
ὄχου καὶ πόνου.
Matt.6.v.33
Psal.128. v.1
Luc.12. v.20
Propertius.

VIRTVTES VITIIS INQVINANtur, vt virtutes esse desinant.

Viuit in hoc æuo nemo, qui criminis exsors
Exstet, & à vitiis libera corda gerat:
Ne tamen enormes magno cum crimine lapsus
Committas, prudens mente tremente caue.

EXCEL-

EXCELLENTIA ingenia, excellentia vitia: quod prouerbio fertur. Dolendum certe eſt, in multis ineſſe artes, diſciplinas, ſapientia [illegible] titudinem, aliarumq; virtutum nobiliſſimarum initia, ſed m[illegible]tare in eodem etiam ignobiliſſimos næuos, & turpiſſima vitia, vt vi[illegible]s vitiis certent, & viciſſim, quemadmodum de *Alexandro Magno Iuſtinus* ex *Trogo* refert. Perinde eſt, ac ſi opiparum edulium & magno conquiſitæ lautitiæ in ſordido apponantur vaſculo, quod non poteſt non eſſe faſtidioſum, & inquinatum. In *Scipione* eſt magna *fortitudo & continentia* ſummopere laudanda, ſed in eodem turpiſſima concurrit φιλαυτία & vanæ gloriolæ aucupandæ deteſtanda cupiditas. Eſt in *Xenocrate temperantia & continentia*, ſed laudis ſtimulis promicat nimius. *Alexander fortitudinis* ac *prudentiæ* bellicæ immortalem habet laudem, quam tamen *ambitio, ingluuies & libidines* obſcurant ſimul & obturpant. Adeoq; etiam in *Socrate* inſignis eſt *Patientia*, ſed ob defectum fidei ac veræ cognitionis (qua etiam ſapientiſſimi & moratiſſimi Gentilium oẽs deſtituuntur) ita inquinatur, vt ne virtutis quidem nomen mereatur, ſed larua virtutis verius dici poſſit. Ad eundem modum inuenias hodie in vno aut altero eximiam cognitionem, eruditionemq;, vel ſapientiam vel eloquentiam, cum quo eodem habitat vel intolerabilis *ſuperbia, quæ bonis operibus inſidiatur, vt pereant*, dicente *Auguſtino*, vel temulentia, vel incontinẽtia, vel libido, vel præcipitantia, vel alia: vt *qui in vno delinquit, reliquorum reus cenſeatur*, vt *Iacobus* loquitur. Quare faciendum eſt omnibus modis iis qui dona Dei in ſeſe mediocria deprehendunt, ne aliis iiſq; enormibus vitiis ea obturpent & deperdant, ſed *vt ipſorum vſus aliquis eſſet*, monente *Syracide*, eſſe poſſit: Alias donorum abuſus, *talentum defodere* eſſet, quod à Deo grauiter puniendum eſſe docet parabola *Domini* de talentis: *fideles* igitur *diſpenſatores eſſe debemus variæ gratiæ diuinæ, prout cuiq; datum eſt*: Inprimis autem cauere à *præſumptione, ſuperbia, & fiducia propriarum virium: Melior enim eſt in malis factis humilis confeſſio, quam in bonis factis ſuperba gloriatio*, Omnibus quidem in vniuerſum næuis in hac corruptione naturæ defungi non poſſumus, manet in nobis *peccatum inhabitans*, & *lucta Spiritus cum carne*: ſed id cauendum eſt ne næui in vitia, vitia in crimina, crimina in ſcelera atque flagitia euadant; *ne peccatum regnet in corpore noſtro, neq; obediamus ei in concupiſcentiis ſuis, ſed Spiritu peccata carnis mortificemus.*

Iuſtin li. 11. & 12.
Alexand M.
V. ſ.
Scipio Afric.
Xenocrat.
Eraſm. in Apopht.
Alex M. vt ſupr.
Socrates.
Auguſtin.
Iac. 2. v. 10
Syr. 4. 7. 6. & al.
Matt 25. v. 25
1. Pet. 4. v. 10
Auguſtin.
Rom. 7. Gal 5
Rom. 6. v. 12.
Rom. 8. v. 13.

LVX ET TENEBRÆ NON cohærent sibi mutuo.

Omnia cum prima sumunt exordia luce,
Optima lux, Iouæ est cuncti creantis opus?
Non opus est σκότος: est tantum priuatio lucis,
Lux Christi, tenebræ sunt Satanæq; typus.

Duo contraria iuxta se posita magis elucescunt. Adparet id heî ex *oppositione lucis ac tenebrarum.* Lux est creaturarum τῶν ἀλόγων nobilissima ac præstantissima, & primo à Deo condita, cõcreata primę moli; *nihil enim esse potest sine luce.* Tenebræ autem à Deo creatæ non sunt, imo ne sunt quidẽ: non enim sunt quiddã positiuũ, sed tãtum *priuatio nobilissima creatura lucis.* Quo n. quid magis est, eo est perfectius: quo quid minus est, eo est imperfectius, quare vt essentia & creatio lucis perfectionem, ita priuatio tenebrarum imperfectionem arguit. Vnde & *Deus sese lucem dicere, & in luce habitare inaccessa* non abhorret: qui & *ex tenebris lucem splendescere iussit,* vt *Apostolus* loquitur: vnde efficitur, *quo quid est perfectius eo magis lucis habet,* vt ante de essentia Dei dictum, & ex natura Angelorum: animarum hominũ patet, adeoq; etiam aer & aqua, quoniam sunt *corpora diaphana,* præstantiora sunt terra, creatura minime pellucida; quam oppositionem lucis & tenebrarum sancti ac prophani homines agnouerunt: Tobias ait: *Quæ mihi potest esse lætitia, qui in tenebris sedeo, & lumen cœli non video?* Ouidius initio suarum metamorphoseon:

Arist. Probl. sect. 22 q. 11
Gen. 1. c
vid. Aug. de Gen. ad lit. c. 5
Tenebræ quid;
1. Ioh 1. v. 14
1. Tim. 6. v. 16
2. Cor. 4. v. 6.
Tob. 5. v 12

> *Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titan, &c.*

vid. Ouid li. 1. metamorph. fab. 1. & 2

Quare in sacris *lux, rerum* integratum: *tenebræ,* rerum adflictarum sunt hieroglyphicum: heîc *lux,* veritatis: *tenebræ* falsitatis, & errorum: item, *lux* pietatis, fidei atq; virtutum, *tenebræ* vero impietatis, infidelitatis & criminũ hieroglyphicum gestant. *Nam qui mala agit, in lucem non venit, scit enim opera sua à luce argui, qui vero bona, in lucem venit, nec formidat* κρίσιν *lucis. Lucis* igitur *sectanda opera,* & refugiendæ tenebræ, nam qui hic lucis operibus studet, istheîc in æternam lucem suscipietur, *inq; lumine lumen,* & gaudium videbit perpetim, sed *qui tenebrarum* opera facit, *in tenebris exterioribus* ęternos sustinebit cruciatus: hinc deducit conclusionem Apostolus: *Deponenda opera tenebrarum, & tãquam in luce ambulandum: compotationes & comessationes, cubilia, stupra, adulteria, furta, cædes, obtrectationes odia, & similia sunt tenebrarum opera,* quæ qui facit, regnum lucis & gaudii non possidebit vnquam: *Filii lucis* sumus, *opera tenebrarum non facere sed arguere potius* debemus: quemadmodum autem *lux & tenebræ coniungi non possunt,* sed se mutuo tollunt, ita non possumus pietatis simul esse studiosi, & magnis sudare criminibus, *nec Christum cum Belial, coniungere: qui non est mecum* (ait, *Dn. Saluator*) *contra me est, & qui non colligit mecum dispergit.*

Typus Esa. 45. v. 7
Ioh 3. v. 20. 21
Rom. 13. v. vlt.
C. Eph 5. &
1. Thess. 5. v. 7
Ps. 36. v. 10
Matt. 22. v. 13
Rom. 13. v. 12. 13
Eph. 5. v. 11
2. Cor. 6. v. 14. 15. 16
Luc. 11. v. 23

VIRTVS NVMMIS postponitur.

Eſt via decliuis nummorum immenſa cupido,
Excutit ad ſtygias ſæua machera Rates.
Nobilitas virtus, Pietaſq; ad ſydera ducit,
Humilitatis Ouans Aſtra ſubibit opus.

BILANCE eadem ventilatur Alma virtus & flauum æs, sed illa ab hoc longissime superatur. Nimirum, corrupti æui huius mores depinguntur, quod virtutis minimam, nummorum rationem ducit maximam, & illam hisce longissime posthabet: iteratq; illud Gentilis Poetæ

O ciues, ciues, quærenda pecunia primum est
Virtus post nummos, &c.

Horat. Epist. lib. 1

Quantum quisq; nummorum poss det arca, tantum habet & fidei: vt nunc rectius quam vnquam *Ætas Aurea & Argentea* dici posset: quoniam proscripta virtute sola fere regnat Philargyria.

Et alius. Iuuenal. Sat. 3.
Ætas aurea & argentea.

Creuerunt & opes & opum furiosa libido, "
Et cum possideant plurima plura petunt "
Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit "
Defecit virtus, exulat alma Fides. "

Egregie autem pingitur ac fingitur huius æui labes, seu potius malitia hisce Phaleucis:

Senec. alleg. in Ep.

Sine me vocari pessimum, dum diues vocer: "
Nemo an bonus; an diues; omnes quærimus: "
Non quare & vnde; quid habeas tantum rogant: "
Vbiq; quantum quisq; habuit, tanti fuit: "
Quid habere nobis turpe sit, nihil: "
An diues omnes quærimus, nemo an bonus? "
Aut diues opto viuere, aut pauper mori: "
Bene moritur quisquis moritur, dum lucrum facit "
Pecunia ingens generis humani bonum. "

Sed heu cæcitatem ac turpitudinem! non aduertimus stupidi, quo magis vincit grauitate pecunia, eo magis demergit & demergitur ad Orcũ: & quo magis vincitur eleuaturque virtus, eo magis sustollitur ad astra & aspirat ad coronam. Nam virtus, detruso & prolapso ad inferos cacodæmone, sedes æthereas occupat & victrix triumphat. *Olim apud Romanos binæ ædes sacræ coniunctæ stabant*, vt per vnam ad alteram fieret accessus & transitus, vnæ virtutis, alteræ Honoris ædes dicebantur, per illam ad hanc patebat ingressus. Videlicet, tantum *per Virtutes ad Honorem recta via contenditur*: præcipitia nummorum demergunt in laqueos, tentationem, & mortem. *Via virtus est*, inquit Augustinus, *qua nititur ad possessionis finem, id est, ad gloriam, Honorem, Imperium. Hoc insitum habuisse Romanos, etiam Deorum apud illos ædes, Virtutis & Honoris, quas coniunctissimas constituerunt, indicant. Gloriam ergo & Honorem & Imperium non debet sequi virtus, sed ipsa*
VIRTVTEM.

NB.
Ædes Virtutis & Honoris.
1 Tim. 6. v. 10
Aug. de ciuit. Dei l. 5. c. 12

MORS ÆQVAT OMNIA.

Pallida per ſimili mors trutinat omnia lance:
Quæq; ſubis hodie, cras ego forte luo.
Humilitas igitur, prudenſq; Αὐτάρκεια, Spes &
Chara fides ſemper pectora noſtra regant.

Mors æqua lance omnes ponderat, & lance sua demetit congrue omnia: *Mortis spicula*

Est commune mori, mors nulli parcit honori:

Debilis & fortis veniunt ad limina mortis.

Non exhorrescit triplicem coronam: non expauescit ad diadema Cæsareum: Regium sceptrum non formidat: aularum culmina conscendit imperterrita: nec humiles subire dedignatur casas, & tuguriola: huius spiculis cadit mas & fœmina: vir & puer: iuuenis & senex: doctus & indoctus: infulatus & paludatus pariter succumbunt: decutit galeas: excutit romphæam: præcipitat galeros: excutit furcam & calamum: fortitudo vincitur: pulcritudo deformatur: cursu nemo effugit: latebrarum indago non oculit: verbo dicam: *à mortis spiculis nihil est immune*: est nascendi & *moriendi* tempus: *omnia in hoc æuo incerta sunt, sola certissima mors: incertissima hora*, Nam *Aug. in Psal. 38*

Nemo tam Diuos habuit faventeis *Seneca in Thyest.*

Crastinum vt possit sibi polliceri:

Res Deus nostras celeri citatas

Turbine versat.

Nemo natus vnquam est, qui non fuerit vel moriturus vel mortalis. *Oriens hac lege intraui; vt exirem*, inquit Seneca: *Seneca.*

Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas *Horat. in Od. li. 1. Od. 4*

Regumq; turreis; ô beate Sesti!

Vitæ summa breuis spem nos vetat incoare longam, *Vsus.*

Iam te premet nox fabulaq; manes.

Si de diuitiis & honoribus & morum nobilitate te iactas, de patria & pulchritudine corporis & honoribus, quæ tibi ab hominibus exhibentur: respice teipsum quia mortalis terra es, & in terram ibis. Circumspice qui similibus fluxere splendoribus. Vbi sunt qui ambiebant currum potestatis? vbi insuperabiles Imperatores? vbi sunt qui conuentus disponebant, & festa: & equorum splendidi nutritores? vbi nunc vestes & ornamenta peregrina: vbi seruorum turba? vbi iocus & lætitia? vbi exercituum duces? vbi satrapæ & tyranni? nonne omnes puluis & fauilla; morte omnes sumus similes, absque discrimine: *Aug. lib. de natur. & grat.*

Effigiem rex Crœse tuam, ditissime Regum, *Auson. in Epigram.*

Vidit apud manes Diogenes Cynicus:

Constitit, atq; procul solito maiore cacchinno

Concussus dixit: quid tibi diuitiæ

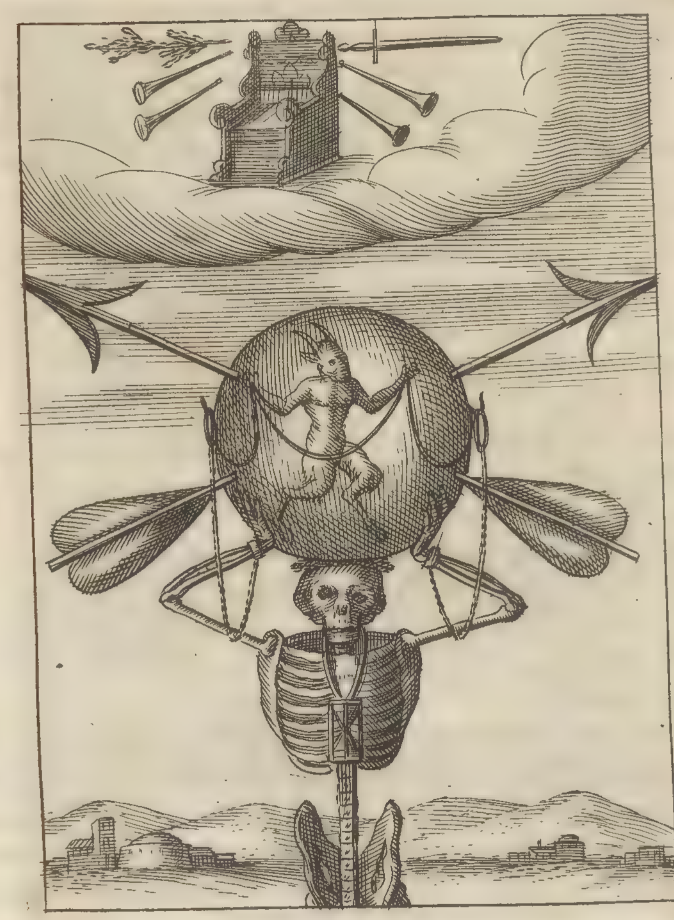
Nunc prosunt rex ô Regum ditissime? cum sis

Sicut ego solus, me quoq; pauperior;

Nam quæcunq; habui mecum fero, cum nihil ipse *Ex Biante.*

Ex tantis tecum Crœse feras opibus.

RESPICE FINEM ET NON peccabis.

Pectore vt intrepidus læto vltima fata capessas,
Diuina mentem religione liga,
Exerceq; Fidem, mentem dilectio firmet,
In Domino fidens spicula Mortis aret.

VINCVLA, plagas, compedes, retia vbiq; ponit mors, pedē non figimus, vbi suas non tetenderit mors pedicas; vbi arcū mors suum non intenderit, tela missurus: Et *quis resistit morte? Resistitur ignibus, vndis, ferro, resistitur potestatibus, resistitur regib. venit vna mors, quis ei resistit? nihil est illa fortius.* Vbiq; tēdit plagas, siue comedas, seu bibas: siue vigiles, seu dormias: siue moreris, seu iter facias siue stes, seu sedeas: & dum hæc scribimus, mors intendit, & dum hæc legis, mors intendit. *Quomodo pisces hamo capiuntur & retibus: & aues per aerem liberæ laqueo dum nesciunt alligantur: sic & homines pro merito suo deducuntur, cum repente mors venerit, & iudicium in omnes, &c.*

Ier. 9. v. 21 — *Aug. in Psal. 101* — ,, — *NB.* — ,, — *Eccles. c. 9. v. 12* — *Hier. in Comment. in Ecclesiast.*

Plagas has euitare omnino nullo modo possumus, sed quomodo in mortis casses incidamus, pia sollicitudine & sollicita pietate agendum est: Et primo quidem opus est *humilitate vera*, ac demissione animi cum coram Deo tum coram hominibus: *Quid enim superbiret cinis & puluis; cum lutum sit & figmentum fragilimum, longam infirmitatem resecat medicus, & qui Rex est hodie, cras etiam moriturus est: Et mortuus homo hæres est serpentum, & bestiarum ac vermium futurus*; recte Rythmicus.

Syr. 10. v. 10. 11

"*Cum fex cum limus cum terra leuissima simus,*
"*Vnde superbimus, nescimus, quando perimus.*

Deinde αὐτάρκειαν nostram consolidat, &, vt præsentibus, quæ diuina obtingunt bonitate, contenti viuamus, monet: quomodo enim de conquirendis multis bonis maxime sollicitus esset, cui per aures cordi insonat illud ferale: *Hac nocte tollent animam tuam? facile omnia contemnit, qui moriturum se cogitat.* Restringet etiam hæc meditatio gulam & luxuriam, comessationes & compotationes, cauetq; ne corda nostra grauentur. *Atheorum & Epicureorum* hęc vox est: *edamus & bibamus, cras enim moriemur*: pro quo dicendum erat: *Pie ac moderate æuum hoc transmittamus, cras enim, si Deo ita videbitur, spiritum exhalabimus, vt eum fortiter in sinum redemptoris deponere possimus.*

Luc. 12. v. 20 — *Hieronym.* — *Luc. 21. v. 34* — *Esa. 22. v. 14* — ,, — *NB.*

Integer vitæ scelerisq; purus
Non pauet mortis iaculum, nec arcum
Nec venenatus grauida sagittas, Fusce, pharetra.

Horat. l. 1. Od. 22

Deniq; quicunq; se moriturum cogitat, & quidem necem sibi vbiuis imminere, ille in tempore prospicit de felici excessu, omnibus locis, iuxta illud *Senecæ*:

Cum quo loco te mors moretur haud scias:
Tu fac locis mortem moreris omnibus.

Seneca Ep. 26. conuers. allud. ad 2.

Acerbitatem autem mortis, mortis Christi consideratione, tanquam *letiferas aquas iniecta arbore vitæ edulcat*, nouit enim morte Christi nos victuros in æternum beate.

Reg. 2. v. 21

MORS CERTA, INCERTA hora.

Sola Dei pietas vitarum ſtamina ducit,
Prorogat & rumpit fila Pronæa Dei.
Quare cum veluti filum ſit vita caducum,
Ad momenta vide ſingula, teq; para.

Alludit

Alludit hæc hieroglyphica tabella ad *Parcarum* stamina *Poeticarum*, de quibus fabulantur: quod tres sint Deæ apud inferos, quæ cuiuis homini suã vitam & fata destinent atq; tempetent: dictas volunt hoc ordine. [Clotho, Lachesis, Atropos,] de quibus *Lactantius: Omnia tribus temporibus contineri necesse est, præterito, præsenti & futuro. Præteriti est origo: præsentis substantia: futuri dissolutio. Incipimus cum nascimur: sumus, cum viuimus: desinimus, cum interimus. Vnde* (pergit Lactantius) *tres esse Parcas volunt Poetæ: vnam quæ hominis vitam ordinat, alteram quæ contexat, tertiam quæ rumpat & finiat*, iuxta versiculum: *Chloto colum baiulat, Lachesis trahit, Atropos occat.*

Hesiodus, Cic. Cleanthus. Apul. Mart. & al.

Lactant. institut. diuin. l. 2

Significari autem hisce omnibus liquido apparet: *Primo certitudinem fati*, & quod, si rem recte expendas, *nihil fiat fortuito* nec contingenter, sed omnia diuinitus in numero pondere, & mensura disponantur: cum vitæ introitus, tum excitus per quem stat vita & nex nostra, & est *tempus nascendi & moriendi*, dicitq; *Deus reuertimini filii hominum:* qui *limites posuit vitæ nostræ, quos transilire potest nemo*: adeoq; nos & omnia nostra à Dei nutu atq; arbitrio pendere. *Deinde certum esse & immotum fatum mortis*, & nulli parci, nam dicuntur *Parcæ per ἀντίφρασιν*, quod minime parcant, quemadmodum & *bellum ἀντιφραστικῶς* ita dicitur, quod minime bellum sit: nam omnes *nascimur, aliquando morituri*: hęc lex firmata est diuino eoq; verissimo oraculo: *Quocunq; die comederis ex eo, morte morieris*: vnde Martialis:

Significatio Parcarum.

Eccles. 3. v. 2.

Cleanthus: Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

Psal. 90. v. 3.

Iob 14. v. 4. 5

Parcæ dicuntur per ἀντίφρασιν

Themistocl.

Gen. 2 v. 17

> *Lanificas nulli tres exorare puellas*
> *Contigit, obseruant quem statuere diem.*

Martial. li. 1. Epigr.

Inprimis autem notari hoc ipso apparet, *fragilitatem vitæ nostræ*, quæ a serico, quod aiunt, filo pendet: *Homo Bulla*, aiunt, *quam facile occatur filum, rumpitur velita vita nostra abrumpitur*: affirmante Hiiobo: *induit caro mea vermes, & ramentum pulueris, cutis mea disrupit se & liquefit: dies mei velociores fuerunt radio textoris, & consumpti sunt cum inopia spei. Pauci ac mali sunt dies vitæ nostræ, finis ab origine pendet*, *παρεχγόμεθα*: *& instar rapidissimi torrentis abripimur*: Eodem plane modo nobiscum comparatum est *quo cum Damocle*, cuius *ceruici acinaces imminebat*: quod nos prudenter ac pie considerare iubet, *mellifluus Doctor*, dicens: *Septem sunt de essentia hominis, quæ si homo consideraret, in æternum non peccaret; scilicet, materia vilis, operatio turpis, exitus flebilis, status instabilis, mors tristabilis, dissolutio miserabilis, damnatio detestabilis, & consideratio gloriæ ineffabilis.*

Iob 7. v. 7

ibid. v. 5 & 7

Gen 47. v. 9.

Psal. 90. v 3. &c.

Damocles

Bernh. de consideratione vilitatis humanæ.

HOMO DISCVTITVR vt fumus.

In ventos mordax fumus dispergitur; atq;
Præterit, vt nunquam forte fuisse putes:
Non secus hic transit cunctorum vita caduca,
Vt ceu non fuerit præteriisse rere.

Δὶς καὶ τρὶς τὸ καλόν. Habuimus hactenus aliquot hieroglyphica vitæ huius fragilis atq; caducæ, recurrit tale etiam heîc, & aliquot eius rei statuit symbola. Primo, *aristam*. Secundo, *sonitum tibiæ*. Deniq; & *fumum*. *Aristæ* simile admodum quadrat: nam è terra nascitur: nimirum & homo *nascitur è terra terreus*; vnde eius etiam fragilitatem perspicere est: *Quicquid enim est, resoluitur in suum Principium: terra est homo, ergo & in terram reuertetur*, iuxta oraculum diuinum, quod iambi sequentes lepide declarant & exaggerant:

Fragilitas humana vitæ. Arista.

Gen.2. v.7

ibid.c.3. v.19

Hartm. Scopp. in specul.

Conceptus agro semine — *Mortalis infans exitus*
Dolensgemensq; nascitur — *Diesq; quosuis conterit*
In maximis molestiis — *Nihilq; morte certius*
Incertiusq; tempore — *Vitam per omnem cogitat.*

Arista vel culmus principio pulcre viret: est & suus iuuentæ vigor: deniq; desinit in pulcram atq; fructiferam aristam: & *homo positus est, vt fructum ferat, & fructus eius maneat*, dicente *Dn. Seruatore*: *fructus* autem *sunt: laudes Dei, inuocatio, gratiarum actio, Fides, Dilectio, Spes, Patientia, Humilitas, Castitas, Moderatio, &c.* quib. quo magis vita hominis turget, eo gloriosius assequitur finem suæ sationis & creationis. Interim tamen omni *iniuriæ atq; intemperiei aeris subditus est culmus, subdita arista*: haud absimiliter *homo* subiectus est omnibus miseriis atq; calamitatibus, *per quas Electos ingredi oportet in regnum cœlorum*: videatur inprimis *Aug. de ciu. Dei, li. 22. c. 23.* & *in serm. ad Lippium*, cũ inquit, *te Dominus magnis persecutionibus corripit, probat te in Electorum suorum numero ordinasse. Nam sine huiusmodi tribulationibus nequaquam ad Deum peruenire possumus. Omnes enim qui ad paradisum redire desiderant, oportet transire per ignem & aquam.* & quæ sequuntur. ¶ Deniq; *culmus cum arista breui demetitur, tritico collecto, deflagrant paleæ*: Ita homo breuissime demetitur mortis falce & qui bona egerunt: *ibunt in cœlum* ad cœlestia gaudia, *qui mala in igni æterno flagrabunt* in ęternum. ¶ *Sonus tibiæ* leuitatem huius vitæ percommode adumbrat, dulce equidem canit fistula vel tibia, sed est tamen tantum transiens sonus: suauis est & illecebrosa vita hæc nostra, sed momento quasi transit, vt dulcedo eius nec videatur nec audiatur nec vere sentiatur: verbo dicam: sonitu leuius & breuius transit. ¶ Deniq; vita *fumi instar in ventos dispergitur ac dissipatur*. Quid n. fumus? *Mordet & lacrymas elicit*, nempe: *in lacrymis orimur, in lacrymis morimur: expletur lacrymis egeriturq; dolor*: Discutitur à ventis vt ne vestigium eius appareat: ita breui discutitur vita hominis præ flatu diuinæ iræ, vt perinde *transeamus tanquam euolemus: & vestigium non videtur*, vt est in *Psalmo*.

Comparat. Culmi.

Gen.1. & 2

Ioh.15. v.16

Iob 14. v.1. &c.

Act.14. v. 22

Aug. serm. ad Lippium.

Matth. 25. v. 46

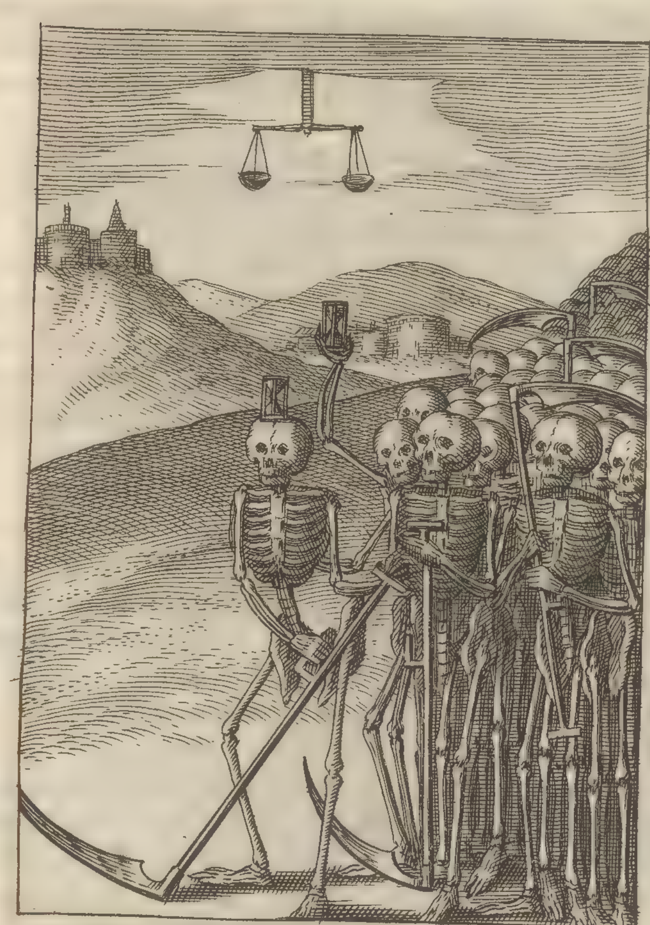
Comparat. Fistulæ.

Comparat. fumi.

Ps.90. v. 12

Ps.37. v.10

PECCATA ET POENÆ PECCA-torum in æquilibrio.

Vt truculenta metit sæua mors omnia falce!
Vt magnas strages cedit, & interimit!
Nimirum, cum PECCATI *mensura repleta est,*
Accelerat flagrans vindicis ira Dei.

Quemad-

Quemadmodum *maturis herbulis, agriq; frugib. falx imminet*, ita hominib. securitate diffluentibus cōpleta peccatorum mensura imminent pœnæ & πανωλεθρία iusto Dei iudicio. Ad multa peccata Deus sapienter & per multam μακροθυμίαν conniuet, tanquam ad pœnam nō vigilaturus, vbi autem expleta est iniquitas, tum in furore corripit & punit, quemadmodum Apostolus: *An nescis, longanimitatem te Dei ad pœnitentiam prouocare, tu autem corde pœnitere nescio, cumulas tibi ipsi iram in die iræ & iusti iudicii diuini*: *Iustus* enim *Iudex Deus est, si non conuertatur impius, gladium suum acuet, arcum suum adduxit, & sagittam aptauit ei: Deniq; aptauit in eum arma lethifera, sagittas suas in feruidos occupaturus est: Depluit super improbos, prunas, ignem & sulphur: ventusq; procellosissimus portio calicis eorum futurus est*, dum *scopis perditionis verrat & euertat*, vt Propheta *loquitur. Longanimis equidem & multæ misericordiæ Deus est, sed nec minus iustus super irresipiscibiles*, quare sapiens: *Misericordia* (inquit) *& ira apud eum citæ sunt, & super peccatores incubabit eius indignatio, &c.* Nemo igitur diuina lenitate & ad pœnam tarditate atque conniuentia abutatur ad peccandum, sed potius sibi certo persuadeat peccata sequi pœnas peccatis dignas, nisi fiat resipiscentia & remissio, non enim de nihilo est quod *Gentilis* ait, Deum ad vindictam quidem tardum esse, sed tarditatem moræ grauitate pœnæ plerunque compensare: idque fieri certo, diuino, iusto, atque sancto consilio, quod Deus ante pœnas & πανωλεθρίαν peccata crescere & homines sinit efferari, & in suas clades furenter irruere, vt dicitur

Vrna completa mergitur.

Rom. 2. v. 3
ibid. v. 4
Ps. 7. v. 12
ibid. v. 13
& 14
Ps. 11. v. 6
Esa. 14. v. 24.
Syr 5. v. 4
ibid. v. 6

Valer. Max.

Securitas ante pœnas.

> *Iratus ad pœnam Deus si quos trahit,*
> *Auferre mentem talibus primum solet,*
> *Calignemq; offundit, vt ruant suas*
> *Furenter in clades sibi quas noxiis*
> *Accersierunt vltro consiliis malis.*

Phil. in Epigr. vertit ex Euripid.

Nota sunt exempla; *Diluuii: Sodomorum & Gomorrhæorum Euersorum Hierosolymorum*, vbi tanta peccandi licentia & securitas erat, vt etiā Ioseph. ipse fateatur, *nisi Titus iustitiæ diuinæ executor venisset, & puniuisset rebelles, Sodomæ eos atq; Gomorrhæ incendia passuros fuisse*. Ex quibus omnib. ita recensitis efficitur, cum ad summum fastigium ascēderint omnis generis peccata, vel vnquam fando audita, & libræ peccatorum lingua recta instet, non procul abesse diuinā Nemesin Adrastian, & euenturum quod tabella nostra Emblematica monet. *Quos autem Deus flagello temporali non castigat, eos in iudicium æternum puniendos relinquit*, iuxta Cæsarium Arelatensem.

Ioseph. Antiq. l. 6. c. 16.

Cæsar. Arelatens. ex Aug. Homil. 38

TVRPISSIMI MORES
extremi æui.

Inuidia, & Sordes, Calumnia, Fœda Voluptas,
Fastus, & officii obliuio, tumq; Rigor:
Hæc scelera extremum teneant cum singula seclum,
Extremum Satanæ tibia rauca canit.

SVMMA huius est: ostendere conatur, *in quibus maxime regimen suum exerceat Satanas in hac mundi fece:* nempe in iis, qui harum circumstantium bestiarum mores atq; peruersitates sectantur, quales sunt: *Bufo, Sus, Canis, Hircus vel Capra, Pauo, Asinus. Leo, &c.* — *Summa.*

BVFO inuidiæ auaritiæ & auaræ inuidiæ hieroglyphicum: inuidus n. qui successus proximi videt, ringitur, & instar bufonis turget, adeoque sibi alterius felicitate aliquid decessisse opinatur. Vitium diabolicum! & qua noxa diabolus primos nostros parentes seduxit, inuidens paradisi delitias & fauorem diuinum, æternaq; olim possidenda gaudia. Regnat igitur in inuidis Satan, imo, si *Augustino* credimus, *omnia sua excrementa & fœtores in inuidũ exonerat Satan.* Nec minoris turpitudinis est *auaritia.* Auarus enim omnia licet habeat, seipsum tamen non habet: pie, plane, ac pulcre *August. Tolle inuidiam, & tuum est quod habeo, tolle inuidiam & meum est quod habes.* ô diuinam sententiam! ô opus exoptatissimum! — Blät er sich wie ein Krodt. — *Gen. 3 v. 1. &c.* — *In Psal. 139. & alib. sæp.* — *In Euangeliũ Ioan.*

SVS figurat eos, qui cæno voluptatum in hoc æuo se prouoluunt & ingurgitant, mũditiem nihil pensi habentes: *Animam pro sale habet Porcus:* Ita omnes voluptuarii & inprimis Lurcones & Eluones, qui noctes diesq;, dies noctesq; compotant, eluantur, pergrȩcantur, obliti pietatis atq, honestatis. Inest autem vino ἀσωτία, ἀσωτίας ἄρχων Satanas est, vbi ergo ἀσωτία regnat, ibi regnat Satanas ipse. *Temulentia furor est Satanicus,* & ebriosus gubernacula omnium adfectuum & actuum diabolo resignat, qua de re supra plura. — *vt est Esa. 5 & Eph 5* — *Aug. ad sacras virgines.*

CANIS denotat osores, & qui rancori & obtrectationibus dediti sunt. Ignobilia sane, seruiliaq; ingenia. *Nihil* enim *magnum est, quod non æque sit placidum.* Inprimis autem grande peccatum est, odisse corripientem, *maxime si te non odio sed amore corripiat, & non studio detrahendi, sed tuæ emendationis, vt Hiero.* loquitur, quod hodie frequens. Sunt autem & hi Osores ex Satanæ aulicis, *in quibus potens est.* Eph. 2. — *Id. August. in Ep ad Galat. Hieronym in Prophetam Amos. c. 5.*

CAPRA procacitatis & salacitatis σημεῖον, figurat scortatores, mœchos, fornicarios & libinarios: qui vel à diabolo abripiuntur ad bestiales libidines, & irritantur ad fœdas atque illicitas concupiscentias & concubitus, quod crimen multis populis, nationibus, vrbibus, regionibus extremam pernitiem attulit. — *NB.*

PAVO, superbiæ hieroglyphicum refricat nobis exprobratq; fastum atq; supercilium, qua plus de nobis, minus sentimus de aliis quam decet: Conueniebat autem vngues Pauonios (h. e. næuos, vitia, crimina & fragilitatem nostram) contemplari, nec dubium est quin cristas confestim simus dimissuri, in hoc scelere regnat Satanas: & in iis qui eo capti ac dementati sunt. — *Rom. 12 & Phil 2 vid. Bernard. Ep. 42*

ASINVS, tarditatis ad labores & facienda officia vocationis: diabolicum hoc vitium est, & πανουργίᾳ plerumq; confine.

LEO, Tyrannorum hieroglyphicum, & in his dominatum gerit Satan: *nihil hi rectum faciunt, quam cum,* vt aiunt, *moriuntur.* Sed de his supra latius. — *Tyranni.*

CVRRVS SVPERBIÆ TRAhitur ad inferos.

Explicat infernus vexillum tortor, & auget
De cunctis populis plebe furente manum.
Verum (eheu!) pleno vehitur sub tartara curru,
Deq; graui præda deliciosus ouat.

SVPERBIÆ quanta insint mala, hoc Emblematicum commentum arguere atq; ob oculos ponere annititur. Estq; adeo turpissimum sane crimen & flagitium vere diabolicum, *reproborum*, vt Gregor. inquit, *certissima nota*, quemadmodum humilitatem filiorum Dei τεκμήριον esse, nemo dubitat. Vnde August. *Delictum magnum arbitror esse superbiam. Quaeritis, quam magnum sit hoc delictum; quod deiecit Angelum, quod ex Angelo fecit diabolum, eiq; in aeternum interclusit regnum cœlorum. Magnum hoc delictum est, & caput atq; causa omnium delictorum, scriptum est enim*: initium omnis peccati superbia, *& ne q. leue aliquid contemnas*, initium, inquit, *superbiae hominis Apostatare à Deo creatore. Et vt euidenter ostendamus, ipsa est peccatorum omnium initium, & finis & causa, quoniam non solum peccatum est superbia, sed et nullum peccatũ potuit aut potest aut poterit esse sine superbia.* Vere tu quidem, *Augustine beatissime*, nam non est peccatum tam grande quod non committat superbus, efferus, & insolens homo. *Inuidet* proximi prosperitati, nam *id quaerit, vt ipse solus emineat*: vt rectissime idem *Augustin. Prior est vitiis superbia: Non enim inuidia parit superbiam, sed superbia parit inuidiam. Non enim inuidet nisi amor excellentiae: Amor autem excellentiae superbia vocatur*: Superbus diuitias quærit, corradit, coaceruat, vt habeat vnde supercilium suũ alere possit. *Pecunia neruus superbiae est*, vt est in Psal. 49. Superbus impingit in charitatem Christianam, nam in quo est superbia, in eo non est charitas, charitas sese demittit, superbia effert inflat, turget: illa autem charitas de proximo semper plus sentit quam de se. Superbus colla proximi premit, eumq; opprimit: crudelis tyrannus est, *cuius finis, infamia, ignominia, interitus*: Superbia *Charybdis* est, à cuius vortice qui abripitur, demergitur ac suffocatur: *Hydrops* est cuius tumor non potest sanari. Superbia inducit securitatem, & facile omnia diuina simul ac humana iura ridet, quod enim libet, licere putat, habet volũtatem pro ratione. Quare *hanc Pupam suam & charam genuinamq; sobolem Satanas in curru exaltauit, ditauit duplici crumena: duplex poculũ capiti pro coralla imposuit*, breuiter, egregie admodũm pinxit & finxit, vt ad excellentiam nihil addi possit, quare *omnis generis homines eius currum trahunt*, nam superbus ab omnibus vitiis atq; flagitiis præceps trahitur *ad inferos: Deus a. superbis resistit: Deponit potentes de sede. Vir superbus non decorabitur*, (ait Hieron.) *nec voluntatem suam perducet ad finem, tametsi hic propter aurum ab omnibus manibus gestetur, tollatur in altum! sed lapsu grauiore ruet!*

> *Dispereat quisquis præfert virtutibus aurum,*
> *Ingenium cunctas nobile vincit opes.*

Superbia nota est reproborum ait Greg.

Aug. in Psal. 18

Syr. 10

Idem Ep. 3. ad Iulian.

Idem: De verbis Domini serm. 54

Idem in Ps. 44 & 104.

Ps. 49.

1. Cor. 13
Phil. 2. v. 2

Luc. 14 & 1 Pet. 5. v. 5
Est Charybdis. Hydrops.

Vt est in Tab.

Luc. 2 v. 52
In c. 2. Proph. Habacuc.

Petr. Lotich. Secund.

O HOMO

O HOMO TIME, ET RESIPISCE.

Quæcunq; possunt sensibus
Et cogitatu percipi
Tormenta, sunt ludibria,
Si cum dolore conferas
Quem sustinebunt reprobi
In inferorum sedibus.

INFERNI cruciatus ostendere, quomodo, ac prælibando quasi propinare hęc Emblematica tabella molitur: hic infernalis *Rhadamantus*, cuique pro vt meruit, & à Domino Iehoua iussus est, dispẽsat, pœnas atq; cruciatus horrendos: de quibus verbo q. *Augustinus, grauiora*, inquit, *esse tormenta, quam quæ & qualia hoc in seculo poßint formidari.* Nihil aiunt Poetæ, fabulantes, *de voluente saxum Sisypho:* fictile dolium implentibus *Danaidum* sororibus: *Tantalo* fugientes aquas & retrocedentia poma captante, alia, alia sunt illa tormenta, quibus nunquam morituros Satanas enecat reprobos: Iocularia sunt illa fictitia & commentitia, præ hisce veris & omni opinione humana maioribus: *lacus inferni* (sic quidem Aug.) *plenus est tenebrarũ, discordiæ, odii, stultitiæ, miseriæ, turpitudinis, amaritudinis, offensionis, doloris, adustionis, sitis, famis, ignis inextinguibilis, tristitiæ, vindictæ perennis, & omnis ineffabilis mali, quod nec dici nec cogitari potest. Dubitandum quidem non est, ipsas pœnas, quibus cruciabuntur, qui regnum Dei non poßidebunt pro diuersitate criminum esse diuersas, & alias aliis esse acriores, vt in ipso igne æterno pro disparibus ponderibus peccatorum sint disparia tormenta pœnarum, dicente Domino*: Tolerabilius erit Sodomis quam vobis in die iudicii. *Verum ipsa per se pœna inferorum nec cogitatione concipi nec verbis calamo ue describi potest.* Et vocabula *tenebrarum: stridoris dentium*: Et simil. saltem aliquantisper ostendere & eminus spectanda conantur propinare tormenta, quemadmodum Euangelica historia testatur. Nihil aut parum admodum ait *Virgilius*, dicẽs:

Pœnæ inferorum, vid. Tab.

Ludibria Poetistrorum. Sisyphus. Dolium Danaidum Tantalus. alii.

Aug. de triplici habitac. c. 1

Idem lib. 3 de baptism. contr. Donatist. c. 19

Ergo exercentur pœnis, veterumq; malorum
Supplicia expendunt, aliæ panduntur inanes
Suspensæ ad ventos, aliis sub gurgite vasto
Infectum eluitur scelus, aut exuritur igne,
Hinc metuunt, cupiuntq; dolent, gaudentq; nec auras
Suspiciunt, clausæ tenebris & carcere cœco, &c.

Virgil. l. 6 Æneid. v. 543

Rectius Rythmicus noster licet minus eleganter vel Latine:

Sunt ibi tortores serpentibus horridiores:
Deformes, nigri, sed non ad verbera pigri,
Nunquam lassantur, sed semper ad hoc renouantur:
Semper tristati, semperq; se ire parati:
Semper mordescunt, nec cessant nec requiescunt.

Incerti Authoris.

Origenes diabolos & reprobos aliquando saluandos esse putat; verum cum Christus dicat: *Ite in ignem æternum:* videtur illa opinio manifeste refelli: Quicquid sit, non magnopere de hisce inquirendum, sed potius cauendum ne ingrediare. Et: *vtinam vbiq; de gehenna disseraretur, nam gehennæ meminisse, non sinet in gehennam incidere.*

Origenis fuæ deliriũ. Matth. 25. v. 41. Chrysost. Homil. 3 in Ep. ad Rom.

VIA LATA QVÆ DVCIT ad inferos.

Fige pedem, properare caue, non est via recta,
Ad cælum haud præsens ingredieris iter!
Horrida crudelis trahit hic ad tartara saltus,
Ergo gratum reuoca, quæso, pedemq; refer.

De choræis & ſaltationibus multi multa commentati, plæriq; autem illam leuitatem, & libidinũ fomenta exſecrati ſunt atq; deteſtati: ſed choræa, quam hic vides, & quam omnium ordinum homines ſaltant, alia eſt & omnium pernicioſiſſima & exitialiſſima, nam recta ducit ad inferos, oſtendit enim quomodo cacodæmones omnis generis homines trahant & abripiant ſub ſe & iugum ſuum, æternamq; damnationem: *Fiſtula*, quam inflat, *raucumq́ cornu* quo perſtrepit, aliud nihil eſt quam diabolica ſuggeſtio, *ſaltare vero & mouere pedem corpuſue*, eſt diabolicis ſuggeſtionibus locum dare & gerere morem, quia de ſaltatione ſic infit Auguſt. *Implere dicitur Satanas mentem alicuius, & principale cordis, non ingrediens quidem in eum, & in ſenſum eius, ſed fraude & iniquitate atq; omni malitia illum alliciens atq; ſeducens, affectu malitiæ trahit per cogitationes & incentiua vitiorum, quibus ipſe plenus eſt, vtpote fallax, nequam & fraudulentus deceptor animarum. Non enim, &c. Sed per deceptionem fraudulentam & malitiam, &c.* Verum ô miſerrimos nos qui ad tibiam ipſius tam leuiter ſalimus, & tentationibus ipſius quibuſcunq; tam leui motu cedimus! cedũt Eccleſiaſtici, perperos ſenſus in ſacroſanctum verbum Dei ingerentes, animas veneno hæreſeωn inficientes, errore circumſcribẽtes *quos ſanguine Christus ſuo mercatus eſt*: ſcandaloſa nocentes actione: peruerſitates & vitia non increpantes, nec reprehendentes *canes muti: fratres & conſeruos percutientes*: politicis adſentantes: Coepiſcopos ϗ συμπρεσβυτέρους calumniis grauantes, multa mala facientes hypocritæ, *dealbati* ſæpe *parietes*: &c. Cedunt politici, verbum diuinum adſpernantes, *miniſtros verbi prementes & longe infra pedum ſubſellia ſuorum abiicientes, pro aſinis ipſis vtentes, exitiali ἀλλοτριο-ἐπισκοπίᾳ præfinientes quid, cur, quomodo, quouſq; in ſuggeſtu dicere debeant: ſemper diſcentes & nunquam ad agnitionem veritatis peruenientes*: iuris baculum rectum infringentes, ſententiam pro lubitu temperantes, perſonam reſpicientes, munera ſumentes. Cedunt plæriq; perſuadenti impietates, odia, rancorem, cædes, ſtupra, inceſtus, adulteria, furta, obtrectationes, rapinas: & omnis generis vitia atque flagitia. Bene equidem haberet: *perſuadere poteſt, cogere non poteſt*, ideoque *reſiſtendum illi erat fortiter & in fide, atq; fiducia* D. N. Ieſu Chriſti victoris, ſed nimis ad hanc luctam *molles* nos præbemus, ideoq; tam frequens & copioſa eſt choræa & curſus ad lacum infernalem. Sed tu Domine, *libera nos de laqueo venantium, & à verbo aſpero, ne nos inducas in tentationem, ſed libera nos à malo, vt lætum tibi aliquando ἐπινίκιον pſallere liceat: Benedictus Dominus, qui nõ dedit nos in captionem dentibus eorum. Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt, de laqueo venantium: Laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus.*

Tibi gloria.

De Choræis Anton. de Gueuara Epiſc.

Fiſtula Satanæ.

Saltare.

Auguſt. lib. de ſpiritu & anim. c. 27.

Idem de ciu. Dei. l. 4. c. 11

2. Pet. 2. v. 1

Eſa. 56. & Luc. c. 12

Actor. 23. v. 3

NB.

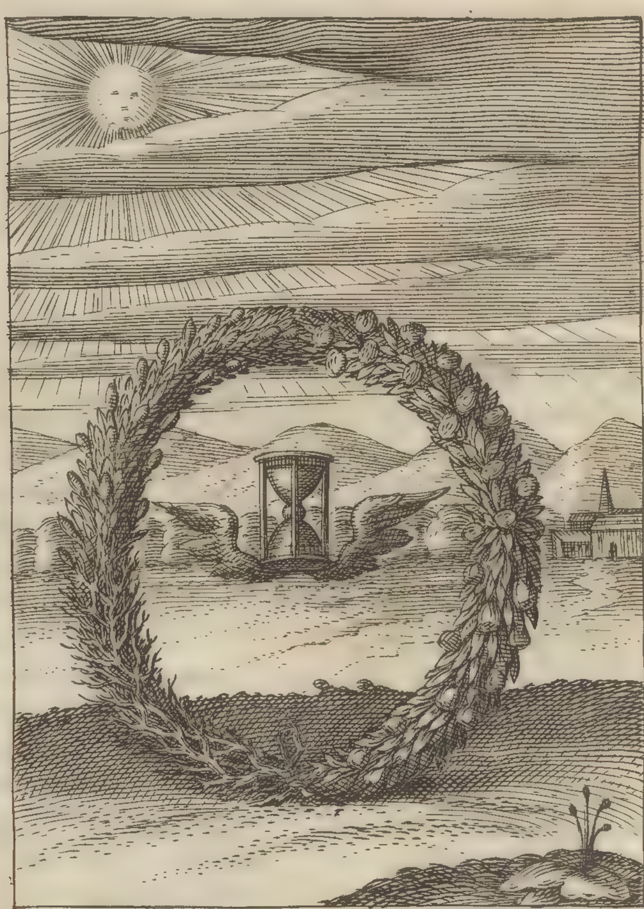
2. Tim. 3. v. 7

Iac. 4. v. 7. de his mollib. vid. 1. Cor. 6. v. 9

Aug. Soliloq. c. 18.

Ex Pſ. 124. v. 6. 7

OMNIA TEMPVS HABENT.

atoris ſapienti ſingula lege
uit, vt fiant tempore quæq; ſuo:
ibus ſeruire decet, decet omnia Καιρῷ
fieri, Sapiens, tempore quæq; facit.

Sapien-

Sapientiſſimus Deus tam ſapienter omnia diſpoſuit *in numero, pondere, & menſura*, vt omnia quę *ſub ſole* fiunt, *ſingula ſuo tempore* fiant, quemadmodū Sapiens ait: *cuiq; rei ſua eſt tempeſtas, & tempus cuiq; voluntati ſub cœlis*. Soles eunt & redeunt, ſicut modum ipſis ſtatuit παντοκράτωρ Deus.

Sap.11.v.22 / Eccl.3.v.1 / v.g.Pſ.104.v.19 / Ouid. metam. l.1.fab.1

Et noua creſcendo reparat ſua cornua Phœbe:

Labuntur ſtellæ, ſydera oriuntur & occidunt, prout Deus ſanxit, & ire iuſſit. *Tempus* (inquit Tertullian.) *eſt omni rei: Adſpice ipſam creaturam paulatim ad fructum promoueri: Granum eſt primo, & de grano frutex oritur: & de frutice arbuſcula enititur, deinde rami & frõdes inualeſcunt, & totum arboris nomen expanditur: inde germinis tumor, & flos de germine ſoluitur, & de flore fructus aperitur:*

Iob 38.39 / Tertull de veland. virgin.

Ipſa vices natura ſubit, variataq; curſus
Ordinat, inuerſis & frondibus explicat annum:
Ceſſat hyems, madidos & ſiccat vere capillos,
Ver fugit æſtates, æſtatum terga laceſſit:
Pomifer autumnus, nimbis ceſſurus & vndis: &c.

Lucan ad Calphurnium.

Quod ipſum q. in faſciculum colligit & compingit *Græcus ille* ſcriptor:

Πρὸς ταῦτα κρύπτε μηδὲν, ὡς ἅπαντ᾽ ὁρῶν
Καὶ πάντ᾽ ἀκούων, πάντ᾽ ἀναπτύσσει χρόνος.

Sophocl. & alleg. Agell. l.12.c.12 &c. Eraſm. in Chiliad.2. cent.4. adag.17

Omnium autem optime verbum Dei de tempore loquitur, & qui illud regit, diſponit, ordinat Deus: *Deus omnia facit tempore ſuo. Tempore opportuno. Tempore gratiæ. Die ſalutis.* Et ſimil.

Eccl.3 v.17 / Pſ.145.v.15 / Eſai.49.v.8

Quare prudentem temporis rationem ſubducere ſemper debemus, ſeu, *temporibus* (quod aiunt) *ſeruire*, id enim hominis prudentis eſt: quod ipſum etiam *melliſluus doctor* monet, dicens: *Omne tempus tibi impenſum requiretur à te, qualiter fuerit expenſum, &c. Parum non æſtimes tempus, quod in dictis vel factis expenditur otioſis. Volat verbum irreuocabile, tranſit tempus irremeabile, &c.* Imo diuinum hoc habet oraculum: *Quærite Dominum, dum inueniri poteſt & inuocate eum dum prope eſt*: & Apoſtolus: *Aptate vos tempori quoniam mali ſunt dies:*
„ Nullum eſt pretioſius compendium tempore, nec maius diſpendium eo-
„ dem, quare cum Deus omnia faciat tempore ſuo, & omnia creata obſeruēt
„ tempus & poſitum diuinum, id ergo nos multo magis facere eſt æquum,
„ qui cum ratione & ad imaginem Dei creati ſumus.

Eraſm. / Bernhard. citant. Toſsign. §. de tempor. / Eſa.55.v.6 / Eph.5.v.16

Eſt tamen quod adhuc temporis reſpectu fiduciam noſtram grauiter firmat ac ſuffulcit, nempe: *cum Deus omnia tempore ſuo faciat, veniet etiam tempus, quo nos ex malis huius vitæ eripiet, & ſiſtet glorioſos in regno ſuo.* Certe *tempus eſt ſationis, eſt & meſsis: hic ſerimus in lacrymis, ſed iſthic in exultatione metemus*; interim patienter exſpectemus tempus, quod reuelabitur in Chriſto Ieſu.

Conſolat. Eccl.3 / Pſ.126. id. ſimil.

πανσώτηρ.

Coloſſ.3.v.3.4

CERTA EST RESVRRECTIO *mortuorum.*

Meta æui, clangorq; tubæ, reparatioq; huius
Corporis, arbitrio ſtant, venientq; Dei:
Ergo Iuſtitia, Pietateq; (age) imbue mentem,
Quiſquis aues gelida ſurgere fauſtus humo.

Paucis

Paucis credita plærisq; derisa est *Resurrectio mortuorum*, quod ex sacris, simul & profanis perspicue apparet. Sic *Epicuri de grege porci* loquuntur libro Sapientiæ: *Casu nati sumus, postea vero ita futuri sumus, quasi non fuissimus, quia fumus est respiratio narium nostrarum, & sermo prolatus motu cordis nostri scintilla est: Quia extinctum in cinerem abiturum est corpus nostrum, & spiritus noster vt aer mollis diffunditur. Vt vmbra transitus est tempus nostrum, neq; est remeatio à morte nostra, quia obsignata est & nemo reuertitur. Age ergo fruamur præsentibus bonis, &c.* Perinde atq; prophani Gentiles dixerunt: *ede, bibe, lude, &c. præsentibus exple*

Deliciis animum, post mortem nulla voluptas.

Et commune est. ——— *Spes nulla sepultis.*

Empectæ. Soles ire ac redire posse vident, sed vicissim statuunt ipsi, *nobis quando breuis lux occidat, & dies huius vitæ finiatur, quod nox sit perpetuo vna dormienda.*

Astruitur tamen resurrectio mortuorum firmis atque immotis argumentis, rationibusq; cum *ex sacris*, tum *ex natura*. Cuiusmodi sunt: *Mortui tui viuent & interfecti tui resurgent*: & apud *Ezechielem*, cum restitutionem *populi Israelitici* promittit *Deus*, vtitur simili resuscitationis mortuorum: *Ecce, inquit ego aperiam tumulos vestros, & educam vos de sepulcris vestris*, quem in loc. *Hieron. Nunquam poneretur similitudo resurrectionis ad restitutionem populi Israelitici significandam, nisi staret ipsa resurrectio & futura crederetur, quia nemo de rebus non exstantibus incerta confirmat, &c. Multi qui dormiunt*, inquit Daniel, *in puluere terræ, resurgent, isti in vitam æternam, illi in opprobrium sempiternum. Veniet*, ait *Dominus saluator, tempus quo mortui in sepulcris audient vocem filii hominis & prodibunt, alii &c. Viuificabit* (Apostoli est) *mortalia corpora nostra, & conformia faciet corpori suo glorioso.* Quod & capitis nostri, *Dn. Saluatoris resurrectionē* liquido euincere ipse *Dominus* & *Apostoli* confirmarunt. Confirmat idem in nobis *inhabitans Spiritus sanctus. Resurrectio Christi, resurrectionis nostræ est fideiussor. Quid? an non & natura id docet? Quod seminas non reuiresc it nisi resurgas!* quis ex *mortuo cinere vitrum* pulcerrimum confici ignorat? quis *reiuuenescentiam aquilæ* infitebitur? quis *Phœnicis reparationem*? quem *rugitu Leonem* mortuos suos pullos resuscitare latebit? vt infinita alia obmittam. Quare *ad resurrectionem iustorum* fide atque resipiscentia adspiremus. *Firmamentum Christianorum resurrectio mortuorum, miserrimi omnium creaturarum essemus*, si non esset resurrectio. At scimus, *Goelem nostrum viuere nos resuscitaturum.* Semper igitur, *insonet auribus nostris vox tubæ & iudicis: surgite mortui, & venite ad Iudicium.*

Marginalia: Ἀνάστασις. / *Sap. 2. v. 2* / *ibid. v. 3* / *ibid. v. 5* / *V. ue velut rapto fugitiuaq; gaudia carpe: Sardanapali & simil. Apopht.* / *Sadducæorum furores & Empectarum.* / *Fundamenta resurrect.* / *Esa. 26. v. 19* / *Ezech. 37. v. 12* / *Hieron. in Ezech. in h. l.* / *Dan. 12. v. 2* / *Ioh. 5. v. 28* / *Phil. 3. v. vlt.* / *Ioh. 14. v 3* / *1. Thes. 4. v. 14* / *Rom. 8. v. 11* / *Tertull lib. de resurrect. carnis.* / *1. Cor. 15. v. 36* / *Ps. 103. v. 5.* / *vid Plin.* / *Luc. 14 v 14* / *Aug vid Bib.* / *1. Cor. 15. v. 19* / *Iob 19. v. 25. 26* / *Hieronym.*

OMNES SISTENTVR TRIbunali Christi.

Iudicis aduentu micat æthra, & cuncta tremiſcit
Κτίσις, & ad ſancti Iudicis ora ſtupet.
Qui vigilat fidens eſt parte beatus ab omni,
Ad dextram ſtabit, & cœlica regna petet.

SOLIDA

SOLIDA atq; immota rupe diuini decreti fundatum est extremum iudicium in fine seculorum celebrandum Dei nomine à filio Dei Dn. nostro Iesu Christo, iisdemq; fere, quibus resurrectio, astruitur argumentorum rationumq; fundamentis. De hoc *septimus ab Ada Enoch* prophetauit dicens: *Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis facere iudicium contra omnes, & arguere oēs impios de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt, & de omnibus duris, quæ locuti sunt contra eum peccatores impii. Omnia aget Deus*, inquit Ecclesiastes, *in iudicium, etiam ea quæ occulta sunt, siue bona ea sint, siue mala: Replicatur adhuc verbū Dei, mihi flectetur omne genu: Omnes sistemur ad tribunal Christi, vt vnusquisq; accipiat prout meruit in vita, siue bona, siue mala.* Totus iudicii diuini processus in sacris ordine descriptus est. *Veniet Iudex conspicuus* in humana nostra natura, quam de nobis sumpsit. *Veniet non in* humilitate, tanquam olim iudicandus, sed in maiestate tanquam omnem carnem iudicaturus. Venientem stipabunt *Angeli, & Archangeli*, omnesq; *electi* tum beati: *Vorax ignis* circa eum, & *flamma lambens iuxta* eum. Veniens insonabit de solio gloriæ: *Surgite mortui & venite ad iudicium*, hæc est *tuba Archangeli & vox filii hominis, quam audient qui in* sepulcris sunt, audient & reuiuiscent, reuiuiscent ac prodibunt: Superstites autem quos inuenerit dies Domini censoria, *immutabuntur momento* q. à corruptione ad incorruptibilitatem, à mortalitate ad immortalitatem, omnes autem *rapientur in occursum gloriosissimi* Iudicis, & sistentur tribunali eius, in nubibus: *fiet autem sequestratio, piorum fideliumq; cœtus à dextris*, lerna impiorum atq; infidelium sistetur à sinistris iudicis, *quemadmodum segregat Pastor à pecore, hædos: in illos definitiuam* feret sententiam: *Venite patris mei benedicti, in regnū quod paratum est vobis ab initio.* His dicetur: *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius.* Iustissimum erit Iudicium istud, feretur sētētia *ex libris* legis Euangel. conscientiarum. Feretur & mandabitur executioni è vestigio, *venient illi in vitam æternam: ibunt hi in ignem æternum*, eritq; durum, *his contra stimulum calcitrasse*, videbunt enim *in quem pupugerint*, rident quidem hæc Empectæ, dicuntq;: *vbi est promissio aduentus eius*, sed eo ipso probāt filios esse se Satanæ. *Beatos autem, qui cum virginibus sapientibus*, oleum in lampadib. habentes, *vigilantes* atque *orantes per mille tribulationes* & angustias exspectant sponsum IESVM CHRISTVM, vt cum eo in Nympheion perrennis gaudii ingrediantur. O iterum! & terq; quaterq; beatos! ex horum numero nos esse velit faciatque DOMINVS IESVS CHRISTVS, salus nostra. *Eia veni! Fiat. Fiat.*

Iudicium necessarium.
Iud. v. 14. 15
Etiam Ouid. lib. 1. metam. consent.
Eccl. 12. v. vlt.
Rom. 14. v. 11. 12.
2. Cor. 5. v. 10
Act 1. v. 11
Matt. 25. v. 31
Ps. 50. v. 3
Ioh. 5. v. 28
1. Thess. 4. v. 16
1. Cor. 15. v. 51
1. Thess. 4. v. 15 16. 17
Matt. 25. v. 32
ibid. v. 34
ibid. v. 41
Apoc. 20. v. 12. 13
Matt. 25. v. vlt.
Apoc. 1. v. 7
2. Pet. 3. v. 3
Matt. 25. v. 1. &c.
ἀρχή.
Apoc. vlt. v. vlt.

INDICVLVS TRIPLEX,

RERVM, QVÆ CONTINENTVR, ET VERborum: auctorumque qui allegantur in hoc libello.

A.

Aristo-

Mansue-

Philan-

FINIS.

2

9/

·L·et·L·Baskin·